

Udvidet gennemgang

Analyse af aktørers reaktion på indførelse af erklæringsstandard

Limited Audit – An analysis on actors reactions towards the introduction of the declaration standard

Dato for aflevering: 3. juni 2013
Antal anslag/antal normalsider: 272.988/119
Copenhagen Business School, 2013

Udarbejdet af:

Rikke Kirch

Sara Kirch

Vejleder: Caroline Aggestam Pontoppidan

Censor:

Executive summary

The present thesis is engaged with statutory audit and an introduction of the new Danish declaration standard *udvidet gennemgang*. In the recent years exemption from statutory audit has been the focal point of intense debate, here it has been argued that the need for audit is not as crucial within a small company, as compared to a large corporation. The discussion has contributed to a development with exemption from statutory audit and introduction of alternative standards in EU member states related to the needs of SMEs. The implementation of national authorized alternative assurance or related services have contributed to disharmony among member states, for which reason FEE appeals members to show restraint in regard to national developments. Despite pressure from the European Commission, IFAC has not yet launched necessary deeds with reference to composition of an international standard.

Exemption from statutory audit has taken place three times in Denmark respectively in 2006, 2011 and recently in 2013 with the introduction of *udvidet gennemgang*. The new Danish declaration standard is an extension of ISRE 2400 (Revised), where additional procedures are executed. The main objective of audit exemption and the launching of the new service was to create cost savings for SMEs. However the cost saving argument by the Danish government has not seemed to get the audit stakeholders enrolled.

The purpose of this thesis is to convey an analysis of Danish actors' response to the introduction of the new declaration standard, hence the amendment of the marketplace through regulation. The results of our study show a quite surprisingly questionable demand for the alternative assurance standard, which indicates a limited application of *udvidet gennemgang*. In continuation, a remarkable lack of knowledge is experienced, not only among financial institutions, managing directors and SKAT but also among accountants.

The application of the new Danish alternative assurance standard depends on the actors' attitude towards the need, knowledge and the impression of unaudited accounts and reliability.

In order to ensure a successful implementation and employment, the knowledge and competence in the assurance standard has to increase.

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1 Indledning	4
1.1 Problemformulering	6
1.2 Afgræsning og fastlæggelse af begrebsapparat	7
1.3 Metode	8
1.3.1 Videnskabsteoretiske overvejelser	10
1.3.2 Undersøgelsesdesign	10
1.3.2.1 Primære data	11
1.3.2.2 Sekundære data	12
1.3.3 Kildekritik	12
1.4 Afhandlingens struktur	13
Kapitel 2 Revisionsteori	16
2.1 Principal-agentteori	16
2.2 Koalitionsmodellen	18
2.3 Revisionens principper og filosofi	20
Kapitel 3 Revisor regulering og erklæringer	22
3.1 Definition af SMV-segmentet	23
3.2 Etske regler for revisorer	25
3.3 Begrebsramme for erklæringsopgaver med sikkerhed	26
3.4 Revision	27
3.4.1 Formål og regulering	27
3.4.2 Arbejdshandlinger	28
3.4.3 Erklæringen	30
3.5 Udvidet gennemgang	31
3.5.1 Formål og regulering	31
3.5.2 Arbejdshandlinger	32
3.5.3 Erklæringen	34
3.6 Review	35
3.6.1 Formål og regulering	35
3.6.2 Arbejdshandlinger	36
3.6.3 Erklæringen	37
3.7 Assistance med regnskabsopstilling	38
3.7.1 Formål og regulering	38
3.7.2 Arbejdshandlinger	38
3.7.3 Erklæringen	39
3.8 Sammenholdelse af de fire erklæringstyper	40
3.8.1 Formål og regulering	40
3.8.2 Arbejdshandlinger	42

3.8.3 Erklæringen	44
3.9 Hvilken erklæring bør virksomhederne vælge?.....	44
Kapitel 4 Markedspladsen	46
4.1 Revisorer.....	46
4.2 Pengeinstitutter	47
4.3 Virksomhedsledere	48
4.4 SKAT.....	48
4.5 Markedsplads for revisors ydelser	49
4.5.1 Reguleringsstrategi på revisionsmarkedet	50
4.5.2 Hvem reviderer SMV-segmentet i Danmark?	52
Kapitel 5 Udvikling i revisionspligten.....	53
5.1 Udviklingen i revisionspligten i Danmark.....	53
5.1.1 Første lempelse i Danmark	54
5.1.2.1 Resultat af første lempelse.....	58
5.1.2 Anden lempelse i Danmark	59
5.1.3 Tredje lempelse i Danmark.....	63
5.1.3.1 Kommentarer til den tredje lempelse.....	66
5.1.3.2 Diskussion af beslutningsgrundlaget for udvidet gennemgang	67
5.2 Udvikling i revisionspligten regionalt (EU)	68
5.3 Udvikling i revisionspligten internationalt	71
5.4 Komparativ analyse af udvikling i revisionspligten	72
Kapitel 6 Empiriske data	74
6.1 Spørgeskemaundersøgelse.....	74
6.1.1 Revisorer.....	75
6.1.2 Pengeinstitutter	76
6.1.3 Virksomhedsledere	77
6.1.4 SKAT.....	78
Kapitel 7 Aktøranalyse.....	79
7.1 Revisorer.....	79
7.2 Pengeinstitutterne	88
7.3 Virksomhedslederne	95
7.4 SKAT.....	104
7.5 Sammenholdelse af aktører	107
Kapitel 8 Opsummering og fremtiden	115
8.1 Konklusion	115
8.2 Perspektivering	118
Litteraturliste.....	120
Bilag	132

Kapitel 1 Indledning

Den 10. oktober 2012 udsendte Folketinget lovforslag om en særlig erklæringsstandard for små virksomheder som alternativ til revision, med målsætningen om at skabe mere fleksible og forbedrede vilkår for mindre virksomheder. Ændringen af Lov om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder (revisorloven) og dermed mulighed for udstedelse af erklæringsstandarden, blev vedtaget den 6. december 2012. Lovændringen betragtes som en reel afskaffelse af revisionspligten for regnskabsklasse B virksomheder i Danmark.

I Danmark, EU og på internationalt plan har der i de seneste år, eksisteret heftig debat omkring den lovpligtige revision.¹ Der har fra politisk side² været fokus på at lette de såkaldte administrative byrder, for derved at styrke væksten og konkurrenceevnen for danske virksomheder internationalt. Hvorvidt revision kan betragtes som en administrativ byrde, eksisterer der dog delte meninger om blandt de forskellige aktører.³

Den politiske strategi fremtræder i kølvandet af, en erkendelse af, at behovet for revision ikke nødvendigvis er det samme i en mindre virksomhed som i et børsnoteret selskab. De internationale revisionsstandarder finder anvendelse, uagtet klientens størrelse såfremt denne er underlagt revisionspligt. Rammerne og procedurerne for udførelse af revision, kan derfor opleves som komplekse og omfangsrige. Den store debat har medvirket til en gradvis lempelse af revisionspligten, hvortil Danmark konkret har foretaget lempelser i tre omgange, henholdsvis i 2006, 2011 og senest i 2013.

EU's 4. direktiv⁴ gør det muligt for medlemslandene at lempe revisionspligten for virksomheder, såfremt disse opfylder en række kriterier.⁵ Sammenholdt med andre EU-medlemslande har Danmark været tilbageholdende med udnyttelse af lempelsesgrænserne, som muliggøres i henhold til direktivet.⁶

Set i lyset af den finansielle krise, opleves et øget behov for troværdige årsregnskaber. Der kan derfor stilles spørgsmål ved, hvorvidt lempelsesstrategien har den ønskede effekt, grundet interes-

¹ FSR "Debat: Regeringen overser værdien af revisors arbejde" og ICAS "EU audit policy debate rumbles on"

² De seneste regeringssammenslutninger har alle udtrykt ønske om at lempe de administrative byrder for de danske virksomheder (regeringsgrundlag fra 2002 ("Vækst med vilje"), 2005 ("Nye mål") og 2011 ("Et Danmark, der står sammen"))

³ FSR og revisorstanden er ikke enige i regeringens præmis om at revision er en administrativ byrde. Buch, Peter "Revision er ikke en administrativ byrde" Lokalavisen, 15. marts 2009

⁴ Rådets fjerde direktiv 78/660/EØF af 25. juli 1978 på grundlag af traktatens artikel 54, stk. 3, litra g

⁵ Kriterier for omsætning, balancesum og antal beskæftigede

⁶ FSR "Fakta om grænserne for revisionspligt og administrative lettelser"

senternes efterspørgsel efter troværdige regnskabsoplysninger. På baggrund heraf opleves modstridende holdepunkter, hvor regeringen på den ene side ønsker at lempe revisionspligten, mens interessenterne på den anden side stiller krav til troværdige regnskabsinformation.

På EU plan er det erkendt, at revision er et utilpasset produkt til mindre virksomheder, hvilket kan paralleliseres med forholdene i USA.⁷ Dette har resulteret i, at flere EU-medlemslande har udviklet og implementeret alternative produkter til revision og hjulmet disse i national lovgivning. På trods af medlemslandenes signalering om behov for en alternativ erklæringsydelse, er der endnu ikke udformet en international erklæringsstandard tilpasset mindre virksomheder.

I Danmark har ovenstående udvikling tilsvarende ført til erkendelse af, et behov for en alternativ erklæringsstandard rettet mod virksomheder i *SMV-segmentet*.⁸ Ved vedtagelse af lovforslag nr. L 26 ændredes årsregnskabslovens § 135, hvorfor virksomheder i regnskabsklasse B, nu kan vælge at anvende Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard for regnskabsåret 2013.

Erhvervsstyrelsen har i samarbejde med en række faglige organisationer, heriblandt FSR, udarbejdet en alternativ erklæringsstandard, der søger at imødekomme interessenternes behov for sikkerhed, som reaktion på regeringens lempelsesstrategi. Erklæringsstandarden *udvidet gennemgang* tager udgangspunkt i standarden for review (ISRE 2400 (ajourført) Opgaver om review af historiske regnskaber), hvortil en række supplerende handlinger skal foretages. Den udvidede gennemgang er det danske svar på en erklæringsstandard, som giver større grad af sikkerhed end review, men mindre grad af sikkerhed sammenholdt med revision. Indførelsen af udvidet gennemgang har bidraget til endnu en erklæringsydelse i revisors erklæringssortiment.

På baggrund af den ovenfor diskuterede debat, er det relevant at undersøge interessenternes holdninger og forventninger til erklæringsstandarden, for derved at vurdere om erklæringsproduktet vil vinde indpas i det danske erhvervsliv samt identificere eventuelle vanskeligheder i processen.

⁷ I USA er det alene børsnoterede virksomheder der er underlagt revisionspligt. Der stilles ikke krav til revision af øvrige selskaber, medmindre aktionærerne kræver dette. Det er udelukkende selskaber registreret hos Securities and Exchange Commission (SEC) som skal offentliggøre regnskaber, få foretaget revision af en Certified Public Accountant (CPA), følge SEC-regulering samt US-GAAP. For yderligere information henvises til "Doing business in the U.S." PKF Accountants and business advisers

⁸ For definition af SMV-segmentet henvises til afsnit "Definition af SMV-segmentet"

1.1 Problemformulering

I de seneste år er der indført en række lempelser i revisionspligten i Danmark. I 2012 blev det besluttet at indføre en alternativ erklæringsstandard til revision. Den europæiske revisororganisation, Federation of European Accountants (FEE),⁹ har fremført, at implementering af nationale standarder skaber disharmoni mellem EU-medlemslandene, hvorfor der bør udvises tilbageholdenhed med implementering af sådanne standarder. Til trods for denne anbefaling, har Danmark valgt at implementere en særlig erklæringsstandard hjemlet i national lovgivning, idet der endnu ikke er udarbejdet en international standard til at opfylde det tilsyneladende udækkede behov.

Nærværende afhandling ønsker at belyse revisionsaktørernes holdning til lempelserne for B virksomhederne og undersøge, hvorvidt den seneste udvikling vil opnå den ønskede effekt. Hvorvidt udvidet gennemgang bliver en succes, afhænger af aktørernes anerkendelse og dermed virksomhedernes udnyttelse af lempelsesmuligheden. På baggrund af ovenstående problemstilling ønsker vi at besvare følgende hovedspørgsmål i afhandlingen:

Hvordan reagerer revisionens interessenter på indførelsen af udvidet gennemgang?

Med udgangspunkt i ovenstående problemformulering/hovedspørgsmål foretages en konkretisering, hvorfor yderligere søgning af information skal foretages. Denne information omfatter den *ikke-viden* der foreligger på området. Nedenfor oplistes en række underspørgsmål og dertilhørende arbejdsspørgsmål, som ønskes besvaret i afhandlingen, med det formål at indkredse og præcisere undersøgelsesområdet.

1. Hvorledes kommer forskelle og ligheder mellem revisors ydelser til udtryk?
2. Hvordan har Danmarks lempelsesstrategi inden for revisionsydelser udviklet sig?
 - 2.1. Hvilke danske aktører har været involveret over tid (2006-2013) og hvilken holdning har de haft til lempelserne?
 - 2.2. Hvorledes har udviklingen regionalt (EU) og internationalt (IFAC) taget form og hvordan kan dette henføres til udviklingen i Danmark?
3. Hvordan er markedspladsen for revisors ydelser konstrueret i Danmark?

⁹ Federation of European Accountants (FEE) er en organisation, der repræsenterer 45 revisorforeninger fra 33 forskellige europæiske lande (herunder alle 27 EU-medlemslande). FEE's primære opgave består i at analysere og bidrage til professionelle, regulative og politiske udviklingstendenser.

4. Hvordan har danske aktører reageret på vedtagelsen af udvidet gennemgang?
 - 4.1. I hvilket omfang har der eksisteret et behov for en alternativ erklæring set ud fra et samfundsmæssigt perspektiv?
5. I hvilket omfang kan udvidet gennemgang fremadrettet forventes at finde anvendelse blandt regnskabsklasse B virksomheder i Danmark?

På baggrund af de i analysen fremfundne resultater, vil vi afslutningsvis i afhandlingen foretage en perspektivering til, hvilke tiltag der bør iværksættes for at sikre en succesfuld anvendelse af udvidet gennemgang.

1.2 Afgræsning og fastlæggelse af begrebsapparat

I dette afsnit foretages en afgræsning af afhandlingens problemformulering samt fastsættelse af begreber, der appliceres i opgaven. Nedenfor oplistes en række områder, som vi har valgt ikke at medtage i afhandlingen, hvorved fokus indskræpkes.

Lovforslag nr. L 26 indeholder både ændringer til årsregnskabsloven og revisorloven. I forlængelse af problemformuleringen vil afhandlingen alene fokusere på ændringerne i årsregnskabsloven, hvorfor der foretages en afgrænsning af forslagens ændringer til revisorloven, vedrørende styrkelse af det offentlige tilsyn af revisor.

Herudover vil afhandlingens fokus udelukkende være rettet mod små og mellemstore virksomheder (SMV'er). Vi har valgt at fastlægge en definition af SMV-segmentet, hvortil der sættes lighedstegn mellem virksomheder i regnskabsklasse B, jf. ÅRL § 7, stk. 2. nr. 1 og SMV-virksomheder. I forlængelse heraf inddrages mellemstore C virksomheder ikke i nævnte definition, da disse ikke vil have mulighed for at anvende erklæringsstandarden udvidet gennemgang.

Vi har valgt at afgrænse os fra dybdegående analyser omkring omkostningsbetragtninger ved valg/fravalg af revision. Desuden anlægges en afgrænsning af overvejelser omkring AMVAB-metodens principper og anvendelighed med henblik på retvisende beregninger og resultater.

Afhandlingens aktøranalyse vil udelukkende omfatte revisorer, pengeinstitutter, virksomhedsledere og SKAT, hvorfor andre interessentgrupper i koalitionsmodellen (Elling, 2002) ikke inddrages. Denne afgrænsning er foretaget, da vi vurderer, at de nævnte interessenter forventes at være centrale

i forbindelse indførelsen af den udvidede gennemgang. Selektionen af de eksterne interessenter, begrundes endvidere med det holdepunkt, at disse vurderes at være centrale i forhold til SMV-segmentet og samtidig forventes det, at disse aktører har en holdning og forventning til erklæringsstandarden på dette forholdsvis tidlige stadie i processen.

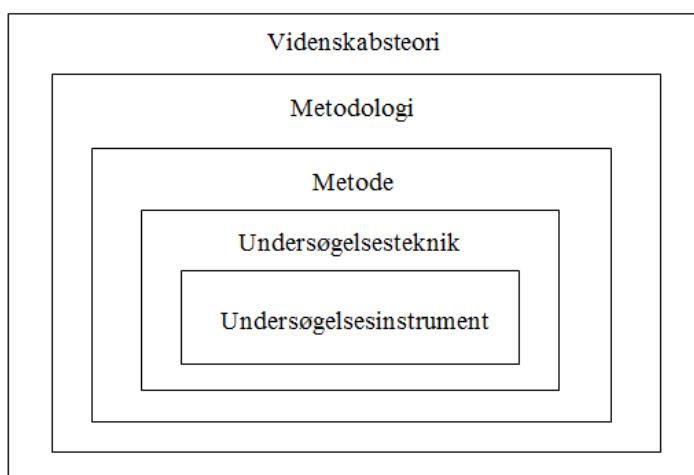
I henhold til årsregnskabslovens bestemmelser, omfatter regnskabsklasse B virksomheder en række forskellige virksomhedsformer med begrænset og ubegrænset hæftelse. I afhandlingen har vi udelukkende valgt at tage udgangspunkt i anparts- og aktieselskaber, jf. selskabsloven § 5, nr. 1 og 2, hvorfor det netop er disse virksomhedsformer der henvises til i forlængelse af SMV-definitionen.

I afhandlingen har vi endvidere valgt ikke at inddrage andre erklæringsopgaver med sikkerhed¹⁰ end revision, udvidet gennemgang og review. Denne afgrænsning er foretaget, da vi vurderer, at andre erklæringsopgaver ikke vil tilføre ekstra information i analysen, hvorfor fokus er rettet mod erklæringer med høj grad af sikkerhed, moderat sikkerhed,¹¹ begrænset sikkerhed og ingen sikkerhed.

1.3 Metode

Metodeafsnittet har til formål at beskrive, hvorledes undersøgelsesprocessen og dataindsamlingen er tilrettelagt. Vi har valgt at udarbejde en række underspørgsmål på baggrund af problemformuleringen, hvis formål er at styre og begrænse afhandlingen. Metodelæren indeholder en række begreber, som er relevante i tilknytning til afhandlingen. Figur 1 illustrerer metodelærens begreber inddelt efter niveau.

Metoden karakteriseres som værende de(n) undersøgelsesmetode(r) der anvendes i processen. Undersøgelsesteknikken betragtes som en kombination af de undersøgel-

Figur 1: Metodelærens begreber ordnet efter niveau

Kilde: Andersen, Ib (2005) "Den skinbarlige virkelighed – om vidensproduktion inden for samfundsvidenskaberne" s. 17

¹⁰ Andre erklæringer med sikkerhed omfatter bl.a. ISAE 3000 og ISAE 3400. Erklæringerne omfatter eksempelvis vurderingsberetninger efter selskabsloven og erklæring om budgetter.

¹¹ I afhandlingen fastsættes sikkerheden i erklæringen udvidet gennemgang som *moderat*. Sikkerhedsniveauet vil ligge i intervallet [60-65 % ; 95 %], jf. senere afsnit.

sesinstrumenter, der anvendes i afhandlingen. Teknikken vil afhænge af, hvilke forhold der ønskes undersøgt og hvilke teknikker der enten alene eller i kombination med andre, giver fyldestgørende information. Det sidste niveau i metodelærens begreber er undersøgelsesinstrumentet, som karakteriseres som værende enten et fysisk eller begrebsmæssigt instrument, som benyttes i undersøgelsen. I forbindelse med nærværende afhandling har vi overvejet hvert enkelt niveau i figuren, for til sidst at kunne foretage en vurdering af, hvilket konkret undersøgelsesinstrument der bør anvendes til besvarelse af afhandlingens problemformulering.

I afhandlingen har vi valgt at anvende spørgeskema til måling af aktørernes holdning til den nye erklæringsstandard.¹² Vi har valgt at konstruere spørgeskemaundersøgelserne således, at de primært består af lukkede spørgsmål, hvortil en hensigtsmæssig databearbejdning sikres. Pålideligheden i sådanne spørgsmål vil være forholdsvis høj, idet det vurderes, at besvarelserne er konsistente over tid, hvormed tilsvarende undersøgelser forventes at fremvise lignende resultater. Gyldigheden vil derimod være relativt lav, da det er undersøgernes svarkategorier der bliver analyseret og ikke respondentens egne. Spørgeskemaerne indeholder endvidere en række åbne spørgsmål, hvortil en høj gyldighed sikres på bekostning af en relativ lav pålidelighed. Den høje gyldighed sikres ved, at respondenterne selv forfatter besvarelsen. Den lave pålidelighed beror på mangel af konsistente resultater over tid. Vi har endvidere udarbejdet en række halv-åbne spørgsmål, hvortil kategorien "andet" er tilføjet således, at respondenterne har mulighed for at uddybe sit svar.¹³ Ydermere har vi valgt primært at udforme holdningsspørgsmål i undersøgelsen, for derved at skabe en nuancering af respondentens stillingtagen. Spørgeskemaet distribueret specifikt til revisorer, indeholder tilmed vidensspørgsmål med det formål, at opnå kendskab til respondenternes viden og dermed give et overblik over fokusområdet for undersøgelsen. Vi har vurderet, at tilsvarende vidensspørgsmål ikke har været passende for de øvrige interessentgrupper, idet disse ikke besidder forudsætningerne til besvarelse af spørgsmålene. Spørgeskemaet er designet således, at der stilles krav til besvarelse af samtlige spørgsmål, såfremt respondenterne opfylder forudsætninger herfor, således at vi opnår et mere validt datagrundlag.¹⁴

¹² Andersen, Ib (2005) "Den skinbarlige virkelighed – om vidensproduktion inden for samfundsvidenskaberne", s. 15-18

¹³ Boolsen, Merete Watt (2008) "Spørgeskemaundersøgelser" s. 68-69

¹⁴ Boolsen, Merete Watt (2008) "Spørgeskemaundersøgelser" s. 72

1.3.1 Videnskabsteoretiske overvejelser

I nærværende afsnit beskrives den anvendte videnskabelige tilgang til afhandlingen og i forlængelse heraf anlægges videnskabsteoretiske overvejelser omkring, hvilket paradigme der ønskes anvendt. Det valgte paradigme danner grundlag for, hvordan vi ønsker at løse problemstillingen og i den forbindelse er det essentielt at understrege, at metodelæren ikke paralleliseres med videnskabsteorien. Vi er af den overbevisning, at vi som undersøgere ikke er i stand til at adskille vores værdier og følelser fra det undersøgte. Dette er ensbetydende med, at det undersøgte bliver påvirket af os som undersøgere og vores forudindtagne holdninger, hvorfor epistemologien anses som værende subjektiv. Ontologien i afhandlingen er konstruktivistisk/relativistisk, idet vi vurderer, at mennesket er af den overbevisning, at der ikke findes én sand virkelighed, da opfattelsen heraf vil være påvirket af den enkelte (Nygaard, 2005).

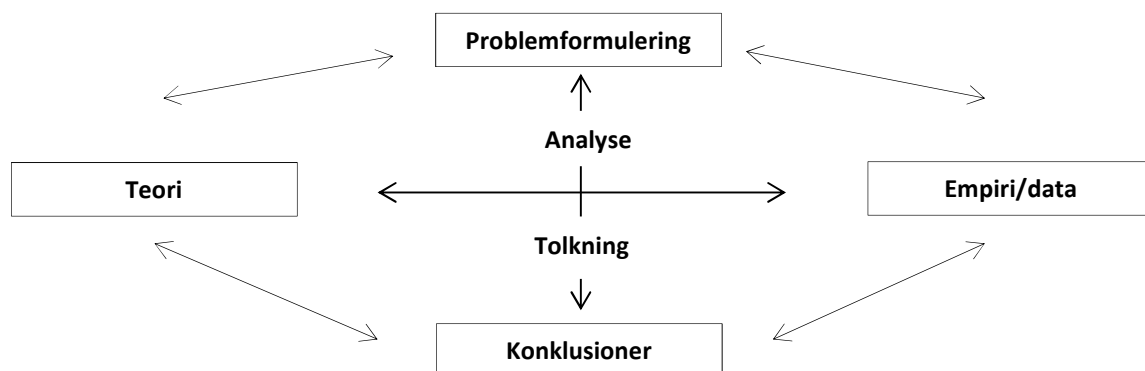
Metodologien er udtryk for, hvordan virkeligheden undersøges. Dataene skabes i et sammenspil mellem os som undersøgere og det undersøgte, hvorfor metodologien er kompleks. På baggrund af ovenstående vil afhandlingen tage udgangspunkt i det *konstruktivistiske paradigme* (Nygaard, 2005).¹⁵ Det vurderes, at den konstruktivistiske tilgang er i overensstemmelse med afhandlingens hermeneutik, hvormed forståelsen er præget af vores forforståelse. Vi er bekendte med, at vi som undersøgere bliver påvirket af den foretagne dataindsamling samt analyse, hvorfor det er essentielt, at vi formår at erkende betydningen af det valgte paradigme i henhold til afhandlingen. Da vi beskæftiger os med en undersøgelse vedrørende interessenters holdninger, anerkender vi at der ikke findes én sandhed, men vi efterstræber i stedet at konstruere en forståelse af udvidet gennemgang set fra interessenternes perspektiv. Det er dog væsentligt, at vi ikke begrænser os af det valgte paradigme, men i stedet anser det som et hjælpeværktøj i bestræbelsen mod opnåelse af en refleksiv proces.

1.3.2 Undersøgelsesdesign

Afhandlingens undersøgelsesdesign er måden, hvorpå vi ønsker at udforske det problem, der er genstand for undersøgelsen. Udtrykt på anden vis, er det de fremgangsmåder vi ønsker at anvende i forbindelse med dataindsamlingen, analysen samt tolkningen af de empiriske data. Afhandlingen baseres på både primære- og sekundære data. Primære data er udtryk for, at vi som undersøgere indhenter egne empiriske data. De sekundære data er allerede eksisterende data, hvis formål er at

¹⁵ Nygaard, Claus (2005) "Paradigmetænkning (og dens begrænsning)", trykt i samfundsvidenskabelige analysemetoder, samfundslitteratur, s. 21-29.

understøtte det primære datagrundlag i afhandlingen (Andersen, 2005). Nedenfor i figur 2 illustreres vidensproduktionens hovedelementer og arbejdsgange, som anvendes i afhandlingen.

Figur 2: Vidensproduktionens hovedelementer og arbejdsgange

Kilde: Andersen, Ib (2005) "Den skinbarlige virkelighed – om vidensproduktion inden for samfundsvidenskaberne", s. 24

Afhandlingen er bygget op omkring de fire grundlæggende elementer, hvortil der eksisterer en række koblinger, hvilket fremgår af ovenstående figur. Problemformuleringen er afhandlingens hovedelement, som danner ramme for opgavens udformning. Selve problemformuleringen er bygget op af en række spørgsmål, som søges analyseret via relevant teori og indsamlet empiri. Afslutningsvis udformes konklusioner på de i indledningen angivne spørgsmål, ved anvendelse af analyse og tolkning.

1.3.2.1 Primære data

I henhold til afhandlingens fokus, har vi valgt at indsamle primære data ved hjælp af spørgeskemaundersøgelser udsendt til en række interessenter, der vurderes at have en holdning og forventning til den udvidede gennemgang.¹⁶ Årsagen til det valgte undersøgelsesinstrument, skyldes et begrænset informationsgrundlag omkring udvidet gennemgang. De udvalgte interessenter indbefatter revisorer, pengeinstitutter, virksomhedsledere og SKAT. Formålet med indsamling af primære data er, at kunne foretage en holdningsanalyse omkring den nye erklæringsstandard og dermed forsøge at tegne et øjebliksbillede af markedet for revisors ydelser. Undersøgelsesdesignet skal sikre, at den indsamlede dokumentation utvetydigt kan besvare problemformuleringen og de dertilhørende undersøgelsesspørgsmål.¹⁷ Fordelene ved denne teknik er bl.a. at den giver mulighed for, at nå ud til et for-

¹⁶ Interessenterne er udvalgt ud fra stakeholder teorien (virksomheden anses som værende en koalition af interessegrupper), Elling (2002) "Årsrapporten – teori og regulering"

¹⁷ Andersen, Ib (2005) "Den skinbarlige virkelighed – om vidensproduktion inden for samfundsvidenskaberne", s. 103

holdsvist stort antal respondenter samtidig med, at besvarelsene er nemme at efterbehandle. Denne dataindsamlingssteknik bibringer data som karakteriseres som værende kvantitative, hvilket er udtryk for, at dataene repræsenteres ved tal.¹⁸

Vi har i afhandlingen valgt at anvende den induktive fremgangsmåde, da vi ud fra et relativt begrænset antal respondenter, ønsker at anlægge konklusioner om aktørernes holdning til den udvide- de gennemgang og på baggrund heraf, vurdere om standarden kan forventes at vinde indpas i det danske erhvervsliv. I forlængelse af den induktive fremgangsmåde, er det essentielt, at respondenterne udgør et repræsentativt udsnit af den samlede population, således at vi derved kan slutte os til generel viden om teorien (Andersen, 2005, s. 32).

Vi har i vores undersøgelse besluttet at anvende simpel tilfældig udvælgelse, hvortil vi i udvælgelsesprocessen har valgt, at foretage en række udtræk fra ”Navne & Numre® Erhverv”¹⁹, hvilket gennemgås mere dybdegående i afhandlingens kapitel 6.

1.3.2.2 Sekundære data

Anvendelsen af sekundære data, har medvirket til at underbygge og verificere den primære data. Typen af sekundære data har både taget form af kvalitativ- samt kvantitativ data. Det kvalitative dataindsamlingsgrundlag består af bøger, artikler, tidsskrifter, undervisningsmateriale, udarbejdede rapporter og undersøgelser, revisionsstandards, lovforslag samt diverse love. I tilknytning hertil, er afhandlingens teoretiske afsnit primært funderet i denne data. Anvendelsen af den kvalitative metode, har medvirket til at omgrænse afhandlingens undersøgelsesområde således, at tolkningen af data kan påvise og fastslå kontinuitet mellem foretagne undersøgelser og statistikker. Vi har endvidere anvendt den kvantitative metode, herunder taldata fra rapporter/undersøgelser samt offentlige statistiske dataindsamlinger. Inddragelsen af disse data, har været medvirkende til at skabe et mere validt billede af undersøgelsesområdet.

1.3.3 Kildekritik

Der eksisterer en række fejkilder i forbindelse med spørgeskemaundersøgelserne. Udvalgelsesprocessen er forbundet med risiko for, at respondenterne ikke er korrekt udvalgt og samtidig fremgår det som en klar ulempe ved elektronisk udsendelse, at vi som undersøgere ikke kan opnå en garanti

¹⁸ Andersen, Ib (2005) ”Den skinbarlige virkelighed – om vidensproduktion inden for samfundsvidenskaberne”, s. 151

¹⁹ Navne & Numre® Erhverv, NN Markedsdata – viden der skaber værdi

for, at respondenterne er kyndige til at deltage i undersøgelsen. Derudover foreligger risici i forbindelse med spørgsmålsformuleringen, hvorved misforståelser kan opstå. Vi har forsøgt at imødekomme ovenstående risici ved at udarbejde spørgeskemaet i et klart og tydeligt sprog, hvorved risikoen for misforståelser reduceres. Spørgeskemabesvarelsene fremgår af bilag 2-5.

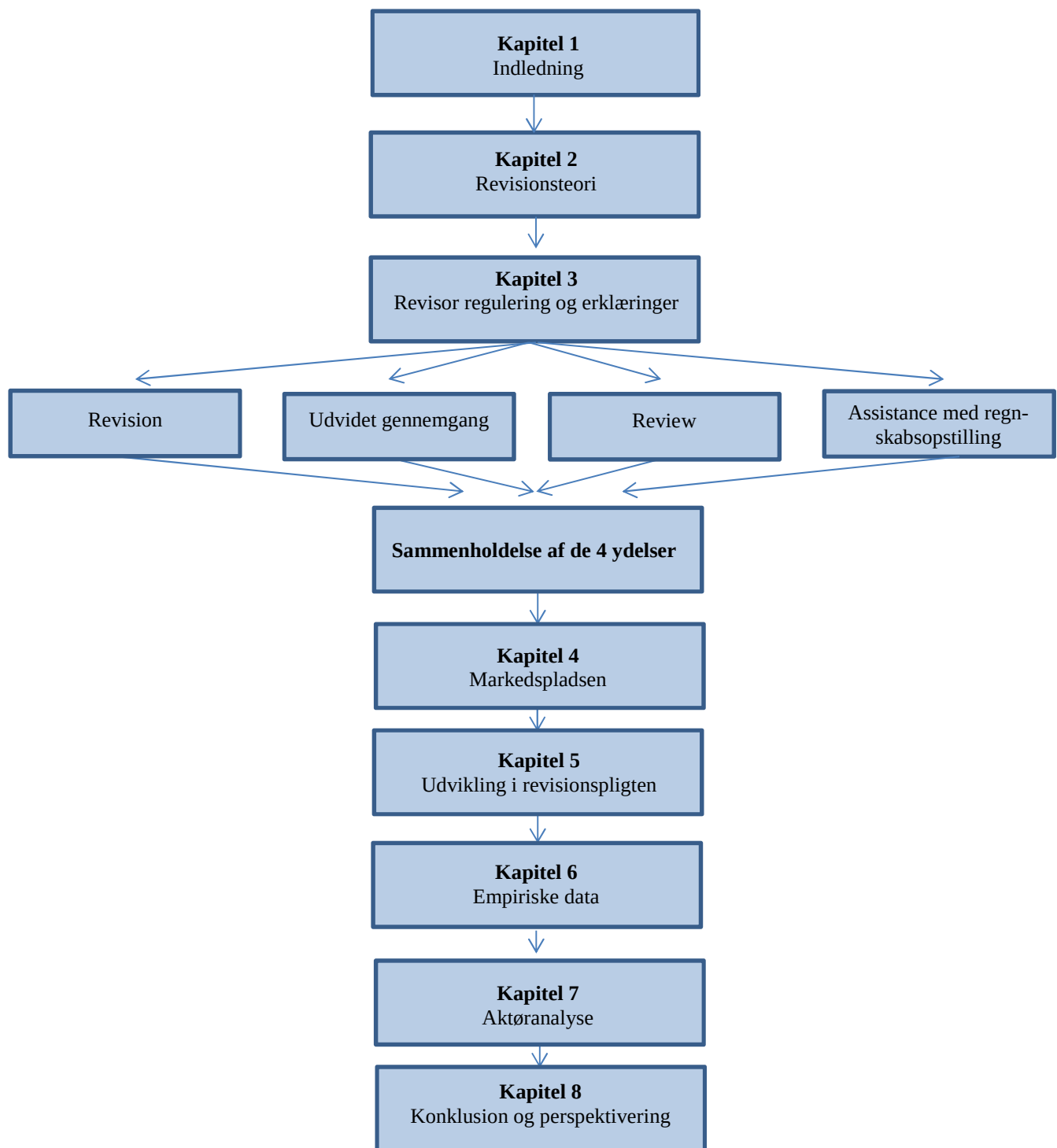
Ved anvendelse af sekundære data har vi anlagt en kritisk tilgang til henholdsvis reliabiliteten samt validiteten i disse. I projektet har vi anvendt love, standarder samt vejledninger, som alle betragtes som værende kilder med høj objektivitet og pålidelighed. Dette vurderes at have stor betydning for afhandlingen, da objektiviteten medfører en generel høj troværdighed.

Udgivelser fra Erhvervsstyrelsen og EU-Kommissionen vurderes tilsvarende, at være kilder med høj grad af objektivitet og pålidelighed, idet materiale herfra er anlagt på baggrund af veldokumenteret og gennemarbejdet information.

Endvidere har vi søgt at anlægge en kritisk holdning til den sekundære data i form af artikler fra offentlige medier, såsom Berlingske Tidende, INSPI, Revision & Regnskabsvæsen samt materiale fra brancheorganisationer. Årsagen hertil skyldes, at kilderne generelt må antages at have en lav grad af objektivitet, eftersom disse er fremført af forfattere, der fremstiller egne eller avisens/organisationens subjektive holdninger. Det vurderes dog, at de anvendte artikler er baseret på information fra pålidelige kilder, såsom NN Markedsdata, Experian samt Berlingske Research, hvilket medvirker til øget troværdighed. Vi er bevidste omkring betydningen af subjektiviteten i disse kilder, som kan medvirke til fejlfulde konklusioner såfremt der ikke anlægges en kritisk holdning til pålideligheden. Vi har derfor nøje udvalgt artikler samt udgivere, således at materialet og synviklerne herfra, kan medgå i vores analyse. Vi finder det væsentligt at fremføre, at vi som undersøgere ikke har været i stand til at anlægge en vurdering af, hvorvidt det fremførte materiale er korrekt, hvilket kan betragtes som en begrænsning i afhandlingen. For at imødegå denne begrænsning, har vi derfor inddraget flere forfattere samt udgivere til understøttelse af validiteten og reliabiliteten, hvormed det må formodes, at vi kan drage overordnede konklusioner på baggrund af den indsamlede data.

1.4 Afhandlingens struktur

Nedenfor illustreres strukturen i afhandlingen, hvormed det tilstræbes at danne et overblik over de forskellige elementer. Opgavestrukturen understøtter afhandlingens indholdsfortegnelse, og anskuer således hvordan problemformuleringen ønskes besvaret.

Figur 3: Afhandlingens struktur

Kilde: Egen tilvirkning

Kapitel 1 *Indledning* omfatter introduktion til afhandlingens problemindkredsning samt begrundelse for problemformuleringen med dertilhørende fastlæggelse og afgrænsning af undersøgelsesområdet. Endvidere indbefatter indledningsafsnittet det videnskabelige metodevalg, som anlægger de

valgte fremgangsmåder vi har gjort brug af, i forbindelse med indsamling, bearbejdning og vurdering af informationer.

Kapitel 2 *Revisionsteori* udgør afhandlingens teoretiske ramme. Formålet med kapitlet er at skabe et overblik over årsagen til eksistensen af revision og revisorerhvervet, således at det teoretiske grundlag for revision fastlægges. I forlængelse heraf inddrages principal-agentteorien. Endvidere vil kapitel 2 kortlægge teorien bag koalitionsmodellen, hvorved inddragelse af en række interessenter anskueliggøres. Teorien vil senere danne grundlag for afklaring af forskelle i informationsbehov, holdninger samt reaktioner. Dernæst introduceres David Flints revisionsteori med inddragelse af principper og filosofi omkring eksistensen af revision.

Kapitel 3 *Revisor regulering og erklæringer* fremfører indledningsvist en beskrivelse af SMV-segmentet med tilhørende kendetegn, som danner grundlag for den videre forståelse i afhandlingen. Efterfølgende indledes en beskrivelse af de lovgivningsmæssige etiske rammebetingelser som revisor er underlagt, ved afgivelse af erklæringsopgaver med sikkerhed. Med udgangspunkt i revisionsstandarder og love, opstiller kapitlet karakteristika ved forskellige ydelser: revision, udvidet gennemgang, review samt assistance med regnskabsopstilling, hvorefter der anlægges en sammenholdelse af alternativerne.

Kapitel 4 *Markedspladsen* forsøger at skabe overblik over revisionsmarkedspladsen med inddragelse af køber og sælger i tilknytning til SMV-segmentet. Kapitlet vil ydermere anskueliggøre reguleringsstrategien med det formål at klarlægge virkning og effektivitet heraf.

Kapitel 5 *Udvikling i revisionspligten* er afhandlingens historiske afsnit, der anlægges en litteraturanalytisk tilgang til udviklingen i revisionspligten i Danmark, hvortil der drages paralleller til den regionale (EU) og internationale (IFAC) udvikling. Afslutningsvist anlægges en komparativ analyse, som anskueliggør forskelle samt ligheder på tværs af henholdsvis nationale, regionale og internationale grænser.

Kapitel 6 *Empiriske data* fremviser en præsentation af de indsamlede empiriske data, hvis formål er at danne grundlag for analysen og dermed besvarelse af afhandlingens problemstilling.

Kapitel 7 *Aktøranalysen* indkredser afhandlingens analysedel med inddragelse af primære data fra spørgeskemaer, hvormed det søges at fremføre aktørernes holdninger til lempelse af revisionspligten, revisors erklæringer samt udvidet gennemgang, hvilket har været styrende for afhandlingens problemtilgang. Aktøranalysen vil endvidere anlægge paralleldragninger til litteraturanalysen og anvendt teori. Dette kapitel indgår som det væsentligste element til besvarelse af afhandlingens problemformulering.

Kapitel 8 *Konklusion og perspektivering* fremfører centrale pointer og fortolkninger opnået gennem undersøgelses- og analysedelen. Konklusionsafsnittet besvarer problemformuleringen på baggrund af analysen, hvortil erklæringsproduktets fremtid vurderes. Kapitlet fremviser dermed resultater af processen med inddragelse af problemformulering, teori, empiri, foretagne analyser samt tolkninger.

Kapitel 2 Revisionsteori

I nærværende afsnit anlægges en revisionsteoretisk tilgang med det formål at forklare, hvorfor behovet for (uafhængig) revision eksisterer, ved inddragelse af principal-agentteorien (Elm-Larsen, 1994). Derudover introduceres koalitionsmodellen (Elling, 2012), med det formål at danne et teoretisk grundlag for løsning af afhandlingens problemstilling. Afslutningsvis introduceres David Flints teori, i tilknytning til forklaring af eksistensen af revision set fra et samfundsmæssigt perspektiv (Flint, 1988). Det antages at opgavelæser besidder en fundamental og velfunderet viden om revisionsteoriene, hvorfor dybdegående beskrivelser og vurderinger ikke anlægges.

2.1 Principal-agentteori

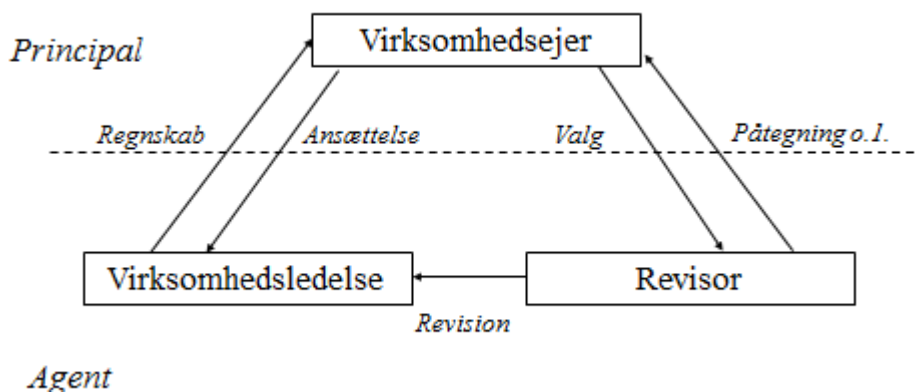
Økonomisk teori kan anvendes til at forklare, hvorfor revision eksisterer.²⁰ I den klassiske principal-agentteori optræder en principal og en agent, som varetager forskellige roller i virksomheden. Principalen sidestilles med virksomhedens ejer, mens agenten indtager rollen som virksomhedens ledelse.²¹

Revisionsproblemet opstår som følge af asymmetrisk information og interessekonflikter mellem agenten og principalen. Begge aktører ønsker at maksimere egne nyttefunktioner, hvorfor der opstår

²⁰ Jeppesen, Kim K., "Teori om revision", forelæsningsmateriale, 7. marts 2012, slide 10

²¹ Elm-Larsen, Rolf (1994) "Revision i agentteoretisk belysning" trykt i "Revision: Funktion og vision". Cand.merc.aud. materialesamling, efterår 2011

anledning til kontrol. Principalen videregiver kontrolopgaven til revisor, med henblik på at afdække dispositioner samt at sikre, at foretagne rapporteringer er retvisende. Derfor består den agentteoretiske model af tre aktører, henholdsvis principalen, agenten og revisor, jf. nedenstående figur.

Figur 4: Den agentteoretiske model

Kilde: Elm-Larsen, Rolf (1994) "Revision i agentteoretisk belysning", s. 215

Agenten har ansvar for den finansielle rapportering, hvortil revisors opgave består i at verificere denne. Revisor udtaler sig om kvaliteten af det aflagte regnskab, hvormed virksomhedens interessenter kan anvende regnskabet og revisors erklæring som bidrag i beslutningsprocessen.²²

Kritikken af principal-agentteorien tager udgangspunkt i, at denne ikke kan stå alene, når begrundelsen for eksistensen af revisionsprofessionen skal fastlægges. Principalen-agentteorien inddrager ikke øvrige brugere af revisors erklæring, foruden principalen. Hermed synes teorien indskrænket, idet der ikke foreligger inddragelse af eksterne regnskabsbrugere, hvortil det i dansk ret er tydeliggjort, at udformningen af revisionspåtegningen foretages under hensyn hertil. Endvidere lyder kritikken på, at principal-agentteorien ikke synes, at årsagsforklare behovet for lovpligtig revision i selskaber, hvor der kun er én aktionær/anpartshaver, som tillige tager rolle som virksomhedens ledelse.²³ I tilknytning til afhandlingens fokusområde, vil SMV-virksomheder ofte være karakteriseret ved sammenfald mellem ledelse og ejer. I den forbindelse opleves det, at agentteorien har sine mangler, idet der hverken foreligger asymmetrisk information eller modstridende interesser. For yderligere information omkring teoriens nytte henvises til bilag 6.

Idet agentteorien ikke vurderes at være tilstrækkelig årsagsforklarende, hvad angår bevæggrunden for eksistensen af revision i SMV-segmentet, synes det centralt i denne sammenhæng at inddrage

²² Elm-Larsen, Rolf (1994) "Revision i agentteoretisk belysning"

²³ Christensen, Mogens og Loft, Anne (2000) "Revisors funktioner" trykt i "Revision – koncept & teori", s. 16

signalteorien (Elling, 2012). Signalteorien anskuer hvilke incitamenter der ligger til grund for, at virksomheden frivilligt vælger at offentliggøre regnskabet for interessenter og ressourceejere. Teorien kan med andre ord paralleliseres til valget omkring udførelse af revision på trods af, at virksomheden ikke er underlagt revisionspligt. De mest fordelagtige finansieringsvilkår, må formodes at kunne opnås ved informationspolitik der fremviser gyldige, relevante og forståelige regnskabsinformationer.²⁴ Pengeinstitutter/kapitalejere kan opfatte et ikke-revideret regnskab, som et forsøg på at skjule eller tilbageholde oplysninger, hvilket må forventes at påvirke virksomhedens lånevilkår i en negativ retning.

Afhandlingens empiriske undersøgelser, vil derfor kunne af-/bekræfte, hvorvidt signalteorien kan anvendes som forklaring på eksistensen af revision i ikke revisionspligtige virksomheder. Hermed opnås en indikation af hvorvidt analysen rationaliserer signalteorien.

2.2 Koalitionsmodellen

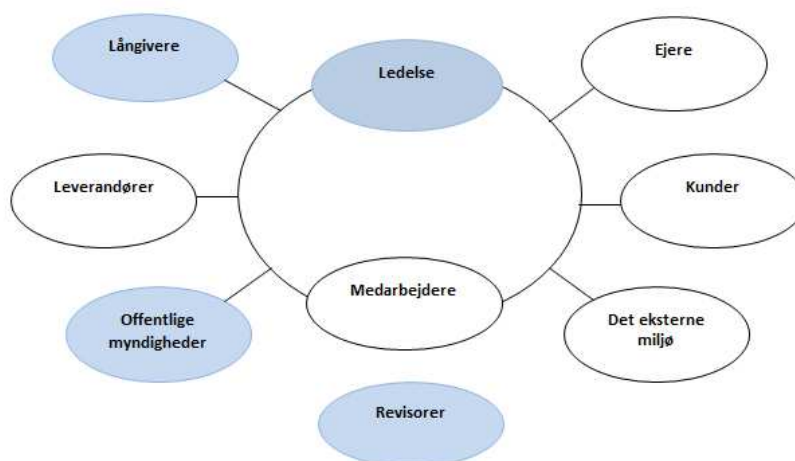
Tillid til årsregnskabet er et fundamentalt element under forudsætning af, at regnskabsoplysningerne skal anvendes til beslutningsformål. Såfremt der ikke foreligger tillid til de indregnede værdier i årsregnskabet, vil det elementære krav om pålidelighed til de eksterne regnskabsinformationer ikke være opfyldt. For at sikre, at pålideligheden og de tilhørende kvalitetskrav bliver opfyldt, er der i samfundet indført omfattende lovgivning på henholdsvis regnskabs- og revisionsområdet (Elling, 2002). Der skabes større tillid til indregnede regnskabsinformationer, når regnskabet påføres en revisionspåtegning sammenlignet med andre erklæringer med lavere grad af sikkerhed. Dette skyldes til dels omfattende lovgivning på revisionsområdet, tilsyn samt det faktum, at revisor agerer som offentlighedens tillidsrepræsentant, jf. revisorloven § 16, stk. 1.

I den danske markedsøkonomi træffes beslutninger om ressourceallokering decentralt i virksomhederne. Det vil sige, at beslutninger ikke træffes fra politisk side, som det ville være tilfældet i en centraldirigeret økonomi. Den danske markedskonstruktion medvirker dermed til, at eksterne interessenter besidder en fundamental rolle i forhold til virksomheder og samfundet. Det er i denne sammenhæng væsentligt, at virksomhederne fremviser pålidelige og troværdige regnskabsinformationer, således at disse kan danne grundlag for rationelle ressourceallokeringsbeslutninger.²⁵

²⁴ Elling, Jens O. (2012) "Finansiell rapportering", s. 50

²⁵ Elling, Jens O. (2002) "Årsrapporten – teori og regulering" s. 22-23

De forskellige grupper af interessenter har alle dét til fælles, at de indtager en rolle som ressourceejere. Ressourceejerne vil alle stille ressourcer til rådighed for virksomheden, for til gengæld at modtage belønning eller anden form for modydelse.²⁶ Virksomheden betragtes derfor som værende en del af et afhængighedsforhold blandt flere interessenter. Såfremt interessenterne ikke tilbyder og stiller ressourcer til rådighed, vil virksomheden (koalitionen) ikke kunne eksistere og dermed vil samfundet, som vi kender det i dag, ikke kunne bibeholdes. Nedenfor illustreres virksomheden som en koalition af primære interessegrupper.

Figur 5: Koalitionsmodellen

Kilde: Elling, Jens O. (2002) "Årsrapporten – teori og regulering", s. 34 + egen tilvirkning

Den enkelte interessent vil indgå i koalitionen på baggrund af den individuelle målopfyldelse. Det opleves dog ofte, at de individuelle mål fra forskellige interessegrupper vil være i konflikt med hinanden. Fordelingen af målopfyldelsen vil afhænge af det relative styrkeforhold mellem aktørerne (Elling, 2002).

Vedtagelsen af den udvidede gennemgang og lempelsen af revisionspligten, vil medvirke til et begrænset informationsniveau fra de virksomheder, der vælger at anvende udvidet gennemgang fremfor revision. I henhold til afhandlingens problemstilling, er det netop denne begrænsning i informationsniveauet der kan synes bekymringsvækkende. I afhandlingen har vi valgt at inddrage følgende interessenter, som vil danne grundlag for den empiriske analyse:

- Revisorer
- Pengeinstitutter

²⁶ Elling, Jens O. (2002) "Årsrapporten – teori og regulering" s. 34

- Virksomhedsledere
- SKAT

Revisorer, pengeinstitutter og SKAT er alle *eksterne* interessegrupper, mens virksomhedens ledelse anses som værende en *intern* interessegruppe. Undladelse af inddragelse af øvrige interessenter skyldes vores opgavetilgang, hvortil vi har anset det som en nødvendighed at foretage denne afgrænsning, jf. afgrænsningsafsnittet. Der eksisterer selvfølgeligvis andre interessenter, der med fordel kunne inddrages i den videre empiriske analyse. Vi har dog vurderet, at ovenstående interessenter har størst indvirkning på og tilknytning til SMV-segmentet, i relation til krav og forventninger fra disse. Derfor vil fokus i afhandlingen være rettet mod ovenstående interessenter, jf. figur 5. I forbindelse hermed er det interessant at belyse, hvordan interessegruppernes behov for regnskabsinformation kommer til udtryk, hvilket behandles nærmere i kapitel 4.

2.3 Revisionens principper og filosofi

David Flint udgav i 1988 bogen ”Philosophy and principles of auditing”, som i sin form er udarbejdet på baggrund af Mautz og Sharaf’s teori fra 1961.²⁷ Grundantagelsen for revision består af 4 elementer, hvilket illustreres af nedenstående figur.

Figur 6: Grundelementer i Flints revisionsteori

Kilde: Elm-Larsen, Rolf (2010) ”Offentlig revision – empiri og teori” s. 46 + egen tilvirkning

Flint har opbygget sin revisionsteori, med det udgangspunkt, at revision kan betragtes som et socialt kontrolinstrument. Revisionsfunktionen eksisterer udelukkende som resultat af, at de berørte individer eller grupper ikke er i stand til på egen hånd, at opnå de informationer eller den garanti, som er ønskværdig. I et samfund underlagt bestandig forandring og udvikling er det essentielt, at revisor er påpasselig og opmærksom på samfundets ændrede forventninger og krav, under stadig hensyntagen til økonomiske og praktiske begrænsninger.²⁸

²⁷ Mautz, R. K. and Sharaf, H. A. (1961) ”The philosophy of auditing”

²⁸ Flint, David ”Philosophy and principles of auditing” s. 14-16

Da principal-agentteorien udelukkende understøtter behovet for revision, som resultat af interne relationer blandt aktører i organisationen, synes Flint at anlægge en mere samfundsorienteret tilgang til forklaring af revisionsprocessen. Dette til trods for, at Flints teori underbygger behovet for revision, som et forpligtende forhold mellem to eller flere aktører, hvilket kan sidestilles med principal-agentteorien.

Flint anlægger en revisionsteoretisk indgangsvinkel, hvortil fokus udelukkende er rettet mod erklæring om revision. Vi vurderer dog, at teorien også har sin anvendelighed ved øvrige revisionsydelser med divergerende sikkerhedsgrader, herunder udvidet gennemgang.

Flints revisionsteori er opbygget omkring 7 postulater, der hver især kan betragtes som grundelementer i revisors rolle. Postulaterne anses som værende inkorporeret fundamentale principper, hvorpå revisionsteorien kan konstrueres. Samtlige 7 postulater skal alle være til stede for at udførelsen af revision er meningsgivende. Flints 7 postulater fremgår af bilag 7. Indholdet af postulaterne uddybes ikke yderligere i nærværende kapitel af hensyntagen til afhandlingens omfang. Det bør dog pointeres, at postulaterne udgør grundlaget for konstruktionen af Flints revisionsteori, hvortil efterfølgende 9 koncepter formuleres. Disse 9 koncepter kan overordnet inddeles i 3 hovedgrupper henholdsvis *autoritet*, *proces* og *standarder*. Vi er bekendte med, at samtlige 9 koncepter har en central og uomtvistelig betydning i tilknytning til revisors samfundsmæssige rolle, hvortil der henvises til bilag 8, for en fuldbyrdet præsentation.

Formålet med revision er foranlediget af samfundets behov. Flint fremfører, at revision er et socialt fænomen, som ikke vil have noget formål eller værdi, uden den praktiske anvendelighed. Med andre ord vil fænomenet være uden moralsk nytte, hvis ikke funktionen anvendes i praksis, hvortil funktionen vil være utilitaristisk, såfremt de medfølgende fordele ikke overstiger det der måtte have været ofret, for opnåelse af fordelene (Flint, 1988).

Revisionsfunktionen er udviklet som reaktion på et opfattet behov fra individer eller grupper i samfundet, der søger information eller tryghed omkring andres præstation (i nærværende tilfælde, virksomhedernes præstation), da disse ikke på egen hånd er i stand til at opnå disse oplysninger og den beroligelse informationen bibringer.

Det synes relevant at fremhæve, at Flints teori i sin form ikke konkret tager stilling til samfundet, idet han ikke omtaler hvilke konkrete interessenter der indgår som en del af samfundet. Ved anlæg-

gelse af en kritisk tilgang til revisionsteorien, bør fokus rettes mod det faktum, at Flint ikke tangerer den markante opdeling, der udadtil fremtræder som et essentielt karaktertræk ved det danske erhvervsliv. Markedet er i stort omfang præget af segmentering. Store virksomheder bliver større og mere komplekse, hvortil skærpelse af krav og regulering er en realitet. Omvendt oplever små virksomheder reguleringsmæssige lettelser, hvilket bl.a. ses i forbindelse med lempelse af revisionspligten. Som compensation for disse lettelser har udviklingen fremvist indførelse af en ny erklæring. Der opleves altså en stigende segmentering af de danske virksomheder, hvortil udviklingen af regulering går i hver sin retning. Flints revisionsteori synes ikke at være tilpasset denne opdeling, hvortil der kan stilles spørgsmålstejn ved, om der er behov for opdatering af teorien.

Umiddelbart er det ikke kun Flint der bør stå til genstand for ovenstående kritik, idet der generelt vurderes at være behov for en ajourføring af revisionsteorierne. Eksisterende teorier inden for revisionsfaget synes ikke at anlægge stillingtagen til flere forskellige revisionsydelser, hvorfor disse alene forklarer behovet for revision. De nuværende teorier omhandler dermed kun revision, hvorfor der om muligt eksisterer et behov for udvikling/opdatering af teori vedrørende andre erklæringer end revision, da faktum netop er, at revisor tilbyder andre ydelser.

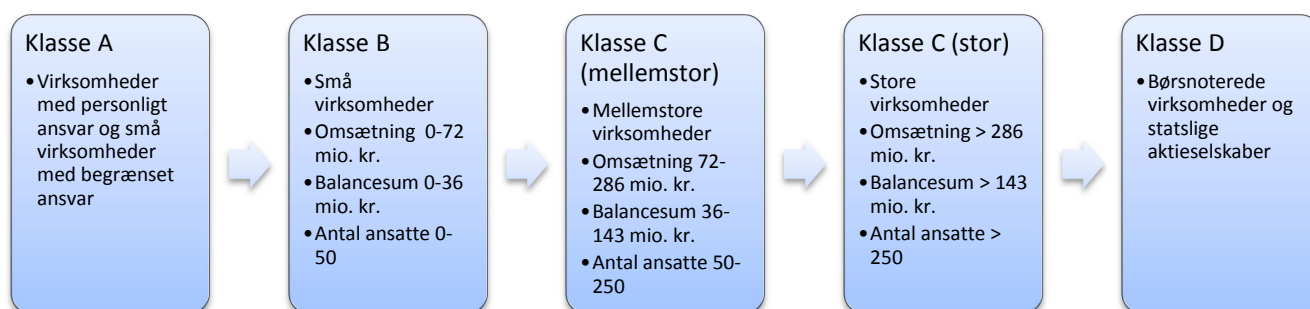
Ovenstående udvalgte teorier vurderes at være relevante, idet disse indgår som værktøjer til besvarelse af afhandlingens problemstilling. Principal-agentteorien forklarer, hvorfor der eksisterer et behov for revision internt i virksomheden, hvortil vi har valgt at tilkoble koalitionsmodellen, for endvidere at inddrage eksterne interessenters behov for revision. Flints teori søger at belyse revision som et socialt koncept i et samfundsmæssigt perspektiv, hvortil inddragelse af eksterne interessenter indgår som en naturlig del af processen.

Kapitel 3 Revisor regulering og erklæringer

I nærværende kapitel anlægges definitionen af SMV-virksomheder, hvortil rammen for afhandlingens emneområde fastsættes. Hernæst introduceres de etiske regler revisor er underlagt samt begrebsrammen for erklæringsopgaver med sikkerhed og assistance med regnskabsopstilling. Hermed anskueliggøres den eksisterende lovregulering som anses for værende relevant, i relation til afhandlingens problemstilling. Ved belysning af de forskellige erklæringsopgaver vurderes henholdsvis formål og regulering, arbejdshandlinger samt udformning af den endelige erklæring.

3.1 Definition af SMV-segmentet

Først og fremmest er det væsentligt at klarlægge, hvilke faktorer der er afgørende for, hvorvidt en virksomhed kan karakteriseres som en SMV-virksomhed. Reguleringen i ÅRL er baseret på den såkaldte byggeklodsmodel, hvortil opdeling af virksomheder i regnskabsklasser sker på baggrund af størrelse. ÅRL opererer med 4 regnskabsklasser, hvortil kravene øges i takt med virksomhedens størrelse. Formålet er at sikre, at mindre virksomheder ikke er omfattet af så megen regulering som større selskaber. Hensigten med strukturen i loven er altså, at gøre reguleringen mere overskuelig og alsidig, således at loven kan indeholde regnskabsregulering for alle erhvervsdrivende virksomheder.²⁹ Regnskabsklasserne betragtes som klodser, der illustrativt er anbragt ovenpå et fundament af generel regulering, som alle virksomheder påkræves at overholde.³⁰ Nedenfor illustreres de enkelte regnskabsklasser med tilhørende størrelsesgrænser efter byggeklodsmodellen.

Figur 7: Byggeklodsmodellen

Kilde: ÅRL § 7, Årsrapportmodeller fra KPMG + egen tilvirkning

* Overskridelse af to størrelsesgrænser i to på hinanden følgende år medvirker til tvungen skift af regnskabsklasse

Små og mellemstore virksomheder defineres efter ÅRL som virksomheder der holder sig inden for ovenstående grænser. Som nævnt tidligere, har vi valgt at anlægge en definition af SMV-virksomheder, som værende B virksomheder, jf. ÅRL § 7, stk. 2, nr. 1. I henhold til afhandlingens afgrænsning, vil anvendelse af udvidet gennemgang udelukkende kunne anvendes af virksomheder i regnskabsklasse B, hvorfor mellemstore C-virksomheder ikke tages i betragtning, når der fremadrettet refereres til SMV-virksomheder.

²⁹ "Indsigt i årsregnskabsloven KPMG's praktiske guide til forståelse af loven" 3. udgave 2008/09

³⁰ "Den nye årsregnskabslov vedrørende - nyheder og væsentlige ændringer" udarbejdet af RevisorGruppen Danmark

I forlængelse af ovenstående danske definition, vurderes EU's definition af SMV-segmentet endvidere, at have væsentlig betydning med henblik på tidligere omtalte bestræbelser med henblik på EU-harmonisering. "I et indre marked uden interne grænser er det meget vigtigt, at tiltag for SMV'er baseres på en fælles definition for at gøre dem mere sammenhængende og effektive og for at begrænse risikoen for konkurrenceforvridning."³¹ I forbindelse hermed, er det essentielt at påpege at medlemslandene ikke er forpligtet til at implementere EU's definition, der er fastsat ved henstilling 2003/361.³² Dog må det erkendes at EU-Kommissionen, Den Europæiske Investeringsfond samt Den Europæiske Investeringsbank på det kraftigste opfordrer medlemslandene til at anvende definitionen.³³ Formålet med EU-Kommissionens definition er derfor naturligvis at sikre en fælles definition af SMV-virksomheder i samtlige EU-lande.

Tærsklen for antallet af beskæftigede skal *altid* overholdes i henhold til EU's definition, hvorimod enten tærsklen for balancesum eller omsætning skal efterkommes. Dermed fordeles virksomhederne i EU efter antal beskæftigede og/eller omsætning/balancesum.³⁴ EU's tærskelgrænser fremgår af nedenstående figur 8.

Figur 8: EU's definition af SMV-virksomheder

Kilde: "Den nye definition af små og mellemstore virksomheder – Brugervejledning og erklæring" Europa Kommissionen + egen tilvirkning

*Bemærkninger: Valutaomregning fra EURO til DKK er foretaget ved centralkurs 7,46038 (For angivelse af beløb i EURO henvises til bilag 9).

Ved sammenholdelse af definitionerne, synes der ved et hurtigt øjekast at fremgå væsentlige forskelle, på trods af Kommissionens ønske om medlemslandenes implementering af den fælles europæiske definition. Først og fremmest må det erkendes, at EU-Kommissionens definition ikke på noget tidspunkt angiver en tidsbetragtning, som den danske, i form af, at virksomheden ikke må

³¹ "Den nye definition af små og mellemstore virksomheder - Brugervejledning og erklæring", Europa-Kommissionen

³² Kommissionens henstilling af 6. maj 2003 om definitionen af mikrovirksomheder, små og mellemstore virksomheder

³³ Europa-Kommissionen "Den nye definition af små og mellemstore virksomheder - Brugervejledning og erklæring" s.

6

³⁴ Europa-Kommissionen "Den nye definition af små og mellemstore virksomheder - Brugervejledning og erklæring"

overskride de angivne grænser i to på hinanden følgende regnskabsår. Det tidsmæssige hensyn der er foretaget i den danske definition vurderes at eksistere, grundet hensyntagen til udsving i virksomhedens aktiviteter og dermed resultater. Endvidere angiver ÅRL valgfrihed mellem 3 størrelsesgrænser, hvorimod definitionen fra EU anlægger et fast element, nemlig antallet af beskæftigede, hvorefter størrelsesgrænserne for omsætning og balancesum anlægges ud fra en "og/eller" betragtning. I tilknytning til den danske definition, optræder det faste element vedrørende antallet af ansatte, som en væsentlig forskel fra den danske fremstilling.

Af ovenstående figurer fremgår det, at der foreligger sammenfald mellem antallet af beskæftigede. De nedre omsætningsgrænser på henholdsvis 14 mio. kr. i ÅRL og 15 mio. kr. i EU's definition, vurderes tilnærmelsesvis at være sammenfaldende. Dog opleves en markant forskel ved den øvre omsætningsgrænse, som beløber sig til 87 mio. kr. (373 mio. kr. – 286 mio. kr.) ved sammenligning af de to definitioner. Ved sammenligning af balancesummen må det endvidere erkendes, at den danske definition, langt fra udviser harmonisering på EU-plan, idet der af ovenstående figur fremvises forholdsvis store differencer.

Med udgangspunkt i ovenstående definitioner estimeres SMV'erne at udgøre langt størstedelen af virksomheder, ikke kun i Danmark, men også på EU-plan.³⁵ Dette holdepunkt vurderes at være yderst centralt i forbindelse med den potentielle indvirkning af den nye erklæringsstandard. Nationalt anslås det, at der eksisterer omkring 200.000 SMV-virksomheder.³⁶ Hermed anføres en stærk indikation af, at der forekommer en høj grad af koncentration af små og mellemstore virksomheder i Danmark, hvorfor den udvidede gennemgang reelt kan blive en ny mulighed for langt størstedelen af de danske virksomheder.

I nedenstående afsnit belyses etiske regler samt begrebsrammen for at illustrere, hvilke rammevilkår revisor er underlagt.

3.2 Etiske regler for revisorer

Ved afgivelse af revisionspåtegninger og andre erklæringer med sikkerhed, der ikke udelukkende er bestemt til hvervgivers eget brug, er revisor omfattet af revisorloven, jf. § 1, stk. 2. I henhold til revisorlovens § 16, stk. 1, skal revisor udføre sine arbejdsopgaver i overensstemmelse med *god re-*

³⁵ Europa-Kommissionen: "Den nye definition af små og mellemstore virksomheder – Brugervejledning og erklæring"

³⁶ "SBA-faktablad – Danmark" 2010/2011

visionsskik, herunder opfylde en række principper om integritet, objektivitet, professionel kompetence og fornøden omhu, fortrolighed samt professionel adfærd.³⁷ Årsagen hertil skyldes, at revisor i forbindelse med sit erhverv agerer som offentlighedens tillidsrepræsentant og derfor ikke udelukkende varetager klientens interesser.³⁸ Det faktum, at revisor er underlagt etisk regulering understøtter Flints teori, hvormed eksistensen af et etisk regelsæt sikrer, at tillid fra offentligheden opretholdes. For uddybelse af etiske regler samt struktur i standarderne henvises til bilag 10.

3.3 Begrebsramme for erklæringsopgaver med sikkerhed

Revisor kan afgive forskellige erklæringer, som divergerer i graden af sikkerhed. Derudover kan erklæringstyperne opdeles i henholdsvis erklæringsopgaver med sikkerhed og andre erklæringsopgaver (uden sikkerhed). Fokus i afhandlingen vil være rettet mod *erklæringer med sikkerhed*, det synes dog nødvendigt at inddrage *erklæringer uden sikkerhed* (assistance med regnskabsopstilling) i henhold til afdækning af revisors ydelser og dermed virksomhedernes erklæringsmuligheder, hvilket uddybes nedenfor.

Ved udarbejdelse af en erklæring med sikkerhed, er det generelle formål at øge regnskabslæseres troværdighed til regnskabet. I henhold til begrebsrammen, kan erklæringsopgaver med sikkerhed opdeles i ”erklæringsopgaver med *høj* grad af sikkerhed” og ”erklæringsopgaver med *begrænset* sikkerhed”. I forbindelse hermed, vil udførelsen af revision medføre høj grad af sikkerhed, hvorimod review indebærer begrænset sikkerhed. Udvidet gennemgang vil i teorien give en sikkerhed, som ligger imellem sikkerheden for henholdsvis revision og review.

I henhold til revisorlovens § 1, stk. 2 omfatter loven kun erklæringsopgaver med sikkerhed, hvorfor assistance med regnskabsopstilling ikke er omfattet heraf, der er dog en række undtagelser hertil, jf. lovens § 1, stk. 3. Udføres opgaver efter revisorlovens § 1, stk. 2 skal revisor være uafhængig af klienten, jf. revisorlovens § 24, og må derfor ikke påtage sig opgaver, såfremt uafhængigheden ikke er til stede.

³⁷ Füchsel, Gath, Langsted, Skovby (2010) ”Revisor regulering & rapportering” 2. udgave, s. 169-170 og revisorloven § 16, stk. 1

³⁸ Füchsel, Gath, Langsted, Skovby (2010) ”Revisor regulering & rapportering” 2. udgave, kapitel 3

Det er essentielt, at revisor i udførelse af sit arbejde, overholder givne revisionsstandards og love. De internationale revisionsstandards udsendes af International Federation of Accountants³⁹ (IFAC), som efterfølgende oversættes og udsendes af Revisionsteknisk Udvalg.⁴⁰

Revisors erklæring vil afspejle det arbejde der er udført, hvorfor erklæringen kan have forskellige udformninger. I nedenstående afsnit kortlægges ydelserne: revision, udvidet gennemgang, review og assistance med regnskabsopstilling. Formålet hermed er at anskue revisors ydelser og i forlængelse heraf, belyse hvilke overvejelser virksomhederne bør gøre sig i forbindelse med valg af erklæringsydelse.

3.4 Revision

3.4.1 Formål og regulering

Revisor er underlagt en række love og standarder ved udførelse af revision. Formålet med revision reguleres i ISA 200, der understreger at revisors overordnede mål er at udtrykke en konklusion på, hvorvidt regnskabet er udarbejdet i overensstemmelse med den relevante regnskabsmæssige begrebsramme. Hensigten med revision kan derfor udtrykkes i at øge tiltænkte brugeres tillid til regnskabet, jf. ISA 200, punkt 3. Ved udførelse af revision skal der opnås høj grad af sikkerhed for, at regnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation (uagtet om dette måtte skyldes besvigelser eller fejl), således at revisor kan udtrykke en konklusion omkring, hvorvidt regnskabet er udarbejdet i overensstemmelse med den relevante regnskabsmæssige begrebsramme. Revisor skal fastsætte et passende væsentlighedsniveau i relation til den givne klient, jf. ISA 320. Derudover sikres den høje grad af sikkerhed ved indsamling af tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, hvorved revisionsrisikoen reduceres til et tilfredsstillende niveau.⁴¹

Idet revisionen skal være omkostningseffektiv, vil det ikke være fordelagtigt at gennemføre *fuld revision*, som medfører fuldstændig sikkerhed. Ved høj grad af sikkerhed vil den afgivne konklusion med 95 % sikkerhed være korrekt.⁴²

³⁹ IFAC er en international revisorforening, som består af 173 medlemmer i 129 forskellige lande og repræsenterer omkring 2,5 millioner revisorer. IFAC udsteder internationale revisionsstandards (ISA'er) og Code of Ethics. I Danmark er FSR medlem af IFAC. IFAC's formål er: "At udvikle internationale standarder af høj kvalitet og støtte indførelse af og brug af standarderne, at sikre samarbejde mellem medlemsforeningerne, at samarbejde med andre internationale organisationer at være internationalt talerør for revisorprofessionen" <http://fsr.dk/Om%20os/Internationale-medlemsskaber/IFAC>

⁴⁰ FSR "Revisionsteknisk Udvalg"

⁴¹ ISA 200, A1 - Revisionsrisikoen defineres som værende den risiko, at revisor udtrykker en forkert revisionskonklusion, når regnskabet indeholder væsentlig fejlinformation

⁴² Füchsel, Gath, Langsted, Skovby (2010) "Revisor regulering & rapportering" 2. udgave, s. 173-174

Revisorloven kan betragtes som påtegningens lovgrundlag, hvorfor lovens bestemmelser skal efterleves. Reguleringen i revisorloven uddybes i erklæringsbekendtgørelsen,⁴³ hvorfor bestemmelserne i denne tilsvarende vurderes, at være relevante i nævnte sammenhæng. Som anført tidligere agerer revisor som offentlighedens tillidsrepræsentant, hvilket tilsvarende fremgår af erklæringsbekendtgørelsens § 1, stk. 1. Revisionspåtegninger på reviderede regnskaber er omfattet af erklæringsbekendtgørelsens §§ 3-8 og disse bestemmelser dikterer indholdet af revisionspåtegningen.

I henhold til ÅRL § 11, skal årsregnskabet give et retvisende billede af virksomhedens aktiver, passiver, finansielle stilling samt resultat. Årsagen hertil skyldes, at regnskabslæseren skal kunne understøtte økonomiske beslutninger på et pålideligt årsregnskab.⁴⁴ Det ses dog ofte, at regnskabslæser ikke mener, at revisor har udført sit arbejde i forbindelse med revisionen tilstrækkeligt, hvorfor der i fagsprog siges, at foreligge en forventningskløft mellem parterne (Porter, 2004). Forventningskløften opstår som følge af uoverensstemmelser mellem det regnskabsbrugeren forventer af revisor og det arbejde revisor reelt udfører. Som nævnt ovenfor er det revisors arbejde, at konkludere om der foreligger væsentlig fejlinformation i årsregnskabet. Men da væsentlighed er en subjektiv størrelse, vil dette ofte give anledning til divergerende opfattelser.⁴⁵

Mange virksomheder foretager et bevidst valg om at lade årsregnskabet revidere, da revisors påtegning medfører en form for *kvalitetsstempling*. Dette bundes i en opfattelse af, at en revisionspåtegning medfører større tillid og troværdighed til årsregnskabet og der skabes derved en merværdi,⁴⁶ hvilket endvidere påvises i afhandlingens analyseafsnit.

3.4.2 Arbejdshandlinger

Erklæringstyper med sikkerhed indeholder alle en række faser, som revisor skal udføre uafhængigt af erklæringstypen, herunder udarbejdelse af et aftalebrev. Derudover skal revisor opnå en *forståelse* og *indsigt* i virksomhedens interne- og eksterne miljø. Dernæst er det revisors opgave, at vurdere risikoen for, at der foreligger væsentlig fejlinformation i regnskabet (revisionsrisikoen). I forbindelse med planlægningen, vurderer revisor hvilke arbejdshandlinger der skal udføres for, at opnå den

⁴³ Bekendtgørelse om godkendte revisorers erklæringer, nr. 385 af 17. april 2013

⁴⁴ Årsregnskabslovens §§ 11 og 12, stk. 2.

⁴⁵ RI Information "Forventningskløften", Revisionsinstituttet november 2008

⁴⁶ Undersøgelse foretaget af Dansk Erhverv og FSR "Revision giver bonus på bundlinjen", s. 5

ønskede grad af sikkerhed i erklæringen. De planlagte arbejdshandlinger eksekveres, hvortil der afslutningsvis udarbejdes en konklusion og der afrapporteres på baggrund af det udførte arbejde.⁴⁷

Forskellen mellem revision, udvidet gennemgang og review findes i mængden af de arbejdshandlinger der udføres, og i naturlig forlængelse heraf den sikkerhed erklæringen udtrykker. I bilag 11, illustreres forskelle og ligheder mellem erklæringstyperne. Ved revision er det essentielt, at revisor har kendskab til virksomheden, herunder især de interne kontroller. Mindre virksomheder vil ofte opleve begrænsninger i sikring af den rette funktionsadskillelse. Samtidig vil muligheden for tilsidesættelse af interne kontroller være større, da kontrolsystemet er mindre struktureret i små virksomheder. Dog kan mindre virksomheder fører et mere effektivt tilsyn, hvilket kan opveje den manglende funktionsadskillelse.⁴⁸ Revisor skal i sin revision verificere de påstande og regnskabsoplysninger, der forelægges af virksomhedens ledelse. Det er essentielt, at revisor foretager en række handlinger herunder forespørgsler, analytiske handlinger, undersøgelser, observationer, indhentelse af bekræftelser fra tredjemand, efterregninger samt genudførelser, jf. ISA 500.⁴⁹ Revisor skal udvise professionel skepsis, for derved at kunne verificere de forelagte oplysninger.⁵⁰

ISA 500 pålægger revisor ansvar i forbindelse med udformning og udførelse en række arbejdshandlinger. ISA 315 og 330 foreskriver begge, at der indsamles revisionsbevis, som gør revisor i stand til at udarbejde sin revisionskonklusion. Derfor skal revisor udføre risikovurderingshandling og yderligere revisionshandling, herunder eksempelvis test af kontroller og substanshandling (detailtest og substansanalytiske handlinger).⁵¹ Det fremgår af ISA 315, at det er revisors opgave at identificere og vurdere risikoen for væsentlig fejlinformation gennem forståelse af virksomheden og dens eksterne omgivelser, jf. ISA 315. Herudover er det essentielt, at revisor har fastlagt reaktioner på de vurderede risici i virksomheden, jf. ISA 330.

Ved udførelse af revision er revisor forpligtet til at reagere på eventuelle besvigelser i virksomheden, dokumentere sit arbejde (arbejdsrapporter) og dokumentere sin kommunikation med virksomhedens ledelse (protokol),⁵² hvilket endvidere dikteres i revisorloven.

⁴⁷ "En udvidet gennemgang – ny erklæringsstandard til små og mellemstore virksomheder" af FSR, s. 4-5

⁴⁸ ISA 315, A49-A50

⁴⁹ ISA 500

⁵⁰ ISA 200, punkt 15

⁵¹ ISA 500, punkt 10

⁵² "En udvidet gennemgang – ny erklæringsstandard til små og mellemstore virksomheder" af FSR, s. 6

Kravene til revisionsbevis og dokumentation er langt større ved revision, sammenlignet med de øvrige erklæringstyper, idet der netop udtrykkes en erklæring med høj grad af sikkerhed.

3.4.3 Erklæringen

Det fremgår af revisorlovens § 19, at der efter endt revision skal afgives en revisionspåtegning på det udførte arbejde samt en konklusion herpå. Ved udførelse af revision på et årsregnskab vil udformningen af konklusionen tage udgangspunkt i ISA 700 samt erklæringsbekendtgørelsens §§ 3-8. På baggrund af det indsamlede revisionsbevis, skal revisor udtrykke en klar og skriftlig erklæring, der belyser de bagvedliggende elementer for konklusionen.⁵³

Konklusionen indeholder en vurdering af, hvorvidt regnskabet er udarbejdet i overensstemmelse med lovgivningen og om regnskabet som helhed giver et retvisende billede.⁵⁴ På baggrund af det indhentede revisionsbevis, foretages en vurdering af, om konklusionen skal være med eller uden forbehold, med supplerende oplysninger eller om konklusionen skal være afkræftende. I tilfælde af, at konklusionen er afkræftende er dette et udtryk for, at regnskabet ikke giver et retvisende billede af virksomhedens aktiver, passiver, finansielle stilling og det samlede resultat. Såfremt revisor vurderer, at der ikke kan udtrykkes en konklusion, bør dette fremgå af et særskilt afsnit.⁵⁵ I henhold til afhandlingens fokus, vil vi ikke foretage dybdegående beskrivelser af situationer, hvori der bør tages forbehold, afgives afkræftende konklusion eller supplerende oplysninger.

Udover revisorloven og erklæringsbekendtgørelsen, indeholder ISA 700 en vejledning til, hvilke elementer revisionspåtegningen bør indbefatte. ISA 700 tydeliggør, at det overordnede formål med revisionen er at udforme en konklusion, som er funderet i de vurderinger, der er foretaget i relation til det indsamlede revisionsbevis. Konklusionen skal være klar og udtrykkes i en skriftlig erklæring.⁵⁶ Desuden dikterer ISA 700, at der skal udformes en konklusion⁵⁷ om, hvorvidt regnskabet er i overensstemmelse med den relevante begrebsramme. Forinden dette er muligt, skal der foretages en vurdering af, om der er opnået høj grad af sikkerhed for, at regnskabet ikke indeholder væsentlig

⁵³ ISA 700, punkt 6

⁵⁴ Erklæringsbekendtgørelsens § 5, stk. 4

⁵⁵ Erklæringsbekendtgørelsens § 5, stk. 5 og 6

⁵⁶ ISA 700, punkt 6 (Mål)

⁵⁷ Udformningen af konklusionen afhænger af det indhentede revisionsbevis. Der afgives en blank påtegning (en konklusion uden modifikationer), såfremt det vurderes, at regnskabet er udarbejdet i overensstemmelse med den relevante begrebsramme. Vurderes det derimod, at regnskabet indeholder væsentlig fejlinformation eller har det ikke har været muligt at indsamle tilstrækkelig og egnet revisionsbevis til at konkludere om regnskabet indeholder væsentlig fejlinformation, er det revisors opgave at udarbejde en modificeret konklusion efter ISA 705.

fejlinformation.⁵⁸ Såfremt regnskabet er udarbejdet i overensstemmelse med den relevante begrebsramme og giver et retvisende billede, udtrykkes en positiv konklusion. Der afgives med andre ord en konklusion uden modifikationer.

3.5 Udvidet gennemgang

3.5.1 Formål og regulering

Medio april 2013 udsendte Erhvervsstyrelsen erklæringsstandarden for små virksomheder (udvidet gennemgang af årsregnskaber). Foruden Erhvervsstyrelsens udarbejdelse af erklæringsstandarden, har FSR valgt at forfatte en tilsvarende standard, som på en række områder er mere omfattende end Erhvervsstyrelsens. Erklæringsstandarden fra FSR indeholder bl.a. afsnit vedrørende etiske krav, andre erklæringsforpligtelser mm. På trods af den mere detaljerede og omfattende standard fra FSR, har vi valgt at basere nedenstående afsnit på Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard, da det er denne der vil være gældende ved udførelse af udvidet gennemgang. Det skal endvidere understreges, at erklæringsstandarden udvidet gennemgang, baseres på den nye ajourførte review standard,⁵⁹ som træder i kraft for regnskaber aflagt 31. december 2013 eller senere. Indførelsen af den nye erklæringsstandard har ført til ændringer i Erklæringsbekendtgørelsen, hvorfor bestemmelserne angående udvidet gennemgang findes i §§ 9-11. Reguleringen indbefatter minimumsindholdet i erklæringen samt krav til udformning af konklusion på årsregnskabet.

FSR tilskriver, at udvidet gennemgang skal ses som et alternativ til revision,⁶⁰ med det formål at sikre mere fleksible vilkår for regnskabsklasse B virksomheder. Målgruppen for den nye erklæringsstandard er virksomheder, der ønsker en erklæring på årsregnskabet, men som samtidig vurderer, at behovet for den høje grad af sikkerhed ikke nødvendigvis er til stede.⁶¹ Indførelsen af den nye erklæringsstandard betyder "... at 95 procent af alle danske virksomheder kan benytte standarden som alternativ til revision".⁶² Formålet med den nye erklæringsstandard er at tilbyde SMV-virksomheder muligheden for at opnå en positiv erklæring, som medvirker til en øget troværdighed til regnskabet. Endvidere vil den udvidede gennemgang kunne medvirke til skabelsen af en mere fornuftig balance i et samfundsmæssigt perspektiv, hvor det tilstræbes at lette virksomhedsdriften i

⁵⁸ ISA 700, punkt 10 og 11

⁵⁹ ISRE 2400 (ajourført), Opgaver om review af historiske regnskaber

⁶⁰ Standarden kan først benyttes når virksomhedens ordinære generalforsamling efter den 1. januar 2013 har truffet beslutning herom

⁶¹ "En udvidet gennemgang – ny erklæringsstandard til små og mellemstore virksomheder" af FSR, s. 7 og 9

⁶² "Hvordan får jeg solgt udvidet gennemgang?" af FSR, medlemsnyhed 23.01.2013

Danmark. I denne sammenhæng vil fokus være rettet mod kvalitet, kontrol og troværdighed af information.⁶³

Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard omhandler revisors ansvar i forbindelse med udførelse af udvidet gennemgang.⁶⁴ Det er essentielt, at revisor foretager en vurdering af, hvorvidt den pågældende klient opfylder betingelser for anvendelse af udvidet gennemgang, jf. ÅRL § 135, stk. 1.⁶⁵ Opfylder klienten betingelserne kan erklæringsstandarden anvendes, hvorefter standardens bestemmelser skal efterleves. Målsætningen ved udførelse af udvidet gennemgang er, at revisor skal kunne udtrykke en konklusion om, hvorvidt årsregnskabet giver et retvisende billede af virksomhedens finansielle stilling og samtidig sikre, at gældende lovgivning og regulering overholdes.⁶⁶ Det er centralt, at der udvises professionel skepsis i planlægningsprocessen og at der foretages en faglig vurdering af, hvilke arbejdshandlinger der bør udføres.⁶⁷

3.5.2 Arbejdshandlinger

Revision og udvidet gennemgang har en række lighedspunkter. I forbindelse med udførelse af udvidet gennemgang er det som ved revision essentielt at udforme et aftalebrev, hvori de aftalte vilkår citeres.⁶⁸ Herudover skal der i lighed med revision ske fastsættelse af væsentlighedsniveauet i forbindelse med opgaveudførelsen, jf. Erhvervsstyrelsens erklæringstandard, punkt 20. Derudover anlægges en vurdering af going concern forudsætningen samt opnåelse af en grundlæggende forståelse for virksomheden og dens eksterne forhold.

I henhold til erklæringstandarden, vil arbejdshandlingerne primært bestå af forespørgsler og analytiske handlinger,⁶⁹ hvorefter der udføres en række supplerende handlinger for derved at opnå en høje-

⁶³ "En udvidet gennemgang – ny erklæringsstandard til små og mellemstore virksomheder" af FSR, s. 3

⁶⁴ Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard for små virksomheder, punkt 1

⁶⁵ Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard for små virksomheder, punkt 13

⁶⁶ Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard for små virksomheder, punkt 5

⁶⁷ Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard for små virksomheder, punkt 9-10

⁶⁸ Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard for små virksomheder, punkt 14-15

⁶⁹ "Ved forespørgsel forstås indhentelse af informationer fra vidende personer i eller uden for virksomheden" og "Ved analytiske handlinger forstås vurdering af finansielle oplysninger gennem analyse af forventelige sammenhænge mellem både finansielle og ikke-finansielle oplysninger. Analytiske handlinger omfatter også en nødvendig undersøgelse af konstaterede udsving eller sammenhænge, der ikke er konsistente med anden relevant information, eller som be-løbsmæssigt afviger betydeligt fra forventede værdier" - Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard for små virksomheder (Udvidet gennemgang af årsregnskaber), fodnote 3 og 4.

re grad af sikkerhed sammenlignet med review. Det fremgår endvidere af standarden, at en række yderligere handlinger skal udføres, når det findes nødvendigt, for at kunne udtrykke en konklusion på årsregnskabet.⁷⁰ Bilag 12, illustrerer hvilke tilvalg der foretages ved valg af udvidet gennemgang sammenholdt med review og hvilke fravalg der foretages i forhold til revision.

Erklæringsstandarden indeholder en beskrivelse af, hvad revisor bør foretage i forbindelse med henholdsvis forespørgsel og analytiske handlinger. Ved udførelse af forespørgsel er det væsentligt at opnå afklaring på en række forhold, herunder identifikation af transaktioner med nærstående parter, grundlag for vurdering angående fortsat drift, tilstedeværelse af besvigelser, arbejdsgang for udøvelse af betydelige regnskabsmæssige skøn m.v.⁷¹ Som nævnt ovenfor foretages foruden forespørgsler, analytiske handlinger og i forbindelse hermed, er det revisors opgave at anlægge overvejelser omkring, hvorvidt virksomhedens regnskabssystem og bogføring er tilstrækkeligt til brug for de analytiske handlinger.⁷²

Revisors supplerende arbejdshandlinger i henhold til erklæringsstandardens punkt 34, omfatter:

- Indhentelse af udskrifter på balancedagen fra tingbog, personbog og bilbog, såfremt dette anses for relevant.⁷³ Formålet hermed er at opnå bevis for aktiver, forpligtelser, sikkerhedsstillelser og eventualforpligtelser.
- Indhentelse af engagementsbekræftelser på balancedagen fra pengeinstitutter, hvis dette anses som værende relevant.⁸⁴ Hensigten hermed er, at opnå bevis for virksomhedens likvide beholdninger samt engagementer med pengeinstitutter.
- Indhentelse af oplysninger på balancedagen fra advokat, såfremt dette anses for værende relevant.⁸⁴ Hermed opnås målsætningen om at indhente bevis for den regnskabsmæssige behandling af mulige forpligtelser.
- Indhentelse af dokumentation på, at indberetninger til SKAT, herunder AM-bidrag, A-skatter, merværdiafgifter og lønsumsafgifter er korrekt indberettede på baggrund af virksomhedens bogføring, såfremt dette er relevant.⁸⁴ Indhentelse skal foretages for tre perioder eller for det mindre antal perioder der foreligger indberetningspligt for.

⁷⁰ Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard for små virksomheder, punkt 3

⁷¹ Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard for små virksomheder, punkt 25

⁷² Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard for små virksomheder, punkt 26

⁷³ "Supplerende handlinger er relevante, når de forhold, som handlingen vedrører, foreligger i den konkrete situation"
– Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard for små virksomheder, fodnote 6

De ovenfor listede handlinger vil føre til en øget troværdighed af virksomhedens årsregnskab sammenholdt med review. Ved sammenligning af foretagne handlinger ved henholdsvis revision og udvidet gennemgang, vil revisor ikke skulle opnå samme kendskab til virksomhedens forhold, herunder de interne kontroller. Ved udvidet gennemgang skal revisor blot indhente en erklæring fra virksomhedens ledelse i relation til besvigelser samt en erklæring, hvori ledelsen redegør for overholdelse af lovgivning. Afslutningsvis skal revisor ikke kontrollere enkeltstående regnskabsposter, men blot indhente bekræftelser fra tredjemand.⁷⁴

Såfremt revisor er af den overbevisning, at regnskabet kan indeholde væsentlig fejlinformation, udføres en række yderligere handlinger, således at revisor vil være i stand til at udarbejde en konklusion. Disse handlinger fremgår af erklæringstandardens punkt 35, hvilket ikke uddybes nærmere. Det bør dog understreges, at yderligere handlinger der udføres med henblik på at af- eller bekræfte om regnskabet indeholder væsentlig fejlinformation, vil have karakter som revisionshandling.⁷⁵

Indsamling af tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis er centralt, da denne er af væsentlig betydning for udarbejdelsen af konklusionen i erklæringen. I nedenstående afsnit belyses selve udformningen af erklæringen ved udvidet gennemgang.

3.5.3 Erklæringen

Ved udførelse af udvidet gennemgang opnås en *moderat* sikkerhed for den konklusion, der udtrykkes er korrekt. Ved denne erklæringstype vil konklusionen være positivt bekræftende, hvilket ligeledes er tilfældet ved revision, dog afgives en lavere grad af sikkerhed, hvilket også fremhæves i erklæringen.⁷⁶ I henhold til bekendtgørelsens § 9, stk. 1 skal revisor omtale, at udvidet gennemgang er mindre omfangsrig end revision, hvilket henleder regnskabslæsers opmærksom på den lavere sikkerhed i erklæringen. Derudover skal erklæringen indeholde en beskrivelse af, at omfanget af arbejdshandlinger ved udvidet gennemgang er langt mindre sammenlignet med revision, hvortil der selvfølgeligvis ikke udarbejdes en revisionskonklusion.⁷⁷

⁷⁴ "En udvidet gennemgang – ny erklæringsstandard til små og mellemstore virksomheder" af FSR, s. 8

⁷⁵ "Udvidet gennemgang - En fordel for små og mellemstore virksomheder!" af Deloitte, s. 5

⁷⁶ "En udvidet gennemgang – ny erklæringsstandard til små og mellemstore virksomheder" af FSR, s. 7

⁷⁷ Bekendtgørelse om godkendte revisorers erklæringer, nr. 385 (erklæringsbekendtgørelsen), § 9, stk. 1, nr. 3.

Ved udførelse af udvidet gennemgang, er revisor forpligtet til at tage forbehold i samme situationer, som er tilfældet ved udførelse af revision, jf. Erklæringsbekendtgørelsens § 10. Revisors endelige konklusion⁷⁸ udtrykker, hvorvidt årsregnskabet giver et retvisende billede af virksomhedens finansielle stilling og om regnskabet er i overensstemmelse med den relevante begrebsramme, jf. erklæringsbekendtgørelsens § 9, stk. 4. Som nævnt ovenfor udtrykkes konklusionen positivt og formuleringen af denne kan eksempelvis have følgende ordlyd: ”Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver og passiver og finansielle stilling pr. 31. december 201x samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 201x i overensstemmelse med årsregnskabsloven.”⁷⁹

3.6 Review

3.6.1 Formål og regulering

Dette afsnit tager udgangspunkt i den nugældende ISRE 2400 DK Review af regnskaber og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning. I relation hertil bør det dog bemærkes, at IAASB har udarbejdet en ajourført standard, som træder i kraft for review af regnskaber der slutter 31. december 2013 eller senere. I forhold til den nugældende reviewstandard vil ISRE 2400 (ajourført) tydeliggøre, at konklusionen i årsregnskabet er funderet i en vurdering af det indhentede bevis og ikke af resultater opnået ved udførelse af en række handlinger. Grundelementerne i ISRE 2400 (ajourført) er stadig identiske med den nuværende reviewstandard, hvori de primære handlinger består af forespørgsler og analytiske handlinger. ISRE 2400 (ajourført) understreger, at såfremt disse handlinger ikke er tilstrækkelige skal revisor foretage yderligere handlinger, for derved at opnå tilstrækkeligt og egnet bevis til at kunne udtrykke en begrænset konklusion på regnskabet, hvilket i ordlydens forstand til dels minder om udvidet gennemgang.⁸⁰

Formålet med udarbejdelsen af ISRE 2400 DK er at yde vejledning om revisors ansvar i forbindelse med udførelse af review, jf. punkt 1. Målet med gennemførelsen af review er endvidere beskrevet i standarden og markerer at ” Målet med et review af et regnskab er at sætte revisor i stand til at erklære, om revisor på basis af handlinger, som ikke giver samme grad af sikkerhed som ved revision,

⁷⁸ Konklusionen kan enten udtrykkes uden forbehold, med forbehold eller være afkræftende. I nogle situationer vil revisor ikke være i stand til at udtrykke en konklusion, jf. erklæringsbekendtgørelsens § 9, stk. 5.

⁷⁹ Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard for små virksomheder, eksempler på revisors erklæring om udvidet gennemgang, afsnit: Konklusion

⁸⁰ FSR, 08.02.2013: ”ISRE 2400 (ajourført), Opgaver om review af historiske regnskaber”

er blevet bekendt med forhold, der giver anledning til at konkludere, at regnskabet ikke i alle væsentlige henseender er udarbejdet i overensstemmelse med en fastlagt regnskabsmæssig begrebsramme (begrænset sikkerhed)".⁸¹ Som ved revision og udvidet gennemgang, er revisor tilsvarende ved review underlagt gældende etiske regler samtidig med, at erklæringsopgaven foretages i overensstemmelse med ISRE 2400 DK.

Bestemmelserne for review findes i Erklæringsbekendtgørelsens §§ 12-15, hvilke uddybes nærmere i afsnittet "Erklæringen" for review.

3.6.2 Arbejdshandlinger

I henhold til ISRE 2400 DK vil revisors primære arbejdshandlinger omfatte forespørgsler og analytiske handlinger, således at der kan udtrykkes en begrænset sikkerhed i erklæringen, jf. punkt 7.

Som fremført ovenfor, udarbejdes der i forbindelse med revision og udvidet gennemgang et skriftligt aftalebrev mellem parterne, der understreger opgavens indhold, hvilket tilsvarende er tilfældet ved review. Intentionen med aftalebrevet er at reducere sandsynligheden for misforståelser mellem parterne samtidig med, at det understreges, at der ikke udføres revision og at der derfor ikke afgives en erklæring med høj grad af sikkerhed.⁸² Herudover fastsættes væsentlighedsniveauet ved review med samme overvejelser, som ved de forrige erklæringsydelser.⁸³ Det er essentielt, at der opnås en forståelse for klientens interne forhold, herunder "foretage overvejelser om virksomhedens organisation, regnskabssystemer, særlige driftsforhold og karakteren af aktiver, passiver, indtægter og omkostninger"⁸⁴ for derved at kunne planlægge, hvilke relevante handlinger der skal udføres og sikre at disse udføres så effektivt som muligt.⁸⁵

Ved udførelse af review, er det revisors opgave at opnå kendskab til virksomhedens forretnings- og brancheforhold. Ydermere skal revisor foretage forespørgsler angående virksomhedens regnskabspraksis, procedurer for registrering, hvorledes transaktionerne i virksomheden klassificeres og summeres, hvordan regnskabsoplysningerne opsamles samt hvordan regnskabet udarbejdes. Derudover skal revisor forespørge om alle væsentlige udsagn samt analyser der kan belyse sammenhænge og enkeltposter, som forekommer udsædvanlige i regnskabet.⁸⁶

⁸¹ ISRE 2400 DK, punkt 3.

⁸² ISRE 2400 DK, punkt 10-12

⁸³ ISRE 2400 DK, punkt 19

⁸⁴ ISRE 2400 DK, punkt 14

⁸⁵ ISRE 2400 DK, punkt 13-15

⁸⁶ ISRE 2400 DK, punkt 20

Såfremt det efterfølgende vurderes, at det indsamlede bevis indeholder væsentlig fejlinformation, skal der udføres yderligere arbejdshandlinger for at kunne afgive en erklæring med begrænset sikkerhed. I forbindelse hermed, skal revisor foretage analytiske handlinger af ualmindelige poster for at verificere disse.⁸⁷ På baggrund af ovenstående synliggøres det, at arbejdshandlingerne er knap så omfattende sammenholdt med revision, da der ikke foretages verificering af klientens udsagn og regnskabsoplysninger.

3.6.3 Erklæringen

Ved udførelse af review, opnås udelukkende en *begrænset sikkerhed* og konklusionen vil være negativt bekræftende, dvs. at revisor udtrykker, at de udførte arbejdshandlinger ikke har givet anledning til at tro, at årsregnskabet indeholder væsentlig fejlinformation.⁸⁸

Erklæringen indeholder oplysninger om reviewopgavens omfang for derved at sikre, at regnskabslæser forstår arten af det udførte arbejde, hvortil det samtidig understreges, at der ikke er udført revision af årsregnskabet, hvorfor der ikke udformes en revisionskonklusion.⁸⁹

Såfremt revisor opnår kendskab til forhold, der kan påvirke det retvisende billede, skal forholdet beskrives, hvorefter der tages forbehold eller afgives en erklæring, hvori det udtrykkes at regnskabet ikke er retvisende (forbehold vil ikke være tilstrækkeligt, da forholdet er væsentligt og gennemgribende). Opleves væsentlige begrænsninger i det udførte arbejde, skal der tilsvarende foreligge en beskrivelse heraf, og der skal enten tages forbehold herfor eller undlades at afgive nogen sikkerhed i erklæringen (i denne situation vil begrænsningen være væsentlig og gennemgribende).

Er revisor i sin gennemgang ikke blevet bekendt med forhold, som giver anledning til at konkludere, at årsregnskabet ikke giver et retvisende billede, afgives en negativ udtrykkende konklusion i erklæringen.

Erklæringsbekendtgørelsen indeholder endvidere bestemmelser for omfanget af en sådan erklæring. Erklæringsbekendtgørelsen dikterer minimumsindholdet af erklæringen⁹⁰ herunder, at der er foretaget review og der derved ikke udtrykkes en positiv erklæring. Den negativt udtrykte konklusion vil

⁸⁷ ISRE 2400 DK, punkt 22

⁸⁸ "En udvidet gennemgang – ny erklæringsstandard til små og mellemstore virksomheder" af FSR, s. 8

⁸⁹ ISRE 2400 DK, punkt 25

⁹⁰ Erklæringen skal som minimum indeholde en identifikation af det regnskab der har været underlagt review, en omtale af den pågældende revisors ansvar, herunder hvilke standarder der er anvendt, indholdet af reviewet, hvortil det understreges, at der ikke er foretaget revision, eventuelle forbehold, en konklusion og eventuelt supplerende oplysninger, jf. erklæringsbekendtgørelsens § 12, stk. 1 og 2.

have en ordlyd, som pointerer at revisor ved udførelsen af reviewopgaven ikke er blevet bekendt med forhold, som har givet anledning til at konkludere, at regnskabet ikke giver et retvisende billede af virksomhedens finansielle stilling, jf. erklæringsbekendtgørelsens § 12, stk. 3.

3.7 Assistance med regnskabsopstilling

3.7.1 Formål og regulering

Formålet med assistance med regnskabsopstilling er "... at revisor anvender regnskabsmæssig ekspertise i modsætning til revisionsekspertise til at indsamle, klassificere og summere regnskabsmæssige oplysninger".⁹¹ Assistance med opstilling af klientens regnskab medfører ingen form for sikkerhed, idet revisor ikke verificerer, hvorvidt udsagnene bag regnskabsoplysningerne er korrekte. Det er revisors arbejde at sammenfatte de givne regnskabsoplysninger til et overskueligt og forståeligt regnskab.⁹² I forbindelse med erklæring om assistance med regnskabsopstilling skal revisor overholde gældende etiske regler, som anført tidligere.⁹³

Erklæring om assistance med regnskabsopstilling tager udgangspunkt i standarden ISRS 4410 DK, Assistance med regnskabsopstilling og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning. Ved udførelse af assistance med regnskabsopstilling er det ikke et krav, at revisor opfylder uafhængighedskriteriet, idet assistanceopgaven ikke er omfattet af revisorlovens § 1, stk. 2. Det fremgår af ISRS 4410 DK, at uafhængighed ikke nødvendigvis skal være til stede, dog med den bemærkning, at såfremt der ikke foreligger uafhængighed, skal dette fremgå af erklæringen.⁹⁴

3.7.2 Arbejdshandlinger

Først og fremmest er det væsentligt, at der foretages fastlæggelse af aftaleindholdet, således at der derved sikres en klar forståelse af revisors arbejde. Dette indebærer, at revisor ofte udformer et aftalebrev, hvilket ligeledes er gældende ved de øvrige erklæringsydelser. I aftalebrevet tydeliggør revisor bl.a. at der hverken udføres revision eller review,⁹⁵ at revisor ikke kan påregnes at finde fejl eller andre uregelmæssigheder og at det er ledelsen der er ansvarlig for, at de oplysninger revisor stilles

⁹¹ ISRS 4410 DK, punkt 3 (Målet med en assistanceopgave)

⁹² ISRS 4410 DK, punkt 3

⁹³ ISRS 4410 DK, punkt 5: Revisor skal overholde "Ethiske regler for revisorer". De etiske principper, som omhandler revisors professionelle ansvar for denne slags opgaver, er: (a) Integritet, (b) objektivitet, (c) faglig kompetence og fornøden omhu, (d) fortrolighed, (e) professionel adfærd og (f) anvendelse af tekniske standarder.

⁹⁴ ISRS 4410, DK, punkt 5

⁹⁵ Det forventes at formuleringen ydermere vil angive, at der ikke foretages udvidet gennemgang

over for er fuldstændige og nøjagtige.⁹⁶ Arbejdsopgaverne består oftest i, at udarbejde regnskabet på baggrund af givne regnskabsoplysninger, det opleves dog, at arbejdsopgaverne endvidere kan bestå i at indsamle, klassificere og summere andre regnskabsmæssige informationer.⁹⁷

Det er væsentligt, at revisor opnår en forståelse for virksomheden og den regnskabspraksis der anvendes i den givne branche. Dette kan eksempelvis opnås gennem længere erfaring med virksomheden eller forespørgsel til virksomhedens ansatte.⁹⁸ Ledelsen i virksomheden besidder ansvar for, at de præsenterede regnskabsmæssige oplysninger er korrekte, hvilket oftest kommer til udtryk i ledelseserklæringen. Revisor vurderer herefter ledelsens oplysninger og overvejer fuldstændigheden samt mulighed for væsentlig fejlinformation. Opnår revisor kendskab til *væsentlige fejl* i de givne oplysninger, skal dette kommunikeres til ledelsen, hvorefter fejlen skal rettes. Såfremt ledelsen ikke udviser samarbejdsvillighed og derfor ikke følger revisors anvisninger, må revisor afstå fra opgaven.⁹⁹

På baggrund af ovenstående gennemgang, kan det konkluderes, at revisors arbejdshandlinger ved assistance med regnskabsopstilling er yderst begrænset set i forhold til øvrige erklæringsopgaver. Det er revisor opgave at opnå en overordnet grundlæggende forståelse for virksomheden, for derved at kunne assistere med udarbejdelsen af årsregnskabet. Derudover er det revisors opgave at reagere på henholdsvis væsentlige fejl og situationer, hvor ledelsen ikke lever op til sit ansvar i forbindelse med angivelse af regnskabsoplysninger.

3.7.3 Erklæringen

Udformning af erklæring ved assistanceopgaver indeholder en række elementer,¹⁰⁰ hvortil det skal understreges, at der ikke udtrykkes sikkerhed om de regnskabsmæssige oplysninger i regnskabet er korrekte. Det skal tydeligt fremgå i revisors erklæring, at der hverken er tale om revision eller re-

⁹⁶ ISRS 4410 DK, punkt 7

⁹⁷ ISRS 4410, punkt 3 og 4

⁹⁸ I forbindelse med assistanceopgaver foretages normalt ikke forespørgsler hos ledelsen for derved at kunne vurdere troværdigheden og fuldstændigheden i de afgivne regnskabsoplysninger, vurdering af virksomhedens interne kontroller, efterprøvning af forhold eller forklaringer, jf. ISRS 4410 DK, punkt 13, a-d. Ovenstående arbejdshandlinger kan dog blive nødvendige, såfremt de afgivne oplysninger fra ledelsen er ukorrekte, ufuldstændige eller utilfredsstillende. Derfor er det essentielt, at revisor tager stilling til og vurderer de regnskabsoplysninger der stilles til rådighed. Foreligger der væsentlig fejlinformation i de af ledelsen afgivne regnskabsoplysninger, er det op til parterne at blive enige om rettelser hertil. Såfremt der ikke kan opnås enighed, skal revisor afstå fra opgaven, jf. ISRS 4410 DK, punkt 14-16.

⁹⁹ ISRS 4410 DK, afsnit A11-A17

¹⁰⁰ ISRS 4410 DK, punkt 18, a-k

view. I ISRS 4410 DK fremføres det som et krav, at det skal stå angivet enten på forsiden af regnskabet eller på hver side, at regnskabet er ”urevideret”, ”opstillet uden revision” eller ”se erklæringen om assistance med regnskabsopstilling”.¹⁰¹ Erklæringen på assistanceopgaver med opstilling af regnskabet kan eksempelvis indeholde følgende: ”... Ledelsen har ansvaret for regnskabet. Vi har ikke revideret eller udført review af regnskabet og udtrykker derfor ikke nogen grad af sikkerhed derom”.¹⁰² Det formodes, at standarden vil ændre ordlyd, hvortil det fremhæves, at der hverken foretages revision, udvidet gennemgang eller review.

3.8 Sammenholdelse af de fire erklæringstyper

Vedtagelsen af udvidet gennemgang har tilført endnu et produkt i revisors erklæringssortiment.¹⁰³ I nedenstående analyseres forskelle og ligheder mellem erklæringsydelserne, da der opleves stor divergens mellem de forskellige ydelser.

3.8.1 Formål og regulering

Overordnet er erklæringsydelsernes formål af forskellig karakter. Revisionens formål er at øge regnskabslæserens troværdighed til regnskabet, således at økonomiske beslutninger kan understøttes af et pålideligt regnskab. Formålet med udvidet gennemgang, er at tilbyde en alternativ ydelse til tidligere revisionspligtige virksomheder, som ikke nødvendigvis har haft behov for revision. Regnskabslæseren vil ikke opnå samme troværdighed til regnskabet som ved revision, og derfor må virksomheder i regnskabsklasse B foretage en vurdering af, hvilken ydelse der bedst muligt er tilpasset karakteristika og behov. Review medfører en begrænset grad af sikkerhed, grundet de færre arbejdshandlinger der foretages, hvorfor det er essentielt at virksomheden foretager en konkret vurdering af behovet for sikkerhed. Assistance med regnskabsopstilling giver ingen form for sikkerhed, hvilket er ensbetydende med at regnskabsoplysningerne ikke verificeres, hvorfor der blot anvendes regnskabsmæssig ekspertise.

Der er en række forhold, som er gældende for alle ovenstående erklæringsydelser. Det erfare, at der ved samtlige erklæringsopgaver udarbejdes et aftalebrev, hvorved forventninger mellem revisor

¹⁰¹ ISRS 4410 DK, punkt 19

¹⁰² ISRS 4410 DK, Bilag 2. Såfremt det vurderes, at der foreligger en afvigelse fra den anvendte begrebsramme indsættes et afsnit i erklæringen om assistance med regnskabsopstilling med det formål hermed er at henlede læserens opmærksom på afvigelsen fra den anvendte begrebsramme.

¹⁰³ I henhold til afhandlingens afgrænsningsafsnit har vi valgt at afgrænse os fra ”andre erklæringsopgaver med sikkerhed”.

og klient afstemmes. Aftalebrevet anskues som værende et grundlæggende element i hele erklæringsprocessen, da dette netop danner grundlag for det fremtidige samarbejde. Endvidere bør der ved samtlige erklæringsopgaver, opnås en forståelse for virksomhedens interne og eksterne forhold. Der kræves dog en dybere forståelse ved udførelse af revision, hvilket bl.a. kommer til udtryk i krav om revisors kendskab til klientens interne kontroller.

Sammenholdes revision, udvidet gennemgang og review skal der i planlægningsfasen ske fastsættelse af, hvilke arbejdshandlinger der skal udføres med henblik på opnåelse af tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, for efterfølgende at kunne udtrykke en konklusion med den givne sikkerhed. I forlængelse heraf fastsættes et væsentlighedsniveau i samtlige erklæringer. På baggrund af væsentlighedsniveauet og den relevante begrebsramme, skal årsregnskabet give et retvisende billede af virksomhedens aktiver, passiver, finansielle stilling og resultat, jf. ÅRL § 11.

Reguleringen og kravene til revisor stiger i takt med graden af sikkerhed der ydes i erklæringsopgaven. I figur 9, illustreres de primære forskelle samt ligheder mellem erklæringstyperne. Det fremgår af figuren, at revisorloven og årsregnskabsloven er gældende ved samtlige erklæringsydelse. Ved assistance med regnskabsopstilling vil revisor dog kun delvist være reguleret af revisorloven, idet alle bestemmelser i loven ikke omfatter udførelse af assistance. Endvidere vedrører erklæringsbekendtgørelsens anvendelsesområde udelukkende erklæringer med sikkerhed, hvorfor assistance med regnskabsopstilling ikke er omfattet af denne regulering.

Standarderne ved revision er langt mere omfattende sammenholdt med assistance med regnskabsopstilling. Jo mere sikkerhed erklæringsydelsen kræver, jo mere omfattende vil reguleringen være.

	Revision	Udvidet gennemgang	Review	Assistance med regnskabsopstilling
Sikkerhed	Høj	Mellem høj og begrænset (<i>moderat</i>)	Begrænset	Ingen
Sikkerhed i pct.	95 %	I intervallet [60-65% ; 95%]	60-65 %	0 %
Regulering	Revisorloven, Årsregnskabsloven, Erklæringsbekendtgørelsen, Revisionsstandarder	Revisorloven, Årsregnskabsloven, Erklæringsbekendtgørelsen, Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard for små virksomheder (tager udgangspunkt i ISRE 2400 ajourført)	Revisorloven, Årsregnskabsloven, Erklæringsbekendtgørelsen ISRE 2400 DK	Revisorloven (delvist), Årsregnskabsloven, ISRS 4410 DK
Arbejdshandlinger	- Analyser - Forespørgsler - Verifikation af oplysninger og alle væsentlige poster i regnskabet gennem vurdering, efterprøvning, observationer, gentagelser, beregninger og eksterne bekræftelser	- Analyser - Forespørgsler - Supplerende handlinger herunder indhentelse af engagementsbekræftelse, advokatbrev, oplysninger fra tingbog, bilbog og personbog samt kontrol af indberetning til SKAT	- Analyser - Forespørgsler	- Vurdering af de af ledelsen afgivne regnskabsoplysninger - Assistance med regnskabsopstilling
Revisionsprotokol	Ja	Nej	Nej	Nej
Konklusion	Udtrykkes positivt	Udtrykkes positivt	Udtrykkes negativt	Ikke relevant

Figur 9: Sammenholdelse af erklæringstyperne

Kilde: Egen tilvirkning

3.8.2 Arbejdshandlinger

Omfanget af arbejdshandlinger varierer i takt med mængden af det påkrævede revisionsbevis. Det står klart, at troværdighed til regnskabet er en funktion af revisors arbejdshandlinger, idet troværdigheden netop øges i takt med omfanget heraf.

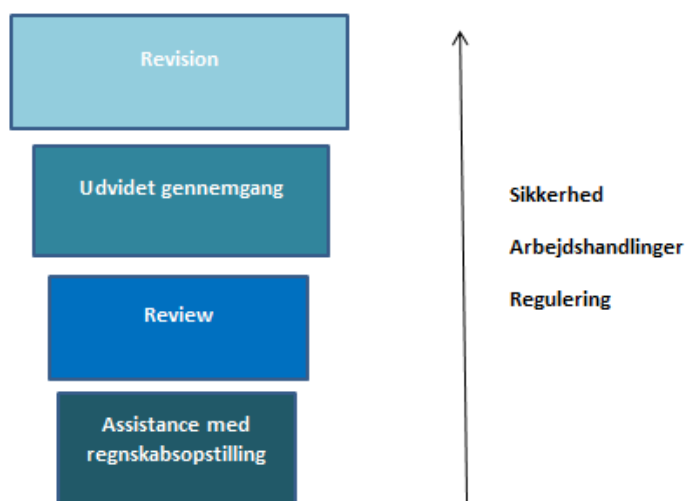
Ovenstående figur 9 illustrerer, at graden af sikkerhed i de forskellige erklæringsydelser er markant forskellige. Ved udførelse af udvidet gennemgang eller review er ressourceforbruget i henholdsvis planlægningsfasen og eksekveringen af arbejdshandlingerne mindre omfangsrige sammenholdt med revision, hvilket kommer til udtryk i en erklæring med lavere sikkerhed.

Ved revision opnås høj grad af sikkerhed for, at regnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation. Dette kommer til udtryk i et regnskab der med 95 % sikkerhed er korrekt. Ved udførelse af re-

view, vil den afgivne erklæring på årsregnskabet medføre en sikkerhed på 60-65 %.¹⁰⁴ På baggrund af ovenstående gennemgang af erklæringsydelse vurderes det, at den udvidede gennemgang vil medføre en sikkerhed i intervallet [60-65% ; 95%].¹⁰⁵ Årsagen hertil skyldes, at omfanget af arbejdshandlinger ved udvidet gennemgang er mindre sammenlignet med revision, men hvortil der udføres en række supplerende arbejdshandlinger sammenlignet med review. Det kan derfor konkluderes, at graden af sikkerhed stiger i takt med omfanget af arbejdshandlinger og ressourceforbrug.

Ved udførelse af revision, udvidet gennemgang og review vil der endvidere være en række faser som skal gennemgås, uagtet hvilken erklæringsydelse der leveres. Ved samtlige erklæringsydelser skal revisor opnå indsigt i virksomheden.

Forståelse og indsigt i virksomhedens interne og eksterne forhold,¹⁰⁶ betragtes som et væsentligt element, idet dette danner grundlag for beslutning om relevante fremadrettede arbejdshandlinger. Derudover er det revisors ansvar at foretage en vurdering af risikoen for væsentlig fejlinformation.¹⁰⁷ Revisor skal ydermere foretage planlægning af arbejdshandlinger, således at der kan opnås dokumentation for, at disse er tilstrækkelige i forhold til den ønskede grad af sikkerhed.¹⁰⁸ Afslutningsvis skal revisor gennemføre de planlagte aktiviteter og handlinger, hvorefter der kan afrapporteres og konkluderes på baggrund af det udførte arbejde.¹⁰⁹ På baggrund af de oplistede ligheder mellem revision, udvidet gennemgang og review vurderes det, at forskellen mellem erklæringerne kommer til udtryk i omfanget af det bevis, revisor må indhente med henblik på opnåelse af den påkrævede sikkerhed.

Figur 10: Sammenholdelse af de fire erklæringsydelser
Kilde: Egen tilvirkning

¹⁰⁴ Füchsel, Gath, Langsted, Skovby (2010) "Revisor regulering & rapportering" 2. udgave, s. 173-174

¹⁰⁵ "En udvidet gennemgang – ny erklæringsstandard til små og mellemstore virksomheder" af FSR, s. 4

¹⁰⁶ ISA 315 punkt 11, ISRE 2400 DK punkt 15 samt ISRS 4410 DK punkt 12

¹⁰⁷ ISA 315, ISRE 2400 DK punkt 6 og 19 samt ISRS 4410 DK punkt 15

¹⁰⁸ ISA 200, ISA 230, ISRE 2400 DK punkt 18 samt ISRS 4410 DK punkt 14

¹⁰⁹ ISA 700, ISRE 2400 DK punkt 23 samt ISRS 4410 DK punkt 18

3.8.3 Erklæringen

Erklæringernes konklusioner opleves endvidere at have forskellig karakter og ordlyd. Disse påvirkes tilsvarende af omfanget af arbejdshandlinger og derved graden af sikkerhed. Ved revision og udvidet gennemgang vil konklusionen i erklæringen være positivt bekræftende i modsætning til review, hvor konklusionen er negativt bekræftende. Den negativt bekræftende konklusion er udformet med den hensigt at henlede regnskabslæserens opmærksomhed på, hvilken form for erklæringsydelse der er anvendt og den lavere grad af sikkerhed der medfølger. Ved assistance med regnskabsopstilling udarbejdes ingen konklusion på regnskabet, idet revisors arbejde ikke medfører sikkerhed for, at regnskabsoplysningerne er korrekte. I forbindelse med udvidet gennemgang, review og assistance med regnskabsopstilling fremgår det, som et væsentligt element, at erklæringen skal indeholde et afsnit som understreger, at der i den givne situation ikke er foretaget revision. I figur 10 illustreres sammenhænge mellem omfanget af arbejdshandlinger, sikkerhed og regulering.

3.9 Hvilken erklæring bør virksomhederne vælge?

I forbindelse med valg af erklæringsopgave for de enkelte virksomheder, synes det relevant at foretage en såkaldt cost-benefit analyse, hvormed der opnås en indikation af hvorvidt fravalget af revision, opvejer den besparelse virksomheden vil opnå ved valg af en billigere erklæring (og lavere grad af sikkerhed). Nogle virksomheder vil se fordele i at fravælge revision, mens andre vil opleve, at fordelene og merværdien af revision overstiger omkostningerne.¹¹⁰ Det er essentielt at ledelsen er indforstået med, hvilke krav/behov virksomhedens interessenter besidder, for derved at vælge den mest fordelagtige erklæringsydelse. ”Review har ikke hidtil vundet stor udbredelse, da sikkerheden i et review er begrænset og konklusionen på regnskabet kan være vanskelig at forstå”,¹¹¹ hvorfor virksomhedens interessenter, fx banken, samarbejdspartnere m.fl., alligevel kan tænkes at kræve revision, da de ikke besidder den nødvendige tillid til revisors reviewerklæring. Det er ikke altid tilfældet, at den høje grad af sikkerhed anses som værende nødvendig, hvorfor valg af en af de øvrige erklæringsydelser kan være fordelagtig.

En rapport udarbejdet af det daværende Erhvervs- og Selskabsstyrelsen (E&S) fra 2009 fremviser, at fejl i regnskabet stiger i takt med, at mængden af revisors arbejdshandlinger falder. Undersøgel-

¹¹⁰ ”Merværdi ved revision - Revision og erklæringer fra revisor skaber værdi” af Beierholm

¹¹¹ FSR, pressemeddelelse ”Regeringen lancerer alternativ til revision for mindre virksomheder” 15.03.2012
Afsnit ”Oplægget kommer fra FSR – danske revisorer”

sen fremfører, at fejlprocenten¹¹² i regnskaber underlagt revision udgjorde 24,4 %, mens procenterne for henholdsvis review og assistance med regnskabsopstilling var 28,5 % og 30 %. Der foreligger altså en difference på 5,6 procentpoint mellem det tilfælde hvor revisor afgiver en erklæring med høj grad af sikkerhed sammenholdt med ingen sikkerhed ved assistancedydelser. Denne forskel synes ikke at være ubetydelig, hvormed der opnås en indikation på, at revisors medvirken medfører færre fejl. Undersøgelsen fremfører endvidere, at fejlprocenten i årsregnskaber, hvor revisor ikke har været indblandet er 33,1 %.¹¹³ På trods af, at assistance med regnskabsopstilling ikke medfører nogen form for sikkerhed, er fejlprocenten mindre sammenholdt med regnskaber, hvor revisor ikke har været indblandet. Dette indikerer, at revisors tilstedeværelse rent faktisk har betydning for fejlprocenten i årsregnskabet. Det skal dog pointeres, at det forhold at revisor er involveret i regnskabsmæssige sammenhænge, ikke er en garanti for, at der ikke foreligger fejl.

Valget af erklæringsydelse vil afhænge af en del forhold, og i den forbindelse er det vigtigt at virksomheden formår at klarlægge interessenternes og ikke mindst virksomhedens egne behov. Komplexitet, ejerforhold/-struktur og økonomiske forhold er alle elementer, der bør inddrages i beslutningen.¹¹⁴ Virksomhedens ejerforhold vil have en betragtelig betydning ved valg af erklæringsydelse. Varetager virksomhedens ejer rollen som den daglige ledelse, og der derved er sammenfald mellem principalen og agenten kan det tænkes, at behovet for revision ikke er så fremtrædende, som ved større virksomheder, jf. principal-agentteorien. Årsagen hertil skyldes, at revisors rolle ofte opstår på baggrund af asymmetrisk information mellem parterne. Den asymmetriske information kan dog ikke altid anvendes som argument for tilstedeværelsen og behovet for revision, da ejeren selv kan have interesse i at få årsregnskabet revideret, eksempelvis i forbindelse med opnåelse af kredit, hvortil virksomheden ofte kan have interesse i at fremvise et troværdigt regnskab.

Virksomhedens kompleksitet vil endvidere have betydning for valget af erklæringsydelse. Oftest vil en vurdering af kompleksiteten i virksomheden bygge på en generel vurdering set i forhold til branchenormer. Herunder er det interessant at belyse, hvorvidt virksomheden har komplekse anliggender, der har indflydelse på regnskabsaflæggelsen. Jo mere kompleks virksomheden er, jo større op-

¹¹² Fejlprocenten er beregnet på baggrund af de "åbenbare overtrædelser" af årsregnskabsloven, dvs. forhold der er konstaterbare ved en umiddelbar gennemgang af årsrapporten. Langsted, Lars Bo (2010) "At slå to fluer med et smæk – et godt alternativ til revision", Revision & Regnskabsvæsen, nr. 5, maj 2010, s. 10-13

¹¹³ Langsted, Lars Bo (2010) "At slå to fluer med et smæk – et godt alternativ til revision", Revision & Regnskabsvæsen, nr. 5, maj 2010, s. 10-13

¹¹⁴ PWC "Stil skarpt på din virksomhed og dine interessenters behov"

leves behovet for revision. Det må ej forglemmes, at virksomhedens interessenter også har indvirkning på valget af erklæringsprodukt, idet krav og forventninger fra disse ligeledes bør indgå i overvejelserne forud for beslutningen. Såfremt virksomheden befinder sig i en situation med mange krav fra eksterne interessenter, vil dette indikere behov for revision.¹¹⁵ På denne baggrund bør virksomheden nøje overveje, hvilke behov interessenterne stiller til årsregnskabet og i hvilken forbindelse årsregnskabet finder anvendelse.

På baggrund af ovenstående, er det ikke muligt at konkludere, hvilken erklæringsopgave der er mest optimal for en given gruppe af virksomheder. Det anskues, at alle erklæringstyper medfører både fordele og ulemper, som bør vurderes på baggrund af virksomhedens situation og behov. Det er virksomhedsledelsens opgave at foretage overvejelser omkring, hvorvidt de ønsker at inddrage revisor, og i den forbindelse valg af erklæringstype. For at kunne træffe en optimal beslutning, er det essentielt at både virksomhedens interne og eksterne forhold inddrages i beslutningsgrundlaget.

Kapitel 4 Markedspladsen

På baggrund af tidligere præsentation af koalitionsmodellen introduceres de udvalgte aktørers rolle og informationsbehov. Vi ønsker at belyse interessegruppernes behov for regnskabsinformation, hvortil vi har valgt at inddrage revisor i konstellationen. Forståelse og kendskab til aktørerne synes at være relevant, idet eksistensen af disse influerer markedspladsen for revisors ydelser.

4.1 Revisorer

Revisorerne indtager en speciel rolle i koalitionsmodellen, idet denne interessentgruppe ikke alene varetager egne interesser, men samtidig har til opgave at varetage de forskellige ressourceejeres interesser. Revisor søger information omkring virksomheden, med henblik på opnåelse af indsigt i og forståelse af virksomheden og dens omverden i relation til identifikation og vurdering af risici, jf. ISA 315. Revisorer vil derfor efterspørge oplysninger om virksomhedens interne og eksterne forhold, der kan være behjælpelige i den samlede risikovurdering og erklæringsafgivelse.

¹¹⁵ PWC "Stil skarpt på din virksomhed og dine interessenters behov"

4.2 Pengeinstitutter

Informationsbehovet fra pengeinstitutterne opstår som følge af virksomheders mangel på og efterspørgsel efter likviditet. Pengeinstitutterne vil kræve oplysninger omkring virksomhedens likviditet herunder evnen til at tilbagebetale gæld og for allerede eksisterende låneaftaler, vurdere risikoen i forbindelse hermed.¹¹⁶ Virksomhedernes regnskaber er et væsentligt element i kommunikationen med pengeinstitutterne, idet regnskabet anvendes som grundlag for kreditgivning. Hermed indikeres det, at regnskabet indgår som en central del af pengeinstitutternes kreditvurdering. Det må dog erkendes, at kreditvurderingen ikke udelukkende sker på baggrund af regnskabet. Forhold som virksomhedens konkurrenceevne, markedsposition, markedsforhold og ikke mindst ledelsens erfaringer har endvidere betydning i den samlede vurdering.¹¹⁷

Det vurderes at pengeinstitutterne tilskriver et revideret regnskab stor betydning, når grundlaget for kreditgivning skal fastsættes. En undersøgelse foretaget af analyseinstituttet Epinion på vegne af FSR, fremviser at 87 % tillægger det enten ”meget stor betydning” eller ”stor betydning”, at virksomhederne kan vise et revideret regnskab i forbindelse med kreditvurderingen.¹¹⁸ Hermed opnås en indikation af, at erklæringen fra revisor har stor betydning i forbindelse med kreditvurderingen. Undersøgelsen fra Epinion bekræfter i denne sammenhæng, at krisen har understreget vigtigheden af et revideret regnskab, idet mange virksomheder kan betragtes som værende dybt afhængige af pengeinstitutternes kreditbevilling. I forlængelse heraf kan det synes besynderligt, at regeringen vælger at indføre udvidet gennemgang, grundet den understregede betydning af et revideret regnskab.

På baggrund af ovenstående fornemmes det, at pengeinstitutternes rolle i koalitionen har været mere fremtrædende i krisen sammenlignet med tidligere. Kombinationen af pengeinstitutternes stramning af kreditpolitikken¹¹⁹ og SMV’ernes forholdsvis beskedne egenkapital,¹²⁰ set i forhold til større virksomheder, har tydeliggjort SMV-segmentets afhængighed af adgang til likviditet.

¹¹⁶ Jens O. Elling (2002) ”Årsrapporten – teori og regulering” s. 39

¹¹⁷ Borges, Jens (2005) ”Revisionspligt for mindre virksomheder” INSPI nr. 5, 2005

¹¹⁸ FSR ”Pengeinstitutter tillægger revision stor værdi” 16.12.2010

¹¹⁹ ”Erhvervs- og Vækstministeriets udlånsredegørelse fra juni 2012 pegede på, at adgangen til kredit fortsat er stram, og at særligt små og mellemstore virksomheder er påvirket af den strammere kreditpolitik.” Rapport fra Udvalget om erhvervsobligationer som finansieringskilde for små og mellemstore virksomheder, november 2012, s. 14

¹²⁰ Rapport fra Udvalget om erhvervsobligationer som finansieringskilde for små og mellemstore virksomheder, november 2012, s. 12

4.3 Virksomhedsledere

Virksomhedsledelsen er en interessant, som både har personlige mål og som samtidig agerer som mægler mellem koalitionen parter og derfor skal tilgodese alles interesser (Elling, 2002). Ledelsen¹²¹ forestår beslutningstagen omkring, hvilke mål der fastsættes for virksomheden og dermed afgør, hvorledes ressourceallokeringen vil være. Ifølge principal-agentteorien har problemstillingen vedrørende forholdet mellem virksomhedens ejer og ledelse været i søgelyset. I SMV-virksomheder vil der ofte være sammenfald mellem virksomhedens kapitalejere og ledelse, hvorfor teorien omkring de afvigende interesser ikke synes at have en forklarende effekt set i forhold til afhandlingens problemfelt, jf. tidligere.

4.4 SKAT

De offentlige myndigheder stiller som interessant i koalitionsmodellen krav til information fra virksomhederne. Interessen fra myndighederne bunder i et behov om at følge brancheudviklingen på et samfundsøkonomisk niveau. I forbindelse hermed tydeliggøres de offentlige myndigheders interesse i et veldokumenteret årsregnskab. Derudover anvender SKAT årsregnskaber fra virksomhederne i forbindelse med kontrol af skatte- og momsregnskaber samt miljøkontrol.¹²²

Skattelovgivningen dikterer ikke specifikke krav om revision af regnskabet. Som virksomhedsejer er man dog forpligtet til at udarbejde et regnskab, som kan danne grundlag for skatteberegningen.¹²³

Virksomheder er ikke længere tvunget til at indsende regnskabet til SKAT, men er forpligtet til at fremvise det, på forlangende vis. Derimod skal årsregnskabet indberettes til Erhvervsstyrelsen.¹²⁴

Det er virksomheden opgave at indberette resultatet til SKAT ved udfyldelse af selskabsselvangivelsen, således at den skattepligtige indkomst oplyses.¹²⁵ Ved udfyldelse af selskabsselvangivelsen, skal det oplyses hvorvidt der er ydet bistand fra revisor og i tilknytning hertil, hvilken erklæring revisor har udført.¹²⁶ Der opnås hermed en indikation af, at SKAT tillægger tilstedeværelsen af revisor en vis form for værdi, når den skattepligtige indkomst skal verificeres, hvortil det må formodes, at revisorbistand tilfører mere troværdighed til årsregnskabet og dermed skatteberegningen.

¹²¹ Virksomhedens bestyrelse indgår ligeledes i beslutningsprocessen omkring fastsættelse af mål og virksomhedspolitik

¹²² Elling, Jens O. (2002) "Årsrapporten – teori og regulering" s. 41

¹²³ Fra SKATs hjemmeside "Egen virksomhed - få styr på reglerne - Du skal lave et regnskab"

¹²⁴ Det skal være modtaget i Erhvervsstyrelsen senest 5 måneder efter regnskabsårets udløb

¹²⁵ Fra SKAT's hjemmeside "Egen virksomhed - få styr på reglerne – Du skal betale skat"

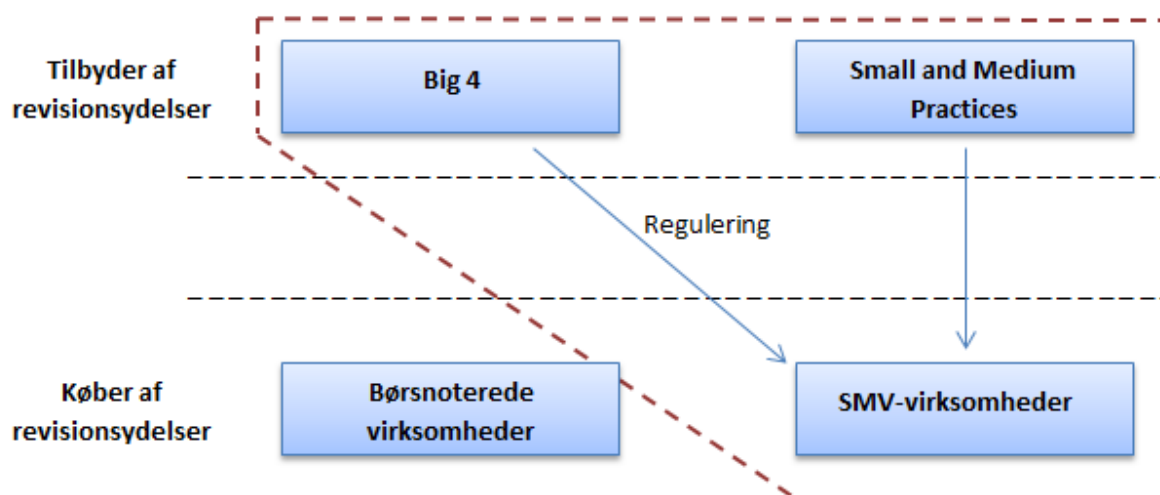
¹²⁶ For uddybning af specifikke indberetningsfelter ved udfyldelse af selvangivelsen henvises til bilag 13

4.5 Markedsplads for revisors ydelser

I nærværende afsnit vil vi forsøge at kortlægge revision som en markedsplads, med eksistens af henholdsvis køber og sælger, samt foretage en vurdering af hvorledes ændringer i reguleringen påvirker markedspladsen. Dertil ønskes det anskueliggjort hvem der reelt reviderer SMV-segmentet i Danmark og derfor kan tænkes at blive influeret af indførelsen af den udvidede gennemgang.

Markedet for revisionsydelser er underlagt regulering, hvorfor en række love, standarder og krav skal overholdes. Indtil 1. januar 2013 har der i Danmark eksisteret tvangskøb af revision for B virksomheder, som overskred 2 ud af 3 tærskelgrænser, jf. ÅRL § 135. Dette er dog ikke tilfældet længere, hvormed tvangen er elimineret for den pågældende gruppe af virksomheder. Disse lovændringer er medvirkende til ændring af markedspladsen for revisors ydelser. Det faktum, at revisionsmarkedet er underlagt omfattende regulering, er ensbetydende med, at markedet ikke vurderes at være en fri markedsplads. De internationale krav fra henholdsvis EU og IFAC arbejder i stigende omfang hen imod en internationalisering af revisionsbranchen, hvilket endvidere understøtter påstanden om, at der ikke er tale om en fri markedsplads, mere herom i afsnittet ”Reguleringsstrategi på revisionsmarkedet”.

For at tydeliggøre markedspladsen for revisors ydelser, har vi valgt at udarbejde en illustration over hvordan markedet for revisionsydelserne er sammensat. Virksomheder der tilbyder revisionsydelser opdeles efter markedsandele, mens køber af revisionsydelserne opdeles efter størrelse. I henhold til afhandlingens emneområde har vi valgt at afgrænse os fra børsnoterede virksomheder, da disse ikke har mulighed for at købe den udvidede gennemgang. Derfor vil fokus være rettet mod det omkredsede område nedenfor.

Figur 11: Markedspladsen for revisors ydelser

Kilde: Egen tilvirkning

*Bemærkning: Illustration af "Børsnotede virksomheder" omfatter virksomheder i regnskabsklasse C og D. Regnskabsklasse A virksomheder er ikke inddraget i illustrationen.

4.5.1 Reguleringsstrategi på revisionsmarkedet

Reguleringsstrategien determineres som målsætningen om optimal udnyttelse af samfundsmæssig ekspertise, hvortil en fleksibel og dynamisk regulering tilstræbes (Elling, 2012). Overordnet kan den danske reguleringsstrategi inddeles i tre niveauer, som samlet omfatter forskellige beslutningsniveauer og reguleringsformer.

Niveau	Beslutningsniveau	Reguleringsform	Store virksomheder	Små virksomheder
1	Folketinget/EU	Lovgivning	↑	↓
2	Organer i den private sektor (IAASB, IFAC, FSR)	Revisionsstandards		
3	Virksomheder	Modificeret markedsløsning		

Figur 12: Reguleringsstrategi med inddragelse af beslutningstagere, reguleringsformer

Kilde: Inspiration er søgt i Elling, Jens O. (2012) "Finansiell rapportering – teori og regulering" 3. udgave + egen tilvirkning

På *niveau 1* indtager Folketinget og EU positionen som beslutningstagere. Disse organer udøver regulering via love og direktiver, som implementeres i national lovgivning. På *niveau 2* er de standardudstedende organer beslutningstagere, hvormed revisionsstandards udarbejdes for at komplettere revisorlovgivningen, som synes at anlægge mere generelle bestemmelser. På *niveau 3* indtager virksomhederne selv rollen som beslutningstagere angående valg/fravalg af revision. Dette niveau kan dog ikke karakteriseres som en fuldstændig markedsløsning, idet beslutningen om valg

af revision først og fremmest reguleres på niveau 1. Derfor fremføres denne reguleringsform som en *modificeret markedsløsning*. I henhold til kapitlets fokusområde, synes det ud fra ovenstående figur interessant at belyse markedsløsningens indvirkninger og effektivitet.

Som resultat af de lempeligere krav vedrørende revisionspligt for mindre virksomheder, må det erkendes, at markedsløsningen gennem tiden er blevet mere udbredt i Danmark for små virksomheder. Udbredelsen af markedsløsningen er sket på bekostning af lovgivning, hvortil kravene således er lempet. Markedsløsningen bevirker, at små virksomheder undtages fra revisionspligten, hvormed der ikke opstår en *”overproduktion”* af revisioner. Dette betyder, at virksomheden udelukkende vil vælge at få revideret regnskabet, såfremt kapitalejerne vurderer, at der eksisterer et *reelt* behov for revision.

Som resultat af lempelserne af revisionspligten, vil størstedelen af de danske virksomheder være underlagt markedsløsningen i større eller mindre omfang. Effektiviteten af markedsløsningen vil afhænge af, hvorvidt ressourcejerne stiller krav til et revideret regnskab, som forudsætning for økonomisk samarbejde med virksomheden. Der eksisterer allerede på nuværende tidspunkt indikationer på markedsløsningens effektivitet i Danmark.

Som resultat af tidligere lempelser af revisionspligten, hvortil markedet er ændret, viser undersøgelser at en væsentlig del af de influerede virksomheder frivilligt har valgt at lade regnskabet underligge revision.¹²⁷ Ud fra ovenstående opnås en indikation af, en markedsløsning med en vis *ineffektivitet*, idet ressourcejerne fortsat vil kræve revision af årsregnskabet.¹²⁸

Ophævelse af revisionspligten for B virksomheder og indførelse af udvidet gennemgang, vurderes at have tilført mere dynamik til markedet. Den nye erklæringsstandard har med andre ord, ændret markedsvilkårene til at være mere frie end tidligere. Dette betyder, at det fremadrettet vil være markedet, og dermed interessenterne, som i stigende grad har indvirkning på efterspørgslen efter de forskellige revisionsydelse. For uddybning af revisionsmarkedet herunder konkurrence og aktører på markedet henvises til bilag 14, Revisionsmarkedet – konkurrence og aktørerne i modellen.

¹²⁷ For yderligere gennemgang henvises til afsnittet ”Diskussion af beslutningsgrundlaget”

¹²⁸ Elling, Jens O. (2012) ”Finansiell rapportering – teori og regulering” 3. udgave, s. 53-64

4.5.2 Hvem reviderer SMV-segmentet i Danmark?

Det er interessant at undersøge hvilke revisionsvirksomheder, der på nuværende tidspunkt reviderer SMV-segmentet. Herved opnås en indikation af, hvilke revisionsvirksomheder der må forventes at blive influeret af den nye erklæringsstandard, hvortil denne skal indarbejdes i virksomhedens forretningsprocesser. Nedenstående afsnit er til dels baseret på en analyse af revisionsbranchen foretaget af Berlingske Business Magasin.¹²⁹ Undersøgelsen skelner mellem klienter med over eller under 50 ansatte, hvorpå der opnås en indikation af SMV-segmentet.

Analysen fremfører at de store revisionshuse, der på nationalt plan indtager en markedsposition i top 5 (Deloitte, PwC, KPMG, BDO samt Ernst & Young), også formår at indtage dominerende positioner i relation til revisionsydelser til små klienter. For uddybning af markedsandele henvises til bilag 15.

En undersøgelse af small and medium practices (SMP'er)¹³⁰ foretaget af IFAC¹³¹ fremviser, at en stor del af virksomhederne i SMV-segmentet ofte benytter SMP'erne. Det fremgår af undersøgelsen, at SMP'erne har en stærk markedsposition, hvad angår SMV-virksomheder.

I henhold til undersøgelsen foretaget i Berlingske Business Magasin, der fremførte at Big 4 besidder betragtelige markedsandele ved mindre klienter, er det væsentligt at pointere, at omsætningsfordelingen fra de forskellige klienter indgår som et centralt element i denne sammenhæng, idet SMP'er oftest ikke agerer som revisor for større og børsnoterede selskaber.

Grundet størrelsen af de store revisionsvirksomheder synes det naturligt, at disse besidder et stort antal mindre klienter og dermed store markedsandele. De betragtelige markedsandele blandt de store revisionsvirksomheder i SMV-segmentet, bør dog ikke fjerne fokus fra, at levebrødet for de mindre revisionsvirksomheder netop stammer fra SMV-segmentet, hvilket understøttes af IFAC's undersøgelse.

Der opleves en indikation af, at SMV-virksomhederne ofte vælger SMP'er, når de skal vælge revisionsvirksomhed. Da SMP'er indtager rollen som betroede rådgivere har IFAC påpeget vigtigheden af, at SMP'er er velbevandret i alle driftsområder i praksis. IFAC har på denne baggrund udarbejdet en guide,¹³² der "... is intended to improve the management and operational efficiency of SMPs so

¹²⁹ Lassen, Laurits Harmer og Ruskov, Jens (2011) BDO overhaler Ernst & Young

¹³⁰ Små- og mellemstore revisionsvirksomheder. IFAC definerer SMP'er som "accounting practices whose clients are mostly SMEs, external sources are used to supplement limited in-house technical resources, and contain a limited number of professional staff." (IFAC 2010)

¹³¹ IFAC SMP QUICK POLL: 2012 ROUND-UP

¹³² Guide to Practice Management for Small- and Medium-Sized Practices, Third Edition

as to ultimately make them more sustainable and successful.”¹³³ Guiden angiver derved måder hvorpå SMP’er kan udøve revision og rådgivning hos SMV-virksomhederne.¹³⁴

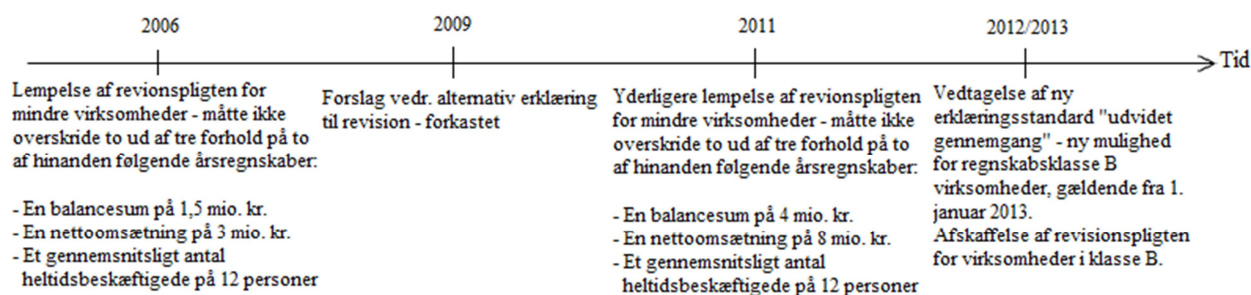
“Only by properly managing their practices can SMPs successfully compete in today’s market for professional services.”¹³⁵ Der opleves en stærk indikation af, at SMP’er ikke besidder samme kapacitet som større revisionsfirmaer, hvortil disse ikke har lignende netværk at gøre brug af.

Af ovenstående kan det konkluderes, at det ikke udelukkende er SMP’erne der højst sandsynlig vil opleve ændringer grundet den nye erklæringsstandard. Revisionsbranchens Big 4 besidder store markedsandele hvad angår antallet af små klienter, hvorfor disse også vil blive influeret af indførelsen.

Kapitel 5 Udvikling i revisionspligten

5.1 Udviklingen i revisionspligten i Danmark

I nærværende afsnit vil vi skabe en forståelse for den politiske og samfundsmæssige udvikling, for derved at fremkalde en dybere indsigt i afhandlingens problemfelt. Afsnittet vil belyse og analysere udviklingen i revisionspligten med inddragelse af forskellige parter holdning og argumentation i debatten, da dette vurderes at være et essentielt element i diskussionen omkring alternative erklæringsydelser til revision. Udviklingen i revisionspligten illustreres i figur 13.

Figur 13: Tidslinje over udviklingen i Danmark

Kilde: Egen tilvirkning

¹³³ Guide to Practice Management for Small- and Medium-Sized Practices, Third Edition, s. 7

¹³⁴ Guiden er opdelt i 8 moduler omhandlende planlægning, organisationsstruktur, opbygning samt vækst, personale-sammensætning, teknologi, kundeforhold, risk management og opnåelse af succes.

¹³⁵ Citat: SMP Committee Chair Sylvie Voghe "IFAC Updates Practice Management Guide for SMPs"

5.1.1 Første lempelse i Danmark

I maj 2002 udsendte den daværende VK-regering vækststrategien ”Vækst med vilje” med det formål at skabe flere arbejdspladser og større produktivitet. Regeringen fremførte en ambition om at reducere de administrative byrder for virksomheder med 25 % inden 2010.¹³⁶ Denne udmelding ansues som værende startskuddet, til den danske udvikling i revisionspligten.

På baggrund af regeringsgrundlaget i 2002, blev daværende Erhvervs & Selskabsstyrelsen (E&S) pålagt at udarbejde en rapport omkring måling af virksomhedernes administrative byrder, som bidrag til regeringens bestræbelser og målsætning om reduktion af de såkaldte administrative byrder. Hensigten med udarbejdelse af rapporten var at danne grundlag for politiske beslutninger omkring muligheder og forenklinger i den eksisterende lovgivning samt løbende at kunne foretage en vurdering af, hvorvidt regeringens målsætning blev indfriet.

I 2004 udsendte E&S derfor en rapport der introducerede AMVAB-metoden (aktivitetsbaseret måling af virksomheders administrative byrder). Denne rapport viste sig senere at udgøre grundlaget for den heftige debat omkring revisionspligt i Danmark. AMVAB-metoden benyttes til måling af virksomheders administrative omkostninger, som følge af lovkrav. Administrative byrder defineres i henhold til AMVAB-metoden, som de omkostninger en virksomhed påtager sig, ved efterlevelse af informationsforpligtelser pålagt af de offentlige myndigheder, uagtet om de ville have udført opgaven såfremt der ikke forelå regulering på området.¹³⁷ Vi vil i nærværende afhandling ikke foretage en detaljeret redegørelse for metoden, men det synes relevant for problemstillingen at inddrage metoden i forbindelse med diskussion af administrative byrder.¹³⁸ Med udgangspunkt i ovenstående definition, vil aflæggelse af årsregnskab og revision betragtes som en administrativ byrde, da krav foreligger i forbindelse med ÅRL. På denne baggrund konkluderede rapporten en omkostningsbelastning på 1,4 mia. kr. for B virksomheder i forbindelse med den lovpligtige revision.

Som resultat af VK-regeringens genvalg i 2005,¹³⁹ blev der atter rettet fokus mod reduktion af de administrative byrder for erhvervslivet i regeringsgrundlaget ”Nye mål”.¹⁴⁰ På daværende tidspunkt

¹³⁶ ”Vækst med vilje” – Regeringen, maj 2002

¹³⁷ Erhvervs- og Selskabsstyrelsen ”AMVAB Basismåling på årsregnskabsloven”, januar 2004

¹³⁸ Kritikken af AMVAB-metoden har efterfølgende medført, at Folketinget den 1. marts 2011 har vedtaget, at AMVAB-metoden ikke skal stå alene i målingen af administrative byrder. Grundlaget for denne beslutning bunder i et ønske om at inddrage virksomhedernes holdning til den reelle opfattelse af byrderne og det faktum at virksomhederne ikke har oplevet en reduktion af byrderne på trods af foretagne initiativer. Pressemeldelse fra FSR: ”FSR støtter effektiv lettelse af administrative byrder” 1. marts 2011

¹³⁹ VK-regering fra 2001

var Danmark et af de tre europæiske lande, der stillede krav til revision for B virksomheder. E&S skulle forestå udarbejdelse af en rapport,¹⁴¹ med det formål at analysere de samfundsmæssige hensyn der eksisterede, i forbindelse med den lovpligtige revision. Rapporten skulle senere vise sig at danne grundlag for beslutningen om lempelse af revisionspligten i Danmark. Rapporten anslog, at B virksomheder stod over for en omkostningsbyrde på 1,7 mia. kr.¹⁴² grundet revisionspligten, hvorfor en analyse af forskellige alternativer¹⁴³ til den lovpligtige revision blev iværksat. Sammenfattende konkluderede rapporten, at den lovpligtige revision for B virksomheder ikke var rimeligt begrundet, set i forhold til omkostningsbyrden. Rapporten fremviste på denne baggrund, et behov for lempelse eller ophævelse af revisionspligten og anførte at lovændringen kunne medvirke til besparelser for SMV'er.

Ønsket om at give erhvervslivet en hjælpende hånd med hensyn til reduktion af de administrative byrder, kom endeligt til udtryk i en vedtaget lovpakke (lovforslag L50) om lempelse af revisionspligten for små virksomheder den 21. marts 2006.¹⁴⁴ Lempelsen af revisionspligten betød en ændring i ÅRL, hvorefter regnskabsklasse B virksomheder (defineret efter dagældende årsregnskabslov § 7, stk. 1, nr. 2) kunne undlade at lade årsregnskabet revidere af en revisor, såfremt virksomheden ikke overskred to ud af tre forhold på to af hinanden efterfølgende regnskabsår:

- En balancesum på 1,5 mio. kr.
- En nettoomsætning på 3 mio. kr.
- Et gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede på 12 personer.¹⁴⁵

Forud for vedtagelsen af lovforslag L50 og dermed ændringer i ÅRL, oplevedes politisk uenighed omkring lovpakken. De danske partier¹⁴⁶ udviste i forbindelse med lovforslaget opbakning omkring

¹⁴⁰ Regeringsgrundlaget er en viderebygning af den hidtidige regeringsstrategi "Vækst med vilje". Det nye regeringsgrundlag "Nye mål" indeholder dog en række nye mål i forbindelse med samfundsudvikling og reformer.

¹⁴¹ Erhvervs- og Selskabsstyrelsen "Rapport om revisionspligten for B-virksomheder", marts 2005

¹⁴² Beløbet er fremfundet ved måling ud fra AMVAB-metoden og er reguleret i forhold til tallet fra 2004

¹⁴³ Rapporten arbejder med 4 alternativer, hvortil der er mulighed for kombination af: Indførelse af størrelsesgrænser for omsætning, balance og antal ansatte, indførelse af mindre omfattende kontrol fra revisor, afskaffelse/lempelse af revisionspligt for anpartsselskaber og indførelse af noget-for-noget ordning

¹⁴⁴ Bunch, Lars og Andersen, Lotte (2006) "Reduktion af revisionspligten" Erhvervs- og Selskabsstyrelsen R&R nr. 6, 2006

¹⁴⁵ Såfremt B-virksomheden var en erhvervsdrivende fond, ville revisionspligten gælde uanset fondens størrelse, jf. dagældende årsregnskabslov § 135, stk. 2. Derudover vil regnskabsklasse B-virksomheder som ejer kapitalandele i andre virksomheder og som har væsentlig indflydelse på den driftsmæssige og finansielle ledelse endvidere være revisionspligtige, jf. dagældende årsregnskabslov (nr. 245 af 27/03/2006) § 135, stk. 3.

¹⁴⁶ Dansk Folkeparti, Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti

regeringens intention, om at lette erhvervslivets administrative byrder. Fremgangsmåden og metoden til opnåelse af målsætningen, var der dog uenighed om. Socialdemokratiet (S), Socialistisk Folkeparti (SF) og Det Radikale Venstre (RV) fremsatte betænkeligheder ved regeringens forslag, hvilket bl.a. kom til udtryk i en holdning om, at fritagelsen af revisionspligten ville medvirke til manglende kontrol af selskaber, hvortil der ville efterlades et stort hul, hvor mulighed for snyd og svindel ville opstå. S, SF og RV var på denne baggrund forbeholdende over for regeringens forslag, da partierne mente, at selskaberne burde være underlagt en form for overvågning og kontrol.

Dansk Folkeparti (DF) havde indtil 3. behandlingens 1. og 2. ændringsforslag stemt imod regeringens lovforslag, da partiet udtrykte bekymring om, at lempelsen af revisionspligten ville føre til mere snyd. Erhvervspolitisk ordfører, Colette Brix, fremførte ”Jeg tror som udgangspunkt godt om de små selskaber, men hvis revisionspligten bortfalder, vil nogle virksomheder benytte sig af det. Og regningen for det kommer de regelrette virksomheder til at betale”.¹⁴⁷ På baggrund heraf, kan det synes overraskende, at DF skiftede mening og efterfølgende stemte for forslaget ved 3. behandlingens 3. ændringsforslag, hvorefter L 50 blev vedtaget.¹⁴⁸

FSR fremførte ikke overraskende, kritik af det vedtagne lovforslag. Kritikken fra foreningen gik på, at den omtalte rapport fra E&S var ensidig og unuanceret, hvormed udarbejdelsen ikke syntes at afdække den relevante problemstilling. FSR udtrykte bekymring om forhold, som bedre kår for økonomisk kriminalitet, forringet skattekontrol og øget administration for E&S, som følge af lovvedtagelsen. FSR’s bekymringer omhandlende endvidere betænkeligheder omkring reduceret tillid til de årsregnskaber, der ikke revideredes.¹⁴⁹ Kritikken fra FSR blev mødt med opbakning fra FRR,¹⁵⁰ der slog fast at revision giver tryghed og at tillid er en afgørende faktor for opretholdelse af dynamik i samfundet.¹⁵¹

Erhvervsorganisation for Handel, Transport og Serviceerhvervene (HTS) fremførte tilsvarende et ønske om at bevare revisionspligten. Medlemmerne i organisationen var af den opfattelse, at afskaffelse af revisionspligten vil gøre mere skade end gavn. Organisationen fremførte, at revision er et

¹⁴⁷ Juel, Frederik M. ”Dansk Folkeparti afviser at lempe revisionspligt” Berlingske Business, 2. august 2005

¹⁴⁸ ”Tillægsbetænkning over forslag til lov om ændring af lov om erhvervsdrivende virksomheders aflæggelse af årsregnskab m.v. (årsregnskabsloven), bogføringslov samt lov om statsautoriserede og registrerede revisorer” og L 50, 3. behandling - afstemning

¹⁴⁹ MS Fagligt Udvalg Nyhedsbrev nr. 10, 2005

¹⁵⁰ FRR skiftede navn til ”Dansk Revisorforening” 1. februar 2011

¹⁵¹ Jensen, Ane Arnth ”En dyr besparelse at fjerne revisionen” INSPI nr. 5, 2005 s. 10- 13

centralt værktøj for virksomhederne og er en naturlig del af virksomhedernes forretningsmæssige dispositioner som sikrer, at regnskaberne er gennemsigtige.¹⁵²

Markedschefen fra Dansk Handel & Service tog tilsvarende stilling som modstander af lempelsen med begrundelsen om et væsentligt samfundsmæssigt tab, set i relation til forholdsvis uvæsentlige besparelser for virksomhederne.¹⁵³

HTS og Dansk Handel & Service stillede begge spørgsmålstejn ved om der reelt ville blive skabt lettelser for virksomhederne, med den bemærkning, at pengeinstitutterne ville tvinge virksomhederne til at lade regnskabet underligge revision.¹⁵⁴

Dansk Industri (DI) anerkendte værdien af revision, men var samtidig tilhænger af en ophævelse af revisionspligten for virksomheder med under 50 ansatte. Denne holdning understøttedes med argumentet om, at de internationale revisionsstandarder ikke var egnet og tilpasset mindre virksomheder.¹⁵⁵

Finansrådet fremførte ligeledes deres holdning i den offentlige debat og udviste tilslutning til regeringens forslag, hvilket umiddelbart virker overraskende. Finansrådet var fortalere for en gradvis lempelse af revisionspligten, med det forbehold, at virksomheder af en vis størrelse burde underligge revision, af hensyntagen til interessenterne. Argumentationen fra pengeinstitutterne lød på, at de ikke besad mistillid til ikke-reviderede regnskaber, som andre interessenterne forventeligt ville have. Interesseorganisationen fremhævede i tilknytning hertil, at pengeinstitutterne ikke forventede at tillægge ikke-reviderede regnskaber fra B virksomheder, der som følge af lempelsen havde fravalgt revision, mindre tillid.

Der eksisterer ingen tvivl om, at pengeinstitutterne tillægger et revideret regnskab væsentlig værdi i forbindelse med kreditbevilling, dog gives der udtryk for, at troværdigheden i et stort omfang bygges på tillid til ledelsen. Finansrådet mente derfor, at en ophævelse af revisionspligten ville bevirke, at fokus fremover ville være rettet mod det personlige kendskab til virksomhedsejeren eller – ledelsen. Pengeinstitutterne fremførte i tilknytning hertil, at en ophævelse af revisionspligten kunne have den følgevirkning, at virksomhederne ville opleve vanskeligheder i forbindelse med skift af penge-

¹⁵² Lassen, Carlos Villaro og Sestoft, Christian "Serviceerhverv forsvare revisionspligten" INSPI nr. 5, 2005, s. 14-15

¹⁵³ Larsen, Heidi Schütt "Afskaf ikke revisionspligten" INSPI nr. 5, 2005, s. 24-25

¹⁵⁴ Besvarelse af spørgsmål 18 (L 50) stillet af Erhvervsudvalget den 28. november 2005

¹⁵⁵ Koktvedgaard, Kristian "Er revision værdiløs for de mindre virksomheder?" INSPI nr. 5, 2005, s. 26-29

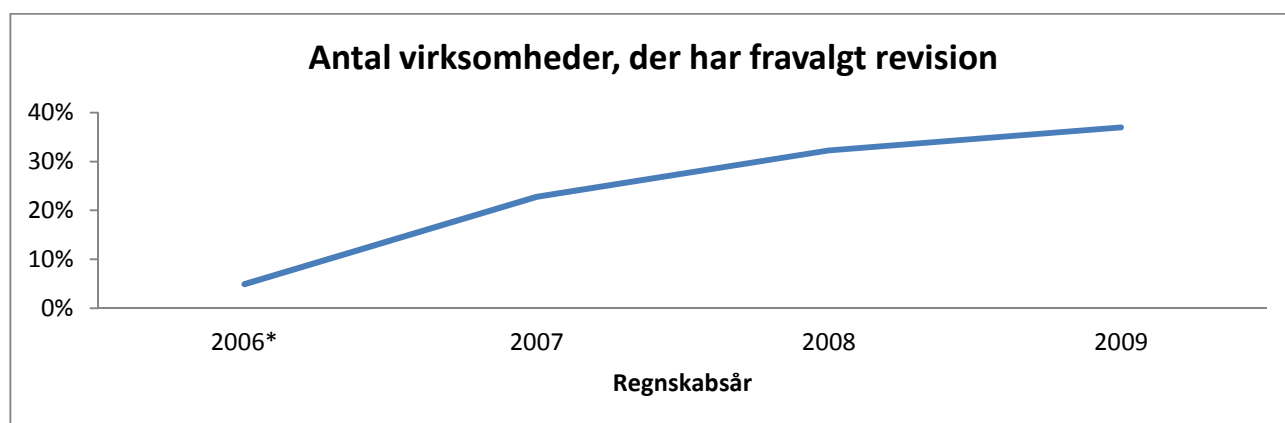
institut, idet det nye pengeinstitut ikke ville besidde samme kendskab til virksomheden, som det forhenværende.¹⁵⁶

5.1.2.1 Resultat af første lempelse

Som et element i det vedtagne lovforslag om ændring af ÅRL blev det fastsat, at der skulle føres tilsyn med resultatvirkningen af de ændrede bestemmelser i revisionspligten. E&S blev derfor pålagt at forestå udarbejdelse af rapporter omkring evalueringer af lempelsen¹⁵⁷ med henblik på kvaliteten i regnskaber, hvor revision var fravalgt.

Evalueringen af lempelse af revisionspligten for regnskabsåret 2007 fremviser, at der ud af de i alt 74.761 virksomheder med mulighed for fravalg af revision, blot var 17.104 virksomheder der havde benyttet sig af muligheden. Dermed havde 22,8 % af virksomhederne fravalgt revision ifølge oplysninger fra SKAT.

Efterfølgende evalueringer af regnskabsår 2008 og 2009, fremviser en proportional udvikling i antallet af virksomheder der fravælger revision, hvilket understøttes af engelske studier, jf. Collis (2003).¹⁵⁸

Figur 14: Antal virksomheder, der har fravalgt revision

Kilde: Advokatavisen "Evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt" + egen tilvirkning

* Bemærkninger: Der er ikke fremført nøjagtige tal for 2006, hvorfor procentdelen på 4,9 % er foretaget ved skøn

Rapporten fremfører endvidere en omfattende analyse omhandlende fejl i regnskaber. Fejlprocenten i årsregnskaber fra B virksomheder, der frivilligt havde valgt revision udgjorde 24,4 %, mens pro-

¹⁵⁶ Borges, Jens "Revisionspligt for mindre virksomheder" INSPI nr. 5, 2005, s. 5-8

¹⁵⁷ Skæve regnskabsår er medtaget, hvorfor der i rapporten kan fremgå årsregnskaber for årene 2006/2007 og 2007/2008

¹⁵⁸ Det skal dog understreges at evalueringsresultaterne fra regnskabsårene 2008 og 2009 først er udarbejdet i henholdsvis 2011 og 2012, hvorfor resultaterne og erfaringerne herfra ikke har kunne danne grundlag for vedtagelsen af den anden lempelse af revisionspligten i Danmark. Det må derfor formodes, at beslutningstagen om yderligere lempelse af revisionspligten i 2010, er foretaget på baggrund af erfaringer for regnskabsårene 2006 og 2007.

centdelen for virksomheder der havde fravalgt revision beløb sig til 29,5 %. Hermed forelå en indikation af en højere fejlprocent i regnskaber, der ikke var underlagt revision. Differencen blev anset som uvæsentlig, hvilket E&S også pointerede.¹⁵⁹ Erfaringer fra lovændringen i 2006 gengav derved et billede af, at ikke-reviderede årsregnskaber var af en sådan standard, at der ikke kunne anlægges faste holdepunkter i argumentationen imod yderligere lempelse af revisionspligten.

I tillæg til FSR's og FRR's bekymring om øget risiko for økonomisk kriminalitet, konkluderede rapporten med bistand fra Statsadvokaten for særlig økonomisk Kriminalitet (SØK), at enheden ikke havde fået forelagt sager med virksomheder der havde fravalgt revision.¹⁶⁰ På denne baggrund sluttede rapporten, at den lempede revisionspligt ikke havde bevirket en stigning i omfanget af økonomisk kriminalitet, hvortil bekymringen fra FSR og FRR blev skudt til jorden.

5.1.2 Anden lempelse i Danmark

Den 1. juni 2010 vedtog den daværende VK-regering sammen med DF, endnu en lempelse af revisionspligten.¹⁶¹ Formålet med lempelsen var, at skabe en yderligere reduktion af de administrative byrder, med henvisning til tidligere fremførte regeringsgrundlag. Der var lagt op til en lempelse på EU-niveau, som netop dikterer fritagelse af revisionspligten for virksomheder med en omsætning på op til 72 mio. kr. Intentionen om indførelse af EU-tærskelgrænserne blev dog aldrig en realitet, grundet modstand på Christiansborg, hvormed omsætningsgrænsen blev hævet til et beskedent niveau på 8 mio. kr.¹⁶² Vedtagelsen fik virkning fra 1. januar 2011 og medførte, at virksomheder, der ikke overskred to ud af tre forhold på to af hinanden efterfølgende regnskabsår, kunne undlade at få foretaget revision af årsregnskabet:

- En balancesum på 4 mio. kr.
- En nettoomsætning på 8 mio. kr.
- Et gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede på 12 personer.¹⁶³

Lempelsen forventedes at indebære, at yderligere 17.500 virksomheder blev fritaget for revisionspligten.¹⁶⁴ Det fremgår af det vedtagne lovforslag (L 190), at den foreslåede lempelse af revisions-

¹⁵⁹ Notat: Evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt, 8. december 2009

¹⁶⁰ Notat: Evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt, 8. december 2009

¹⁶¹ Notat: Evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt, Erhvervs- og Vækstministeriet, 30. maj 2012

¹⁶² Krogh, Per "Når målet bliver midlet" Revision & Regnskabsvæsen nr. 5, 2010, s. 32

¹⁶³ Dagældende årsregnskabslov: LOV nr. 720 af 25/06/2010

¹⁶⁴ Lovforslag L 190

pligten ventedes at betyde en reducere af de administrative byrder på 450 mio. kr. for de små virksomheder i regnskabsklasse B.¹⁶⁵

I forbindelse med lovforslag L 190, forelå diskussion omkring en alternativ erklæringsydelse til revision, med henblik på opnåelse af en højere grad af sikkerhed sammenlignet med review. I tilknytning hertil havde FSR udarbejdet en særlig erklæringsstandard tilpasset virksomheder i regnskabsklasse B, som alternativ til revision. Det var intentionen, at der skulle nedsættes en arbejdsgruppe der skulle "... drøfte indhold og anvendelsesområde for en erklæringsstandard rettet mod de virksomheder i regnskabsklasse B, der fortsat er underlagt revisionspligt."¹⁶⁶ Økonomi- og Erhvervsministeriet besluttede på baggrund af udkastet fra FSR at nedsætte en arbejdsgruppe bestående af FSR, FRR, Håndværksrådet, DI, Dansk Erhverv, Finansrådet, Skatteministeriet samt E&S.¹⁶⁷ På trods af tilslutning fra DF, S, SF og RV blev udvalgsarbejdet annulleret, idet flertallet i Folketinget ikke stemte for iværksættelsen af arbejdet med den danske erklæringsstandard. Da det netop kræver en lovændring at indføre en dansk erklæringsstandard, der ikke er funderet i internationale standarder, blev processen, som følge af at der ikke kunne opnås flertal, bremsset.¹⁶⁸ Forslaget om den særlige danske erklæringsstandard udgik derfor af lovforslag L 190.

I forbindelse med forhandlingerne omkring lovforslaget redegjorde daværende Økonomi- og Erhvervsminister Brian Mikkelsen for, at udkastet fra FSR indeholdte en række gode intentioner, men til trods herfor syntes der at eksistere flere ubesvarede spørgsmål.¹⁶⁹ I forlængelse heraf fremførte ministeren, at en alternativ erklæring bør være nøje gennemtænkt og udarbejdet, således at virksomhederne ikke bliver stillet overfor yderligere krav fra interessenter ved anvendelse af erklæringsstandard.¹⁷⁰ På baggrund heraf vurderes det, at regeringen var af den opfattelse, at udkastet fra FSR ikke besad den nødvendige kvalitet med henblik på indførelse af lovhjemmel. Denne påstand fik tilslutning fra DF's erhvervsordfører Colette Brix, der anførte, at der var tale om en "møgerklæring", og at materialet fra FSR ikke var tilstrækkeligt.¹⁷¹

¹⁶⁵ Lovforslag L 190

¹⁶⁶ Langsted, Lars Bo "At slå to fluer med et smæk – et godt alternativ til revision" Revision & Regnskabsvæsen nr. 5, maj 2010, s.12

¹⁶⁷ Forslag til Lov om ændring af årsregnskabsloven og selskabsloven (Lempelse af revisionspligten), L 190

¹⁶⁸ Betænkning over Forslag til lov om ændring af årsregnskabsloven og selskabsloven (Lempelse af revisionspligten) af økonomi- og erhvervsministeren (Brian Mikkelsen), 20. maj 2010

¹⁶⁹ L 190 Svar på Spørgsmål 2

¹⁷⁰ Besvarelse af spørgsmål 2 ad L 190 stillet af Erhvervsudvalget den 12. maj 2010 efter ønske fra Jens Christian Lund

¹⁷¹ Forhandlinger vedrørende lovforslag L 190, 1. behandling, indlæg 22

Bortfaldet af den særlige danske erklæringsstandard fra lovforslaget, blev mødt med stor skepsis og skuffelse fra FSR og FRR, da parterne mente at udarbejdelsen var af teknisk god kvalitet, samtidig med at de indkomne høringssvar generelt var af positiv karakter i forbindelse med etablering af arbejdsgruppen.¹⁷² Der forelå med andre ord ikke enighed om kvaliteten i det udarbejdede udkast, hvilket i sidste ende førte til, at denne del af lovforslaget udgik.

I tilknytning til selve vedtagelsen af lovforslaget, fandt S, SF og RV det igen afgørende, at fremhæve at partierne ikke opfattede revision som en administrativ byrde, med den begrundelse, at revision tilfører troværdighed til årsregnskabet. S, SF og RV markerede ønske om at indføre en dansk erklæringsstandard tilpasset SMV-segmentet og var derfor beklagelige over, at Økonomi- og Erhvervsministeren ikke ville iværksætte det omtalte udvalgsarbejde. Partierne var af den opfattelse, at en sådan erklæring reelt ville føre til administrative lettelser for de danske virksomheder. På baggrund heraf valgte S, SF og RV at indstille det fremsatte lovforslag til forkastelse.¹⁷³

FSR fremsendte i forbindelse med lovforslaget deres høringssvar til E&S, hvori de erkendte at behovet for revision ikke nødvendigvis er det samme i alle virksomheder.¹⁷⁴ FSR valgte som udgangspunkt ikke at være direkte imod lovforslaget, da foreningen anså nedsættelsen af arbejdsgruppen som et hovedelement i aftalen, dette til trods for at foreningen blankt erkendte at være uenige i aftalens præmis om, at revision ansås som en administrativ byrde.¹⁷⁵

Set ud fra et samfundsmæssigt perspektiv mente FRR, at lempelsen var udtryk for en negativ udvikling. FRR forudså en række administrative problemer for virksomheder, bl.a. i forbindelse med skattekontrol og vanskeligheder med opnåelse af kreditfaciliteter, som resultat af fraværet af revisor som uvildig tredjepart.¹⁷⁶

Realkreditforeningen og Realkreditrådet udviste forbeholdenhed over for lempelsen i forbindelse med lovforslaget med begrundelse om, at virksomheder der er fritaget for revisionspligt, kan opleve

¹⁷² Erhvervsudvalget 2009-10, L 190 Bilag 4, Offentligt

¹⁷³ Betænkning over Forslag til lov om ændring af årsregnskabsloven og selskabsloven (Lempelse af revisionspligten), 20. maj 2010

¹⁷⁴ Høringssvar fra FSR, Forslag til lov om ændring af årsregnskabsloven og selskabsloven (lempelse af revisionspligten), 7. april 2010

¹⁷⁵ FSR nyhed "Regeringen tager fejl, når den ser revision som en administrativ byrde" 10. marts 2009

¹⁷⁶ Krogh, Per "Når målet bliver midlet" Revision & Regnskabsvæsen nr. 5, 2010, s. 32

at stå over for yderligere krav i relation til sikkerhedsstillelse eller krav om revision ved kreditbevil-
ling.¹⁷⁷

Det opleves at DI valgte at holde fast i holdningen fra 2006, som tilhænger af lempelsen. DI frem-
førte, at danske virksomheder ikke bør pålægges mere omfattende byrder end konkurrerende virk-
somheder i andre EU-lande. Organisationen var derfor tilhænger af en forøgelse af tærskelgrænser-
ne, således at danske virksomheders konkurrenceevne ville blive styrket. Endvidere påpegede DI, at
på trods af forøgelse af størrelsesgrænserne, var Danmark fortsat et af de lande i EU med de laveste
grænser for lovpligtig revision.¹⁷⁸

Dansk Erhverv valgte at støtte op om lovforslaget i forbindelse med lempelsen, idet organisationen
tilskrev en fleksibel og dynamisk udnyttelse af EU-reguleringen, at være fremgangsmåden med
henblik på at gavne dansk erhvervsliv og dermed den danske konkurrenceevne. Organisationen
udviste derfor tilfredshed med forøgelse af størrelsesgrænserne i erkendelse af forskelligheder, hvad
angår virksomheders behov for revision.¹⁷⁹

Dansk Erhverv gennemførte sammen med FRR og FSR en undersøgelse af erhvervsorganisationens
medlemsvirksomheders holdning til lempelse af revisionspligten samt opfattelse af de administrati-
ve byrder. Resultatet af undersøgelsen fremviste, at medlemsvirksomhederne erfarede væsentlige
fordele ved revision. Undersøgelsen indikerede, at mangel på revision ville medføre ringere mulig-
hed for opnåelse af lån og kreditter, forringelse af allerede eksisterende lånevilkår samt påvirke for-
holdet mellem leverandører og samarbejdspartnere i en negativ retning.¹⁸⁰ Sammenholdt med er-
hvervsorganisationens høringssvar vedrørende lovforslaget, kan det synes tvetydigt, at organisatio-
nen på den ene side er tilhænger af lempelsen, hvorimod medlemsundersøgelsen pointerede en posi-
tiv holdning til udførelse og til dels bevarelse af revisionspligten.

På trods af at interessen for revision af små virksomheders årsregnskaber ikke er den samme, set i
forhold til større virksomheder, opleves det at en række interessenter herunder SKAT var forbehol-
dende over for den yderligere lempelse. SKAT markerede betænkeligheder vedrørende tærskel-

¹⁷⁷ Høringsnotat, 26. april 2010

¹⁷⁸ Høringsnotat, 26. april 2010

¹⁷⁹ Høringsnotat, 26. april 2010

¹⁸⁰ Brandt, Ulla "Revisionspligt og administrative byrder" Revision & Regnskabsvæsen nr. 5, 2010, s. 14-15

grænserne, idet lempelse af revisionspligten, ansås som medvirkende til et større omfang af skatteunddragelser.¹⁸¹

5.1.3 Tredje lempelse i Danmark

I marts 2012 forelagde den nuværende regering i udspillet ”Enklere regler – Den virksomhedsrettede indsats for bedre regulering 2012-2015” en intention om at lempe revisionspligten yderligere ved indførelse af en ny erklæringsstandard (som tidligere havde været forsøgt i 2010) for virksomheder i regnskabsklasse B. Den 10. oktober 2012 blev den omtalte erklæringsstandard fremlagt, hvorefter lovforslag L 26 kom i høring.¹⁸² Formålet med den nye erklæringsstandard var at reducere de administrative byrder for regnskabsklasse B virksomheder og i forlængelse heraf bidrage til besparelser i det pågældende segment.¹⁸³ Argumentationen og målsætningen omkring reduktion af de administrative byrder hos den nuværende regering, ses i lighed med den tidligere VK-regeringsstrategi. Den 6. december 2012 vedtog Folketinget lovsag L 26 med virkning fra 1. januar 2013, jf. vedtagelse af lovforslagets § 3.¹⁸⁴

ÅRL § 135, stk. 1 dikterer at ”... En virksomhed, der er omfattet af regnskabsklasse B, kan vælge at lade revisionen efter 1. pkt. udføre efter Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard for små virksomheder...”.¹⁸⁵ Virksomheder der opfylder en række kriterier, kan derfor fravælge revision og i stedet anvende Erhvervsstyrelsen erklæringsstandard. Udvidet gennemgang kan vælges i stedet for revision, såfremt selskabet ikke overskrider to ud af tre forhold, på to af hinanden følgende regnskabsår:

- En balancesum på 36 mio. kr.
- En omsætning på 72 mio. kr.
- Et gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede på 50 personer¹⁸⁶

Det er essentielt, at virksomhederne aktivt foretager tilvalg af muligheden, hvilket skal finde sted på virksomhedens ordinære generalforsamling afholdt efter 1. januar 2013. Beslutning om anvendelse af udvidet gennemgang, vil derefter have indvirkning på det efterfølgende regnskabsår.¹⁸⁷ Udvidet

¹⁸¹ Ernst & Young ”Lempelse af revisionspligten for små og mindre virksomheder”

¹⁸² Munch, Joachim ”Udvidet gennemgang – nyt alternativ til revision” INSPI nr. 12, 2012, s. 35-41

¹⁸³ FSR Faglig nyhed ”Folketinget har nu sagt ja til at indføre den nye erklæringsstandard”

¹⁸⁴ Før udvidet gennemgang kan blive et reelt alternativ, skal erklæringen hjælpes i national lovgivning, hvorfor en ændring i revisorlovens § 16, stk. 4 således var nødvendig. Erhvervsstyrelsen har nu mulighed for, at indføre andre standarder end de internationale.

¹⁸⁵ Vedtagelse af lovforslag nr. L 26, § 1, nr. 3

¹⁸⁶ Munch, Joachim ”Udvidet gennemgang – nyt alternativ til revision” INSPI nr. 12, 2012, s. 37

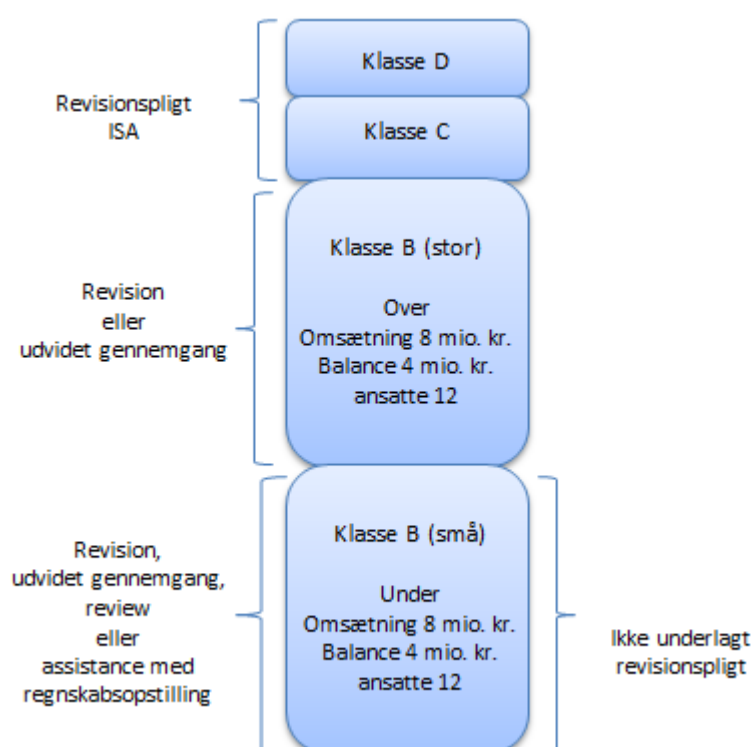
¹⁸⁷ KPMG ” Udvidet gennemgang af årsregnskaber” og Advokatavisen ”Det fremsatte lovforslag og den vedtagne lov”

gennemgang er udviklet af FSR og foreningen har netop været forgangsmand i forbindelse med skabelsen af det alternative erklæringsprodukt. Figuren illustrerer danske virksomheders erklæringsmuligheder efter vedtagelsen af udvidet gennemgang. I nedenstående afsnit vil fokus være rettet mod forenklingen af revisionspligten.¹⁸⁸

Revisionsstandarderne som vi kender dem i dag, er yderst komplekse og målrettet mod større virksomheder, hvorfor standarderne ikke er særlig brugbare i forbindelse med revision af mindre virksomheder. I forlængelse heraf, fremgår det af bemærkningerne at ”Regeringen ønsker derfor at forenkle revisionspligten for små virksomheder, så de kan vælge at lade revisionen

udføre efter en erklæringsstandard, der i højere grad er tilpasset virksomhedens og regnskabsbrugernes behov. Erklæringsstandard vil sikre, at de forhold, som er relevante for regnskabet i små virksomheder, bliver kontrolleret, men at der undgås revisionshandling, som er unødvendige i denne type virksomheder”.¹⁸⁹ Erklæringsstandard forventes at medføre en reduktion i de administrative byrder på 25 %, svarende til 236 mio. kr. Forslaget fremfører endvidere, at det forventes, at nogle

virksomheder stadig vil vælge revision frem for den nye erklæringsstandard, hvilket bl.a. skyldes en skærpet procedure i forbindelse med kreditgivning fra bankerne.

Figur 15: Virksomheders erklæringsmuligheder

Kilde: Inspiration søgt i kursusmateriale fra FaktaKurser.dk + egen tilvirkning

¹⁸⁸ Det mere omfattende offentlige tilsyn af revisorer vil ikke fremgå, da dette ikke synes at være givende i forhold til afhandlingens vinkel

¹⁸⁹ Lovforslag nr. L 26, afsnit 1.1 Formål og baggrund for ændring af årsregnskabsloven, s. 3

Ved samtlige ordførertaler under forhandlingerne til 1. behandling af lovforslaget, fremviste partierne¹⁹⁰ støtte og tilslutning til regeringens forslag. Partierne bag den tidligere VK-regering der tidligere havde aflyst det omdiskuterede udvalgsarbejde, fremviste i forbindelse med forhandlingerne en forbavsende tilslutning til forslaget, dog med mindre bemærkninger angående den estimerede besparelse på 236 mio. kr. samt det forhold, at den nye erklæringsstandard forelå med benævnelsen revision, hvilket syntes misvisende i forhold til, at standarden overordnet er en gennemgang og dermed kan sidestilles med review.¹⁹¹ Set i forhold til tidligere vedtagelser om lempelse af revisionspligten, synes den seneste beslutning om vedtagelse af udvidet gennemgang at være mødt med markant mindre modstand fra oppositionspartierne. Dette faktum synes at bunde i et generelt ønske, om forenkling af den eksisterende revisionspligt.¹⁹²

FSR var selvfølgeligvis tilfredse med indførelsen af den danske erklæringsstandard, men pointerede vigtigheden af, at erklæringsstandarden ikke blev betegnet som revision. Årsagen hertil vurderes, at skyldes bekymring om større kløft mellem regnskabsbrugernes forventning til revisors arbejde og det arbejde revisor reelt udfører (Porter 2004). FRR støttede op om FSR's forslag i forbindelse med erklæringsstandardens introduktion i lovgivningen, idet der var tale om "... en teknisk god og helstøbt standard, som vil være let for revisorerne at arbejde med."¹⁹³

Dansk Erhverv der tidligere havde været tilhænger af de foregående lempelser, syntes tilsvarende at være tilfredse og positivt indstillet overfor regeringens forslag. Begrundelsen herfor skyldtes, at organisationen havde oplevet efterspørgsel efter en alternativ erklæringsydelse, ikke blot fra virksomhederne, men også fra samarbejdspartnere, kreditgivere samt offentligheden.¹⁹⁴

DI der tidligere havde været tilhænger af de foregående lempelser, udtrykte en forbeholdenhed overfor forslaget, hvilket kan synes overraskende. Af høringssvaret fra DI fremgår det, at organisationen foretrækker en generel lempelse, således at de enkelte virksomheder vil have mulighed for at benytte den ydelse fra revisor, som anses for værende nødvendig. DI mente ikke at den af lovforslaget foreslåede erklæringsstandard,¹⁹⁵ ville bidrage til mest mulig værdi for virksomhederne. Det fornemmes at organisationens tilbageholdenhed bunder i et ønske om inddragelse af væsentlige og

¹⁹⁰ DF, SF, KF, V, LA

¹⁹¹ Ordførertale af Preben Bang Henriksen (V) - L 26 Forslag til lov om ændring af årsregnskabsloven og revisorloven

¹⁹² 1. behandling – Forhandlinger - L 26 Forslag til lov om ændring af årsregnskabsloven og revisorloven

¹⁹³ Krogh, Per "Når målet bliver midlet" Revision & Regnskabsvæsen nr. 5, 2010, s. 34

¹⁹⁴ L 26 – Årsregnskabsloven og revisorloven - Høringssvar

¹⁹⁵ L 26 – Årsregnskabsloven og revisorloven - Høringssvar

centrale interessenter i udviklingen af standarden, hvortil udkastet fra FSR ikke syntes at være tilstrækkeligt.¹⁹⁶

Realkreditforeningen støttede op omkring indførelsen af den nye erklæringsstandard, men pointerede vigtigheden af tillid til regnskabet pålidelighed. Mere modstand erfarede fra Realkreditrådet, der i høringsvaret fremhævede det faktum, at et revideret regnskab indgår som et centralt element i kreditvurderingen. Realkreditrådet fremførte i tilknytning hertil, at de ikke kunne stille garanti for, at realkreditforeningerne ikke vil kræve revision, på trods af muligheden for anvendelse af den nye erklæringsstandard,¹⁹⁷ hvilket kan sidestilles med organisationens holdning ved vedtagelse af den anden lempelse i 2010.

5.1.3.1 Kommentarer til den tredje lempelse

I dette afsnit har vi valgt at fremføre kommentarer til det vedtagne lovforslag vedrørende udvidet gennemgang. Årsagen til dette skyldes, at vi ønsker at belyse forskellige vinkler og elementer ved den vedtagne lov.

Hvis årsregnskabet ikke underligges revision fremgår det af gældende ÅRL¹⁹⁸ at de ansvarlige ledelsesmedlemmer skal afgive en erklæring om, hvorvidt virksomheden opfylder betingelserne for undladelse af revision, jf. ÅRL § 9, stk. 4. Dette er stadig gældende på trods af indførelsen af Erhvervsstyrelsens nye erklæringsstandard. Erklæringen skal dog ikke afgives, hvis der er foretaget udvidet gennemgang. Derfor skal erklæringen kun udformes ved review- og assistanceerklæring. Hermed opnås en indikation af, at den udvidede gennemgang ligestilles med revision. I tilknytning hertil fremgår det af den vedtagne lov¹⁹⁹ at ”En virksomhed, der er omfattet af regnskabsklasse B, kan vælge at lade *revisionen* (vores understregning) efter 1. pkt. udføre efter Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard for små virksomheder ...” Der kan stilles spørgsmålstegn ved denne formulering, da Erhvervsstyrelsens særlige erklæringsstandard netop ikke er revision. På trods af formuleringens medvirken til underen vurderes det, at den udvidede gennemgang igen paralleliseres med revision. Dette kan sidestilles med bekymringen fra Venstre, i forbindelse med tidlige forhandlinger vedrørende lovforslaget. Partiet udviste betænkeligheder ved erklæringsstandardens benævnelse *revision*, idet standarden i virkeligheden tog form af et review med tillæg af supplerende handlinger.

¹⁹⁶ Høringsnotat, 11. september 2012

¹⁹⁷ Høringsnotat, 11. september 2012

¹⁹⁸ Lovbekendtgørelse nr. 323 af 11/04/2011

¹⁹⁹ Lovforslag nr. L 26

ger.²⁰⁰ På trods af henstillingen, synes formuleringen i lovændringen at have en sådan karakter, at misforståelser vedrørende indholdet og betydningen af den udvidede gennemgang ikke kan udelukkes. For en positiv modtagelse af den nye erklæringsstandard, vurderes det at være essentielt, at der ikke foreligger en sådan parallelisering med revision, som er tilfældet på nuværende tidspunkt. Det bør derfor pointeres overfor virksomheden og ikke mindst dennes stakeholders, at udvidet gennemgang *ikke* er revision.

5.1.3.2 Diskussion af beslutningsgrundlaget for udvidet gennemgang

I nærværende afsnit anlægges en drøftelse af beslutningsgrundlaget forud for vedtagelsen af udvidet gennemgang. E&S har udarbejdet en række rapporter, med det formål at evaluere erfaringer med lempet revisionspligt. Nedenfor illustreres tidspunkt for udarbejdelse af rapporterne med angivelse af det omhandlende regnskabsår.

År for udarbejdelse af evaluering	Evalueringen vedrørte følgende regnskabsår
2008	2006
2009	2007
2010	-
2011	2008
2012	2009

Figur 16: Evalueringsrapporternes udarbejdelses år

Kilde: E&S's notater vedrørende evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt + egen tilvirkning

Som det ses af ovenstående oversigt, er evalueringer for regnskabsårerne 2008 og 2009 udarbejdet i henholdsvis 2011 og 2012, hvorfor disse evalueringer ikke har haft indflydelse på beslutningstagen omkring den anden lempelse af revisionspligten i Danmark, grundet tidsforskydningen.

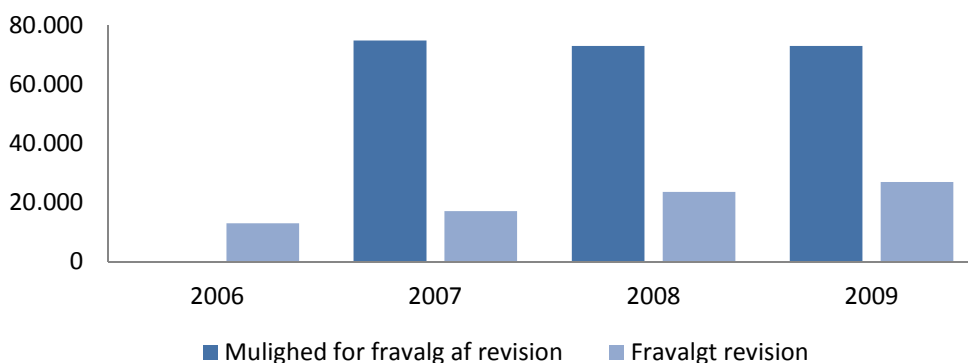
E&S har ikke udarbejdet tilsvarende evalueringsrapporter af anden lempelse, hvorfor vedtagelsen af den tredje lempelse (vedtaget i 2012), er foretaget på et forholdsvist begrænset beslutningsgrundlag.

Langt størstedelen af virksomheder i Danmark kan karakteriseres som SMV'er, hvorfor vedtagelsen af udvidet gennemgang kan forventes at have væsentligt betydning for en stor andel af danske virksomheder.²⁰¹ Antallet af virksomheder, der har haft mulighed for at fravælge revision i perioden

²⁰⁰ Ordførertale af Preben Bang Henriksen (V) - L 26 Forslag til lov om ændring af årsregnskabsloven og revisorloven

²⁰¹ Elling, Jens O. (2012) "Finansiell Rapportering – teori og regulering" 3. udgave, s. 65-67

2006 til 2009, har været nogenlunde stabil, mens antallet af virksomheder der har fravalgt revision, har været stødt stigende i perioden, hvilket illustreres af nedenstående figur.

Figur 17: Antal virksomheder med mulighed for fravalg af revision samt antal der har benyttet muligheden

Kilde: Erhvervs- og Selskabsstyrelsens notat "Evaluering af erfaring med lempet revisionspligt", "E&S's evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt" af FSR (9. december 2009), Advokatavisen "Evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt"+ egen tilvirkning.

*De eksakte tal fremgår af bilag 16

I perioden fra 2007 til 2009 er antallet af virksomheder der har fravalgt revision steget med 14,1 procentpoint, hvilket vurderes at være en forholdsvis stor stigning. Der opnås hermed en indikation af, at virksomhederne langsomt begynder at anvende muligheden, hvilket understøtter engelske studier (Collis, 2003) der antyder, at flere virksomheder vil fravælge revision over tid.²⁰²

E&S's evalueringsrapporter bidrager til væsentlig information og burde selvsagt indgå i beslutningsgrundlaget i forbindelse med yderligere lempelse af revisionspligten. Det kan synes besynderligt, at man fra regeringens side, ikke har krævet færdiggjorte udarbejdelser af lignende rapport(er) som resultat af lempelsen i 2011 og i forlængelse heraf, sikre et mere validt beslutningsgrundlag i forbindelse med vedtagelse af udvidet gennemgang.

5.2 Udvikling i revisionspligten regionalt (EU)

Når vi anskuer revisorlovgivningen i Danmark, synes det ikke tilstrækkeligt udelukkende at belyse nationale forhold, idet lovgivningen er påvirket og tilmed reguleret af regionale (EU) og internationale (IFAC) forhold. Allerede i 1978 blev EU's 4. direktiv (78/660/EØF af 25. juli 1978) indført.

²⁰² Collis, Jill (2003) "Directors' Views on Exemption from the Statutory Audit"

Størrelsesgrænserne, jf. EU's 4. direktiv, artikel 11, har ændret sig igennem årene, hvilket illustreres i nedenstående figur, som medtager ændringer siden 1999.²⁰³

	<i>Maxima in 1999</i>	<i>Maxima since 2003</i>	<i>Maxima from 2008</i>
Turnover	€5.0m	€7.30m	€8.8m
Balance sheet total	€2.5m	€3.65m	€4.4m
Average number of employees	50	50	50

Figur 18: Tærskelværdier for lempelse af revisionspligten i EU

Kilde: Collis, Jill (2007) "Progress towards harmonisation of audit exemption in the EU and the case of the UK"

*Bemærkning: Direktivet foreskriver, at tærskelgrænserne for balancesum og nettoomsætning kan øges med 10 % ved omregning til national valuta.

Det har været muligt for medlemslandene i EU at lempe revisionspligten siden 1978. De oprindelige tærskelgrænser beløb sig dog til en balancesum på 1 mio. €, en nettoomsætning 2 mio. € og 50 ansatte.²⁰⁴ England var det første land i EU, der valgte at foretage lempelse af revisionspligten, hvilket vurderes at kunne sidestilles med udviklingen i Danmark, jf. bilag 17, Erfaringer fra England.

Det er op til de enkelte medlemslande at beslutte, hvorvidt det ønskes at udnytte tærskelværdierne og indføre disse i national lovgivning. Det primære formål med etablering af direktivet var, at sikre grundlaget for etableringsretten i det indre marked. I forbindelse hermed blev det vedtaget, at der skulle foretages en samordning af medlemslandenes nationale bestemmelser angående indhold og opstilling af årsregnskab. Denne form for samordning ansås på daværende tidspunkt, som en nødvendighed, både med hensyn til beskyttelse af selskabsdeltagere og tredjemand, men også i forbindelse med sikring af konkurrencemæssige vilkår og harmonisering af det indre marked.²⁰⁵

EU-Kommissionen fremførte i grønbogen fra 1996 at "... reglerne om lovpligtig revision på EU-plan er ufuldstændige."²⁰⁶ Påstanden blev begrundet med, at der i EU på daværende tidspunkt ikke eksisterede en kollektiv opfattelse af den lovpligtige revision med henblik på revisors rolle, stilling og ansvar. Interessen for en fælles regulering blev yderligere fremdrevet af en række større regnskabsskandaler,²⁰⁷ som senere blev omdrejningspunkt for omfattende debat omkring mangel på til-

²⁰³ Collis, Jill (2007) "Progress towards harmonisation of audit exemption in the EU and the case of the UK"

²⁰⁴ Rådets fjerde direktiv 78/660/EØF af 25. juli 1978 på grundlag af traktatens artikel 54, stk. 3, litra g

²⁰⁵ Rådets fjerde direktiv 78/660/EØF af 25. juli 1978 på grundlag af traktatens artikel 54, stk. 3, litra g

²⁰⁶ Grønbog – Den lovpligtige revisors rolle, stilling og ansvar i Den Europæiske Union, punkt 1.2, s. 4

²⁰⁷ Enron, WorldCom, Ahold og Parmalat

lid fra investorer samt en svækkelse af revisionsbranchens troværdighed. Som en naturlig reaktion herpå, fulgte yderligere fælles regulering, som et skridt på vejen mod en øget harmonisering i EU. I 1996 besluttede Kommissionen derfor, at igangsætte en undersøgelse omkring behovet for opstramning af den lovpligtige revision i EU. Resultatet af undersøgelsen fremviste mangel på harmonisering af den lovpligtige revision, idet medlemslandenes bestemmelser og love i væsentlig grad var forskellige. I forlængelse af undersøgelsens resultater, overvejede Kommissionen, hvorvidt der skulle indføres krav vedrørende den lovpligtige revision for små og mellemstore virksomheder og om denne ændring reelt var ønskelig i medlemsstaterne. EU-Kommissionen konkluderede, at det ikke syntes sandsynligt at en afskaffelse af revisionspligten, ville falde i god jord i de medlemslande hvor lovpligtig revision var en realitet.²⁰⁸

Som følge af lempelser i revisionspligten i EU har flere virksomheder fravalgt revision af deres årsregnskab, hvilket har skabt massive forskelle i graden af sikkerhed i regnskaber.²⁰⁹ Udviklingen har medvirket til et ønske om et alternativ produkt til revision, med det formål at "udfylde" det eksisterende sikkerheds-gap mellem review og revision.

I 2009 udarbejdede FEE en rapport omkring anvendelse af alternative erklæringer i 27 EU-lande (inkl. Schweiz og Norge). Undersøgelsen understregede et klart ønske om indførelse af et alternativt produkt til revision, som reaktion på lempelse af revisionspligten. Årsagen hertil skyldtes generelle markedsændringer, hvortil revisors nuværende ydelser ikke vurderedes at være tilpasset. I forbindelse med lempelse af revisionspligten i EU, har flere medlemslande valgt at tilbyde alternativer til revision. Rapporten konkluderer at flere lande udviser et behov for, at der internationalt udarbejdes en ny erklæringsstandard tilpasset SMV-segmentet.²¹⁰

FEE's undersøgelse er rettet mod EU-medlemslandenes forskellige alternativer til erklæringsopgaver. Rapporten fremviser en diversificeret tilgang til udvikling og implementering af alternative erklæringsopgaver. Der er stor forskel på medlemslandenes nationale tilbud af erklæringsydelser og i hvilket omfang disse bygger på IFAC's begrebsramme. Rapporten konkluderer, at lande som Tyskland, Irland, Frankrig, Italien, Finland og Rumænien tilbyder ydelser, som enten helt eller del-

²⁰⁸ Grønbog – Den lovpligtige revisors rolle, stilling og ansvar i Den Europæiske Union (96/C 321/01), punkt 6.7

²⁰⁹ "Review of how accountants support the needs of small and medium-sized companies and their stakeholders" Professional Oversight Board for Accountancy, Marts 2006

²¹⁰ Undersøgelse om brug af andre erklæringsopgaver i Europa, "Survey on the Provision of Alternative Assurance and Related Services Across Europe" FEE, July 2009

vist ikke indgår i definitionen i IFAC's begrebsramme,²¹¹ hvilket kan synes alarmerende i relation til harmoniseringstankegangen. Rapporten fra FEE udtrykker derfor bekymring vedrørende det faktum, at mange lande har valgt at udarbejde egne erklæringer og hjemle disse i national lovgivning. Størstedelen af disse tiltag er opstået, som reaktion på stigningerne i tærskelværdierne, men også som reaktion på specifikke markedskrav. FEE udleder på baggrund heraf, et hastende behov for internationalt udarbejdede standarder vedrørende disse alternative erklæringsprodukter. Såfremt tiltaget ikke iværksættes frygter FEE, at mange lande vil udarbejde egne erklæringer, hvormed der skabes divergerende erklæringer på tværs af EU. På denne baggrund opfordrer FEE nationale lovgivere og revisororganisationer til at være tilbageholdende med udarbejdelse af nye erklæringsydelser, indtil de forventede opdateringer af standarderne for erklæringsopgaver med sikkerhed fra IAASB er fuldendt.²¹²

FEE fremfører endvidere, at "Developments should be accelerated at international level and slowed down at national level to avoid further fragmentation ..."²¹³ Det faktum, at Danmark har valgt at udarbejde en ny erklæringsstandard kan altså betragtes som værende modstridende med FEE's ønske om harmonisering på revisionsområdet.

5.3 Udvikling i revisionspligten internationalt

Revisorlovgivningen i Danmark er ikke udelukkende influeret af reguleringen i EU, men tilmed af internationale forhold. På baggrund heraf, synes det interessant at belyse den internationale udvikling, for derved at kunne vurdere om internationale forhold har medvirket eller påvirket implementeringen af den udvidede gennemgang. Omfanget af dette afsnit søges dog begrænset, grundet den omfattende EU regulering.

Grundlaget for etablering af internationale revisionsstandarder tog allerede sin begyndelse i 1969.²¹⁴ IFAC blev grundlagt i 1977 med det formål at styrke det internationale revisorerhverv i den offentlige interesse.²¹⁵ I dag udsteder IFAC vejledninger og internationale revisionsstandarder, hvorefter

²¹¹ Bay, Jannik "Revision og andre erklæringsopgaver – internationalt set" Revision & Regnskabsvæsen, nr. 5, maj 2010, s. 40-41

²¹² "Survey on the Provision of Alternative Assurance and Related Services Across Europe" af Federation of European Accountants, July 2009, s. 20

²¹³ FEE pressemeddelelse 27. juli 2009 "International standards on review and compilation engagements need revision to respond to changing markets needs"

²¹⁴ ICAEW: "Knowledge guide to International Standards on Auditing (ISA)"

²¹⁵ IFAC: "History" <http://www.ifac.org/about-ifac/organization-overview/history>

det er op til de enkelte medlemslande at implementere standarderne nationalt.²¹⁶ I slutningen af 1970'erne etablerede IFAC enheden International Auditing Practices Committee (IAPC), i dag kendt som IAASB.²¹⁷ I 2009 gennemførte IAASB det såkaldte "Clarity projekt", med det formål at opdatere og omformulere revisionsstandarden, således at disse blev mere forståelige, hvortil der samtidig kunne foretages en tilpasning til de lovgivningsmæssige rammer.²¹⁸

På internationalt plan har IFAC endnu ikke valgt at imødegå EU's ønske, om udvikling af et alternativ erklæringsprodukt til mindre virksomheder. Revisororganisationen har i de seneste år oplevet et pres med henblik på udvikling af en sådan standard.²¹⁹ IFAC har dog endnu ikke præsenteret et udspil hertil. Modstanden fra IFAC skyldes en opfattelse af, at det verserende ønske fra EU udgør en trussel mod revisionsydelsen, hvortil det pointeres at der ikke vil blive udviklet en såkaldt "revision-light".²²⁰

5.4 Komparativ analyse af udvikling i revisionspligten

I nedenstående afsnit foretages en komparativ analyse af udviklingen i revisionspligten nationalt, regionalt og internationalt. Formålet med afsnittet er at analysere udviklingen i Danmarks lempelsesstrategi og foretage sammendragninger til udviklingen i EU og IFAC.

Danmark er langt fra det eneste land, der har oplevet efterspørgsel efter et alternativ til revision for små og mellemstore virksomheder. En række andre EU-medlemslande har allerede udviklet alternative produkter til revisionen, hvorfor Danmarks nye erklæringsstandard ikke er den eneste af sin slags. Det faktum, at andre medlemslande allerede har implementeret lignende alternativer, kan rejse spørgsmålet om, hvorvidt udarbejdelsen af den danske erklæringsydelse, vil rykke arbejdet mod øget harmonisering på EU-plan. På den internationale scene har fænomenet været omdrejningspunkt for stor debat, hvor udarbejdelse af et nyt erklæringsprodukt tilpasset små virksomheder har været forsøgt over længere tid. Årsagen til den megen fokus skyldes en anerkendelse af, at de nuværende internationale revisionsstandarden er yderst komplekse og derfor ikke er tilpasset mindre

²¹⁶ Erhvervsstyrelsens hjemmeside "EU og Internationalt"

²¹⁷ International Auditing and Assurance Standard Board skiftede navn i 2002 fra IAPC

²¹⁸ ICAEW: "Knowledge guide to International Standards on Auditing (ISA)"

²¹⁹ Bay, Jannik "Revision og andre erklæringsopgaver – internationalt set" Revision & Regnskabsvæsen, nr. 5, maj 2010

²²⁰ FSR "FSR årsberetning 2009", maj 2010, s. 9-10

virksomheder.²²¹ Det er altså de samme revisionsstandards der er gældende, uagtet virksomhedens størrelse. Dette synes at være opsigtsvækkende, idet store og små selskaber ikke nødvendigvis, besidder samme behov for et revideret regnskab og den medfølgende sikkerhed.²²² På nuværende tidspunkt eksisterer der ikke særlige regler for små virksomheder på revisionsområdet internationalt, som er tilfældet i regnskabslovgivningen. Set fra et EU-perspektiv har det sandsynligt været ønskeligt, at der internationalt udarbejdes et nyt erklæringsprodukt, som tilsvarende eksisterer for regnskabsstandards i form af IFRS for SME's.²²³

Harmonisering blandt EU-medlemslandene har gennem tiden været en fremtrædende målsætning fra EU-Kommissionen. IFAC har ikke formået at virkeliggøre et alternativ produkt til revisionen, hvorfor det ses, at EU-medlemslandene har hjemlet de alternative erklæringsydelser i national lovgivning. Ved vedtagelsen af udvidet gennemgang vurderes det, at Danmark har valgt at gå imod harmoniseringstankgangen og dermed ønsket om en internationalt udarbejdet erklæringsstandard.

IFAC og EU synes ikke at besidde ensartede holdninger vedrørende implementering af en alternativ erklæringsstandard. IFAC har valgt ikke at imødekomme ønsket fra EU, hvortil organisationen demonstrerer modstand mod alternative ydelser til revision.

I FEE's rapport fra 2009, ansås det som en nødvendighed at igangsætte initiativer fra IAASB for at forhindre, at de forskellige lande implementerede divergente erklæringsydelser. Rapporten anerkendte et behov for indførelse af en alternativ erklæringsydelse, som følge af markedsændringer. Hermed anskues det, at de gældende revisionsstandards ikke er tilpasset markedet. I forbindelse hermed opfordrede FEE medlemslandene til at være tilbageholdene med udvikling af egne nationale erklæringsydelser, da dette vil føre til øget disharmoni blandt medlemslandene. Dette holdepunkt har Danmark øjensynligt fraveget.

FSR tilkendegiver at de er fortalere for en international harmonisering på det omtalte erklæringsområde.²²⁴ Derfor kan der stilles spørgsmålstejn ved, hvorvidt udarbejdelse af en international standard ville være mere fordelagtig. Udviklingen i Danmark peger i retning af øget diversificering og

²²¹ FSR "Alternativ til revision for mindre virksomheder"

²²² Koktvedgaard, Kristian "Er revision værdiløs for de mindre virksomheder", INSPI, nr. 5, 2005

²²³ Lovforslag om lempelse af revisionspligten (L 190), FSR/DIREKTIONEN/190510

²²⁴ Bay, Jannik "Revision og andre erklæringsopgaver – internationalt set" Revision & Regnskabsvæsen, nr. 5 – maj 2010

disharmoni blandt EU-medlemslandene, hvorfor argumentet fra FSR's stillingtagen som tilhænger af harmonisering, kan virke omtvistelig. Det synes sandsynligt, at udviklingen af en international erklæring vil søge inspiration fra foregangslande. Hertil kan man spørge sig selv, hvorfor de allerede udarbejdede alternativer fra øvrige medlemslande, ikke har ført til en international standard. En forklaring herpå kan muligvis begrundes med, jf. ovenstående afsnit, at flere medlemslande har valgt at indføre regulering, som ikke tager udgangspunkt i, eller går ud over IFAC's begrebsramme. Den udvidede gennemgang bygger på ISRE 2400 (ajourført), hvilket kan danne grundlag for, at netop det danske erklæringsprodukt kan tilføre inspiration til den internationale udvikling på området. Denne vurdering understøttes med det forhold, at EU-Kommissionen har fulgt udviklingen og arbejdet med erklæringsstandarden i Danmark nøje.²²⁵ Før en international standard kan komme på tale, synes det afgørende at IFAC ændrer holdning omkring indførelse af alternative erklæringer.

Sammenfattende kan det konkluderes, at Danmark har udvist en konservativ lempelsesstrategi, grundet tilbageholdenhed omkring forøgelse af tærskelværdier til EU-niveau. I tilknytning hertil vurderes det, at lempelserne i Danmark gennem tiden har fremvist, at den danske regering ikke længere tager rolle som modstander af reduktion af revisionspligten, men derimod har forsøgt at tage et skridt mod harmonisering i EU, som følge af de to første lempelser i Danmark. Udvikling og implementering af udvidet gennemgang taler dog imod dette forhold.

Kapitel 6 Empiriske data

Nærværende kapitel fremfører processen omkring afhandlingens empiriske undersøgelser. Formålet hermed er at illustrere den anvendte metodik, forventninger til undersøgelsen og i forlængelse heraf belyse stikprøvestørrelsen samt svarprocenten. En mere dybdegående analyse med sammenholdelse af anvendt teori, resultat af litteraturanalyse og egne empiriske analyser anlægges i kapitel 7.

6.1 Spørgeskemaundersøgelse

Respondenterne *revisorer, pengeinstitutter og virksomhedsledere* er udvalgt på baggrund af en række kriterier for derved at sikre, at den enkelte respondent besidder de nødvendige kompetencer, til at kunne besvare spørgeskemaundersøgelsen. De eksakte kriterier anskues nedenfor ved gennemgang af de enkelte interessenter. Det tilstræbes, at respondenternes besvarelser er af høj kvalitet, hvortil

²²⁵ FSR: "Ny erklæringsstandard giver bedre rammevilkår for virksomhederne" 06.12.2012

reliabiliteten i undersøgelserne sikres.²²⁶ Udvælgelsen af respondenter fra SKAT, vurderes ikke at besidde tilsvarende kvalitet og reliabilitet, idet respondenterne er udvalgt internt i SKAT, hvilket kan betragtes som et væsentligt kritikpunkt. Vi har til trods herfor, valgt at inddrage respondentgruppen i analysen, for at opnå et bredere og mere virkelighedsnært øjeblicsbillede.

Vi har valgt at distribuere spørgeskemaerne ved hjælp af SurveyXact,²²⁷ som er et online værktøj til udsendelse af spørgeskemaer. I forlængelse heraf, synes det nødvendigt at anskueliggøre henholdsvis fordele og ulemper ved metoden. En væsentlig fordel er, at besvarelsesne indhentes hurtigt, hvorefter dataene er til rådighed i databasen. Derudover kan respondenterne besvare undersøgelsen på det tidspunkt, der synes mest belejligt. Ulemperne ved den elektroniske udsendelse af spørgeskema indbefatter bl.a. at svarprocenterne ofte er lave, hvilket vi netop har erfaret i processen. Endvidere vil respondenterne ikke altid have mulighed for at uddybe sit svar i undersøgelsen. Distributionen er foretaget via e-mail, hvorfor der er risiko for at e-mailen ikke bliver læst, at den havner i et spamfilter eller at e-mailadressen ikke længere tilhører respondenterne.²²⁸ De elektroniske spørgeskemaer er valgt på trods af kritikpunkterne, idet metoden giver en enkel tilgang til data, hvormed den efterfølgende databehandling simplificeres.

6.1.1 Revisorer

Udvælgelsen af respondenterne er foretaget på baggrund af et udtræk fra ”Navne & Numre[®] Erhverv”²²⁹ på baggrund af branchebetegnelsen: ”Bogføring og revision; skatterådgivning”. Vi har valgt at anvende simpel tilfældig udvælgelse for derved at sikre, at vi som undersøgere ikke bevidst tilfører ”skævhed” i undersøgelsen. Vi har valgt at foretage en pilottest på 12 revisorer i den indledende fase, for derved at sikre, at spørgeskemaet var udarbejdet i et forståeligt sprog og at resultaterne var anvendelige i henhold til opgavens problemformulering.

Vi har distribueret spørgeskemaet til 291 revisorer, hvoraf 97 har gennemført undersøgelsen. Svarprocenten på 34,5 % vurderes at være tilfredsstillende for denne type undersøgelse, da vi har prioriteret at opnå så mange gennemførte besvarelser som muligt. Der foretages ikke en egentlig bortfaldsanalyse men det vurderes, at bortfaldet stort set har samme sammensætning som de indkomne

²²⁶ Andersen, Ib (2005) ”Den skinbarlige virkelighed – vidensproduktion inden for samfundsvidenskaberne” s. 80-82

²²⁷ SurveyXact er et professionelt spørgeskemasystem til indsamling, analyse og præsentation af kvantitative data.

²²⁸ ”Online spørgeskema: Fordele og ulemper” <http://www.spoergeskema.nu/fordele-ulemper-online-spoergeskema.php>

²²⁹ Navne & Numre[®] Erhverv, NN Markedsdata – viden der skaber værdi, <http://erhverv.nnmarkedsdata.dk/>

besvarelser, hvorfor bortfaldet er undersøgelsen uvedkommende og besvarelsene anses derfor som værende repræsentative for populationen.²³⁰

Antal udsendte	Besvarelser	Bortfald	Svarprocent efter bortfald
291	97	0	34,5 %

Tabel 1: Besvarelse revisorer

Kilde: Egne empiriske undersøgelser

Den typiske respondent er partner med mere end 10 års erhvervserfaring. Hovedparten af de adspurgte arbejder i et mindre revisionsfirma med færre end 10 ansatte, hvortil klienterne oftest tilhører regnskabsklasse B. De indkomne besvarelser er geografisk bredt sonderet, hvorfor stikprøven synes at give et repræsentativt udsnit af populationen.

6.1.2 Pengeinstitutter

Respondenterne fra denne interessentgruppe er tilsvarende fremfundet ved udtræk fra "Navne & Numre ® Erhverv" på baggrund af branchebetegnelsen: "Pengeinstitut og finansvirksomhed, forsikring" og fagrubrik: "Pengeinstitutter". Udvælgelsesmetoden kan ligeledes karakteriseres som simpel tilfældig udvælgelse og kontakten til denne respondentgruppe er tilsvarende foretaget via e-mail, hvortil spørgeskemaet er tilsendt. Indledningsvist valgte vi at foretage en pilottest af spørgeskemaet med 5 respondenter, for at sikre kvaliteten i undersøgelsen.

Spørgeskemaet til pengeinstitutterne er distribueret til 85, hvoraf 28 har besvaret undersøgelsen. Svarprocenten på 32,9 % synes at være på niveau med det forventede,²³¹ og opfylder derfor vores forventninger til gennemførelsen.

Antal udsendte	Besvarelser	Bortfald	Svarprocent efter bortfald
85	28	11	20 %

Tabel 2: Besvarelse pengeinstitutter

Kilde: Egne empiriske undersøgelser

En del af respondenterne betjener dog primært privatkunder, hvorfor disse frafalder undersøgelsen. Grundet denne selektering har vi reelt opnået 17 brugbare besvarelser. Dette resultat vurderes at være tilfredsstillende set i lyset af en forventning på 15 besvarelser.

²³⁰ Boolsen, Merete Watt (2008) "Spørgeskemaundersøgelser", s. 124-131

²³¹ Se argumentation herfor i afsnittet "Revisorer" under empiriske undersøgelser.

Den typiske respondent er leder i pengeinstituttet med mere end 10 års erhvervserfaring. Besvarelser til brug i analysen er udelukkende foretaget af respondenter, der primært betjener erhvervskunder, hvilket vurderes at være retvisende i henhold til afhandlingen.

6.1.3 Virksomhedsledere

Valget af respondenterne er ligeledes foretaget på baggrund af et udtræk fra ”Navne & Numre[®] Erhverv”. Vi har oplistet en række krav, som virksomhederne skal opfylde for derved at sikre, at respondentgruppen er relevant i henhold til afhandlingens fokus. Kriterier for udvælgelse af virksomheder omfatter en omsætning på 8-72 mio. kr., en balancesum på 4-36 mio. kr. og et antal ansatte på 0-50.²³² I henhold til afhandlingens afgrænsning, har vi udelukkende valgt at fokusere på aktie- og anpartsselskaber, hvorfor andre virksomhedsformer ekskluderes. I forlængelse af ovenstående, har vi endvidere valgt at anvende simpel tilfældig udvælgelse, for ikke bevidst at tilføre skævhed til undersøgelsen. Kontakten til respondenterne er foretaget via e-mail og der er ligeledes foretaget pilottest. Spørgeskemaundersøgelsen til virksomhedslederne er udsendt til 288, hvoraf 78 har gennemført undersøgelsen. Svarprocenten på 27,1 % synes at være tilfredsstillende,²³³ dog marginalt mindre end det forventede.²³⁴

Antal udsendte	Besvarelser	Bortfald	Svarprocent efter bortfald
288	78	0	27,1 %

Tabel 3: Besvarelse virksomhedsledere

Kilde: Egne empiriske undersøgelser

Den typiske respondent i undersøgelsen er direktør og besidder mere end 5 års erfaring inden for det nuværende arbejdsområde. De undersøgte virksomheder er geografisk bredt sonderet i Danmark, dog med en mindre overrepræsentation i hovedstadsområdet. Oftest indgår virksomhedens ejer(e) i den daglige drift, hvorfor der er sammenfald mellem virksomhedens ejer(e) og den daglige ledelse. Virksomhederne fremviser typisk en omsætning i intervallet 8-72 mio. kr., en balancesum på 4-36 mio. kr. og 12-15 ansatte. I forlængelse heraf vurderes det, at virksomhederne tilhører regnskabsklasse B og at disse dermed anses som værende repræsentative i henhold til den samlede population.

²³² Vi er bekendte med, at en række regnskabsklasse B virksomheder bliver ekskluderet fra undersøgelsen ved netop disse kriterier. Det vurderes dog ikke, at kriterierne har betydning for undersøgelsens endelige output/resultat.

²³³ Se argumentation herfor i afsnittet ”Revisorer” under empiriske undersøgelser

²³⁴ En besvarelsesprocent på niveau med revisorerne var forventet

6.1.4 SKAT

Respondenter fra denne aktørgruppe er udvalgt af en medarbejder fra SKAT. Indledningsvist er vi kommet i kontakt med en chefkonsulent og redegjort for vores emnefelt. Herefter fik vi tildelt en såkaldt kontaktperson, som efterfølgende har udvalgt 2 medarbejdere, som kunne besvare spørgeskemaundersøgelsen. Udvælgelsesmetoden betegnes derfor som *bevidst udvælgelse*. I forlængelse heraf, vurderes det at være centralt at fremføre kritik af den pågældende fremgangsmåde. Den konkrete udvælgelsesmetode indebærer risiko for at fremfundne resultater indeholder ”skævhed”, hvormed grundlaget for den videre analyse ansues som forholdsvis lav. På trods heraf vurderes det, at dataene er anvendelige, da det antages at respondenterne ikke besidder interesse i at svare uærligt på spørgsmålene i undersøgelsen.

Vi har distribueret spørgeskemaet til 2 respondenter fra SKAT, hvoraf begge har gennemført undersøgelsen. Svarprocenten på 100 % synes at være tilfredsstillende. Udsendelse af spørgeskemaet til et større antal respondenter vurderes dog, at have været mere fordelagtig. Antallet af respondenter er væsentligt mindre end forventet,²³⁵ hvilket ikke synes at være tilfredsstillende.

Antal udsendte	Besvarelser	Bortfald	Svarprocent efter bortfald
2	2	0	100 %

Tabel 4: Besvarelse SKAT

Kilde: Egne empiriske undersøgelser

Den typiske respondent besidder mere end 10 års erhvervserfaring, hvortil den ene respondent er chefkonsulent hos SKAT. Trods det lave antal respondenter, synes disse at besidde nødvendige kvalifikationer til at kunne besvare undersøgelsen og derved ytre velbegrundede holdninger.

Nedenstående tabel illustrerer antallet af distribuerede spørgeskemaer, gennemførte besvarelser og dertil beregnede besvarelsesprocenter.

Respondentgruppe	Distribueret (antal)	Gennemførte svar	Besvarelsesprocent
Revisorer	291	97	34,5 %
Pengeinstitutter	85	28	32,9 %
Virksomhedsledere	289	78	27,1 %
SKAT	2	2	100 %

Tabel 5: Frekvenstabel

Kilde: Egne empiriske undersøgelser

²³⁵ Vi havde forventet 3-4 besvarelser fra SKAT

Kapitel 7 Aktøranalyse

I nærværende kapitel fremføres en dybdegående analyse af aktørernes reaktion på indførelsen af udvidet gennemgang med dertilhørende sammenholdelse af anvendt teori, resultat af litteraturanalyse samt egne empiriske resultater.

Aktøranalysen vil tage udgangspunkt i koalitionsmodellen, som danner en overordnet struktur for analysen, hvorefter revisionsteori i form af principal-agentteorien samt Flints teori inddrages, med henblik på verifikation ved fremvisning af analysens resultater. Vi vil endvidere, når det anses for værende relevant, drage paralleller til fremfundne observationer af den historiske udvikling af revisionsreguleringen. Aktøranalysen vil udgøre fundamentet, hvorpå sammendragninger til litteraturanalysen anlægges.

Resultatet af de foretagne spørgeskemaundersøgelser analyseres og vurderes i tilknytning til afhandlingens problemformulering. Formålet er at afdække aktørernes holdninger og forventninger til udvidet gennemgang, herunder forståelse af revisors ydelser og synspunkter omkring lempelse af revisionspligten. I forbindelse med indførelsen af det nye erklæringsprodukt, synes det endvidere interessant at belyse, hvorvidt der egentlig har eksisteret et reelt behov for et alternativ til revision. Analysen af det egentlige behov vil endvidere kunne bibringe viden omkring, hvorvidt muligheden for fravalg af revision er et potentielt og reelt alternativ for regnskabsklasse B virksomheder, hvortil der opnås en indikation af erklæringsproduktets eksistensgrundlag. Vi har valgt at inddele og kategorisere analysen i overordnede temaer, for derved at skabe en dybere sammenhæng og oversigt over resultaterne. Analysens data fremgår af bilag 2-5, hvorfor der ikke foretages henvisninger her til.

7.1 Revisorer

Tema 1: Hvordan forstås revisors ydelser og værdien heraf?

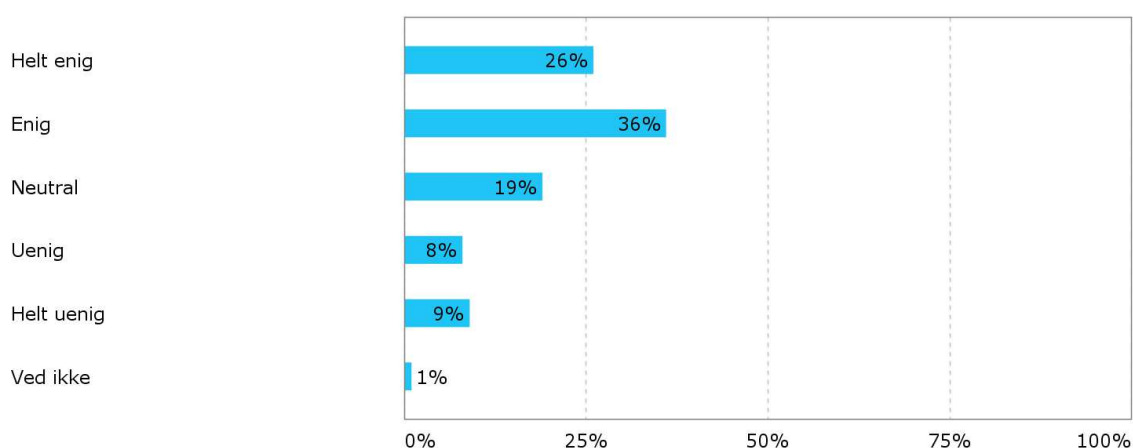
I nærværende afsnit analyseres revisorerne forståelse af egne ydelser. Aktørgruppen har antageligt indsigt og fagligt kendskab til indholdet i de forskellige revisionsydelser, hvorfor fokus vil have en værdi- og interessorienteret tilgang. Forståelse samt kendskab til udvidet gennemgang, behandles i analysens separate tema omkring udvidet gennemgang.

Vores undersøgelse illustrerer, at revisorerne generelt oplever at interessenterne forstår revisors ydelser. Respondentgruppen synes dog at tillægge revision lavere værdi sammenlignet med pengeinstitutterne, hvilket belyses senere i analysen. 89 % af respondenterne har rådgivet relevante klien-

ter om muligheden for fravalg af revision, hvortil der alternativt tilbydes review og assistance med regnskabsopstilling. Trods rådgivning om mulighed for fravalg opleves det, at størstedelen af virksomheder alligevel bibeholder revision. Forklaringen herpå kan findes i den opfattede værdi, som omverdenen tillægger revisionsydelsen, jf. signalteorien (Elling, 2012). Derudover synes årsagen til fastholdelse af revision at bunde i en hensyntagen til pengeinstituttet og disses krav. Undersøgelsen illustrer endvidere, at virksomhederne ofte selv ønsker, at selskabets regnskab underlægges revision, jf. principal-agentteorien. Begrundelserne herfor findes til dels i den sikkerhed erklæringen giver samt den signalværdi et revideret regnskab medfører. Det faktum at størstedelen af revisorerne har rådgivet om fravalg og det dertil opleves at de fleste virksomheder alligevel vælger at bibeholde revision anskuer, at revisor muligvis ikke har den fornødne indsigt i virksomhedens situation og behov.

Tema 2: Kreditvurdering

Årsregnskabet indgår som et primært element i pengeinstitutternes kreditvurdering, hvorfor det er centralt, at erklæringen overholder gældende lovgivning og krav. Interessenternes beslutningsgrundlag funderes ofte på baggrund af det aflagte regnskab og eventuelt dertilhørende erklæring, jf. litteraturanalysen. Hovedparten af respondenterne er indforstået med, at revision medfører høj grad af sikkerhed for, at årsregnskabet er retvisende, hvilket betragtes som et væsentligt element i pengeinstitutternes kreditvurdering.

Figur 19: Udsagn: "Revisionen giver en større sikkerhed for, at årsregnskabet er retvisende, hvilket er centralt for bankernes kreditvurdering"

Kilde: Bilag 2, Spørgeskemabesvarelse revisorer, spørgsmål 27

Tema 3: Lempelse af revisionspligten

Med udgangspunkt i tidligere gennemgået litteratur vedrørende revisorstandens indstilling til lempelse af revisionspligten, har brancheorganisationen FSR og daværende FRR generelt udvist forbeholdenhed over for regeringens intention, om at lette de administrative byrder for danske virksomheder. FRR har tidligere givet udtryk for, at stigningen i størrelsesgrænserne ved lempelsen i 2011 direkte pegede i retning af en negativ udvikling. Den manglende tilslutning fra revisorstanden bundede i bekymring om stigning i økonomisk kriminalitet, forringet skattekontrol og øget administration for Erhvervsstyrelsen, jf. litteraturanalysen. Vores undersøgelse fremviser en overraskende tilfredshed med afskaffelse af revisionspligten for regnskabsklasse B virksomheder. Hele 67 %²³⁶ angiver, at de er enige i afskaffelsen, 14 % har ikke taget stilling, mens 19 %²³⁷ er uenige. Tilslutningen fra revisorerne i vores undersøgelse kan antageligt begrundes med erfaringer fra tidligere lempelser, hvortil det fremføres at 84 % af respondenterne ikke har oplevet nedgang i omsætningen. Lempelserne i 2006 og 2011 har dermed ikke influeret revisionsfirmaernes (især SMP'ernes) omsætning i en sådan grad, at eksistensgrundlaget har været truet, hvortil den generelle positive indstilling kan ses i forlængelse heraf.

Indstillingen fra revisorerne kan endvidere begrundes med indførelsen af udvidet gennemgang. Samfundsudviklingen har medvirket til indførelse af endnu et erklæringsprodukt, hvilket kan betragtes, som en yderligere salgsmulighed for revisionsvirksomhederne. Salgsmuligheden antages, at være opstået som følge af det potentielt mistede honorar ved blot at lempe revisionspligten, hvortil fordelene ved revision tydeliggøres sammenholdt med udvidet gennemgang.

Tema 4: Behov

Revisorstanden har længe udtrykt ønske om et nyt revisionsprodukt. Administrerende direktør fra FSR, Charlotte Jepsen, udtaler: "Den udvidede gennemgang dækker et behov, som både virksomhederne og bankerne efterspørger."²³⁸ Ovenstående understøttes endvidere af tidligere fremførte undersøgelse foretaget af FEE²³⁹ der påpeger, at der blandt mindre virksomheder i EU opleves et behov for en ydelse, der er knap så omfattende som revision, men som bidrager til større sikkerhed sammenlignet med review. Det forekommer dog nødvendigt at anlægge en kritisk tilgang til oven-

²³⁶ "Hvilken holdning har du til afskaffelse af revisionspligten for regnskabsklasse B virksomheder?" 33 % angiver "Helt enig" mens 34 % "Enig"

²³⁷ "Hvilken holdning har du til afskaffelse af revisionspligten for regnskabsklasse B virksomheder?" 14 % fremfører "Uenig" og 5 % "Helt uenig"

²³⁸ Pressemeldelse FSR "Udvidet gennemgang kan spare SMV'erne for 130 millioner" 26.05.2011

²³⁹ FEE "Survey on the Provision of Alternative Assurance and Related Services Across Europe" July 2009

stående udsagn, idet FSR som medlem af organisationen FEE, kan forventes at fremstille lignende holdning, hvorfor symmetrien omkring eksistensen af behovet ikke synes overraskende. Flints teori fremfører dog, at udstedelse og etablering af nye standarder vil være baseret på forventninger og behov fra samfundet, jf. bilag 8: Flint 9 koncepter, hvilket netop kan forklare udviklingen af udvidet gennemgang.

Vores undersøgelse fremviser en generel positiv indstilling fra revisorerne omkring indførelsen af udvidet gennemgang. Hvorvidt der egentlig har eksisteret et reelt behov, kan der dog sås tvivl om. Blot 20 % af respondenterne mener, at indførelsen af den udvidede gennemgang har været en god idé, idet der har eksisteret et behov for et alternativ til revision. Årsagen til denne lidt overraskende tilbageholdenhed vurderes at bunde i, at revisorerne til trods for opbakningen, er forbeholdende over for de overvejelser virksomheden skal foretage i forbindelse med valg af erklæring, i tilknytning til virksomhedens og ikke mindst interessenternes behov.

Tema 5: Udvidet gennemgang

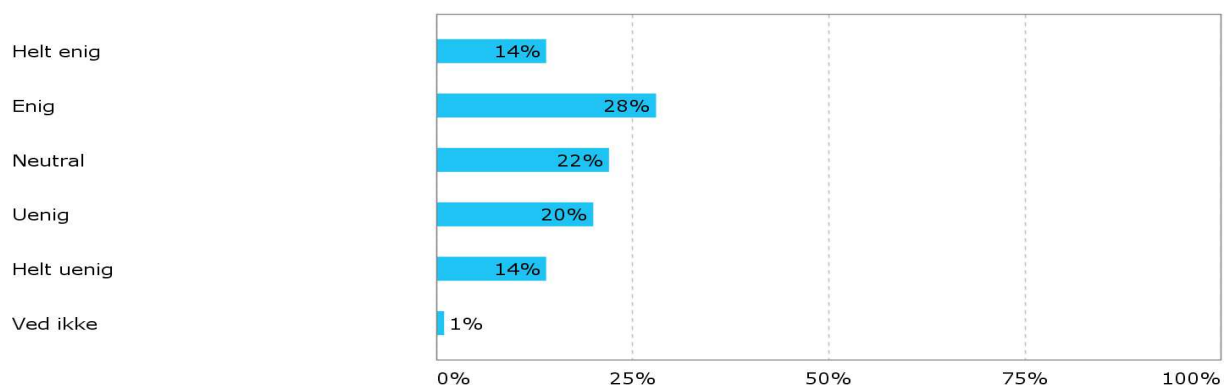
Besparelser (enrollment)

Formålet med lempelserne i revisionspligten har været at skabe besparelser for virksomheder i SMV-segmentet, jf. litteraturanalsen. Evalueringer af erfaring med lempet revisionspligt fremviser, at antallet af virksomheder der fravælger revision er stigende over tid (Collis, 2003; Erhvervs- og Selskabsstyrelsen: Evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt, 2008-2012). Denne udvikling vurderes at kunne paralleliseres til seneste lempelse af revisionspligten.

Som følge af lempelserne i 2006 og 2011 fremfører 55 % af respondenterne, at blot 0-10 % af regnskabsklasse B virksomhederne har fravalgt revision, til trods for muligheden herfor. På denne baggrund, indikeres en muligvis begrænset effekt af indførelsen af udvidet gennemgang. Årsagen til bibeholdelse af revision skyldes, at virksomhederne ikke ønsker at gå på kompromis med graden af sikkerhed imod en begrænset besparelse i revisionshonoraret. 85 % af revisorerne vurderer, at virksomhederne vil opnå en omkostningsbesparelse på 0-25 % ved fravalg af revision, hvortil der i stedet foretages review af regnskabet. På baggrund heraf, må udvidet gennemgang antageligt medføre en besparelse på under 25 %, grundet udførelsen af de supplerende arbejdshandlinger, hvorfor honoraret alt andet lige vil være højere sammenholdt med review. Dette forhold synes ikke at være i overensstemmelse med regeringens forhåbninger til indførelsen, hvortil en besparelse på 25 % for-

ventes.²⁴⁰ Såfremt revisorernes opfattelse og vurdering er korrekt, vil regeringens forventninger til den opnåede besparelse ikke imødegås, hvorfor der kan sættes spørgsmålstegn ved lovforslagets hovedargument.

I regeringsgrundlaget benævnes omkostninger til revisor, som en administrativ byrde for virksomhederne. Vores undersøgelse illustrerer, at revisorerne besidder delte meninger omkring dette synspunkt, hvilket afspejles i nedenstående figur.

Figur 20: Udsagn: "Revision er en administrativ byrde"
Kilde: Bilag 2, Spørgeskemabesvarelser revisorerne, spørgsmål 27.

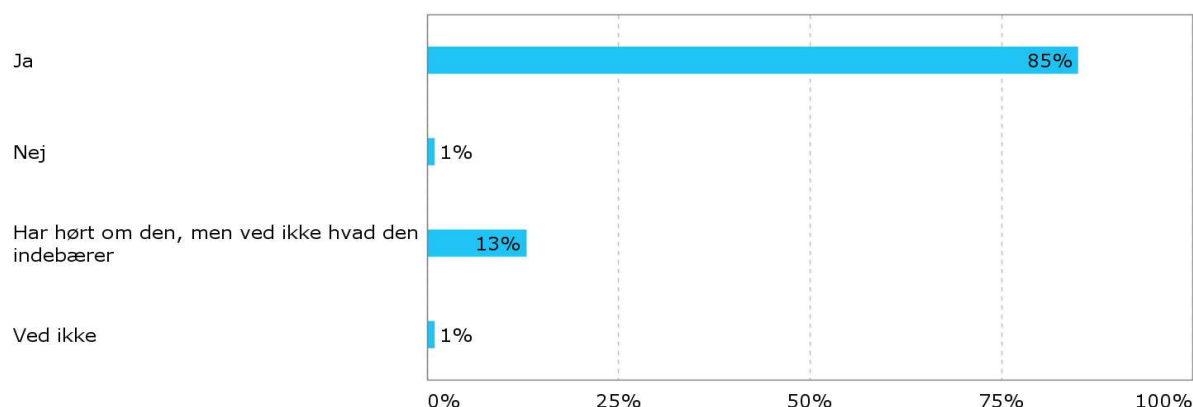
Betjener revisor udelukkende mellemstore B virksomheder, vil virksomhedens oplevede fordele ved revision antageligt opveje omkostningerne forbundet hermed, hvortil revision ikke betragtes som en administrativ byrde. Består revisorerens primære klienter derimod af små B virksomheder, vil omkostningerne synes høje, i forhold til den værdi revision bibringer og derved vil omkostningerne opleves som værende en byrde og eventuelt af unødigt karakter. Det vurderes derfor, at opfattelsen af, hvorvidt revision kan betragtes som en administrativ byrde, vil afhænge af klientsammensætningen, hvortil det afvejes, hvorvidt der reelt eksisterer et behov for revision i den pågældende virksomhed.

På baggrund af ovenstående kan der sås der tvivl om, hvorvidt revision opleves som en administrativ byrde og hvorvidt de forventede besparelser i SMV-segmentet egentlig realiseres. Revisorerens vurdering af de forventede besparelser skaber usikkerhed omkring regeringens hovedargument ved indførelsen af udvidet gennemgang, og i forlængelse heraf den forventede anvendelse.

²⁴⁰ Munch, Joachim: "Udvidet gennemgang – nyt alternativ til revision", INSPI, 42. årgang, nr. 12, 2012, december

Kendskab

Respondenternes kendskab til erklæringen vurderes at være afgørende for produktets overlevelse. Revisorerne vil antageligt ikke rådgive klienter om anvendelse af udvidet gennemgang, hvis ikke de besidder kendskab til og indsigt i indhold og sikkerhed. Vores undersøgelse fremfører at kendskabet til udvidet gennemgang er forholdsvist udbredt blandt respondenterne.

Figur 21: Er du bekendt med den nye erklæringsstandard udvidet gennemgang?

Kilde: Bilag 2, Spørgeskemabevarelse revisorerne, spørgsmål 21

Af ovenstående figur ses det, at 85 % er bekendte med den nye erklæringsstandard og 13 % har hørt om produktet, men har dog ikke en klar indsigt i, hvad denne indebærer.

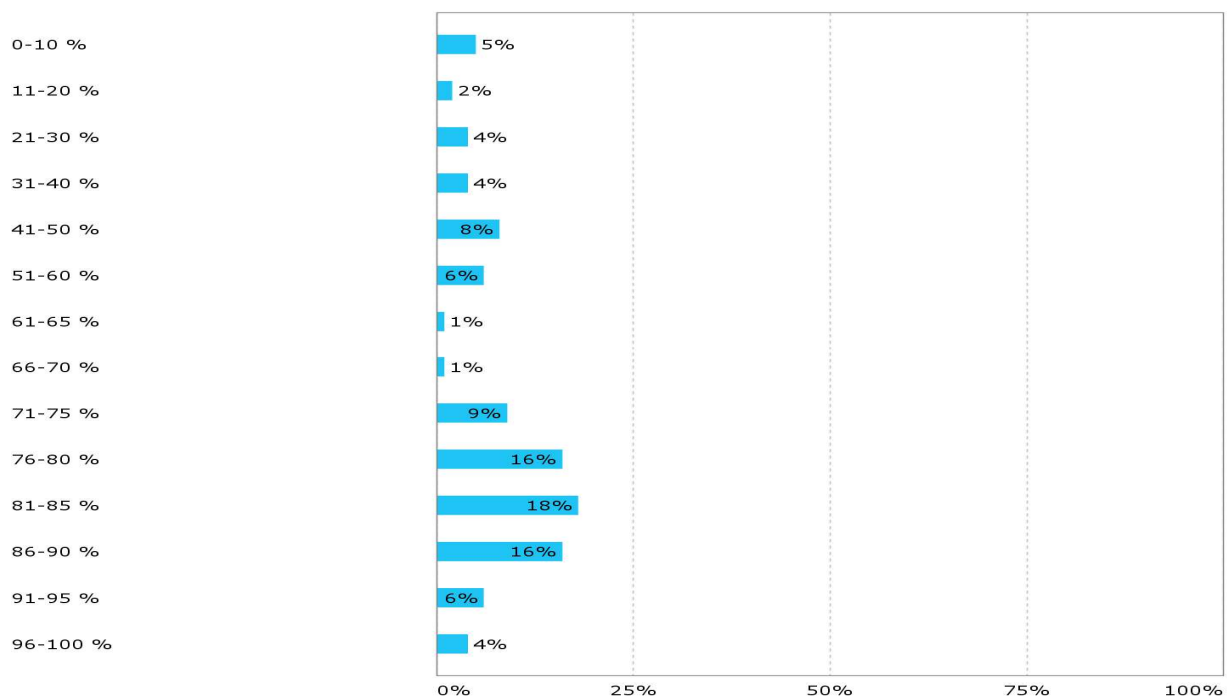
Ovenstående resultat bør dog tages med forbeholdenhed, da uddybende spørgsmål omkring standarden fremviser, at ikke alle 85 % er indforstået med, hvilke arbejds handlinger der skal udføres samt graden af sikkerhed erklæringen medfører.

Som anført i tidligere afsnit, består udvidet gennemgang af review-handlinger²⁴¹ tillagt en række supplerende handlinger. Review-handlingerne består hovedsageligt af forespørgsler og analytiske handlinger, hvilket henholdsvis 73 % og 69 % af de adspurgte revisorer er bekendte med. En mindre andel af de adspurgte revisorer har kendskab til, hvilke supplerende handlinger der skal udføres, såfremt disse vurderes relevante hos den pågældende klient.²⁴²

Tidligere fremførtes det, at udvidet gennemgang vil medføre moderat grad af sikkerhed for, at regnskabet er retvisende og ikke indeholder væsentlige fejl og mangler. Vores undersøgelse anviser, at der ikke eksisterer en ensrettet forventning til den grad af sikkerhed erklæringen medfører, hvortil samtlige svarmuligheder (fra 0-100 %) er anvendt, jf. nedenstående figur.

²⁴¹ ISRE 2400 (ajourført), opgaver om review af historiske regnskaber

²⁴² 65 % af de adspurgte revisorer er bekendte med, at der skal indhentes engagementsbekræftelse, 62 % er indforstået med at der skal indhentes udskrifter fra tingbog, bilbog og personbog, 48 % oplyser at der skal foretages forespørgsel til virksomhedens advokat mens 71 % vurderer at der skal ske kontrol af virksomhedens indberetninger til SKAT.

Figur 22: Hvor høj grad af sikkerhed er der for, at regnskabet er uden væsentlig fejlinformation, når der foretages udvidet gennemgang?

Kilde: Bilag 2, Spørgeskemabesvarelse revisorer, spørgsmål 26

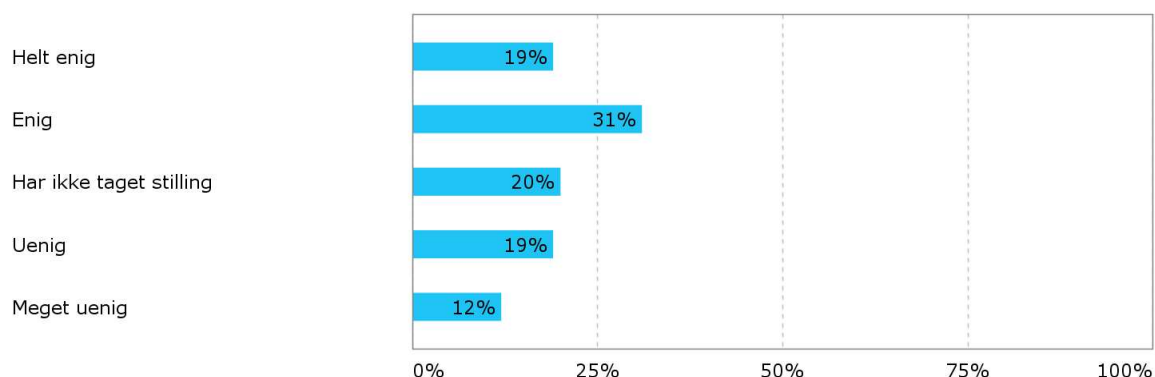
Blot halvdelen²⁴³ af respondenterne vurderer, at udvidet gennemgang vil medføre en sikkerhed i intervallet 76-90 %. Det synes bekymringsvækkende, at de resterende 50 % angiver et sikkerhedsinterval der strækker sig helt fra 0-10 % til 96-100 %, hvilket kan betragtes som direkte misvisende. På trods af det tilsyneladende velfunderede kendskabsniveau, vurderes dette forhold netop at understøtte revisorernes begrænsede kendskab til erklæringsstandarden og dennes indhold. Det forholdsvis lave kendskab forekommer betænkeligt, da revisorernes manglende indsigt i standarden uden tvivl vil have en afsmittende effekt på øvrige aktører og naturligvis anvendelsen af erklæringsstandarden. Revisorer betragtes som udbydere af revisionsydelser, jf. markedspladsen, og derfor bør aktørgruppen have en klar forståelse og indsigt i de ydelser, klienterne tilbydes. Såfremt dette ikke er tilfældet, vil rådgivning omkring det nye produkt negligeres, således at anvendelsen vil være minimal eller ikke-eksisterende.

Stillingtagen til anvendelsen af udvidet gennemgang.

Udvidet gennemgang udføres på baggrund af Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard for små virksomheder, jf. kapitel 3. På trods af at standarden er målrettet forholdene i SMV-virksomhederne,

²⁴³ 16 % af respondenterne vurderer at udvidet gennemgang vil medføre en sikkerhed i intervallet 76-80 %, 18 % angiver at standarden vil medføre en sikkerhed i intervallet 81-85 % mens 16 % angiver en sikkerhed i intervallet 86-90 %

opleves der dog delte meninger blandt revisorerne omkring, hvorvidt den udvidede gennemgang er et godt alternativ til revision, hvilket illustreres i nedenstående figur.

Figur 23: Mener du at den nye erklæringsydelse er et godt alternativ dine klienter?

Kilde: Bilag 2, Spørgeskemabesvarelse fra revisorer, spørgsmål 22

Halvdelen af de adspurgte revisorer giver udtryk for, at udvidet gennemgang er et godt alternativ for virksomhederne. Denne forholdsvis lave andel synes overraskende, da erklæringsstandarden netop er baseret på et udkast fra FSR, som selv vurderer at udvidet gennemgang er en fin balance for de små virksomheder,²⁴⁴ hvorfor en større tilslutning fra revisorstanden havde været forventet. Partner i PwC Mikael Sørensen vurderer, at udvidet gennemgang ikke kan substituere revisionen og han forventer "... at de fleste mellemstore virksomheder i Regnskabsklasse B vil fortsætte med den nuværende revision, da den ofte giver en større værdi for de mellemstore virksomheder i deres relationer med banker og andre interessenter samt deres behov for sikkerhed".²⁴⁵

Hovedparten af respondenterne oplever, at udvidet gennemgang er et alternativ til revision for mindre virksomheder, hvormed det indikeres, at det nye erklæringsprodukt har et berettiget eksistensgrundlag. Collis (2003) fremfører, at det forhold at skifte revision ud med en alternativ erklæring netop afhænger af virksomhedens størrelse, hvortil fordelene vil opveje omkostningerne jo større virksomheden er. På baggrund af ovenstående antydes det, at udvidet gennemgang primært vil være tilpasset mindre B virksomheder, hvorfor det må forventes at større virksomheder i SMV-segmentet fortsat vil vælge revision. Dette holdepunkt understøttes af, at 81 %²⁴⁶ af de adspurgte revisorer udtrykker, at visse virksomheder fortsat kan have interesse i at få foretaget revision, eksempelvis som resultat af store aktivsummer og væsentlige gældsforpligtelser. Revision vil i denne forbindelse

²⁴⁴ Medlemsnyhed Berlingske, 7. februar 2013: "Light-revision til de små"

²⁴⁵ PwC: "Ny erklæringsstandard giver muligheder for Danmarks små virksomheder"

²⁴⁶ 35 % angiver "Helt enig" og 46 % besvarer "Enig" til udsagnet: "Visse virksomheder kan dog have interesse i fortsat at få regnskabet revideret, hvis de eksempelvis har meget store aktivsummer og væsentlige gældsforpligtelser"

fremføre et signal til omverdenen om, at forholdene i årsregnskabet er verificeret af en ekstern part og oplysningerne derved er troværdige, jf. Flints revisionsteori (kvalitetskontrol).²⁴⁷

Vores undersøgelser illustrerer, at revisorerne generelt har en positiv holdning til indførelsen af udvidet gennemgang. 29 % af respondenterne vurderer, at udvidet gennemgang grundlæggende er en god idé, men at virksomhederne nøje bør overveje, hvorvidt erklæringen opfylder virksomhedens og interessenternes behov. Dette forhold understøttes af, at virksomhederne bør foretage en individuel vurdering af, hvorvidt standarden opfylder konkrete behov, jf. kapitel 3.

Det positive syn på indførelsen af udvidet gennemgang kan begrundes med det faktum, at en effektiv og økonomisk forsvarlig revision kræver opnåelse af kendskab til klienten, herunder især de interne kontroller. Revision består ofte af en kombination af efterprøvning af selskabets interne kontroller og en række regnskabsposter samt andre revisionshandlinger. SMV-virksomheder er ofte karakteriseret ved at være ejerledet, hvortil antallet af ansatte oftest er forholdsvis lavt, hvilket er ensbetydende med begrænset funktionsadskillelse og derved mindre effektive interne kontroller.²⁴⁸

Udvidet gennemgang vil derfor lette revisors arbejde i segmentet, hvortil en betydelig nedgang i honoraret ikke forventes at blive en realitet, da vi tidligere har redegjort for, at tidligere lempelser ikke har haft væsentlig betydning for revisionsvirksomhedernes omsætning.

Vil udvidet gennemgang vinde indpas i Danmark

Revisorerne udtrykker, at anvendelsen af erklæringsstandarden vil afhænge af virksomhedsinterne forhold. I mange tilfælde vil udførelsen af udvidet gennemgang være fordelagtig for revisorstanden, da en stor del af SMV-virksomhederne ikke har inkorporeret interne kontroller i forretningsgange. Kendskabet til erklæringsproduktet bør derfor udbredes blandt aktørgruppen, da dette forhold er af afgørende betydning for, hvorvidt udvidet gennemgang vil vinde indpas i det danske erhvervsliv. Det manglende kendskab vurderes at være af så kritisk karakter, at anvendelsen i så tidligt et stadie vurderes at være yderst begrænset. Såfremt revisorstanden ikke formår at tilkende sig det fornødne kendskab og indsigt, vil produktets indtræden have yderst begrænset karakter. Det skal dog understreges, at erklæringsstandarden stadig befinder sig på et forholdsvis tidligt stadie, hvorfor kendskabsgraden forventes at ændre sig markant i fremtiden.

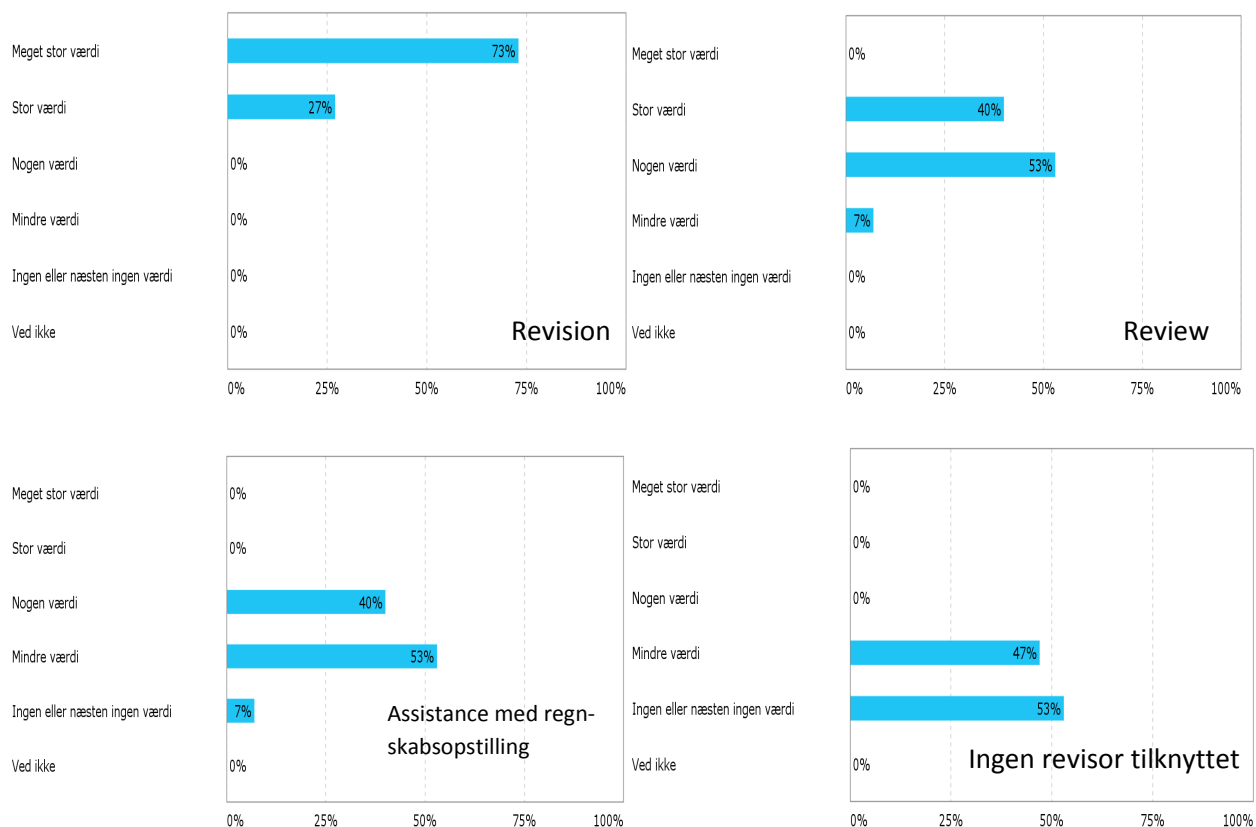
²⁴⁷ Flint, David (1988): 1. postulat (d): et behov eller ønske om at fastslå troværdigheden af en parts information eller erklæringer, som sandsynligt vil påvirke uspecificerede medlemmer af offentlighedens handlinger.

²⁴⁸ FSR: "En udvidet gennemgang – ny erklæringsstandard til små og mellemstore virksomheder", s. 6

7.2 Pengeinstitutterne

Tema 1: Hvordan forstås revisors ydelser og værdien heraf?

Der er ingen tvivl om, at pengeinstitutterne oplever, at revision tilføjer merværdi til årsregnskabet sammenlignet med øvrige ydelser fra revisor. Vores undersøgelse understreger en markant nedgang i den oplevede værdi af regnskabet i takt med, at sikkerheden i den afgivne erklæring reduceres.

Figur 24: Hvor stor værdi tillægger du følgende?

Kilde: Bilag 3, Spørgeskemabesvarelse pengeinstitutter, spørgsmål 6-9

Den oplevede værdi af revisors arbejde indikeres tydeligt ved udførelsen af revision, idet respondentgruppen tillægger et revideret regnskab langt større værdi til sammenligning med øvrige ydelser. Det faktum at pengeinstitutterne er i stand til at anlægge en så umiddelbar klar skelnen mellem værdien af de forskellige ydelser indikerer, at aktørgruppen besidder en generel udbredt forståelse herfor. Svarene fra pengeinstitutterne antyder, at respondentgruppen har stor tiltro til revisor og dennes arbejde, hvorfor revisors tilknytning til virksomheden er af stor betydning for den oplevede værdi.

Pengeinstitutterne besidder generelt en god indsigt i hvor høj grad af sikkerhed der er for, at regnskabet af korrekt når der er udført revision. Et overraskende udfald ved undersøgelsen er dog, at

hele 50 % af respondenterne tillægger et regnskab der har været underlagt review mere sikkerhed end hvad reelt er tilfældet. Dette vurderes at være foruroligende, idet pengeinstitutts brug af regnskabet er af væsentlig betydning i tilknytning til kreditvurdering, hvilket berøres senere i opgaven. Denne konstatering kan altså tyde på en fejlfortolkning af revisors ydelser. Det vurderes tilsvarende at være opsigtsvækkende, at hele 66 % af pengeinstitutterne angiver at regnskabsmæssig assistance foranlediger en sikkerhed på over 20 % på trods af, at ydelsen fra revisor ikke er omfattet af begrebsrammen for erklæringsopgaver med sikkerhed, jf. tidligere litteraturanalyse. På baggrund heraf vurderes det, at pengeinstitutterne besidder en grundlæggende forståelse for revision, dog opleves en væsentlig ringere forståelse for revisors øvrige ydelser. Dette forhold har antageligt betydning for, hvilken erklæring pengeinstituttet kræver, idet manglen på forståelse af de øvrige ydelser vil tale for krav om revision. Mangel på viden om revisors øvrige ydelser skaber bekymring om, hvorvidt indførelsen af endnu en ydelse kan bidrage til større forvirring.

Tema 2: Kreditvurdering

Vi har tidligere redegjort for, at pengeinstituttet er en væsentlig interessegruppe i koalitionen, idet adgang til likviditet ofte er afgørende for SMV-segmentet, som led i going concern forudsætningen. Årsregnskabet indgår som et centralt element i pengeinstitutts kreditvurdering, hvortil samtlige respondenter²⁴⁹ vurderer, at kreditvurderingen i stor udstrækning foretages på baggrund af virksomhedens årsregnskab. Dette forhold understøttes af, at størstedelen (33 %) af respondenterne læser mere end 100 årsregnskaber årligt, hvorfor tillid til revisors arbejde er af væsentlig betydning.

På baggrund af undersøgelsen skal det fremhæves, at kravene/forventninger til små- og mellemstore virksomheder er forskellige sammenlignet med større selskaber. Denne forskel skyldes bl.a. den risikovurdering, der foretages i forbindelse med kreditvurderingen. Virksomhedens størrelse vurderes i forbindelse hermed, at være afgørende i tilknytning til pengeinstitutternes krav.

Det fremgår endvidere klart af vores undersøgelse, at det er af central betydning om virksomheden er ny eller allerede eksisterende kunde. Et gennemgribende element blandt besvarelsene fremviser vigtigheden af historik i pengeinstitutts kreditvurdering. Ved et nyt kundeforhold har pengeinstituttet ingen historik, hvorfor kravene til regnskabet er skærpet. I forlængelse heraf opleves et øget behov for mængden af dokumentation sammenholdt med allerede eksisterende kunder. Pengeinsti-

²⁴⁹ "I hvilken udstrækning foretages kreditvurdering på baggrund af virksomhedens årsregnskab?" – 29 % angiver "I meget stor udstrækning" og 71 % "I stor udstrækning".

tuttets kendskab til virksomheden og dennes ledelse indgår tilsvarende som et element i kreditvurderingen, hvortil nye virksomheder igen vil opleve skærpede krav.

Vores undersøgelse illustrerer, at jo lavere sikkerhed der afgives i erklæringen, jo mindre brugbar vil regnskabet være for pengeinstituttet. Besvarelserne anskuer derved, at revisors involvering har betydning for den opfattede værdi af regnskabet.

På baggrund heraf vurderes det, at årsregnskabet er den væsentligste komponent i pengeinstituttets kreditvurdering. Dette forhold understøttes endvidere af, at aktørgruppen selv fremhæver, at nogle pengeinstitutter vil kræve revision, for derved at opnå en tilfredsstillende sikkerhed for at årsregnskabet er retvisende.

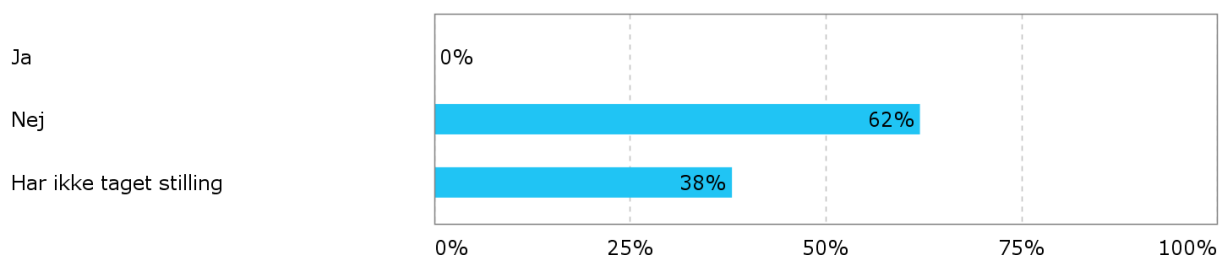
Tema 3: Lempelse af revisionspligten

Vores undersøgelse fremfører, at pengeinstitutterne udviser en vis skepsis i forbindelse med lempelse af revisionspligten, hvortil 54 % af respondenterne ikke vurderer, at det er hensigtsmæssigt at afskaffe revisionspligten for regnskabsklasse B virksomheder. Blot 8 % af pengeinstitutterne mener, at det har været en god idé at foretage yderligere lempelse på området, mens de resterende 38 % ikke har taget stilling. Det synes besynderligt, at hele 38 % ikke har taget stilling til afskaffelsen, da pengeinstitutterne netop vurderes at være en af de interessenter, som oftest modtager en kopi af årsregnskabet. Ydermere vurderes lempelse af revisionspligten især at have betydning for pengeinstitutternes virke, idet kreditvurderingen foretages på baggrund af det aflagte regnskab, jf. tema 2. Generelt opleves det, at en stor del af respondenterne ikke har taget stilling til, hvorvidt lempelsen og de dertilhørende størrelsesgrænser er passende. Af de adspurgte, som har taget stilling, ses dog en udbredt mening om, at størrelsesgrænserne er for høje og at størrelsesgrænserne fra 2011 var mere passende.

Ovenstående belysning af pengeinstitutternes skepsis omkring lempelse af revisionspligten, kan sidestilles med realkreditforeningens og – rådets forbeholdenhed over for lempelsen i 2011. Foreningernes bekymring gik bl.a. på, at virksomheder der fritages revision, muligvis vil komme til at stå over for krav om yderligere sikkerhedsstillelse fra pengeinstituttet såfremt revision fravælges. Vores undersøgelse understøtter den forholdsvis afmålte tilslutning fra 2011, idet 73 % af respondenterne fremfører, at virksomheder der vælger at få foretaget udvidet gennemgang frem for revision, vil opleve større krav til sikkerhedsstillelse og dokumentation.

Tema 4: Behov

Vores undersøgelse af pengeinstitutterne fremviser, at respondenterne ikke mener, at der har eksisteret et behov for en alternativ erklæring til revision. 62 % melder klart ud, at de ikke er af den opfattelse, at der har eksisteret et behov, mens de resterende 38 % ikke har taget stilling, hvilket illustreres af nedenstående figur. Det synes iøjnefaldende at ingen af respondenterne fra interessentgruppen mener, at der har været et udækket behov.

Figur 25: Mener du, at der har været et behov for en alternativ erklæring til revision?

Kilde: Bilag 3, Spørgeskemabesvarelser pengeinstitutter, spørgsmål 24

Pengeinstitutterne synes at være afvisende over for indførelsen af udvidet gennemgang. Denne afmålthed kan bl.a. skyldes reduktion af pålideligheden af de data der ligger til grund for kreditvurderingen, hvormed pengeinstituttet vil opleve større risiko sammenholdt med revision. Umiddelbart kan den markante afvisende holdning virke forbavsende, idet Finansrådet egentligt har været positive omkring skabelsen af et alternativ til revision, dog med en række modifikationer, jf. litteraturanalysen.

Tema 5: Udvidet gennemgang

Besparelser (enrollment)

Vores undersøgelse fremviser, at pengeinstitutterne er af den klare holdning, at indførelsen af den nye erklæringsstandard ikke forventes at medføre besparelser for virksomhederne. Årsagen hertil kan muligvis findes i, at en del pengeinstitutterne fortsat vil kræve et revideret regnskab. Fravælger virksomheden revision vil der i nogle tilfælde stilles større krav til sikkerhedsstillelse, dokumentation m.v., hvortil der skal afholdes yderligere omkostninger.

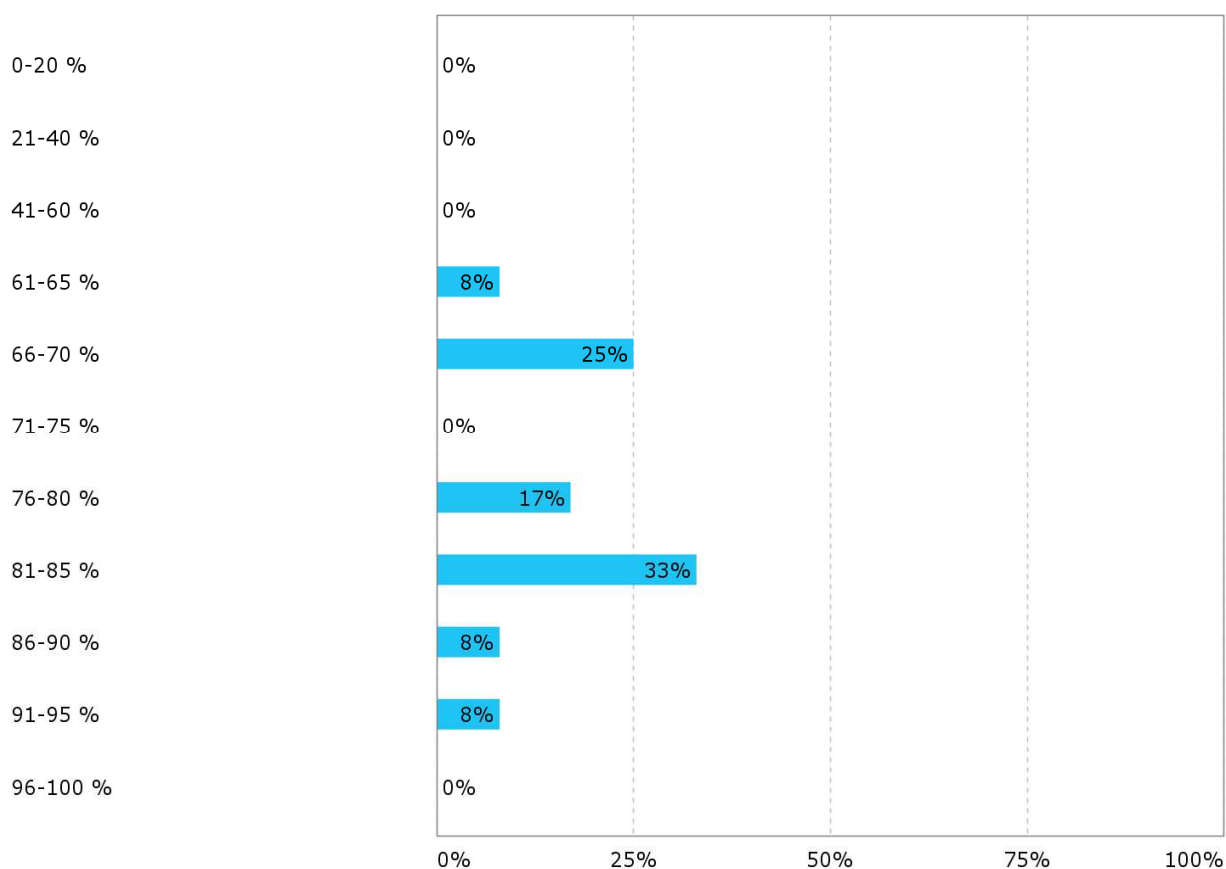
Pengeinstitutterne udtrykker delte meninger omkring, hvorvidt revision anses som værende en administrativ byrde for virksomhederne, hvortil 50 %²⁵⁰ af respondenterne angiver at være enige i forholdet. Forklaringen herpå skyldes antageligt, at pengeinstitutterne tillægger revision stor værdi,

²⁵⁰ 33 % er "Uenige" og 17 % er "Helt uenige" i udsagnet: "Revision er en administrativ byrde". 33 % besvarer at de hverken er enige eller uenige og de resterende 17 % er enige i udsagnet.

hvortil adgangen til likviditet lettes ved fremvisning af et revideret regnskab. Aktøren anskuer ikke revisionsomkostninger som en administrativ byrde, da fordelene opvejer omkostningerne ud fra en cost-benefit betragtning.

Kendskab

92 % af respondenterne angiver, at de besidder kendskab til det nye erklæringsprodukt. Denne andel vurderes at være relativ høj, idet pengeinstitutterne på nuværende tidspunkt antageligt ikke er bekendt med, hvilke arbejdshandlinger der foretages ved udførelsen af udvidet gennemgang. Årsagen hertil skyldes at pengeinstitutterne i skrivende stund, endnu ikke har fået forelagt et regnskab, hvor der er foretaget udvidet gennemgang. Hovedparten af respondenterne vurderer, at udvidet gennemgang vil medføre en sikkerhed i intervallet 81-85 %.

Figur 26: Hvor høj grad af sikkerhed medfører udvidet gennemgang?

Kilde: Bilag 3, Spørgeskemabesvarelse pengeinstitutter, spørgsmål 31

Trods manglende kendskab til, hvilke arbejdshandlinger der skal udføres, synes pengeinstitutterne at have en klar indsigt i, hvilken sikkerhed erklæringsstandarden medfører. Pengeinstitutterne besidder altså et grundlæggende kendskab til udvidet gennemgang, hvilket anses som værende afgø-

rende i stillingtagen til, hvorvidt erklæringen medfører tilstrækkelig overbevisning eller om yderligere dokumentation bør indhentes. Kendskab

Stillingtagen til anvendelsen af udvidet gennemgang,

Resultatet af den foretagne litteraturanalyse illustrerer, at antallet af virksomheder der har fravalgt revision er steget siden indførelse af første lempelse i 2006. Dette forhold har antageligt haft betydning for respondenternes stillingtagen til det nye erklæringsprodukt, da det på denne baggrund må forventes, at færre virksomheder vil fremlægge et revideret regnskab, som følge af den tredje lempelse.

Den gennemgribende opfattelse blandt respondenterne er, at udvidet gennemgang er brugbar, men at der i nogle tilfælde vil være krav til yderligere sikkerhedsstillelse sammenlignet med revision. 34 %²⁵¹ af de adspurgte er direkte uenige i, at udvidet gennemgang er et alternativ til revision for mindre virksomheder. Denne forholdsvis store andel skyldes antageligt, at udvidet gennemgang ikke vil medføre tilstrækkelig sikkerhed for, at regnskabet er uden væsentlig fejlinformation, hvortil risici angående det retvisende billede af virksomhedens finansielle stilling opleves. Dette forhold understøttes endvidere af, at halvdelen af respondenterne hverken er enige eller uenige i, at udvidet gennemgang ofte vil være tilstrækkelig til, at risikoen for væsentlige fejl eller mangler i regnskabet vil være reduceret til et passende lavt niveau.

De delte meninger blandt pengeinstitutterne synes at bunde i vanskelighed ved vurdering af, hvorvidt udvidet gennemgang kan anvendes som et alternativ til revision. Dette besvær kan muligvis begrundes i manglende sammenhæng mellem sikkerheden i erklæringen og den konklusion der afgives, hvilket illustreres i figuren nedenfor.

	Sikkerhed	Konklusion
Review	Begrænset	Negativ
Revision	Høj	Positiv
Udvidet gennemgang	Begrænset	Positiv

Figur 27: Erklæringers sikkerhed og konklusion

Kilde: Materiale fra FaktaKurser.dk + egen tilvirkning

²⁵¹ 17 % er "Uenig" og 17 % er "Helt uenig" i udsagnet: "Udvidet gennemgang er et alternativ til revision for mindre virksomheder"

Ved udførelse af udvidet gennemgang afgives begrænset sikkerhed for, at regnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation, hvortil konklusionen er positiv. Figuren afspejler manglende kontinuitet mellem sikkerheden og konklusionen. Pengeinstitutterne understøtter det tidligere nævnte forhold angående betydningen af virksomhedens størrelse og kompleksitet (Collis, 2003). Udvidet gennemgang kan derved ikke sættes i stedet for revision for samtlige virksomheder, hvorfor det må forventes at de fleste mellemstore virksomheder i regnskabsklasse B fortsat vil få regnskabet revideret.

91 % af respondenterne vurderer, at pengeinstituttet i nogle tilfælde vil acceptere en erklæring om udvidet gennemgang frem for revision. Samtidig udtrykker 73 %, at der stilles større krav til sikkerhedsstillelse/dokumentation, såfremt virksomheden vælger at anvende den nye erklæringsstandard. Disse to holdepunkter synes at være modsatrettet, da pengeinstitutterne på den ene side angiver, at de vil acceptere anvendelsen af udvidet gennemgang, men samtidig vil der i langt de fleste tilfælde kræves yderligere dokumentation. Pengeinstitutternes krav til yderligere sikkerhedsstillelse synes ikke, at være i tråd med erklæringsstandardens formål, hvorfor der opnås en indikation af, at aktørgruppen ikke mener, at erklæringsstandarder er tilpasset SMV-segmentet.

Krav til yderligere sikkerhedsstillelse kan have en negativt afsmittende effekt på virksomhedslederne, da disse antageligt ikke ønsker at vanskeliggøre adgangen til likviditet. Pengeinstitutternes tiltro til erklæringsstandarder vurderes derfor at være yderst begrænset.

Den gængse holdning blandt pengeinstitutterne er, at udvidet gennemgang i nogle tilfælde kan accepteres. Virksomhedens individuelle forhold vurderes at være afgørende for anvendelsen, hvorfor der i nogle tilfælde skal foretages yderligere handlinger for at garantere sikkerhedsstillelsen. Respondenterne i vores undersøgelse er forholdsvis enige i, at nogle banker fortsat vil kræve revision på trods af, at regnskabsklasse B virksomhederne nu har muligheden for at vælge udvidet gennemgang. Dette forhold kan have betydning for virksomhedsledernes åbenhed for anvendelse af erklæringsstandarder.

Troværdighed

Hovedparten af respondenterne fra pengeinstitutterne er hverken enige eller uenige i det forhold, at udvidet gennemgang vil sikre, at regnskabs troværdighed opretholdes. Dette forhold kan muligvis skyldes, at de fire supplerende handlinger der udføres ved udvidet gennemgang, blot i nogen grad

øger troværdigheden til årsregnskabet sammenlignet med review. Jo flere arbejdshandlinger der udføres af revisor, jo højere vil troværdigheden til regnskabet være.

Vil udvidet gennemgang vinde indpas i Danmark

Pengeinstitutterne giver udtryk for, at udvidet gennemgang generelt opleves som en brugbar erklæring. Krav til yderligere sikkerhedsstillelse vurderes dog at være et så gennemgribende element, at anvendelsen af det nye erklæringsprodukt vurderes at blive begrænset. Ydermere vil krav om yderligere sikkerhedsstillelse øjensynligt påvirke virksomhedsledernes tilgang til erklæringen negativt, idet disse forventeligt ikke ønsker at vanskeliggøre processen omkring opnåelse af likviditet. Pengeinstitutterne udviser med andre ord begrænset tiltro til udvidet gennemgang, hvilket understøttes med det forhold, at blot 25 % vurderer, at erklæringsstandarden vil vinde indpas i det danske erhvervsliv.

7.3 Virksomhedslederne

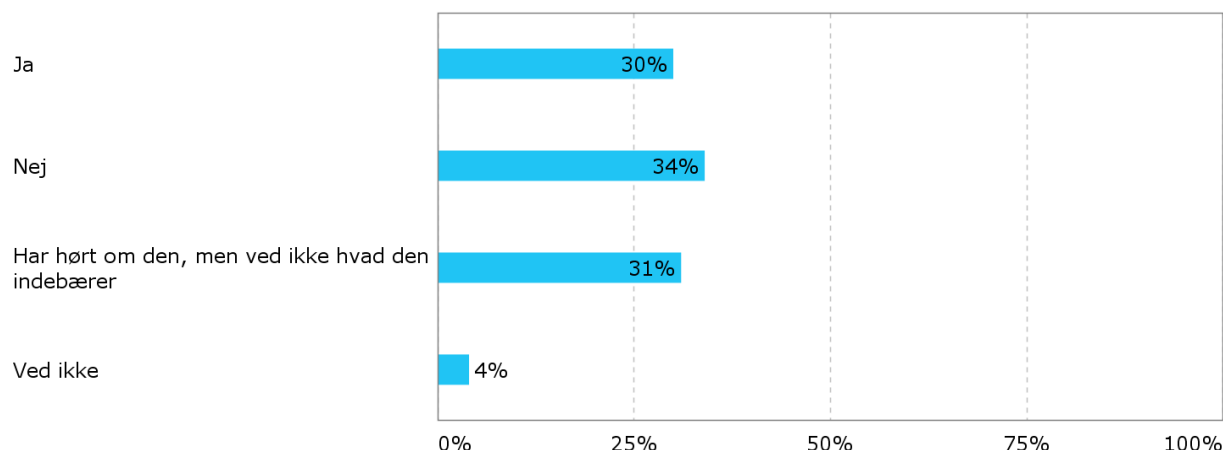
Tema 1: Hvordan forstås revisors ydelser og værdien heraf?

Det fremgår af vores undersøgelse, at 68 % af virksomhederne afholder mere end 50.000 kr. i omkostninger til revisor årligt. Umiddelbart synes dette omkostningsniveau ikke overraskende, men det bør nødvendigvis anskues i relation til virksomhedens samlede omkostninger.

99 % af virksomhedslederne angiver at revisor benyttes i forbindelse med revision. Endvidere anvendes revisor til at udføre skattemæssig assistance og rådgivning (68 %) samt assistance med regnskabsopstilling (46 %). Dette understreger at revisor i SMV-segmentet bistår med andre opgaver end revision, idet virksomhederne i segmentet ofte ikke selv besidder den nødvendige indsigt og kompetence til at håndtere disse forhold. Dette synes at kunne paralleliseres med omsætningsfordelingen efter ydelser i revisionsbranchen, hvortil det påvises at indtjeningen fra revision blot udgør 38 % (2010), jf. bilag 18.

Det fremgår af undersøgelsen at størstedelen af respondenterne (90 %) kender til de 4 ydelser (revision, udvidet gennemgang, review og assistance med regnskabsopstilling), hvilket vurderes at være en forholdsvis høj andel. Af denne del har 35 % dog angivet, at de ikke besidder dybdegående kendskab til indhold og forskelle i revisors ydelser. Udadtil fremviser virksomhedslederne altså en grundlæggende viden og forståelse for revisors ydelser. Det synes dog bemærkelsesværdigt at hele 34 % af de adspurgte virksomhedsledere ikke har kendskab til det nye erklæringsprodukt. På bag-

grund heraf, vurderes ovenstående umiddelbare veldisponerede viden og forståelse af revisors ydelser, at måtte tages med et vis forbehold.

Figur 28: Er du bekendt med den nye erklæringsstandard udvidet gennemgang?

Kilde: Bilag 4, Spørgeskemabesvarelser virksomhedsledere, spørgsmål 30

Revisors rolle i forbindelse med informering om de forskellige ydelser, opleves som værende tilpasset fra virksomhedsledningens perspektiv. 35 %²⁵² af virksomhederne erfarer, at markedet for revisors ydelser er gennemskueligt. Bekymringsvækkende er det dog, at hele 36 % af de adspurgte fremfører, at de hverken er enige eller uenige i, at markedet for revisors ydelser er gennemskueligt. Dette forhold kan være udtryk for, at virksomhederne ikke er bekendt med, hvilken ydelse der er tilpasset virksomhedens karakteristika og behov bedst muligt.

Hovedparten af respondenterne (74 %) er i overvejende grad enige i, at revisionspåtegningen medvirker til større tillid til regnskabet sammenlignet med en reviewpåtegning. Vores undersøgelse illustrerer endvidere, at virksomhedslederne generelt er indforstået med den værdi revisionspåtegningen bibringer til årsregnskabet. Respondenterne ønsker ofte selv at fremlægge et revideret regnskab, for derved at opnå høj grad af sikkerhed for, at regnskabet er uden væsentlig fejlinformation. Uden at behandle ledelses- og ejerforhold med hensyn til segregering mellem ejer og ledelse, vurderes ovenstående at være i overensstemmelse med principal-agent- og signalteorien, idet revision i denne forbindelse anses som et værktøj i forbindelse med åbenhed.

²⁵² 3 % "Helt enig" og 32 % "Enig" i, at markedet for revisors ydelser er gennemskueligt

Tema 2: Kreditvurdering

I forlængelse af ovenstående fremførtes det, at adgangen til likviditet er af afgørende betydning for SMV-segmentet. Vores undersøgelse understøtter dette forhold, idet pengeinstituttet ofte modtager en kopi af virksomhedens årsregnskab.²⁵³ Det synes besynderligt, at blot 16 % af de adspurgte virksomheder, hvis årsregnskab underlægges revision, vurderer at den primære årsag hertil skyldes krav fra pengeinstituttet. Dette forhold forekommer ikke at være i overensstemmelse med det faktum, at hovedparten af pengeinstitutterne fortsat vil kræve revision i en række situationer. Aktørgruppens manglende indsigt i krav fra pengeinstituttet kan endvidere medvirke til vanskeligheder i forbindelse med adgang til likviditet.

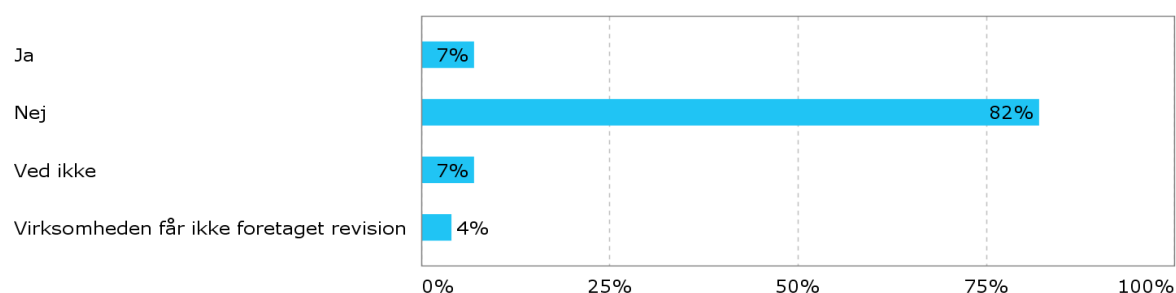
Som anført tidligere er revisors tilstedeværelse af stor betydning for troværdigheden til det aflagte regnskab. 57 % af de adspurgte virksomhedsledere vurderer, at netop pengeinstituttets tillid er den der søges i forbindelse aflæggelse af revideret regnskab. Krav fra pengeinstituttet synes dog ikke at være den primære årsag til, at virksomhederne vælger revision. Der opleves en generel opfattelse af, at beslutningstagen om revision kan tilskrives interne virksomhedsforhold, idet hele 49 % af de adspurgte fremfører, at revisionspåtegningen vælges af hensyn til efterspørgsel i virksomheden, hvor til forklaringen kan søges i principal-agentteorien.

67 % af respondenterne vurderer, at en revisionspåtegning øger virksomhedens kreditværdighed. Revisionspåtegningens betydning er derfor i nogen grad kendt blandt virksomhederne. I forlængelse heraf, opleves en markant lavere opfattet værdi af revisionspåtegningen sammenholdt med pengeinstitutterne. Det synes bemærkelsesværdigt, at 24 % af de adspurgte virksomhedsledere ikke har en klar holdning til, hvorvidt revisionspåtegningen øger virksomhedens kreditværdighed, hvilket synes at kunne årsagsforklare den forholdsvis lave angivelse af, at den primære årsag til valget af revision skyldes krav fra pengeinstituttet.

Tema 3: Lempelse af revisionspligten

Der hersker ingen tvivl om, at størstedelen af virksomhedslederne ikke vil fravælge revision, såfremt de havde mulighed herfor, hvilket afspejles i nedenstående figur. Dette forhold understøtter tidligere påstand om en modificeret markedsløsning med en vis ineffektivitet.

²⁵³ 69 % af respondenterne angiver at pengeinstitutter og andre långivere normalt modtager en kopi af virksomhedens årsregnskab.

Figur 29: Kunne det tænkes at virksomheden fremover vil fravælge revision?

Kilde: Bilag 4, Spørgeskemabesvarelse virksomhedsledere, spørgsmål 18

Ovenstående observation understøtter tidligere foretaget medlemsundersøgelse fra Dansk Erhverv, som tilmed fremviser at blot 18 % af de adspurgte ville fravælge revision af regnskabet, såfremt dette var en mulighed, jf. bilag 19.

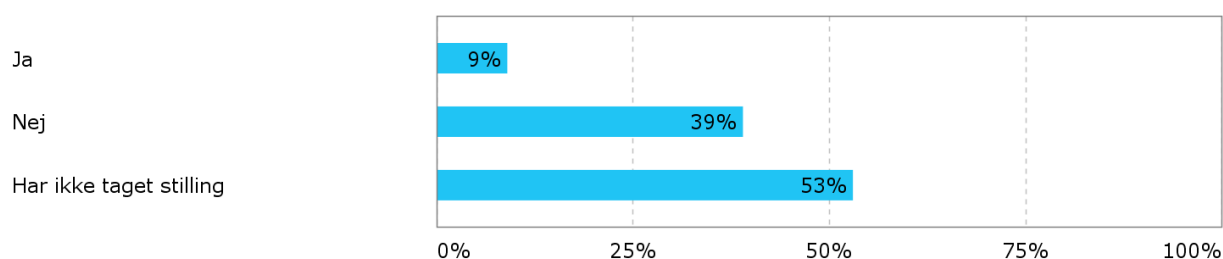
Vores undersøgelse påpeger, at de primære årsager til, at virksomhedslederne ikke ønsker at fravælge revision, skyldes grundlæggende intern efterspørgsel efter revision i virksomheden (49 %), at revisor er tilknyttet virksomheden som rådgiver hvorfor revision kommer i naturlig forlængelse heraf (25 %) samt at omkostningsbesparelsen ved fravalg af revision anskues som uvæsentlig i forhold til den værdi revision bibringer (24 %). Af ovenstående fornemmes derved en vis modstand over for grundtankerne omkring lempelse af revisionspligten. På trods af, at erhvervsorganisationerne Dansk Industri og Dansk Erhverv tidligere har fremvist opbakning til regeringens lempelsesstrategi, med argumentet om forbedring af danske virksomheders konkurrenceevne, synes vores undersøgelse at fremvise en vis modstand fra virksomhedsledernes side. Det kan vække underen, at holdningen fra virksomhedslederne og erhvervsorganisationerne opleves som divergerende, idet erhvervsorganisationerne netop repræsenterer virksomheder og brancheorganisationer. De forskellige holdninger kan antageligt skyldes, at erhvervsorganisationerne betragter lempelsen ud fra et konkurrencemæssigt perspektiv, hvortil de reducerede krav er af positiv karakter. Omvendt anlægger virksomhedslederne en mere kontekstbaseret tilgang, hvortil fravalg af revision kan have betydelige konsekvenser.

Virksomhedsledernes tilbageholdende indstilling til indførelse af en yderligere lempelse af revisionspligten, vurderes at kunne forklares med forøgelsen af størrelsesgrænserne, jf. Collis (2003). I større virksomheder vil revisionsomkostningerne opvejes af den værdi revision medfører. Ud fra ovenstående kan det antages, at respondenternes modstand skyldes, at virksomhederne netop er af en sådan størrelse, at fravalg af revision på ingen måde synes fordelagtigt ud fra en cost-benefit

betragtning. I forlængelse heraf, kan der stilles spørgsmålstejn ved, hvorvidt implementeringen af EU's tærskelgrænser er passende i den danske kontekst.

Tema 4: Behov

Blandt respondentgruppen angiver hele 39 %, at de ikke mener, at der er behov for en alternativ erklæringsstandard, hvortil blot 9 % af virksomhederne mener, at der eksisterer et reelt behov. Et fremtrædende holdepunkt hos denne interessentgruppe er, at hele 53 % af de adspurgte endnu ikke har taget stilling til hvorvidt der foreligger et behov, jf. nedenstående figur.

Figur 30: Vurderer du, at der har været et behov for en alternativ erklæringsstandard?

Kilde: Bilag 4, Spørgeskemabesvarelse virksomhedsledere, spørgsmål 32

Manglen på stillingtagen og interesse for virksomhedens muligheder kan antageligt skyldes en indgroet opmærksomhed på den værdi revision medfører, især i krisetider.²⁵⁴ 54 % af undersøgelsens deltagere markerer, at de ikke ønsker at vide mere om den udvidede gennemgang. Den manglende interesse fra virksomhedslederne synes at være opsigtsvækkende, idet valget af erklæringstype har afledte konsekvenser for virksomheden. Dette faktum kan skyldes en generel høj troværdighed til revisor og dennes rådgivning. På trods af denne muligvis blinde tiltro til revisor, synes manglen på stillingtagen fra virksomhederne at være foruroligende. Ovenstående holdepunkt vurderes endvidere at kunne begrundes med, at virksomhedslederne oplever, at videregivelse af information fra revisor er tilpas, hvorfor den generelle tiltro til revisor er stor.

Tema 5: Udvidet gennemgang

Besparelser (enrollment)

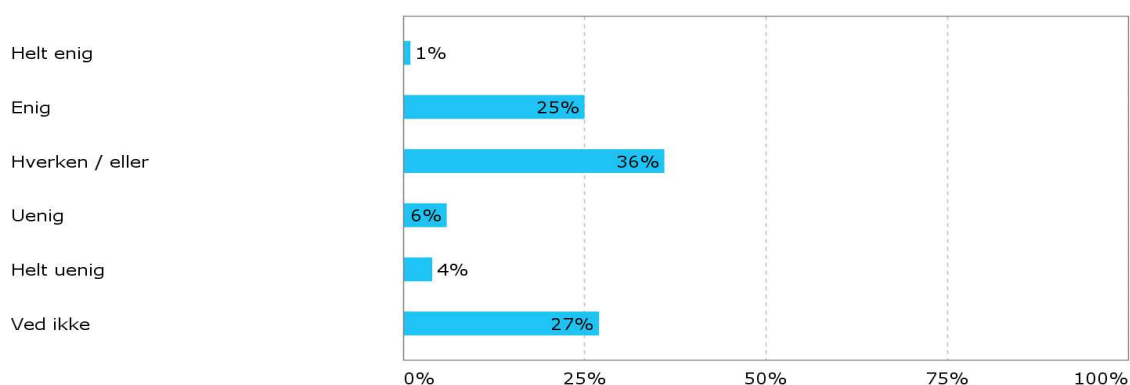
I kapitel 5 fremførtes det, at formålet med afskaffelse af revisionspligten samt implementering af udvidet gennemgang var at skabe besparelser for SMV-segmentet. 24 % af de adspurgte virksomhedsledere vurderer, at omkostningsbesparelsen ved fravalg af revision er uvæsentlig i forhold til værdien af revision, hvorfor regnskabet netop revideres. Afholdte omkostninger til revisor og multi-

²⁵⁴ FSR's medlemsundersøgelse (april 2009): "Finanskrisen sætter revisorer på landkortet"

ge besparelser betragtes altså ikke som afgørende for virksomhedslederne. På baggrund af disse anskuelser synes regeringens argument for afskaffelse af revisionspligten at mangle gennemslagskraft, idet argumentationen ikke er afpasset virksomhedernes opfattelse. Dette understøttes endvidere af, at blot 14 % af de virksomheder, der hverken får foretaget revision eller review angiver, at virksomheden ikke ønsker at afholde væsentlige omkostninger til revisor.

Der opleves delte meninger blandt virksomhedslederne i relation til, hvorvidt revision betragtes som en administrativ byrde. Blot 31 % af respondenterne giver udtryk for, at revision er en administrativ byrde. Denne forholdsvis lave andel synes at understøtte ovenstående vurdering af, at potentielle besparelser ved fravalg af revision ikke har afgørende betydning.

Nedenstående figur illustrerer, hvorvidt udvidet gennemgang forventes at medføre besparelser for virksomhederne.

Figur 31: Udsagn: ”Den nye erklæringsstandard forventes at give besparelser for virksomhederne”

Kilde: Bilag 4, Spørgeskemabesvarelse virksomhedslederne, spørgsmål 41

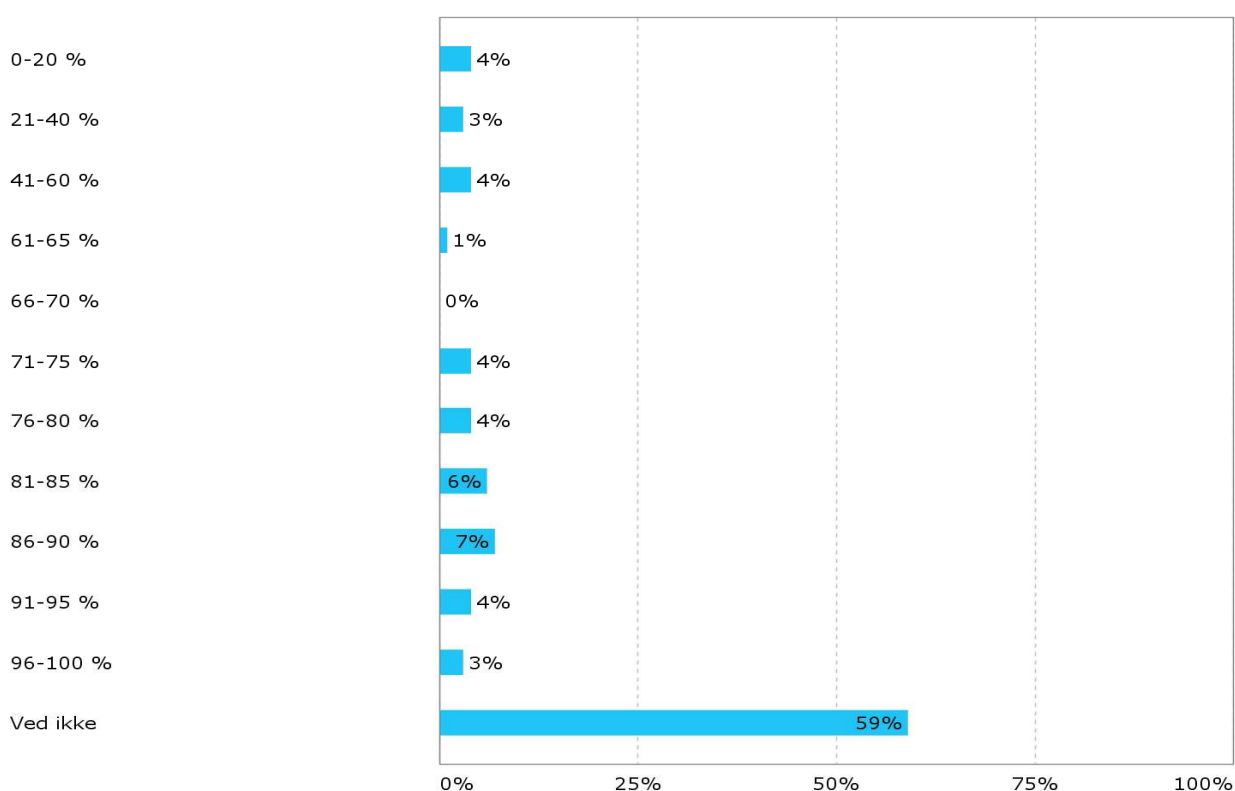
Figuren fremviser umiddelbart ikke et klart billede af, hvorvidt erklæringsstandarden kan forventes at indebære besparelser eller ej. At størstedelen af respondenterne har angivet ”Hverken eller” og ”Ved ikke” forekommer alarmerende, idet besparelsesrationalet netop har været regeringens hovedargument i fremførelsen af lovforslaget jf. kapitel 5.

Kendskab

Virksomhedsledernes kendskab til udvidet gennemgang anslås at være knap så udbredt sammenlignet med revisorer og pengeinstitutter. Blot 30 % af de adspurgte kender til erklæringsstandarden, 31

% har hørt om standarden, men ved reelt ikke hvad den indebærer, mens 34 % aldrig har hørt om udvidet gennemgang.²⁵⁵

Kendskabet til erklæringsstandarden og den medfølgende sikkerhed vurderes at være yderst begrænset, idet 59 % af respondenterne ikke ved hvilken grad af sikkerhed der opnås ved erklæring om udvidet gennemgang. De resterende 41 % af besvarelserne ses i intervallet fra 0-100 %, hvortil et mindre overtal (7%) vurderer, at erklæringen medfører en sikkerhed på 86-90 %. Dette forhold understreger virksomhedsledernes manglende kendskab til erklæringen og kan forklare den oplevede tilbageholdenhed.

Figur 32: Hvor høj grad af sikkerhed mener du at der opnås ved erklæring om udvidet gennemgang?

Kilde: Bilag 4, Spørgeskemabesvarelse virksomhedsledere, spørgsmål 31

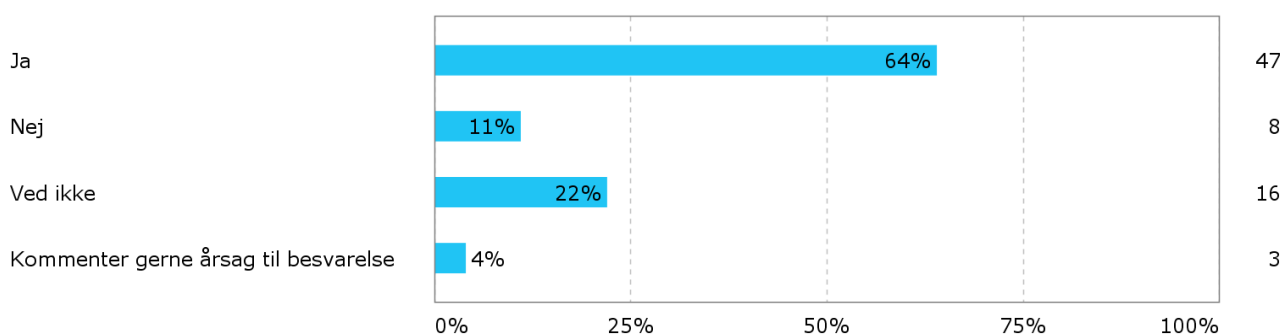
I forlængelse af ovenstående kan det diskuteres, hvorvidt kommunikation af standarden indtil nu har været tilfredsstillende. På den ene side opleves revisors rolle i forbindelse med videregivelse af information omkring forskellige ydelser, at være tilpas informerende. På den anden side vurderes det at være opsigtsvækkende, at blot 33 % af respondenterne har opnået kendskab til udvidet gennemgang gennem revisor. En større andel (34 %) angiver at kendskab til udvidet gennemgang er opnået gennem andre kilder, hvortil en overvægt af respondenterne fremfører, at kendskabet er op-

²⁵⁵ 4 % angiver "Ved ikke" (Summerer til 99 %, hvilket skyldes SurveyXacts egne afrundinger)

nået gennem vores henvendelse. Ud fra et overordnet perspektiv, synes ovenstående ikke at være i overensstemmelse med revisors informeringsniveau. Den forholdsvis beskedne kommunikation omkring udvidet gennemgang fra revisor, understøtter den generelt lave kendskabsgrad samt manglende stillingtagen. På baggrund heraf vurderes det, at tilrettelæggelsen af kommunikationen omkring udvidet gennemgang ikke har været tilstrækkelig, hvilket kan være af afgørende betydning for erklæringsproduktets overlevelse.

Stillingtagen til anvendelsen af udvidet gennemgang

Virksomhedslederne udviser skepsis over for udvidet gennemgang. Denne afmålthed anslås at skyldes manglende kendskab til standarden samt det faktum at de mulige besparelser ved fravalg af revision, ikke synes at være tilfredsstillende sammenholdt med reducere i erklæringens sikkerhed. Virksomhedsledernes tilbageholdenhed i forbindelse med fravalg af revision, illustreres af nedenstående figur.

Figur 33: Vil virksomheden vælge revision, selvom det ikke er påkrævet ved lov (revisionspligt)?

Kilde: Bilag 4, Spørgeskemabesvarelse virksomhedsledere, spørgsmål 23

Alene en mindre andel af de adspurgte virksomhedsledere er positivt stemte over for fravalg af revision. Argumenter for fastholdelse af revision ses bl.a. i forbindelse med ønske fra ledelsen/ejeren og/eller banken om at kunne fremlægge et revideret regnskab samt at sandsynligheden for udtrækning ved SKAT reduceres.

Den oplevede forbeholdenhed kan endvidere begrundes i en forståelse af, at udvidet gennemgang ikke kan sættes i stedet for revision, hvorfor de fleste mellemstore B virksomheder fortsat vil vælge revision. Forskellen i besvarelsene kan muligvis findes i den tiltænkte målgruppe for revisionsproduktet, hvortil virksomhedens størrelse vil have betydning for valg af erklæring, jf. litteraturanalyse.

En tidligere undersøgelse (Collis, 2003) fremfører fordele ved revision, herunder afgivelse af et ”godkendelses-stempel” på regnskabet, at troværdigheden af de finansielle oplysninger forbedres samt at revision giver sikkerhed til banken. Vores undersøgelse fremviser at hele 82 % af de adspurgte virksomhedsledere ikke ønsker at fravælge revision trods muligheden herfor, hvilket muligvis kan skyldes de ovenfornævnte forhold. Vi har tidligere fremført at virksomhedens størrelse er af essentiel betydning (Collis, 2003), hvilket opfattelsen fra virksomhedslederne synes at understøtte.

Regeringens hensigt om at fritage regnskabsklasse B virksomheder for revision, synes at have potentiel anvendelse ved mindre B virksomheder, der tidligere har været omfattet af revisionspligten, grundet størrelse og antageligt mindre kompleksitet. Det vurderes, at størstedelen af virksomhederne ikke opfatter revision som en administrativ byrde. Vores undersøgelse illustrerer derved, at blot en næsten ”ubetydelig” del af virksomhederne vil overveje at anvende udvidet gennemgang som et alternativ, hvortil omkostningsbesparelsesargumentet vurderes at være begrænset. Dette bør dog tages med et vist forbehold, da virksomhedsledernes holdning klart vil blive influeret af information fra revisor. Informerer revisor ikke om udvidet gennemgang, vil den forventede anvendelse blive yderst begrænset.

Virksomhedslederne udviser en generel negativ holdning og tilbageholdenhed rettet mod udvidet gennemgang, hvilket antageligt vil have betydning for erklæringsstandardens fremtid, da det netop er virksomhederne der indtager rolle som ”køber” af ydelsen. Forbeholdenheden vurderes, at stamme fra revisors manglende kommunikation omkring standarden, hvilket ledes tilbage til revisors mangel på kendskab.

Troværdighed

Blandt virksomhedslederne opleves delte meninger omkring, hvorvidt udvidet gennemgang vil sikre, at troværdigheden til årsregnskabet opretholdes.²⁵⁶ Spredningen blandt besvarelsene skyldes antageligt mangel på kendskab og det forhold, at beslutningstagen om udvidet gennemgang bør underbygges under velovervejede hensyntagen til interessenter, jf. afsnit ”Hvilken erklæring bør virksomhederne vælge?”. Troværdighed er ofte af afgørende betydning for virksomhedslederne, hvorfor respondentgruppen udviser tilbageholdenhed omkring anvendelse af erklæringsstandard.

²⁵⁶ 3 % er ”Helt enig”, 30 % ”Enig”, 31 % ”Hverken/eller”, 6 % ”Uenig”, 3 % ”Helt uenig” og 27 % angiver ”Ved ikke” til udsagnet: ”Udvidet gennemgang sikrer at regnskabets troværdighed opretholdes”

Vil udvidet gennemgang vinde indpas i Danmark

Det vurderes at være bekymringsvækkende, at 16 % af respondenterne ikke er bekendte med andre muligheder end revision. Manglen på viden omkring revisors ydelser, vil uden tvivl have betydning for, hvorvidt udvidet gennemgang bliver et reelt alternativ i praksis. Det faktum at virksomhedslederne ikke besidder kendskab til og viden omkring revisors ydelser, kan henføres til kommunikationen fra revisor.

Blot en mindre andel (11 %) vil overveje en anden ydelse end den nuværende. Af denne forholdsvis beskedne andel vil 43 % muligvis vælge udvidet gennemgang. Den restringerede opbakning fra virksomhedslederne, tyder ikke på, at udvidet gennemgang vil blive en uforbeholden succes. Blot 16 %²⁵⁷ vurderer, at erklæringen vil vinde indpas, hvilket anses som værende yderst begrænset. Denne udmelding bør dog tages med forbehold, da virksomhedslederne ikke kan udtrykke, hvorvidt erklæringsstandarden bliver en succes, idet de ikke besidder en grundlæggende indsigt i ydelsen. Hovedparten af respondenterne er ikke interesseret i at vide mere om den nye erklæringsstandard, hvorfor udbredelsen af kendskabet kan synes vanskelig.

7.4 SKAT

Tema 1: Hvordan forstås revisors ydelser og værdien heraf?

Respondenterne fra SKAT fremfører at revision er den ydelse der foretages oftest i SMV-segmentet, hvilket understøttes af besvarelser fra virksomhedslederne. SKAT har interesse i, at virksomhedernes regnskab revideres, da ressourceejeren anvender regnskabet i forbindelse med verificering af skatteberegning m.v., hvormed sikkerheden er af væsentlig betydning.

SKAT tillægger revision relativ høj værdi, hvilket understøttes med det faktum, at respondenterne udtrykker enighed om, at revision forbedrer finansiel information i årsregnskabet. Der opnås hermed en indikation af, at SKAT har stor tiltro til revisors arbejde, idet respondenterne tilmed fremfører, at manglende kontrol fra revisor medvirker til øget risiko for, at indberetninger til SKAT ikke besidder den fornødne kvalitet. Det kan med andre ord konkluderes, at nødvendigheden af kontrol fra SKAT's side mindskes ved revisors tilstedeværelse. Ud fra ovenstående fornemmes det, at revisorstanden har formået at viderekommunikere substansen af de ydelser der tilbydes, herunder især revision. Revision skaber uden tvivl værdi for samtlige aktører, grundet det signal der sendes, jf. signalteorien (Elling, 2012).

²⁵⁷ 1 % er "Helt enig" og 15 % er "Enig" i udsagnet: "Udvidet gennemgang vinder indpas i det danske erhvervsliv"

Tema 3: Lempelse af revisionspligten

Vores undersøgelse fremviser, at tidligere lempelser af revisionspligten i henholdsvis 2006 og 2011, har haft betydning for SKAT's arbejde. Dette kommer til udtryk i, at eventuelle fejl i grundlaget for angivelser til SKAT ikke bliver opdaget og rettet. Evaluering af erfaringer med tidligere lempelser af revisionspligten understøtter ovenstående udsagn, idet der opleves en større fejlprocent ved ikke-reviderede regnskaber i forhold til reviderede regnskaber.²⁵⁸ Som resultat heraf, har SKAT antageligt været nødsaget til at indføre øget kontrol, hvilket endvidere kan ses i sammenhæng med aktørens tidligere udtalelser om risiko for et større omfang af skatteunddragelser. På trods af det begrænsede antal respondenter, udtrykkes en generel forbeholdenhed over for afskaffelsen af revisionspligten, hvortil det fornemmes at SKAT ikke besidder tiltro til, at virksomhederne selv er i stand til at udarbejde regnskabet således, at indberetninger til SKAT er korrekte. Vores undersøgelse understøtter dermed tidligere holdninger fra SKAT, som i forbindelse med de tidligere lempelser har taget stilling som modstander, jf. kapitel 5.

Tema 4: Behov

Blandt respondenterne fra SKAT fornemmes delte holdninger omkring det reelle behov for en ny erklæringsydelse. Den ene af de to respondenter oplever, at de forhenværende erklæringsydelser forud for vedtagelsen af udvidet gennemgang, ikke har været tilstrækkelige til at opfylde samfundets behov og forventninger. Kravene til revision for små selskaber synes uforholdsmæssigt store, hvorfor selskaberne bør vælge den ydelse og bistand der dybest set er behov for. Omvendt er den anden respondent af den holdning, at udvidet gennemgang ikke er et reelt tilpasset produkt, hvorfor tiltroen til erklæringsproduktets fremtid er begrænset.

Tema 5: Udvidet gennemgang

Besparelser (enrollment)

Vores undersøgelse illustrerer, at SKAT på lige fod med regeringen er enige i, at afskaffelsen af revisionspligten vil føre til besparelser for SMV-segmentet. Derfor må det formodes, at regeringen har formået at kommunikere og overbevise aktørgruppen til at støtte op omkring initiativet (enrolled) med det bagvedliggende besparelsesargument. På trods af ovenstående umiddelbare enighed, synes SKAT ikke at fremvise tilslutning til udvidet gennemgang, hvilket berøres senere.

²⁵⁸ Erhvervsstyrelsen: "Evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt", 30. maj 2012

Kendskab

Respondenterne fra SKAT fremviser umiddelbart et grundlæggende kendskab til udvidet gennemgang, hvortil begge respondenter fremfører at, de er bekendte med erklæringsstandarden. Ovenstående vurderes at komme i naturlig forlængelse af medarbejdernes erhverv, hvorfor kendskabet ikke synes overraskende.

Stillingtagen til anvendelsen af udvidet gennemgang

Respondenterne forventer ikke, at indførelsen af udvidet gennemgang vil have betydning for SKAT's arbejde, hvilket synes at være i tråd med det forhold, at én af de supplerende handlinger skal udføres ved udvidet gennemgang, omfatter indhentelse af dokumentation på at indberetninger til SKAT er korrekte. Begge respondenter²⁵⁹ er enige i, at manglende kontrol af årsregnskabet fra revisor vil føre til øget risiko for, at indberetninger til SKAT ikke har den fornødne kvalitet. Derfor vil den supplerende handling være af væsentlighed betydning, idet fravær af denne, antageligt ville kræve yderligere ændringer i SKAT's arbejdsgange. Der opleves endvidere delte meninger blandt respondenterne, i forbindelse med stillingtagen til hvorvidt antallet af bedragerier vil stige som følge af fravælgelse af revision.²⁶⁰ Den ene respondent fra SKAT vurderer, at udvidet gennemgang ofte vil være tilstrækkelig til, at risikoen for væsentlige fejl eller mangler i regnskabet vil være reduceret til et passende lavt niveau, hvortil den anden hverken er enig eller uenig heri. Den ene respondent angiver, at udvidet gennemgang ikke vil være tilstrækkelig, hvorfor de fleste mellemstore virksomheder i regnskabsklasse B fortsat vil vælge revision, mens den anden respondent er uenig heri. På denne baggrund synes der ikke at eksisterer enstemmighed omkring holdningen til, hvorvidt udvidet gennemgang kan tilsidesættes med revision blandt medarbejderne hos SKAT.

Troværdighed

Der eksisterer tilsvarende delte meninger omkring, hvorvidt udvidet gennemgang sikrer, at regnskabs troværdighed opretholdes. Den ene respondent vurderer, at erklæringen er tilstrækkelig til at sikre troværdigheden, mens den anden respondent angiver at være hverken enig eller uenig i forholdet. SKAT kan betragtes som den aktør, der udviser størst tiltro til erklæringsstandardens trovær-

²⁵⁹ 50 % angiver "Helt enig" og 50 % svarer "Enig" til udsagnet: "Hvis ikke revisor kontrollerer virksomhedernes regnskaber, er der forøget risiko for, at indberetningerne til skattemyndighederne ikke har den fornødne kvalitet"

²⁶⁰ Halvdelen forventer at antallet af bedragerier vil stige som følge af fravalgt revision, mens den anden halvdel ikke forventer at der vil ske en stigning

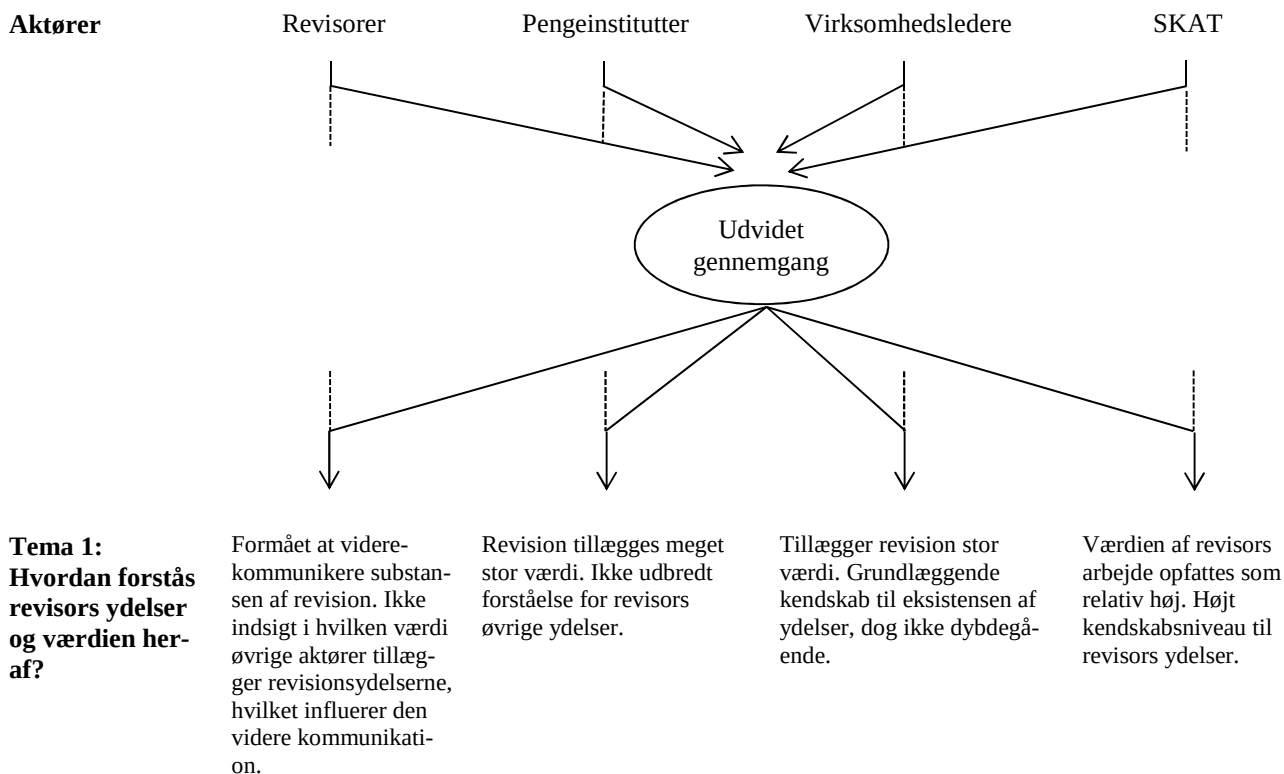
dighed. Dette forhold begrundes med, at revisor skal sikre, at indberetninger til SKAT er korrekte, hvorfor disse med rette kan forudsættes at være pålidelige.

Vil udvidet gennemgang vinde indpas i Danmark

Respondenterne forventer, at mellem 21-40 % af regnskabsklasse B virksomhederne vil anvende den nye erklæringsstandard. I henhold til tidligere fremførte resultater, må det antages, at det primært er små B virksomheder, der indgår i ovennævnte andel. Udmeldingen fra SKAT indikerer at aktørgruppen umiddelbart fremviser en positiv forventning omkring erklæringsstandardens anvendelse i praksis.

7.5 Sammenholdelse af aktører

På baggrund af ovenstående gennemgang foretages en sammenholdelse af aktørernes holdninger, for derved at anskueliggøre ligheder samt forskelle. Formålet med nærværende afsnit er at analysere aktørernes reaktion på implementering af udvidet gennemgang, hvilket kan danne grundlag for vurdering af, hvorvidt erklæringsproduktet kan tænkes at blive en succes. Forventningen til erklæringsstandardens udbredelse vil tage udgangspunkt i tidligere udvikling samt brug af nærværende afhandlings empiriske datagrundlag. Afsnittet vil tage sin form med udgangspunkt i nedenstående illustration, hvortil aktørernes holdninger præsenteres visuelt i tilknytning til fællesnævneren, udvidet gennemgang.

Tema 2: Kreditvurdering	Bekendt med vigtigheden af påtegningen i forbindelse med kreditvurdering.	Årsregnskabet indgår som et væsentligt element i kreditvurderingen. Pengeinstitutterne stiller i stort omfang krav til et revideret regnskab i forbindelse med kreditvurdering. Tillid til revisors arbejde er afgørende.	Revisionspåtegningen øger virksomhedens kreditværdighed. Revision vælges ikke af hensyntagen til pengeinstituttet, men derimod af hensyn til virksomhedsinterne forhold.	N/A
Tema 3: Lempelse af revisionspligten	Udtrykker tilfredshed med afskaffelse af revisionspligten (ændret indstilling sammenholdt med tidligere).	Forbeholdne over for lempelse af revisionspligten, hvilket begrundes med for høje størrelsesgrænser, hvortil krav om yderligere sikkerhedsstillelse kan blive en realitet. Generelt manglende stillingtagen til lempelserne.	Modstander af lempelsen, set i lyset af en uvæsentlig besparelse ved fravalg af revision, hvortil virksomhedens størrelse tilsvarende er et centralt element.	Tilbageholdenhed over for lempelsesstrategien grundet nødvendigheden af øget kontrol.
Tema 4: Behov	Blot et mindretal vurderer at der reelt har eksisteret et behov for et alternativ til revision.	Mener ikke at der har eksisteret et behov for et alternativt produkt til revision.	Generelt manglende stillingtagen til og modstand omkring eksistensen af et eventuelt behov for et alternativ til revision.	Delte meninger omkring behovet. De forhenværende erklæringsydelser har ikke været tilstrækkelige.
Tema 5 Udvidet Gennemgang Besparelser	Vurderer ikke, at indførelsen af udvidet gennemgang vil medføre de forventede besparelser.	Forventer ikke, at indførelsen vil medvirke til besparelser for virksomhederne.	Virksomhedslederne anser ikke den potentielle besparelse som afgørende, ud fra en cost-benefit betragtning.	Udviser enighed i regeringens besparelses-synspunkt.
<i>Kendskab</i>	Ikke indforstået med omfanget af arbejds handlinger samt sikkerhedsniveau.	Grundlæggende god kendskabsgrad, hvilket understøttes af viden omkring sikkerhed.	Begrænset kendskab til udvidet gennemgang og dertilhørende sikkerhedsniveau.	Grundlæggende kendskab.
<i>Stillingtagen til anvendelsen</i>	Delte holdninger til, hvorvidt erklæringsydelsen er et godt alternativ for klienter. En overvejende del antyder, at anvendelsen primært vil ske hos små B virksomheder.	Udvidet gennemgang er brugbar, men i nogle tilfælde vil der være krav til yderligere sikkerhedsstillelse. Mangel på kontinuitet mellem sikkerhed og konklusion.	Afvisende over for fravalg af revision. Et mindretal vil overveje udvidet gennemgang.	Delte holdninger omkring, hvorvidt udvidet gennemgang kan sidestilles med revision.
<i>Troværdighed</i>	N/A.	Troværdigheden opretholdes kun i nogen grad.	Delte meninger omkring, hvorvidt troværdigheden opretholdes.	Delte meninger omkring, hvorvidt troværdigheden opretholdes. SKAT indtager position som den aktør der udviser størst tiltro til troværdigheden.

Vil udvidet gennemgang vinde indpas i Danmark?	Afhænger af virksomhedsspecifikke forhold. Mangel på kendskab → Anses som værende kritisk for erklæringsstandardens anvendelse.	Begrænset tiltro. 25 % mener at erklæringsproduktet vil vinde indpas.	Mangel på kendskab og kommunikation influerer troen på udvidet gennemgang i en sådan grad, at virksomhedslederne ikke er i stand til at tage stilling. 16 % angiver at udvidet gennemgang vinder indpas.	Ja, 21-40 % af B virksomhederne forventes at benytte udvidet gennemgang.
--	---	---	--	--

Figur 34: Aktørers holdninger

Kilde: Egen tilvirkning med inspiration fra Christensen, M., Skærbæk, P. Accounting, Organizations and Society (2010): "Consultancy outputs and the purification of accounting technologies"

Ved sammenholdelse af de fire aktørgrupper, vurderes pengeinstitutterne at tillægge revision langt større værdi sammenlignet med de øvrige aktører. Pengeinstitutterne fremtræder som den aktør, der udadtil tillægger revision størst værdi. Ved sammenligning af de øvrige aktørers holdning til i hvor stor udstrækning pengeinstitutter tillægger revision værdi, anses det som en generel tendens, at disse ikke fremviser samme grad af tilslutning som pengeinstitutterne selv. Virksomhedslederne betragtes som den aktørgruppe, der umiddelbart ligger sig tættest op af pengeinstitutternes holdning, hvilket umiddelbart skyldes aktørens interageren med pengeinstituttet, i forbindelse med opnåelse af likviditet. Det synes at være foruroligende, at revisorerne ikke besidder indsigt i, i hvilket omfang pengeinstitutterne tillægger revision værdi. Hvis der ikke eksisterer konsistens mellem revisorerne holdning til pengeinstituttets opfattede værdi og pengeinstituttets reelt oplevede værdi, vil revisor ikke være i stand til at tilbyde klienterne en virksomhedstilpasset rådgivning.

Pengeinstitutter, virksomhedsledere og SKAT synes ikke at fremvise en udbredt forståelse af øvrige revisionsydelser (review og assistance med regnskabsopstilling), som ellers er tilfældet ved revision. Den manglende forståelse og indsigt vurderes at have betydning for ydelseernes anvendelse, hvilket kan ledes tilbage til revisors kommunikation. Det forhold at pengeinstitutterne ikke besidder kendskab til revisors øvrige ydelser vil tale for, at aktøren vil kræve revision.

I forbindelse med udførelse af revisorerhvervet, er det væsentligt at inddrage regnskabsbrugeres væsentlighedsbetragtning, jf. Flints revisionsteori, hvorfor en manglende forståelse for tillæggelse af værdi vil kunne have indvirkning på revisors fastlæggelse af kommunikation og rådgivning.

Der opleves en generel indforståethed blandt aktørgrupperne om, at et revideret regnskab i stor grad danner grundlag for pengeinstitutternes kreditvurdering. Det fornemmes at virksomhedslederne ikke besidder indsigt i, hvor stor betydning pengeinstitutterne tillægger et revideret regnskab, hvilket øjensynligt vil påvirke aktørens kreditmulighed. De forskellige opfattelser kan forklare, hvorfor kun

en mindre andel af de adspurgte virksomhedsledere angiver, at årsregnskabet underlægges revision, som resultat af krav fra pengeinstituttet.

Pengeinstitutter, virksomhedsledere og SKAT udviser alle forbeholdenhed over for endnu en lempelse i revisionspligten. Årsagen til denne tilbageholdenhed, synes dog ikke at være funderet i ensartede begrundelser. Pengeinstitutterne vurderer, at størrelsesgrænserne er for høje, virksomhedslederne ønsker ikke at gøre brug af afskaffelsen grundet nedgang i erklæringens sikkerhedsniveau, set i forhold til en uvæsentlig besparelse i honoraret og SKAT angiver, at virksomhederne ikke er i stand til at udarbejde regnskabet således at indberetningerne er korrekte. Revisorerne er den eneste aktørgruppe, der udviser opbakning til afskaffelse af revisionspligten. Forklaringen herpå skyldes angiveligt, at revisors arbejde lettes ved udførelse af udvidet gennemgang, da SMV-virksomhederne ofte ikke har etableret interne kontroller, jf. litteraturanalysen.

Som resultat af ovenstående gennemgang, opleves divergerende holdninger til det egentlige behov for en alternativ ydelse. Det må kunne konkluderes, at revisorerne optræder som den aktør, der er mest positiv over for udvidet gennemgang. Pengeinstitutterne har valgt ikke at følge trop, formentlig grundet den reducerede pålidelighed og det faktum, at der i en række situationer omvendt foreligger behov for den høje grad af sikkerhed som revision medfører i krisetider. Indførelse af endnu et produkt i revisors erklæringssortiment, kan desuden bidrage til yderligere forvirring blandt pengeinstitutterne, idet disse nu skal forholde sig til endnu et produkt. Virksomhedslederne udviser et relativt begrænset engagement i tilknytning til behovet, hvilket sandsynligvis skyldes tiltro til revisors arbejde og dennes (manglende) rådgivning, idet det vurderes, at virksomhedslederne i stor grad læner sig op af revisors anbefalinger.

David Flints teori anviser, at samfundets forventninger og behov er afgørende for standardudstedelsesprocessen, hvorfor etablering af nye standarder kan betragtes, som en løbende resultatvirkning af forventninger og behov fra samfundet. Vores undersøgelse fremfører overraskende, at størstedelen af aktørerne ikke har oplevet et udækket behov, forud for indførelsen af udvidet gennemgang.

I denne forbindelse kan der derfor stilles spørgsmålstegn ved, hvorfor indførelsen af den nye erklæringsstandard er blevet en realitet. Ifølge Flints teori omkring standarder i praksis, må eksistensen af behov og forventninger fra samfundet være gældende forud for udstedelse af nye standarder. Vores undersøgelser synes ikke at understøtte dette teoretiske holdepunkt, idet størstedelen af aktørerne

udviser tilbageholdenhed over for det nye erklæringsprodukt. Den minimale tilslutning vurderes at skyldes mangelfuld tilrettelæggelse af kommunikationen i forbindelse med indførelsen af den nye erklæringsstandard og det faktum, at der reelt ikke har eksisteret et behov for et nyt produkt. Det ikke-eksisterende behov kan i henhold til Flints revisionsteori derfor rejse tvivl om, hvorvidt udviklet gennemgang vil opnå udbredelse blandt virksomhederne, hvilket understøtter ovenstående. På trods af tidligere antagelse om, at Flints revisionsteori ikke udelukkende kan finde anvendelse ved revision, men derimod også andre erklæringsydelser, vurderes analysens resultater at fremvise et reelt behov for opdatering af allerede eksisterende teorier eller udformning af nye teorier på området, således at disse omfavner andre erklæringsydelser end blot revision.

Endvidere synes det relevant at foretage en paralleldragning til tidligere fremførte undersøgelser foretaget af FEE²⁶¹, jf. kapitel 5. Rapporten understreger utvetydigt et behov for indførelse af alternative erklæringsprodukter i kølvandet på ændrede markedsvilkår. Resultaterne af nærværende afhandlings undersøgelser synes at være stik modsat dette holdepunkt, idet respondenterne ikke tilkendegiver et lignende behov.

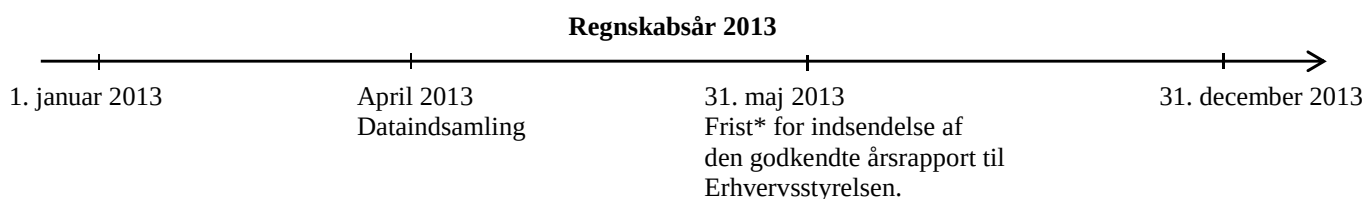
Revisorer, pengeinstitutter og virksomhedsledere udviser en fælles holdning til, at regeringens tiltag ikke fører til besparelser for de danske virksomheder, hvortil SKAT er den eneste aktørgruppe, som er tilhængere af regeringens besparelsessynpunkt. Den forholdsvis lave opbakning til hovedargumentet bag lovforslaget, synes derfor ikke at have sin berettigelse. Dette holdepunkt vurderes, at have afgørende betydning for erklæringsstandardens anvendelse, idet hovedparten af aktørgrupperne ikke er blevet overbevist om formålet med indførelsen.

Den tidligere anlagte kritik mod den omtalte AMVAB-metode, jf. litteraturanalysen, vurderes endvidere at have indflydelse på aktørernes tilslutning omkring besparelsesargumentet. Aktørerne vil muligvis besidde en forudindtaget opfattelse omkring regeringens udmelding om besparelser, hvortil rationalet og angivelse af besparelser muligvis bliver taget med vis forbehold. Tilsvarende kan den konservative lempelsesstrategi have haft indvirkning på aktørernes *enrollment* og dermed modtagelse af produktet, idet strategien og tidligere udvikling, kan synes at fremlægge en skepsis omkring nye tiltag på revisionsområdet.

²⁶¹ Undersøgelse om brug af andre erklæringsopgaver i Europa, "Survey on the Provision of Alternative Assurance and Related Services Across Europe" FEE, July 2009

Kenskabsniveauet til udvidet gennemgang er vidt forskelligt blandt de fire aktørgrupper. Under hensyntagen til det faktum, at revisorerne antageligt må besidde en større indsigt i erklæringsproduktet sammenholdt med øvrige aktører. Pengeinstitutterne og SKAT besidder en grundlæggende indsigt i standarden og den medfølgende grad af sikkerhed. Revisorerne udtrykker, at de er bekendte med den nye standard, hvilket dog ikke synes reelt at være tilfældet. Vi har ikke opnået en overbevisning om, at revisorerne har en klar forståelse for, hvilke arbejdshandlinger der bør udføres og hvilket sikkerhedsniveau udvidet gennemgang fører til. Det forhold, at revisorerne ikke besidder tilstrækkelig indsigt i erklæringsstandard, vil antageligt have konsekvenser for anvendelsen, hvorved der bør foretages handlinger som sikrer, at revisorerne opnår et grundlæggende kendskab og derved formår at viderekommunikere og anvende standarden i praksis. Det skal understreges, at ovenstående ræsonnementer er foretaget på baggrund af en forventning om, at revisorerne besidder elementær viden og kompetencer, hvorfor krav til disse antageligt er større set i forhold til øvrige aktører.

I henhold til Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard, punkt 4, gælder standarden for udvidet gennemgang af årsregnskaber, som besluttet på ordinære generalforsamlinger, der er afholdt den 1. januar 2013 eller senere. Hovedparten af danske virksomheder anvender kalenderåret som regnskabsår, hvilket vil sige at årsrapporten er dækkende for perioden 1. januar – 31. december. I henhold til Selskabslovens § 88, stk. 2, skal den ordinære generalforsamling afholdes i så god tid, at den godkendte årsrapport kan indsendes til Erhvervsstyrelsen,²⁶² således at denne modtaget i styrelsen inden udløbet af fristen i ÅRL. Fristen for indsendelse til Erhvervsstyrelsen er senest 5 måneder efter regnskabsårets afslutning, dvs. 31. maj 2013.²⁶³

Figur 35: Tidslinje

Kilde: egen tilvirkning

*Frist for indsendelse af årsrapport for regnskabsåret 2012 (skæve regnskabsår er ikke medtaget).

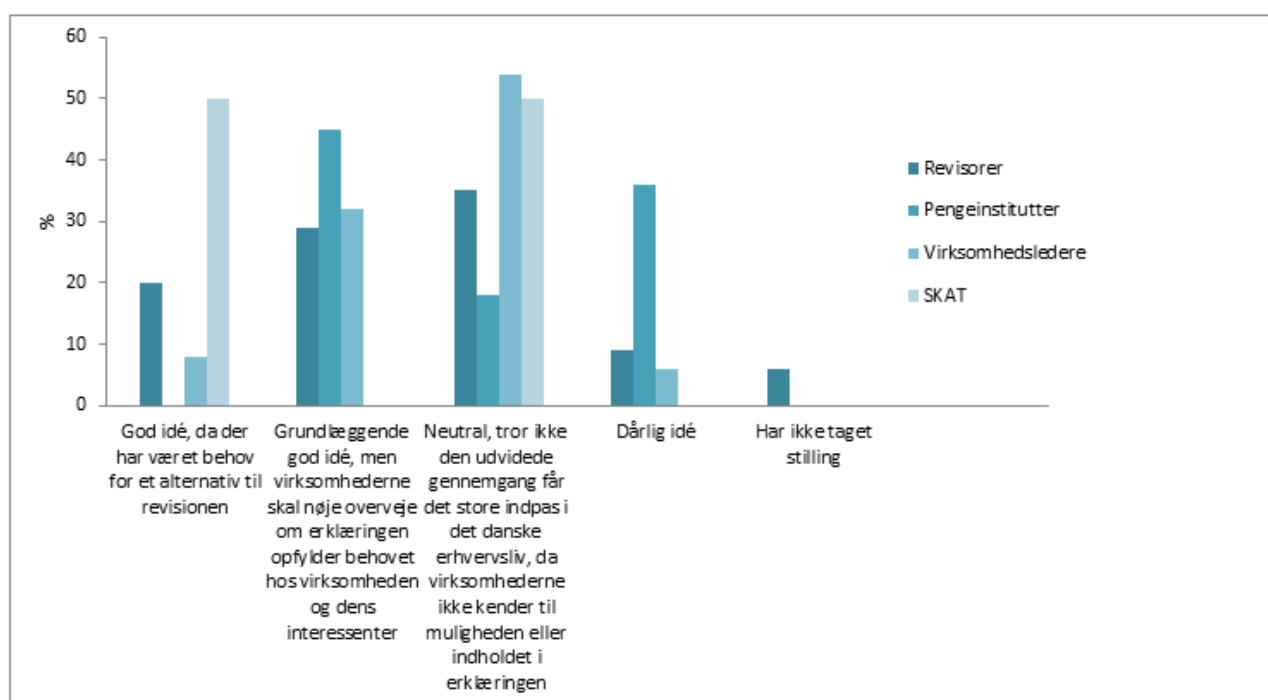
²⁶² Pr. 1. januar 2012 er Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, Erhvervs- og Byggestyrelsen og visse opgaver fra IT- og Telestyrelsen lagt sammen til Erhvervsstyrelsen

²⁶³ Vejledning om aktieselskabets liv, udgivet af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen december 2010

Da afhandlingens dataindsamling har fundet sted i april 2013 vurderes fremfundne resultater at give et retvisende øjebliksbillede, hvad angår anvendelse af udvidet gennemgang for regnskabsåret 2013. Undersøgelsen fremviser et generelt manglende kendskab til indhold og forudsætninger blandt revisorer, hvortil det må kunne konkluderes, at erklæringsstandarden på denne baggrund ikke vurderes at finde udbredt anvendelse for regnskabsåret 2013.

Virksomhedslederne udviser tilsvarende begrænset kendskab til erklæringsstandarden og det dertilhørende sikkerhedsniveau, hvilket antageligt kan begrundes med revisorernes manglende kendskab og kommunikationen omkring udvidet gennemgang.

Aktørgrupperne udviser delte meninger omkring den forventede anvendelse af udvidet gennemgang, hvortil en vis splittelse blandt revisorerne, pengeinstitutterne, virksomhedslederne og SKAT opleves. I nedenstående figur illustreres aktørgruppernes holdning til indførelsen af udvidet gennemgang.

Figur 36: Holdning til indførelsen af den udvidede gennemgang

Kilde: Bilag 2-5, Spørgeskemabesvarelse revisorer, pengeinstitutter, virksomhedsledere og SKAT

Revisorerne udtrykker, at udvidet gennemgang antageligt vil være et godt alternativ for små regnskabsklasse B virksomheder, hvorfor standarden ikke anses som værende anvendelig for større B virksomheder. Denne opfattelse synes ligeledes at være gældende hos pengeinstitutterne, som fremfører, at standarden er brugbar, men at der i nogle tilfælde vil blive stillet krav til yderligere sikkerhedsstillelse. Netop krav til yderligere sikkerhedsstillelse, har været i fokus i forbindelse med ud-

vikling af den alternative erklæring. Forhenværende Økonomi- og Erhvervsminister, Brian Mikkelsen, henledte akkurat opmærksomheden på det forhold, at den udarbejdede standard ikke bør sætte virksomhederne i en position, hvor de stilles over for yderligere krav fra interessenter, jf. afsnit ”Anden lempelse i Danmark”. På baggrund heraf vurderes erklæringsstandarden ikke at imødegå tidligere fremførte betænkeligheder.

SKAT udviser endvidere delte meninger omkring, hvorvidt udvidet gennemgang kan sidestilles med revision. Holdningen fra pengeinstitutter og SKAT skyldes antageligt manglende kontinuitet mellem sikkerheden og erklæringens konklusion, hvorfor det synes vanskeligt at konkludere om standarden er anvendelig eller ej. Virksomhedslederne er den eneste aktørgruppe der udviser en klar holdning til indførelsen af erklæringsstandarden. Aktørgruppen er klart afvisende over for at fravælge revision, jf. en cost-benefit betragtning. Det bør dog understreges, at virksomhedernes holdning i stort omfang fornemmes at være præget af revisors kommunikation og i nærværende tilfælde manglen på samme.

Både pengeinstitutter og virksomhedsledere udviser delte meninger omkring opretholdelse af troværdighed i årsregnskabet ved udførelse af udvidet gennemgang. Tilbageholdenheden fra virksomhedslederne kan forklares med en generel mangel på viden om revisors ydelser. Pengeinstitutterne udtrykker, at erklæringen blot i nogen grad vil øge troværdigheden, hvilket ligeledes understøtter pengeinstitutternes delte holdninger til erklæringsproduktet, da det ikke er muligt at foretage en konkret vurdering af, i hvilke tilfælde standarden er anvendelig. SKAT er den aktørgruppe, der udviser størst tiltro til erklæringsstandardens troværdighed. Årsagen til ovenstående skyldes antageligt, at revisorerne skal indhente dokumentation på, at indberetninger til SKAT er korrekte. Aktørernes delte meninger omkring troværdigheden, vil endvidere have betydning for erklæringens anvendelse, da interessenternes opfattelse af erklæringens troværdighed vil være afgørende i tilknytning til en rationel beslutningstagen på baggrund af årsregnskabet. Der opnås en indikation af, at samfundet ikke besidder tilstrækkelig viden om effektiviteten af udvidet gennemgang. Tillid til effektiviteten skal være til stede før virksomheder vil overveje at anvende erklæringsstandarden, jf. bilag 8, Flint 9 koncepter.

Generelt opleves en negativ holdning til indførelsen af udvidet gennemgang, hvilket antageligt vil have betydning for erklæringens anvendelse. Erklæringsstandarden befinder sig på nuværende tids-

punkt i introduktionsfasen, hvortil aktørgruppernes kendskab til indhold og anvendelighed er af afgørende betydning for om udvidet gennemgang vil kunne indtræde i en vækstfase. Formår aktørerne at opnå større kendskabsgrad til produktet vil holdningen til erklæringsproduktet antageligt ændre sig.

Erklæringsproduktets overlevelse afhænger af en række forhold, hvorfor der i naturlig forlængelse heraf opleves blandede forventninger til erklæringsstandardens succes. SKAT er den eneste respondent, der udviser tiltro til, at udvidet gennemgang vil vinde indpas i det danske erhvervsliv, mens de øvrige aktørgrupper udviser skepsis omkring erklæringsstandardens mulige anvendelse. Revisorerne angiver, at anvendelsen vil afhænge af virksomhedsinterne forhold, hvorfor det ikke er muligt at foretage en konkret kalkulation af den estimerede benyttelse.

Kapitel 8 Opsummering og fremtiden

8.1 Konklusion

Indførelsen af udvidet gennemgang har bidraget til endnu et revisionsprodukt i revisors erklærings-sortiment. Udviklingen har fremvist, at der i Danmark er sket erkendelse af, at revision er et utilpasset produkt for mindre virksomheder. Det såkaldte gap mellem revision og review er nu for Danmarks vedkommende udfyldt med erklæringsstandarden, udvidet gennemgang.

Revisors erklæringsydelser divergerer med hensyn til omfanget arbejdshandlinger, konklusionens udformning samt graden af sikkerhed. Revisors tilkendte forståelse af klienten divergerer i henhold til den erklæring der ydes, hvoraf kendskabsgraden stiger i takt med erklæringens sikkerhed. Det er centralt, at virksomhedslederen er indforstået med, hvilken ydelse der er tilpasset virksomhedens karakteristika og behov, for derved at kunne foretage et valg der er afstemt i forhold til disse. Først end dette er muligt, er det nødvendigt, at virksomhederne er bekendt med udvalget af revisors erklæringsydelser. Det er ikke muligt at foretage en konkret vurdering af, hvilken ydelse der er optimal i enkeltstående tilfælde, da forholdet afhænger af virksomhedsinterne anliggender, herunder størrelse og kompleksitet, hvortil en cost-benefit betragtning bør foretages.

Danmark har anlagt en konservativ lempelsesstrategi med hensyn til anvendelse af EU's lempelses mulighed, hvormed der er udvist tilbageholdenhed i forbindelse med forøgelse af størrelsesgrænserne for fritagelse af revision. Danmark har foretaget lempelser i revisionspligten i 3 omgange, hvortil

de 2 første lempelser kom til udtryk i forhøjelse af tærskelgrænserne. Den seneste lempelse tog form af ren afskaffelse af revisionspligten for regnskabsklasse B virksomheder, med dertil indførelse af et nyt erklæringsprodukt, udvidet gennemgang. Den seneste udvikling har anvist en markant ændring i lempelsesstrategien, hvortil Danmark i stigende grad følger udviklingen i EU, der tilsvarende har reguleret størrelsesgrænserne i opadgående retning. Resultater af tidligere lempelser i Danmark har fremvist en stigende tendens i antallet af virksomheder der fravælger revision, som følge af lempelserne, hvilket kan sidestilles med erfaringer fra England, jf. Collis (2003).

Udviklingen i EU vurderes at have været præget af pres fra de forskellige medlemslande, hvortil en fuldstændig strømlinet strategi ikke har været at anskue. På den ene side tilsigter EU harmonisering af den lovpligtige revision blandt medlemslandene, mens der på den anden side gives mandat til implementering af alternative erklæringer hjemlet i national lovgivning. Belysningen af udviklingen fremviser en umiddelbar klar og veldefineret retning som tilstræbes, det er blot eksekveringen af strategien der synes at have sine mangler. Forholdet skyldes til dels manglende initiativ og vilje fra IFAC, hvorfor medlemslandene ser sig nødsaget til, at tage forbehold og iværksætte nationale foranstaltninger. På baggrund af udviklingstendensen kan det konkluderes, at IFAC har sat en stopklods for udvikling af en international alternativ erklæring, hvortil det fornemmes at organet ikke er tilhænger af alternative ydelser.

Vi har kunnet konstatere at markedspladsen for revisors ydelser er kontureret ved deltagelse af køber og sælger, som ved ethvert andet handelsmarked. Det specielle ved netop revisionsmarkedspladsen er, at denne er underlagt omfattende regulering i form af love, standarder og krav, således at markedspladsen ikke kan betragtes som fri. Vi har gennem afhandlingen kunne udlede, at en generalisering af udbyderne af revisionsydelser ikke har været mulig, idet forskelle mellem disse anses som værende elementære i praksis, hvilket kommer til udtryk i kapacitet, størrelse, konkurrencemæssig position samt evnen til at omstille sig ændrede klient-behov.

SMV-virksomhederne benytter i stort omfang SMP'er, når beslutningstagen om revisionsvirksomhed skal foretages. Det er dog ikke udelukkende SMP'er der er tilknyttet SMV'er i Danmark. Big 4 indtræder tilsvarende, som væsentlige aktører på markedet, med dertilhørende betragtelige markedsandele, hvorfor den nye regulering omkring udvidet gennemgang potentielt får indvirkning på størstedelen af branchen.

Vi har kunnet konkludere, at udviklingen i revisionspligten har medvirket til øget segregering af danske virksomheder på et overordnet reguleringsniveau. Reguleringsomfanget for mindre virksomheder er blevet reduceret med indførelse af udvidet gennemgang, dog opleves den modificerede markedsløsning som ineffektiv, grundet virksomhedernes bibeholdelse af revision trods mulighed for fravalg.

Ud fra aktøranalysen kan det konkluderes, at indførelsen af udvidet gennemgang er mødt med vidt forskellige holdninger fra aktørerne. Et af hovedargumenterne for regeringens indførelse af den særlige erklæringsstandard, var at skabe besparelser for virksomhederne. Besparelsesargumentet synes imidlertid ikke at have fundet tilslutning fra aktørerne.

På trods af litteraturanalysens tydelige indikation af et udækket behov for SMV-virksomhederne, kan der ud fra afhandlingens empiriske undersøgelse, stilles spørgsmålstejn ved det reelle behov. Virksomhedslederne fremviser en overraskende modstand og manglende stillingtagen til behovet for den alternative erklæringsstandard, hvortil det fornemmes, at aktørgruppen læner sig op af revisors rådgivning. Revisorerne synes tilsvarende ikke at tilskrive markedet for revisors ydelser, i tilknytning til SMV, det store behov for en sådan erklæring. Pengeinstitutterne markerer i forlængelse heraf tydeligt, at aktørgruppen ikke mener at der har eksisteret et behov for et alternativ til revision. Analysen fremhæver hermed at den offentlige holdning fra repræsentanter og fagorganisationer, der udadtil påpegede et reelt behov for en erklæring, til udfyldelse af det eksisterende gap mellem revision og review, ikke understøttes af nærværende afhandlings empiriske resultater.

Kendskab til erklæringsproduktet vurderes at være afgørende for, hvorvidt erklæringens indtræden på det danske marked bliver en succes. Revisorerne, der kan betragtes som bindeleddet mellem erklæringsstandarden og virksomhederne, vurderes bemærkelsesværdigt ikke at besidde et nærmere og dybdegående kendskab til udvidet gennemgang, herunder arbejdshandlinger og sikkerhed. Da revisor ofte indtager rollen som rådgiver i SMV-segmentet, vurderes manglen på kendskab at sætte en stopklods for den potentielle anvendelse af erklæringsstandarden. Manglen på kendskab understøttes endvidere af, at virksomhedsledernes viden omkring erklæringsproduktet ikke i udbredt grad stammer fra revisor.

Vi har på baggrund af ovenstående kunne konkludere, at revisorerne begrænsede kendskabsniveau vurderes, at have altafgørende betydning for viderekommunikation af udvidet gennemgang. Det

faktum, at revisorerne ikke formår at informere potentielle købere af erklæringsproduktet om den nye mulighed, hidfører en selvsagt afholdenhed blandt virksomhedslederne.

Anvendelse af erklæringsstandarden vil i stor grad afhænge af aktørernes holdning til behovet, kendskabet, stillingtagen til fravalg af revision og ikke mindst troværdighed. Pengeinstitutter og virksomhedsledere udviser begge en forbeholdenhed over for erklæringsproduktets opretholdelse af troværdighed. Dette holdepunkt kan tilsyneladende have den konsekvens, at anvendelsen af erklæringsstandarden bliver begrænset, idet produktets overlevelse er en afledt effekt af efterspørgsel efter ydelsen.

Analysen konkluderer hermed at introduktionen af erklæringsydelsen øjensynligt vil få en hård medfart, grundet en holdning blandt aktørerne der tilnærmelsesvis kan betragtes som negativ. Respondentgrupperne synes ikke, at indførelsen af udvidet gennemgang er hensigtsmæssig, grundet modstand i forbindelse med fravalg af revision, nedgang i sikkerhedsniveau og dermed troværdighed til regnskabet.

8.2 Perspektivering

I tilknytning til afhandlingens aktøranalyse, synes det interessant at anlægge overvejelser omkring, hvilken retning den fremtidige udvikling af revisionspligten vil tage, herunder overvejelser omkring udvidet gennemgang.

I henhold til ovenstående har vi kunne konkludere, at der til trods for indførelsen af udvidet gennemgang foreligger betydelig mangel på kendskab til erklæringsstandarden. Det er derfor interessant at foretage en vurdering af, hvilke tiltag der kan igangsættes, således at kendskabet og dermed den potentielle anvendelse forøges. Revisionsvirksomhederne bør sikre, at medarbejderne besidder indsigt i processen omkring udvidet gennemgang herunder klientaccept, planlægning, udførelse, dokumentation, konklusion og rapportering. Revisorerne bør tildeles værktøjer, hvormed de bliver i stand til at forklare forskelle mellem revision, udvidet gennemgang og review ikke mindst over for klienten, men også pengeinstituttet. Opnåelse af kendskab og viden omkring udvidet gennemgang, kan ske via interne- eller eksterne kursusudbydere.

Endvidere synes det interessant at undersøge resultaterne af den anden lempelse, i lighed med evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt, som følge af den første lempelse. Herved ville det

være muligt at opnå en indikation af forudsætninger for beslutningstagen omkring den anden lempelse og tilmed undersøge eksistensberettigelsen af udvidet gennemgang.

I forlængelse af den danske udvikling med yderligere lempelser af revisionspligten, hvortil fuld udnyttelse af EU's størrelsesgrænser nu er en realitet, kan det ligeledes forventes, at øvrige EU-lande foretager tilsvarende lempelser, således at der opstår øget harmonisering blandt medlemslandene, hvad angår tærskelgrænserne. Denne harmonisering vil have positiv indflydelse på reglerne om lovpligtig revision på EU-plan, idet der dermed opnås en fælles holdning til revisionspligten, hvortil virksomhederne endvidere sikres lige vilkår, således at der ikke opstår konkurrenceskævvridning i forbindelse med omkostninger til revisionshonorar.

Det må erkendes at der regionalt (EU) og internationalt (IFAC) eksisterer fundamentalt modsatrettede holdninger til, hvorvidt udstedelse af et erklæringsprodukt tilpasset mindre virksomheder er en god idé. Idet der endnu ikke foreligger synlige resultater, på trods af flere års debat, vil det være interessant at undersøge om IFAC vil holde fast i dens klare udmelding, eller om den internationale revisororganisation bukker under for EU's pres og at der derfor på sigt vil ske udstedelse af en erklæring tilpasset SMV-segmentet, som tilsvarende forefindes på regnskabsområdet i form af IFRS for SME's.

På nuværende tidspunkt forefindes primært revisionsteorier, der understøtter behovet for revision. Samfundsudviklingen har medvirket til indførelse af andre erklæringsydelser, hvortil teorien ikke synes at understøtte behovet herfor. Det kan synes nødvendigt at opdatere allerede eksisterende teorier i en sådan grad, at disse tilpasses nugældende samfundsforhold.

Litteraturliste

Bøger:

Andersen, Ib (2005) *Den skinbarlige virkelighed – om vidensproduktion inden for samfundsvidenskaberne*. Forlaget Samfundslitteratur, 3. udgave

Boolsen, Merete Watt (2008) *Spørgeskemaundersøgelser fra konstruktion af spørgsmål til analyse af svarene*. Hans Reitzels Forlag, 1. udgave, 1. oplag

Christensen, M., Füchsel, K., Langsted, L. B. og Loft, A. (2000) *Revision – koncept & teori*. Forlaget Thomson, 2. udgave, 1. oplag

Elling, Jens O. (2002) *Årsrapporten – teori og regulering*. Gads Forlag, 1. udgave, 1. oplag

Elling, Jens O. (2012) *Finansiel rapportering – teori og regulering*. Gjellerup/Gads Forlag, 3. udgave, 1. oplag

Elm-Larsen, Rolf (2010) *Offentlig revision – empiri og teori*. Thomson Reuters Professional, 2. udgave/1. oplag

Flint, David (1988) *Philosophy and Principles of Auditing – An Introduction*. The Macmillan Press Ltd.

Füchsel, K., Gath, P., Langsted, L. B., og Skovby, J. (2010) *Revisor – regulering & rapportering*. Thomson Reuters, 2. udgave, 1. oplag

Loft, Anne et al. (1994) *Revision: Funktion og vision – Et festskrift for Robert Sloth Pedersen*. Foreningen af Yngre Revisorer

Nygaard, Claus (2005) *Paradigmatænkning (og dens begrænsning)*. Forlaget Samfundslitteratur, 1. udgave

Porter, Brenda (2004): “*Audit expectation-performance gap in the United Kingdom in 1999 and comparison with the gap in New Zealand in 1989 and in 1999*”

Rapporter og undersøgelser

- ”Rapport fra Udvalget om erhvervsobligationer som finansieringskilde for små og mellemstore virksomheder” november 2012
<http://www.evm.dk/~media/oem/pdf/2012/pressemeddelelser-2012/22-11-12-udvalget-om-erhvervsobligationer/rapport-udvalget-om-erhvervsobligationer-22-11-12.ashx>
- “FINAL REPORT: Study on the effects of the implementation of the acquis on statutory audits of annual and consolidated accounts including the consequences on the audit market” Paris, November 9th 2011 by Joëlle Le Vourc’h and Pascal Morand
http://ec.europa.eu/internal_market/auditing/docs/studies/201111-summary_en.pdf
- ”AMVAB Basismåling på årsregnskabsloven” Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, januar 2004

<http://www.eogs.dk/graphics/nyheder/AMVAB.pdf>

- "Rapport om revisionspligten for B-virksomheder" Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, marts 2005
http://www.erhvervsstyrelsen.dk/file/239579/rapport_revisionspligten_Bvirksomheder_marts2005.pdf
- "Evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt" Erhvervs- og Selskabsstyrelsen 8. december 2009
<http://www.narf.no/upload/14236/Evaluering%20av%20dansk%20revisionsplikt-lempning.pdf>
- "Evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt" Erhvervs- og Selskabsstyrelsen 30. maj 2012
http://www.erhvervsstyrelsen.dk/file/254759/Evaluering_erfaringer_lempet_revisionspligt.pdf
- Collis, Jill (2003) "Directors' Views on Exemption from the Statutory Audit", A Research Report for the DTI, October 2003
- Collis, Jill (2007) "Progress towards harmonisation of audit exemption in the EU and the case of the UK"
- "Survey on the Provision of Alternative Assurance and Related Services Across Europe" Federation of European Accountants, July 2009
http://www.ibr-ire.be/nl/het_instituut/actualiteit/internationaal/Documents/3532_Survey-on-the-Provision-of-Alternative-Assurance-and-Related-Services-Across-Europe.pdf
- FSR's medlemsundersøgelse (april 2009): "Finanskrisen sætter revisorer på landkortet"

Artikler og tidsskrifter:

Langsted, Lars Bo: *At slå to fluer med et smæk – et godt alternativ til revision*
Revision & Regnskabsvæsen nr. 5, maj 2010

Brandt, Ulla: *Revisionspligt og administrative byrder*
Revision & Regnskabsvæsen nr. 5, maj 2010

Krogh, Per: *Når midlet bliver målet*
Revision & Regnskabsvæsen nr. 5, maj 2010

Bay, Jannik: *Revision og andre erklæringsopgaver – internationalt set*
Revision & Regnskabsvæsen nr. 5, maj 2010

Koktvedgaard, Kristian: *Lempelse af revisionspligten – Fase II*
Revision & Regnskabsvæsen nr. 5, maj 2010

Borges, Jens: *Revisionspligt for mindre virksomheder*

Inspi, 35. årgang, nr. 5, 2005

Jensen, Ane Arnth: *En dyr besparelse at fjerne revisionen*

Inspi, 35. årgang, nr. 5, 2005

Lassen, Carlos Villaro og Sestoft, Christian: *Serviceerhverv forsvare revisionspligten*

Inspi, 35. årgang, nr. 5, 2005

Nicolaisen, Søren: *Frivillighed vil skabe nye produkter og mere konkurrence*

Inspi, 35. årgang, nr. 5, 2005

Larsen, Heidi Schütt: *Afskaf ikke revisionspligten*

Inspi, 35. årgang, nr. 5, 2005

Koktvedgaard, Kristian: *Er revision værdiløs for de mindre virksomheder?*

Inspi, 35. årgang, nr. 5, 2005

Bærentsen, Jørgen Peter: *Revisionspligt – eller ej – for klasse B-virksomheder?*

Inspi, 35. årgang, nr. 5, 2005

Munch, Joachim: *Udvidet gennemgang – nyt alternativ til revision*

INSPI, 42. årgang, nr. 12, 2012

Ballas, Apostolos A. and Fafaliou, Irene (2008) *Market Shares and Concentration in the EU Auditing Industry: the Effects of Andersen's Demise*

9. August 2008, International Atlantic Economic Society

Kolby, Mads (2013) *Kamp om regnskaberne*

Business specialrapport, 3. sektion, 7. februar 2013, Berlingske Business Magasin

Lassen, Laurits Harmer og Ruskov, Jens (2011) *BDO overhaler Ernst & Young*

Revisoranalysen 2011, 3. sektion, 9. februar 2011, Berlingske Business Magasin

Sørensen, Niels (2012) *Forretningsudvikling er vigtig*

SIGNATUR - nr. 3, oktober 2012

Bunch, Lars og Andersen, Lotte (2006) *Reduktion af revisionspligten*

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen R&R nr. 6, 2006

Juel, Frederik M. (2005) *Dansk Folkeparti afviser at lempe revisionspligt*

Berlingske Business, 2. august 2005

Christensen, M., Skærbæk, P. Accounting, Organizations and Society (2010) *Consultancy outputs and the purification of accounting technologies*

Kandidatafhandlinger

Johansen, Brian og Wessel-Tolvig, Jacob: *Konsekvenser ved lempelse af revisionspligten for små og mellemstore selskaber*, Institut for regnskab og revision, CBS februar 2007

Jensen, Thomas Lehman: *Revisionspligt for mindre selskaber – Konsekvenserne ved ophævelse eller lempelse af revisionspligten*, CBS foråret 2006

Valtersdorf, Kåre og Damgaard, Mathias: *Lempelse af revisionspligten – Studier i ændrede regler om revision i små selskaber*, CBS juni 2007

Petersen, Gitte Brogaard: *Kvalitetsstyring af revisors rådgivningsydelse*, CBS oktober 1994

Internetadresser:

- FSR "Debat: Regeringen overser værdien af revisors arbejde" 20.05.2010
http://m.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Nyheder/Nyheder%202010/Debat_Regeringen%20overser%20vaerdien%20af%20revisorers%20arbejde
<http://www.fsr.dk/> Udgivet af FSR. Besøgt februar 2013.
- ICAS "EU audit policy debate rumbles on" 27.11.2012
http://icas.org.uk/News/Latest_News/EU_audit_policy_debate_rumbles_on/
<http://icas.org.uk/default.aspx>. Udgivet af ICAS. Besøgt februar 2013.
- Buch, Peter "Revision er ikke en administrativ byrde" (marts 2009)
<http://koegge.lokalavisen.dk/revision-er-ikke-en-administrativ-byrde-/20090315/ARTIKLER/808154737/>
<http://koegge.lokalavisen.dk/>. Besøgt februar 2013.
- FSR "Fakta om grænserne for revisionspligt og administrative lettelser" (doc)
<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ePibNKtkdPYJ:www.fsr.dk/~/media/Files/FSR/Nyheder%2520og%2520presse/Politiske%2520maerkesager/Fakta%2520grnser%2520og%2520adm%2520et17032010.ashx+&cd=1&hl=da&ct=clnk&gl=dk>
<http://www.fsr.dk/> Udgivet af FSR. Besøgt februar 2013.
- FSR "Udvidet gennemgang af årsregnskaber, der udarbejdes efter årsregnskabsloven _UDKAST" 15.02.2013
http://www.fsr.dk/Faglige_informationer/Revision%20og%20andre%20erklaeringsopgaver/Udvidet%20Gennemgang/Standard%20om%20udvidet%20gennemgang
<http://www.fsr.dk/> Udgivet af FSR. Besøgt februar 2013.
- Erhvervsstyrelsen "Nu bliver digitale årsrapporter obligatoriske" 28.06.2012
<http://www.erhvervsstyrelsen.dk/pressesoeg/430840/5>
www.erhvervsstyrelsen.dk udgivet af Erhvervsstyrelsen. Besøgt marts 2013.
- FSR "Revisionsteknisk Udvalg"
http://www.fsr.dk/Faglige_informationer/Revision%20og%20andre%20erklaeringsopgaver/Revisionsteknisk%20Udvalg%20-%20Kopi
<http://www.fsr.dk/> Udgivet af FSR. Besøgt marts 2013.

- FSR og Dansk Erhverv "Revision giver bonus på bundlinjen" september 2011
<http://www.fsr.dk/~media/Files/Presse%20og%20nyheder/Analyser/FSR-sur-vey/Unders%C3%B8gelse%20om%20v%C3%A6rdien%20af%20revision%20FINAL.ashx>
- FSR " ISRE 2400 (ajourført), Opgaver om review af historiske regnskaber" 08.02.2013
http://www.fsr.dk/Faglige_informationer/Revision%20og%20andre%20erklæringsopgaver/Andre%20internationale%20standarder/Standarder%20om%20review/ISRE%202400%20ajourfoert%20februar%202013
- FSR "Ny erklæringsstandard giver bedre rammevilkår for virksomhederne" Pressemeddelelse 06.12.2012
<http://www.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Pressemeddelelser/Pressemeddelelser%202012/Vedtagelse%20af%20udvidet%20gennemgang>
- FSR " Regeringen lancerer alternativ til revision for mindre virksomheder" Pressemeddelelse 15.03.2012
<http://www.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Pressemeddelelser/Pressemeddelelser%202012/SMV-standard>
- FSR " Bøder på vej til glemsomme virksomheder" Nyhed 09.07.2012
<http://www.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Nyheder/Nyheder%202012/adm-boeder>
- FSR "Pengeinstitutter tillægger revision stor værdi" 16.12.2010
<http://www.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Nyheder/Nyheder%202010/Pengeinstitutter%20tillaegger%20revision%20stor%20vaerdi>
- FSR " Børsen: Revisorbranchen ved en skillevej" Kronik bragt i Børsen 12. januar 2012
<http://www.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Vi%20mener/Debat/Revisorbranchen-ved-en-skillevej>
- FSR " FSR støtter effektiv lettelse af administrative byrder" Pressemeddelelse 1. marts 2011
<http://fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Pressemeddelelser/Pressemeddelelser%202011/FSR-stotter-effektiv-lettelse-af-administrative-byrder>
- FSR " Regeringen tager fejl, når den ser revision som en administrativ byrde" Nyhed 10.03.2009
http://m.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Nyheder/Nyheder%202009/FSR_%20Regeringen%20tager%20fejl_%20naar%20den%20ser%20revision%20som%20en%20administrativ%20byrde
- FSR " Folketinget har nu sagt ja til at indføre den nye erklæringsstandard" Faglig Nyhed 06.12.2012
http://www.fsr.dk/Faglige_informationer/Revision%20og%20andre%20erklæringsopgaver/Love%20og%20bekendtgørelser/Erklæringsstandard%20lovgivning%20paa%20plads

- FSR "FSR hilser arbejde om ny erklæringsstandard velkommen" Pressemeddelelse 18. marts 2010
<http://m.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Nyheder/Nyheder%202010/FSR%20hilser%20arbejde%20om%20ny%20erklæringsstandard%20velkommen>
- FSR "International Federation of Accountants (IFAC)
<http://fsr.dk/Om%20os/Internationale-medlemsskaber/IFAC>
- FSR "Udvidet gennemgang kan spare SMV'erne for 130 millioner" Pressemeddelelse 26.05.2011
<http://www.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Pressemeddelelser/Pressemeddelelser%202011/Udvidet-gennemgang-kan-spare-SMV-erne-for-130-millioner>
- SKAT "Egen virksomhed - få styr på reglerne - Du skal lave et regnskab"
<http://www.skat.dk/SKAT.aspx?oId=365122&chk=202849>
- SKAT "Egen virksomhed - få styr på reglerne – Du skal betale skat"
<http://www.skat.dk/SKAT.aspx?oId=365128&chk=202849>
- "Going from the Big 8 to the Big 0??" Monday, May 23, 2011
<http://davehancox.blogspot.dk/2011/05/going-from-big-8-to-big-0.html>
- Opdateret grundnotat vedrørende Kommissionens grønbog "Revisionspolitikken: Læren af krisen" af 13. oktober 2010. Økonomi- og Erhvervsministeriet
<http://www.ft.dk/samling/20101/almdel/eru/bilag/98/936555.pdf>
- "IFAC Updates Practice Management Guide for SMPs" Dec 14, 2011
<http://www.ifac.org/news-events/2011-12/ifac-updates-practice-management-guide-smpps>
- IFAC: "History"
<http://www.ifac.org/about-ifac/organization-overview/history>
- "MS Fagligt Udvalg Nyhedsbrev" Nyhedsbrev til medarbejdere i MS-firmaerne, nr. 10, 2005
[http://www.msfp.dk/pages/_8C450649A97949B4C12572A50079E024/\\$file/MS-nyhedsbrev_10_April_2005.pdf](http://www.msfp.dk/pages/_8C450649A97949B4C12572A50079E024/$file/MS-nyhedsbrev_10_April_2005.pdf)
- "Evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt" Seehasusen, Jesper. Advokatavisen, 20. juni 2012
<http://www.advokatavisen.dk/flx/artikler/evaluering-af-erfaringer-med-lempet-revisionspligt-585/>
- PwC "Stil skarpt på din virksomhed og dine interessenters behov"
<http://www.pwc.dk/da/revision/udvidet-gennemgang-virksomheds-behov.jhtml>
- PwC "Ny erklæringsstandard giver muligheder for Danmarks små virksomheder"
<http://www.pwc.dk/da/presse/meddelelser/ny-erklæringsstandard.jhtml>

- Ernst & Young ”Lempelse af revisionspligten for små og mindre virksomheder” af David-
sen, Christina Maria, 24. juni 2010
<http://www.ey.com/DK/da/Services/Assurance/Accounting-Compliance-and-Reporting/artikel---lempelse-af-revisionspligten-240610>
- KPMG ” Udvidet gennemgang af årsregnskaber”
<http://www.kpmg.com/dk/da/vores-ydelser/audit/sider/udvidet-gennemgang-af-aarsregnskaber.aspx>
- Den Europæiske Unions officielle websted ”Direktiver”
http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/l14527_da.htm
- “International standards on review and compilation engagements need revision to respond to changing markets needs” FEE Pressemeldelse 27. juli 2009
http://www.fsr.dk/~media/Files/FSR/Faglige_informationer/Revision%20og%20andre%20erklæringsop-gaver/Internationalt/FEE/News%20Release%20Alternative%20Assurance.ashx
- “Audit exemption for private limited companies”
<https://www.gov.uk/audit-exemptions-for-private-limited-companies>
- “Knowledge guide to International Standards on Auditing (ISA)” ICAEW
<http://www.icaew.com/en/library/subject-gateways/auditing/knowledge-guide-to-international-standards-on-auditing>
- Erhvervsstyrelsen ”EU og Internationalt”
http://www.erhvervsstyrelsen.dk/eu_aktieselskaber
- Sohn, Ole (2012) Erhvervs- og Vækstministeriet: ”FSR – danske revisorerers årsmøde”
<http://www.evm.dk/ministeren/taler/2012/19-09-12-fsr-danske-revisorers-aarsmoede>
- Navne & Numre® Erhverv, NN Markedsdata – viden der skaber værdi
<http://www.nnmarkedsdata.dk/>
- SurveyXact <https://www.survey-xact.dk/>
- ”Online spørgeskema: Fordele og ulemper”
<http://www.spoergeskema.nu/fordele-ulemper-online-spoergeskema.php>

Publikationer:

- ”Vækst med vilje” (maj 2002)
<http://www.evm.dk/resources/oem/static/publikationer/html/vilje/vilje.pdf>
- ”Nye mål” (2005)
http://www.stm.dk/publikationer/reggrund05/index.htm#Nye_m%C3%A5l

- "Et Danmark, der står sammen" (oktober 2011)
http://www.stm.dk/publikationer/Et_Danmark_der_staar_sammen_11/Regeringsgrundlag_okt_2011.pdf
- "Doing business in the U.S." PKF Accountants and business advisers
<http://www.pkf.com/media/771386/pkf-doing-business-in-us.pdf>
- "Den nye definition af små og mellemstore virksomheder - Brugervejledning og erklæring" Europa-Kommissionen, Publikationer om erhvervs og industri
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/sme_definition/sme_user_guide_da.pdf
- "Indsigt i årsregnskabsloven KPMG's praktiske guide til forståelse af loven" KPMG, 3. udgave 2008/09
http://ilex.cbs.dk/diverse/bib/Indsigt_i_%C3%A5rsregnskabsloven_KPMG.pdf
- "Den nye årsregnskabslov vedrørende - nyheder og væsentlige ændringer" RevisorGruppen
http://www.martinsen.dk/uploads/tx_rgddocument/Den_nye_aarsregnskabslov.pdf
- "SBA-faktablad – Danmark" 2010/2011, European Commission, Enterprise and Industry
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2010-2011/denmark_da.pdf
- "Forventningskløften" trykt i RI Information – Revisionsinstituttet november 2008
<http://www.ri.dk/media/RI-nov08.pdf>
- "En udvidet gennemgang – ny erklæringsstandard til små og mellemstore virksomheder" af FSR
<http://www.fsr.dk/~media/Files/FSR/Nyheder%20og%20presse/Politiske%20maerkesager/pjece.ashx>
- "Udvidet gennemgang - En fordel for små og mellemstore virksomheder!" af Deloitte
http://www.deloitte.com/assets/Dcom-Denmark/Local%20Assets/Documents/Udgivelser/Publikationer/Revision/Udvidet_gennemgang_marts_2012.pdf
- "Merværdi ved revision - Revision og erklæringer fra revisor skaber værdi" af Beierholm
http://www.beierholm.dk/fileadmin/user_upload/pdf/Faglig_udviklingsafd/Merværddi_ved_revision_web.pdf
- "GRØNBOG Revisionspolitik: Læren af krisen" Bruxelles, Europa-Kommissionen 13.10.2010
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0561:FIN:DA:PDF>
- "GREEN PAPER Audit Policy: Lessons from the Crisis" European Commission, Brussels, 13.10.2010
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0561:FIN:EN:PDF>

- Analysis of the EU Consultation on the Green Paper “Audit Policy: Lessons from the Crisis”. En undersøgelse fra Goethe-universitet af Böcking, Hans-Joachim, Gros, M. Wallek, C. and Worret, D.
http://www.fsr.dk/~media/Files/Presse%20og%20nyheder/Politiske%20maerkesager/fremtidens%20revisionspolitik/Diverse/Analysis%20of%20the%20EU%20Consultation%20on%20the%20Green%20Paper%20Audit%20Policy%20Lessons%20from%20the%20Crisis_B%C3%B6cking%20et%20al_2011.ashx
- “IFAC SMP QUICK POLL: 2012 ROUND-UP” IFAC
<http://www.ifac.org/sites/default/files/publications/files/IFAC-SMP-Quick-Poll-2012-Round-Up.pdf>
- “Guide to Practice Management for Small- and Medium-Sized Practices” IFAC, Third Edition
<http://www.ifac.org/sites/default/files/publications/files/SMP-Practice-Management-Guide-3e.pdf>
- ”Grønbog – Den lovpligtige revisors rolle, stilling og ansvar i Den Europæiske Union” (96/C 321/01)
http://europa.eu/documents/comm/green_papers/pdf/com96_338_da.pdf
- ”Review of how accountants support the needs of small and medium-sized companies and their stakeholders” Professional Oversight Board for Accountancy, Marts 2006
<https://www.frc.org.uk/Our-Work/Publications/POB/Review-of-How-Accountants-Support-the-needs-of-%281%29.aspx>
- ”FSR årsberetning 2009”, udgivet maj 2010
<http://www.fsr.dk/~media/Files/Om%20os/Aarsberetninger/fsr%20aarsberetning%202009.ashx>
- ”Revisors erklæringer”, juni 2010, Beierholm
<http://www.beierholm.dk/publikationer/kort-og-godt/revisors-erklæringer.html>
- ”Konjunkturbarometer, 1. kvartal 2013” af DI Videnrådgiverne med tilvirkning fra Danmark Statistik
http://viden.di.dk/SiteCollectionDocuments/Konjunkturbarometer%20-%20januar%202013_FINAL.pdf
- “The ICAEW Assurance Service on unaudited financial statements – Interim Technical Release AAF 03/06”
<http://www.icaew.com/~media/Files/Technical/Audit-and-assurance/assurance/tech-release-aaf-03-06.pdf>

Love, standarder og vejledninger m.m.

- Rådets fjerde direktiv 78/660/EØF af 25. juli 1978 på grundlag af traktatens artikel 54, stk. 3, litra g), om årsregnskaberne for visse selskabsformer
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31978L0660:DA:HTML>
- Revisorloven - Lov om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder, LOV nr. 468 af 17/06/2008
- Erklæringsbekendtgørelsen - Bekendtgørelse om godkendte revisorers erklæringer, nr. 385 af 17. april 2013
- Selskabsloven - Bekendtgørelse af lov om aktie- og anpartsselskaber, lovbekendtgørelse nr. 322 af 11. april 2011
- Tidligere gældende erklæringsbekendtgørelse - Bekendtgørelse om godkendte revisorers erklæringer, nr. 668 af 26. juni 2008
- Årsregnskabsloven - Lovbekendtgørelse nr. 323 af 11/04/2011
- Tidligere gældende årsregnskabslov: Lov nr. 720 af 25/06/2010
- Tidligere gældende årsregnskabslov: Lov nr. 245 af 27/03/2006
- ISA 200 Den uafhængige revisors overordnede mål og revisionens gennemførelse i overensstemmelse med Internationale Standarder om Revision
- ISA 220 Kvalitetsstyring ved revision af regnskaber
- ISA 315 Identifikation og vurdering af risici for væsentlig fejlinformation igennem forståelse af virksomheden og dens omgivelser
- ISA 500 Revisionsbevis
- ISA 700 Udformning af en konklusion og afgivelse af erklæring om et regnskab
- ISA 705 Modifikationer til konklusionen i den uafhængige revisors erklæring
- ISRE 2400 DK Review af regnskaber og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning
- ISRE 2400 (ajourført), Opgaver om om review af historiske review af historiske regnskaber
- ISRS 4410 DK Assistance med regnskabsopstilling og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning
- ISAE 3000 DK Andre erklæringsopgaver med sikkerhed end revision eller review af historiske finansielle oplysninger og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning

- ISAE 3400 DK Undersøgelse af fremadrettede finansielle oplysninger (budgetter og frem-skrivninger) og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning.
- ISQC 1 Kvalitetsstyring i firmaer, som udfører revision og review af regnskaber, andre er-klæringsopgaver med sikkerhed samt beslægtede opgaver
- Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard for små virksomheder (Udvidet gennemgang af års-regnskaber)
- ”Tillægsbetænkning over forslag til lov om ændring af lov om erhvervsdrivende virksomhe-ders aflæggelse af årsregnskab m.v. (årsregnskabsloven), bogføringslov samt lov om stats-autoriserede og registrerede revisorer”
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=98947>
- L 50 Forslag til lov om ændring af lov om erhvervsdrivende virksomheders aflæggelse af årsregnskab m.v. (årsregnskabsloven), bogføringslov samt lov om statsautoriserede og regi-strerede revisorer.
<http://www.ft.dk/samling/20051/lovforslag/L50/baggrund.htm>
- L 190 Forslag til lov om ændring af årsregnskabsloven og selskabsloven (Lempelse af revi-sionspligten), fremsat 26. marts 2010
<http://www.ft.dk/samling/20091/lovforslag/l190/index.htm>
- Betænkning over Forslag til lov om ændring af årsregnskabsloven og selskabsloven (Lem-pelse af revisionspligten) af økonomi- og erhvervsministeren (Brian Mikkelsen), 20. maj 2010
http://www.folketingstidende.dk/RIpdf/samling/20091/lovforslag/L190/20091_L190_betaenkning.pdf
- Erhvervsudvalget 2009-10, L 190 Bilag 4, Offentligt
<http://www.ft.dk/samling/20091/lovforslag/l190/bilag/4/843829/index.htm>
- Høringssvar fra FSR, Forslag til lov om ændring af årsregnskabsloven og selskabsloven (lempelse af revisionspligten), 7. april 2010
<http://m.fsr.dk/~media/Files/Faglig%20viden/Hoeringssvar/2010%20-%201786001%20-%2026%20h%C3%B8ringssvar.ashx>
- Høringsnotat vedrørende Forslag til lov om ændring af årsregnskabsloven og selskabsloven (lempelse af revisionspligt mv.), Økonomi- og Erhvervsministeriet, 26. april 2010
<http://www.ft.dk/samling/20091/lovforslag/l190/bilag/2/834645/index.htm>
- Lovforslag om lempelse af revisionspligten (L 190), FSR/DIREKTIONEN/190510
<http://www.ft.dk/samling/20091/lovforslag/l190/bilag/6/848821.pdf>
- Lovforslag nr. L 26 Forslag til Lov om ændring af årsregnskabsloven og revisorloven (For-enkling af revisionspligten og styrket offentligt tilsyn med revisorer m.v.)
http://www.ft.dk/RIpdf/samling/20121/lovforslag/L26/20121_L26_som_fremsat.pdf

- L 26 – Årsregnskabsloven og revisorloven – Høringssvar
<http://www.ft.dk/samling/20121/lovforslag/l26/bilag/1/1165014/index.htm>
- Høringsnotat vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af årsregnskabsloven og revisorloven, 11. september 2012
<http://www.ft.dk/samling/20121/lovforslag/l26/bilag/1/1165015.pdf>
- Kommissionens henstilling af 6. maj 2003 om definitionen af mikrovirksomheder, små og mellemstore virksomheder
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:124:0036:0041:da:PDF>

Øvrigt materiale:

- Forelæsningsmateriale af Jeppesen, Kim K., ”Teori om revision”, 7. marts 2012, Revision 2 cand.merc.aud. CBS
- Elm-Larsen, Rolf (1994) ”Revision i agentteoretisk belysning” trykt i ”Revision: Funktion og vision”. Cand.merc.aud. CBS, materialesamling, efterår 2011
- Laursen, Peter B. ”Agentteori og revisorer”
Cand.merc.aud. CBS, materialesamling, efterår 2011
- Zoom abc, Tema: Erhvervskunder og kreditvurdering, videoklip: 1 minut og 30 sekunder til 1 minut og 50 sekunder (Djursland bank – temaer)
<http://zoom.systime.dk/index.php?id=226>
- Kursusmateriale om udvidet gennemgang fra FaktaKurser.dk, primo 2013 (pdf)
Instruktør Bjarne Aalbæk
- Selskabsselvangivelse for aktieselskaber 2012 hentet via ”Selvangivelse - for aktieselskaber m.fl. (og datterselskaber)”
<http://www.skat.dk/SKAT.aspx?oId=88237>
- Statistikbanken - MPK101: Valutakurser årsgennemsnit efter land (AFSLUTTET)
<http://www.statistikbanken.dk/statbank5a/SelectVarVal/saveelections.asp>
- Danmarks Statistik, PRDST806: Bogføring- og revisionsvirksomhed efter branche, serviceydelser og omsætning og eksport

Bilag

Bilagsoversigt

Bilag 1: Distributionsmail

Bilag 2: Spørgeskemabesvarelse revisorer

Bilag 3: Spørgeskemabesvarelse pengeinstitutter

Bilag 4: Spørgeskemabesvarelse virksomhedsledere

Bilag 5: Spørgeskemabesvarelse SKAT

Bilag 6: Principal-agentteorien

Bilag 7: Flints 7 postulater

Bilag 8: Flints 9 koncepter

Bilag 9: Opdeling af virksomhedskategori efter EU definition

Bilag 10: Etiske regler for revisorer samt standardernes struktur

Bilag 11: Erklæringer med sikkerhed om et årsregnskab

Bilag 12: Udvidet gennemgang af årsregnskaber

Bilag 13, Selvangivelsesblanket for aktieselskaber

Bilag 14: Revisionsmarkedet – konkurrence og aktørerne i modellen

Bilag 15: Markedsandele i revisionsbranchen

Bilag 16: Erfaringer med lempelse af revisionspligten

Bilag 17: Erfaringer fra England

Bilag 18: Omsætningsfordeling efter ydelser i revisionsbranchen

Bilag 19: Hvis i får mulighed for at fravælge revision af regnskabet, vil i da benytte jer af muligheden?

Bilag 1: Distributionsmail

Hej,

Vi er 2 studerende fra CBS, der i forbindelse med vores afhandling på cand.merc.aud.-studiet, er i gang med at skrive om den nye erklæringsstandard ”udvidet gennemgang”, som betragtes som et alternativ til revision for mindre virksomheder.

Målet med vores afhandling er at belyse forskellige aktørers kendskab samt holdning til den udvidede gennemgang, og dermed afklare hvorvidt den nye erklæringsstandard vinder indpas i Danmark.

Vi har derfor brug for din hjælp til at besvare vores spørgeskema via nedenstående link:

<%MorpheusMailLink%>

Besvarelsens detaljer er underlagt 100 % anonymitet. Vi håber at du vil besvare spørgeskemaet og dermed gøre dit bidrag til skabelsen af viden omkring holdningen til indførelsen af udvidet gennemgang.

Det skal bemærkes, at linket til spørgeskemaet kun kan benyttes én gang, hvorfor denne mail ikke kan videresendes til flere i virksomheden. Såfremt du vil anbefale flere respondenter bedes du sende deres respektive e-mail adresser, hvorefter disse vil modtage et særskilt link.

Vi sætter stor pris på din besvarelse og på forhånd tak for hjælpen.

Med venlig hilsen

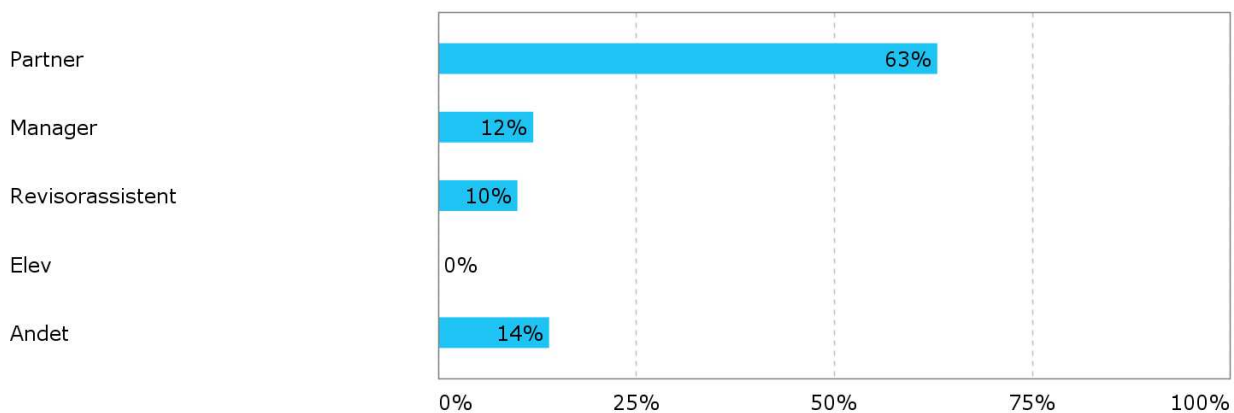
Rikke Kirch og Sara Kirch

Såfremt du skulle have spørgsmål, er du velkommen til at rette henvendelse til os på:

E-mail: riki08ab@student.cbs.dk eller saki08ac@student.cbs.dk

Bilag 2: Spørgeskemabesvarelse revisorer

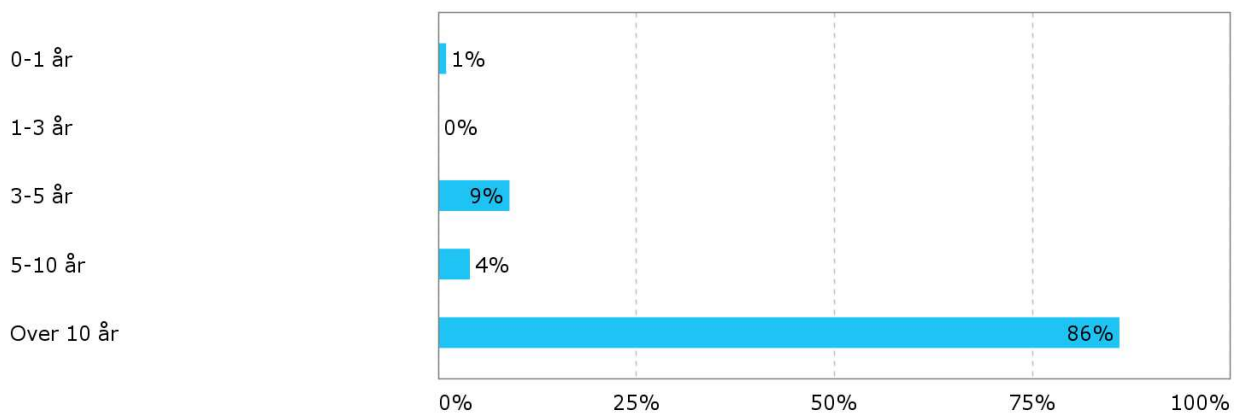
1. Hvilken stilling besidder du i virksomheden?

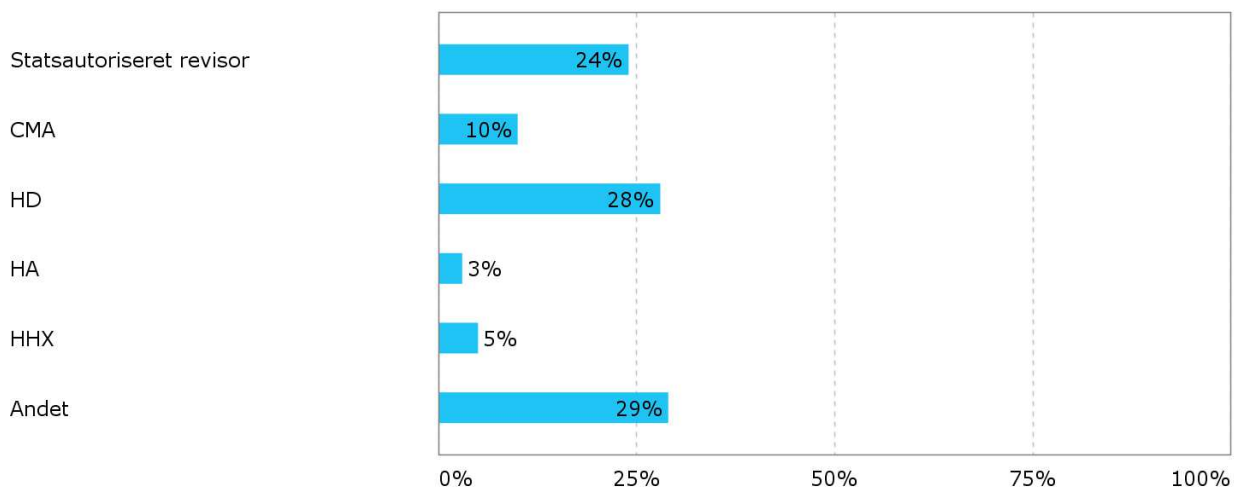
1. Hvilken stilling besidder du i virksomheden? - Andet

- Senior
- indehaver
- revisor
- Revisor
- Reg. revisor
- indehaver
- Direktør
- indehaver
- ejer
- registreret revisor
- Indehaver
- Sekretær
- Ejer
- indehaver

2. Hvor mange års erhvervserfaring har du?

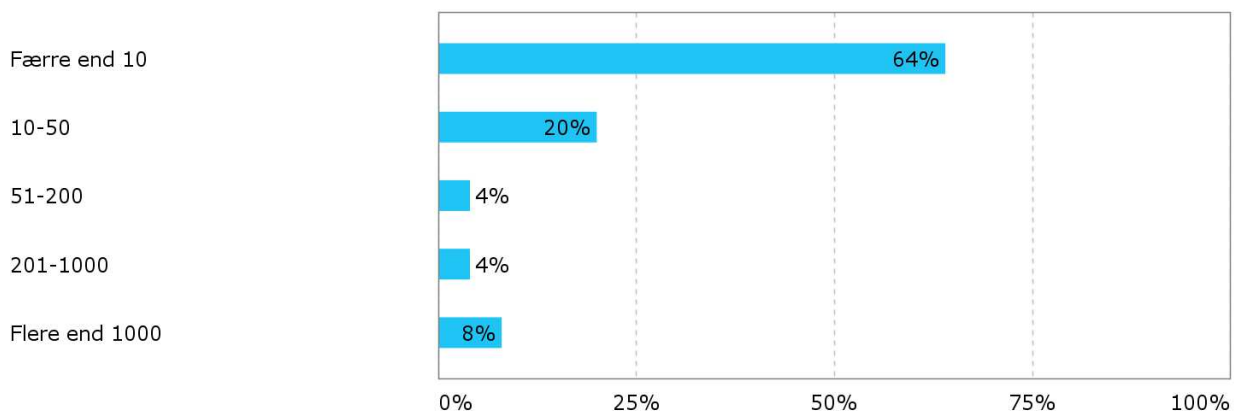
3. Hvad er din senest afsluttede uddannelse?

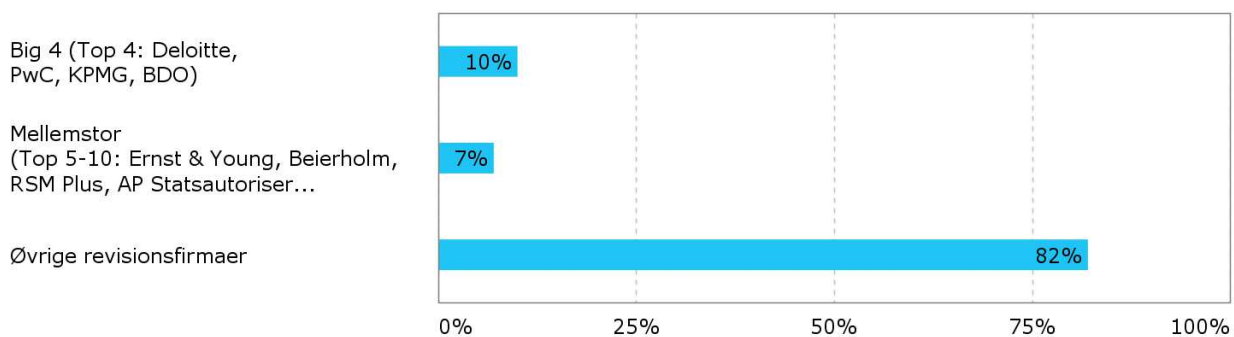
3. Hvad er din senest afsluttede uddannelse? - Andet

- registreret revisor
- merkonom
- Merkonom
- reg.revisor
- registreret revisor
- merkonom
- Registret revisor
- Cand. merc. i revision, registreret revisor
- skatterevisor
- Registreret revisor
- merkonom
- reg.revisor
- merkonom
- HD-R HD-O
- Registreret revisor
- Merkonom i revision
- Registreret revisor
- Registreret revisor
- Sekretærkursus
- Merkonom - mat.fys student
- merkonom
- Registreret revisor
- merkonom
- Registreret revisor
- reg.revisor
- Registreret revisor

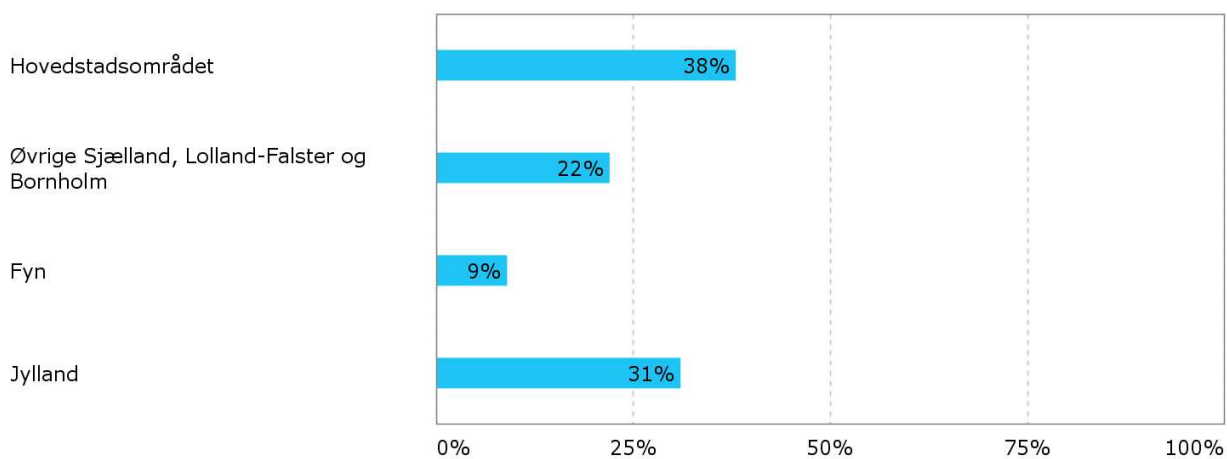
4. Hvor mange ansatte er der i din virksomhed?

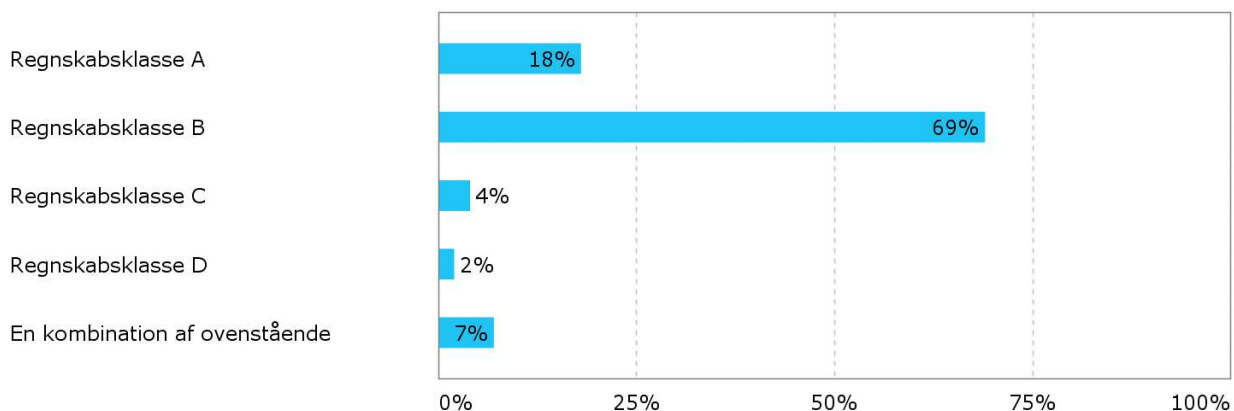
5. Hvor stor er den virksomhed du arbejder i?

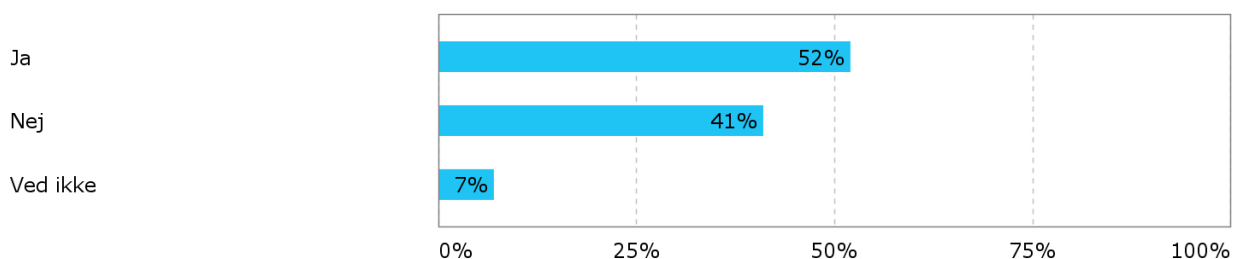
6. Hvor er din arbejdsplads beliggende?

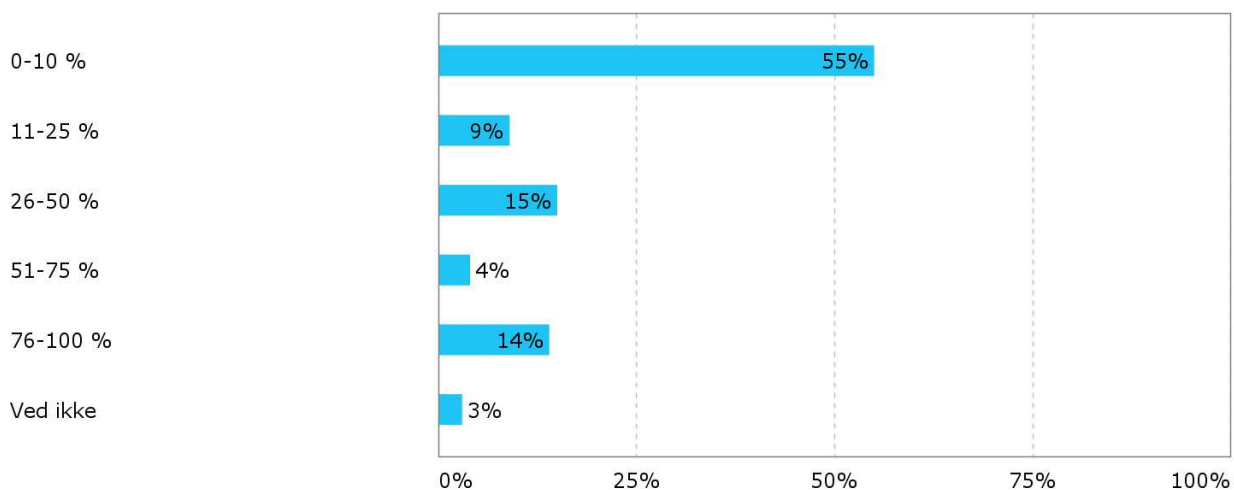
7. Hvilken regnskabsklasse tilhører dine klienter oftest?

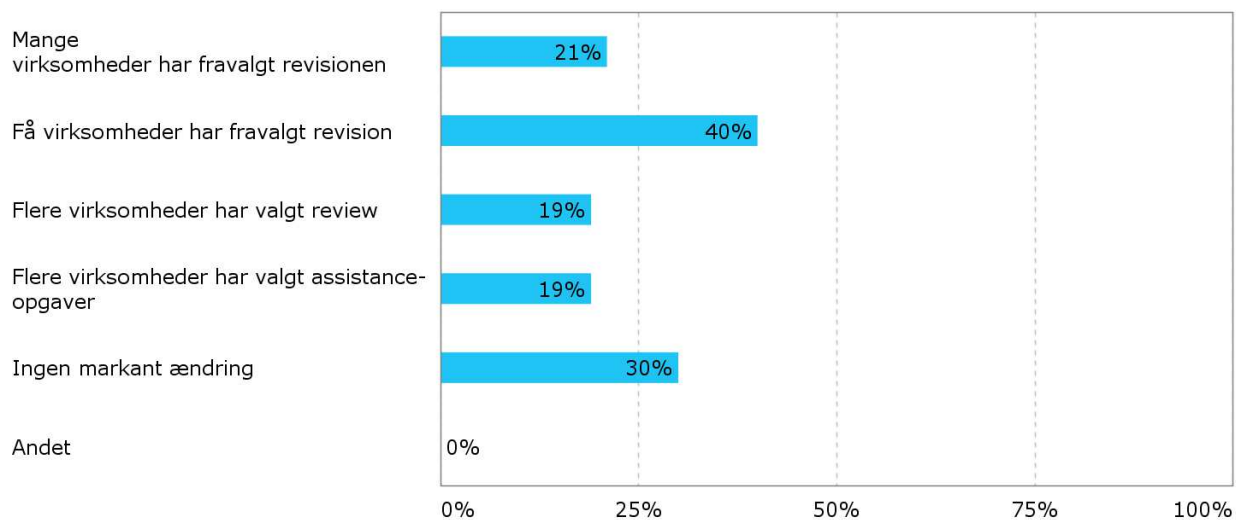
9. Har du oplevet et fald i antallet af revisioner efter lempelse af revisionspligten i 2006 og 2011?

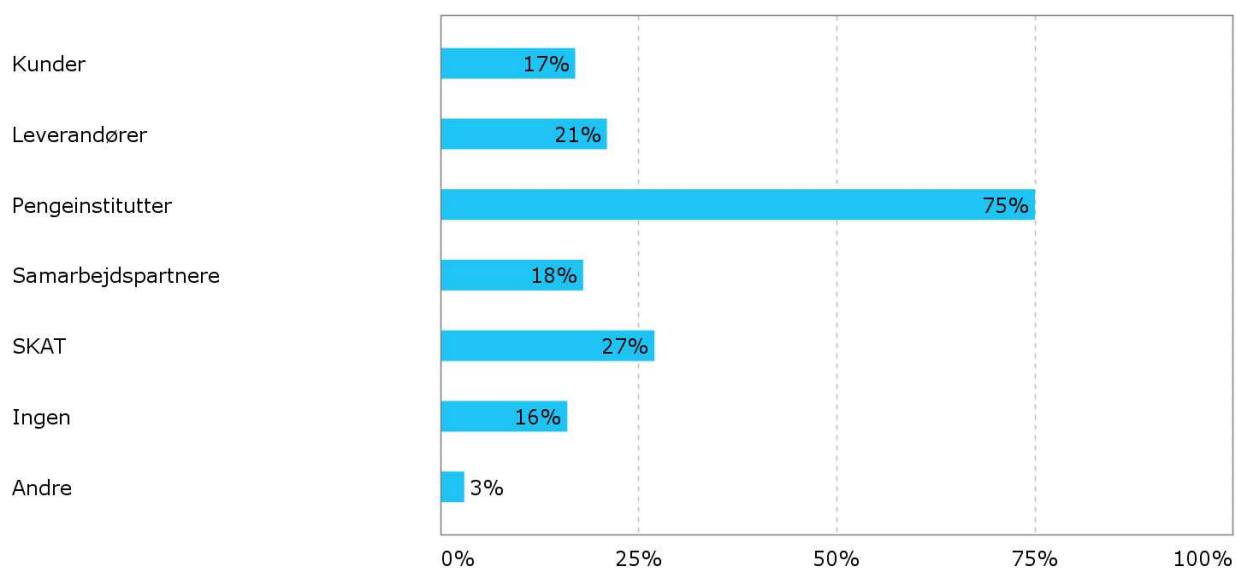
10. Hvor stor en andel af dine klienter (B-virksomheder) har fravalgt revisionen som følge af lempelserne?

11. Hvilke ændringer har du oplevet i takt med lempelser af revisionspligten?

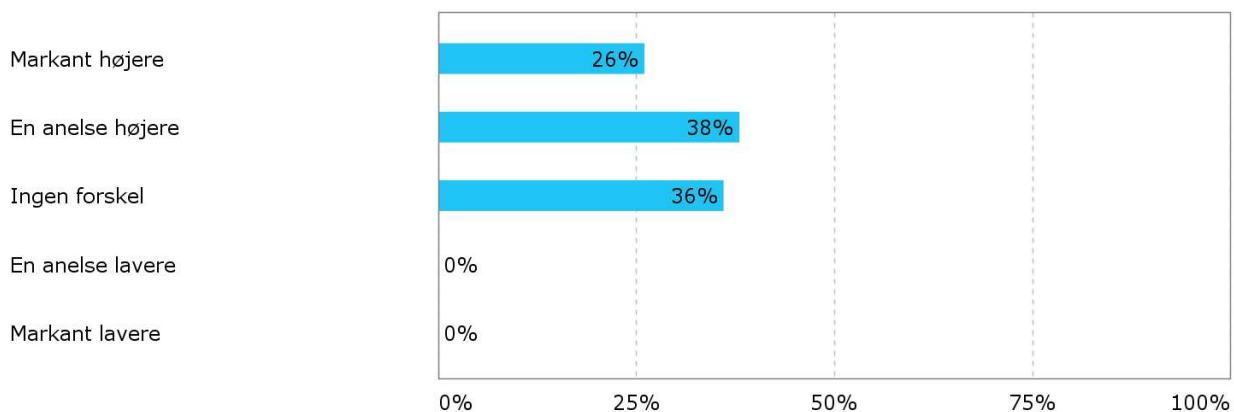
12. Hvilke interessenter synes du, lægger vægt på et revideret årsregnskab? Sæt gerne flere krydser

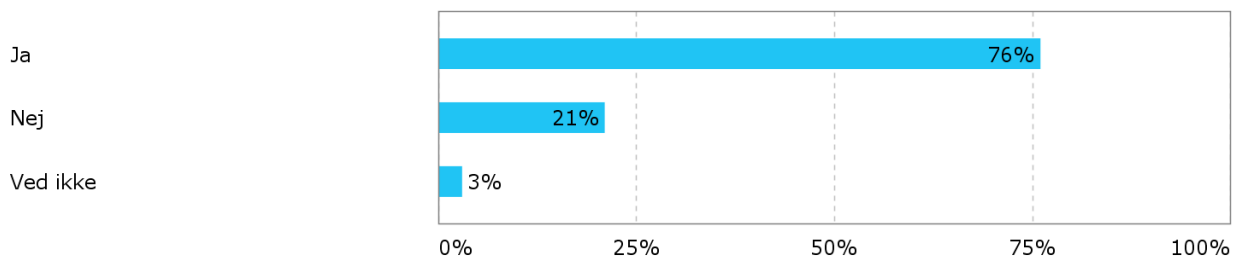
12. Hvilke interessenter synes du, lægger vægt på et revideret årsregnskab? Sæt gerne flere krydser - Andre

- Regnskabslæseren - afhænger jo af kunden?
- Bestyrelse, selve kunden
- Øvr. myndigheder

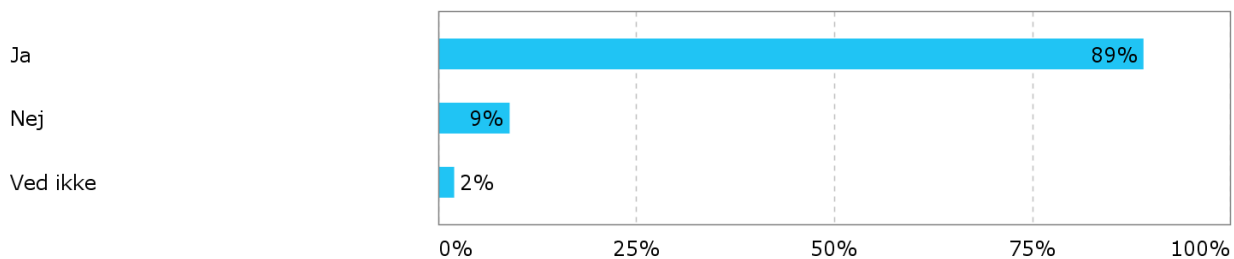
13. Hvordan vurderer du, at interessenter opfatter signalværdien ved revision sammenlignet med review?

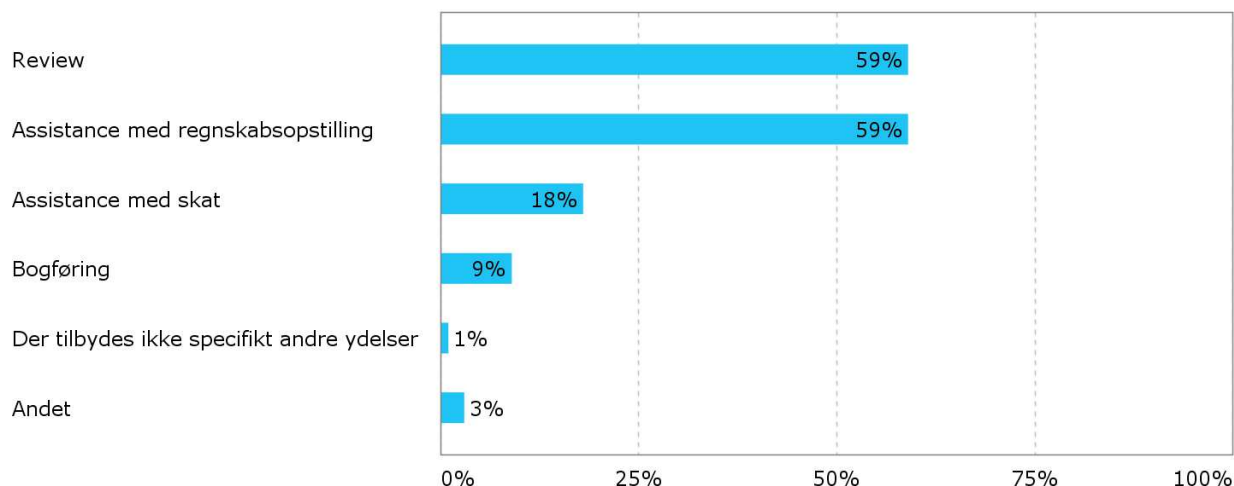
14. Har du anbefalet klienter at fravælge revision, som følge af lempelse af revisionspligten i 2006 og 2011?

15. Rådgiver du relevante kunder om muligheden for fravalg af revision?

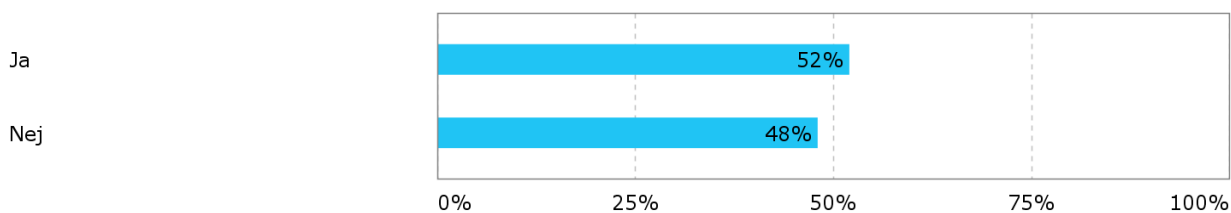
16. Hvis ja, hvilke ydelser tilbydes generelt i stedet?

16. Hvis ja, hvilke ydelser tilbydes generelt i stedet? - Andet

- Én ophørte som kunde.

17. Hvis du har rådgivet din klient om fravalg af revision, har du oplevet at denne stadig har bibeholdt revision? (Begrund venligst svar)

17. Hvis du har rådgivet din klient om fravalg af revision, har du oplevet at denne stadig har bibeholdt revision? (Begrund venligst svar) – Ja

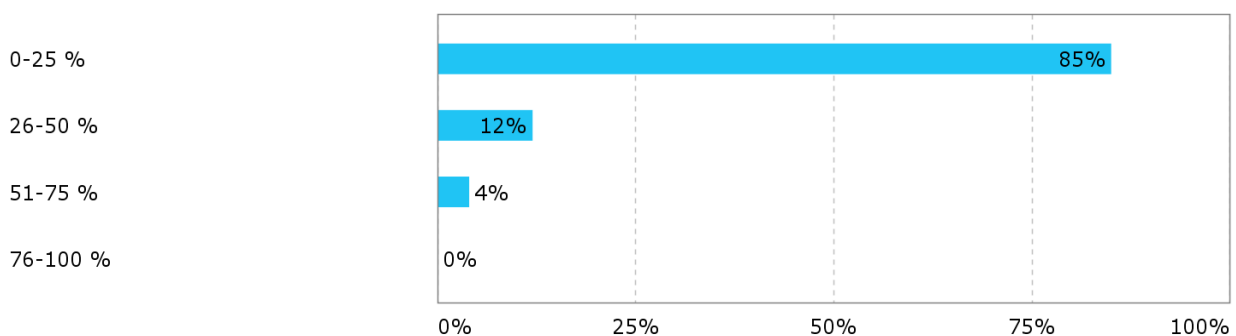
- Interessenternes holdning hertil
- Valgte at bibeholde revision af hensyn til pengeinstitut
- Nogen virksomheder ønsker revision pga. en bedre signalværdi
- Review betyder nedgang i honorar hvilket vi ikke er interesseret i, dog kun hvis honorar niveau kan opretholdes ved review.
- Grundet interessenterne - primært PI, og så grundet den relativt lave besparelse overgang vil medføre.
- Besparelse er for lav
- De ønsker ikke mindre grad af sikkerhed imod en begrænset besparelse på honoraret.
- Langt de fleste klienter følger revisorens anbefaling, men nogle har visse grunde, fx krav fra banken om ikke at fravælge revision.
- jeg har oplyst om muligheden, men klienten vælger at bibeholde revision på grundlag af en samlet vurdering
- Det er jo deres eget valg. De føler de får en bedre behandling i banken, selvom de ikke har gæld!
- Krav fra banker o.l

- Vil gerne beholde sikkerheden
- Sædvane
- Ønsket om at fastholde troværdighed
- Klienterne ønsker ikke usikkerhed omkring deres regnskab
- Det har en betydning over for leverandører, pengeinstitutter og SKAT
- fordi de mente det var vigtigt i forhold til banken
- Kundens egne overvejelser
- Ja, en enkelt kunde fulgte ikke vores opfordring om at fravælge revision. Vi havde tilbudt en honorarreduktion på 7 - 9.000 kr. i forhold til vores normale revisionshonorar på ca. 29.000 kr. Imidlertid havde kunden fået et tilbud fra en revisorkollega, der kunne fortsætte med at udføre revision til et årligt honorar på kun 7.000 kr. Dette både var og er en umulighed for den pågældende kunde, og resultatet blev desværre, at vi måtte vinke farvel til kunden. Hvis den pågældende opgave kan udføres så billigt giver det for mig at se ingen mening, at indføre endnu en erklæringsstandard om udvidet gennemgang :-)
- Tryghed
- mener omverden vil have revision
- Banken kræver det
- eget ønske
- kunden ønsker den sikkerhed en revision giver
- af hensyn til interessenter/omverdenen/samarbejdspartnere.
- Det er bibeholdt, idet det giver større grad af sikkerhed, som bankerne f.eks. går meget op i.
- Større sikkerhed for retvisende regnskab

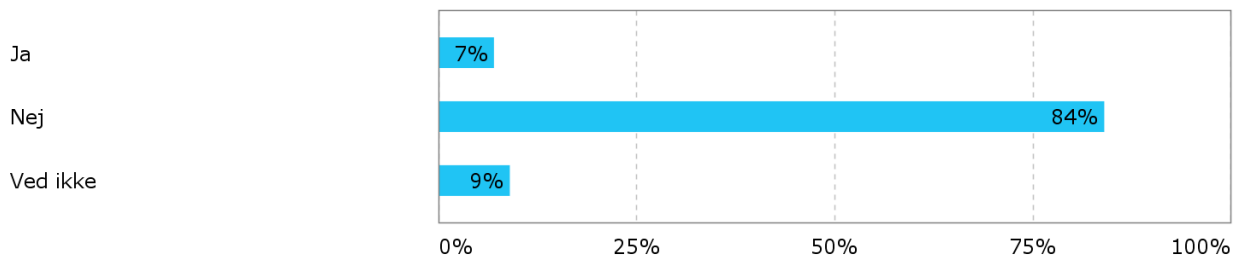
17. Hvis du har rådgivet din klient om fravalg af revision, har du oplevet at denne stadig har bibeholdt revision? (Begrund venligst svar) - Nej

- Ingen læser revisionspåtegningen. Banker m fl har tillid til den revisor de har kendt gennem mange år.
- Prisen
- folk er totalt ligeglade
- Prisen på honoraret har været afgørende
- Da Regnskabet ofte ikke anvendes af andre
- Jeg vurderer selv hvem det vil være muligt for

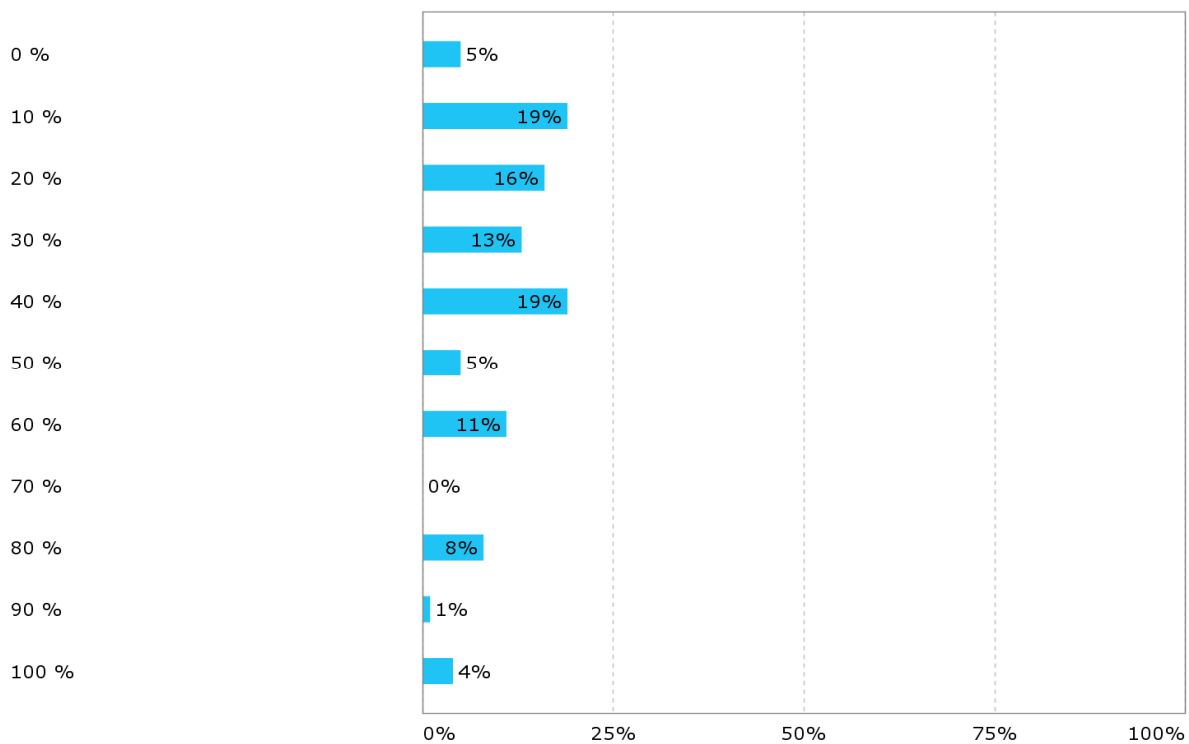
18. Hvor stor besparelse vurderer du, at klienterne oplever ved fravalg af revision og i stedet får foretaget review?

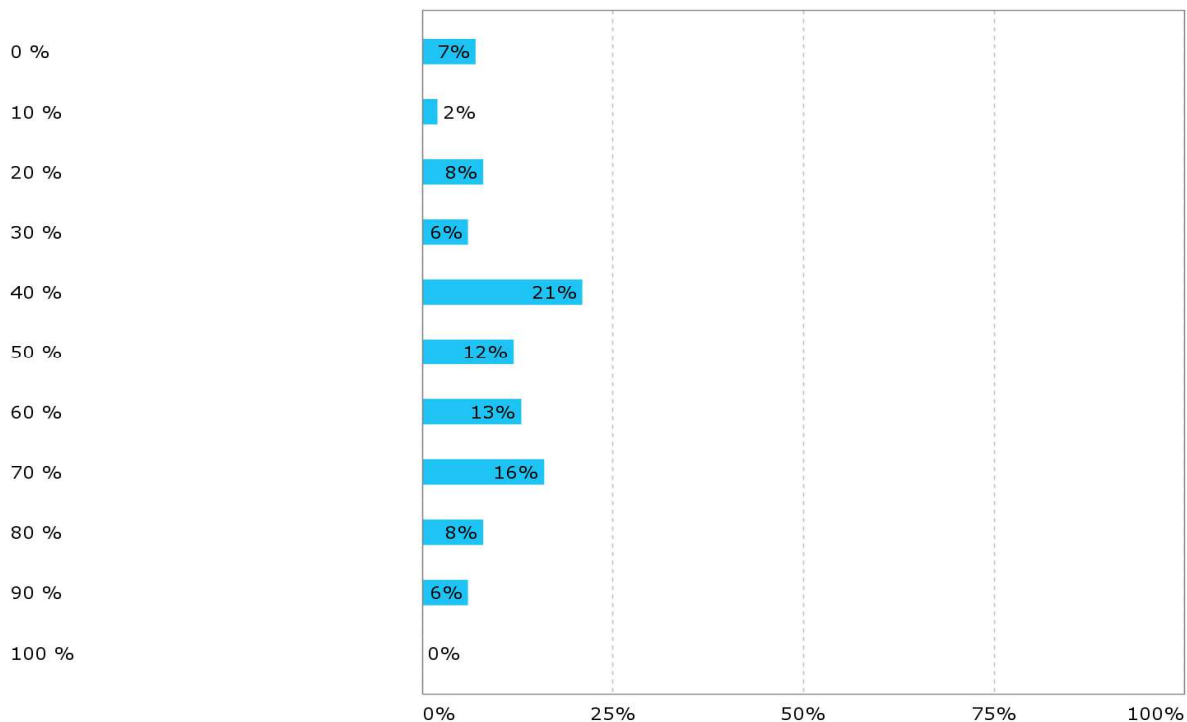
19. Har i oplevet nedgang i omsætningen i takt med lempelse af revisionspligten?

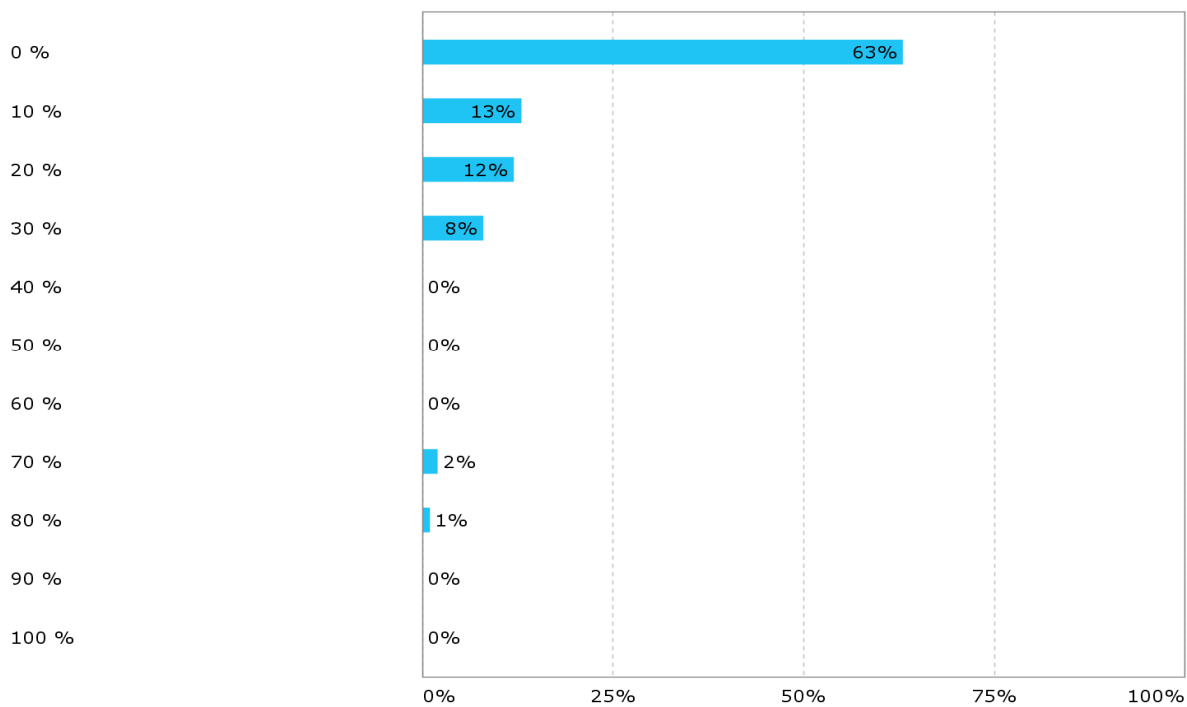
Hvor stor en andel af virksomhedens omsætning, vurderer du stammer fra (summeres til 100 %): - Regnskabsklasse A virksomheder

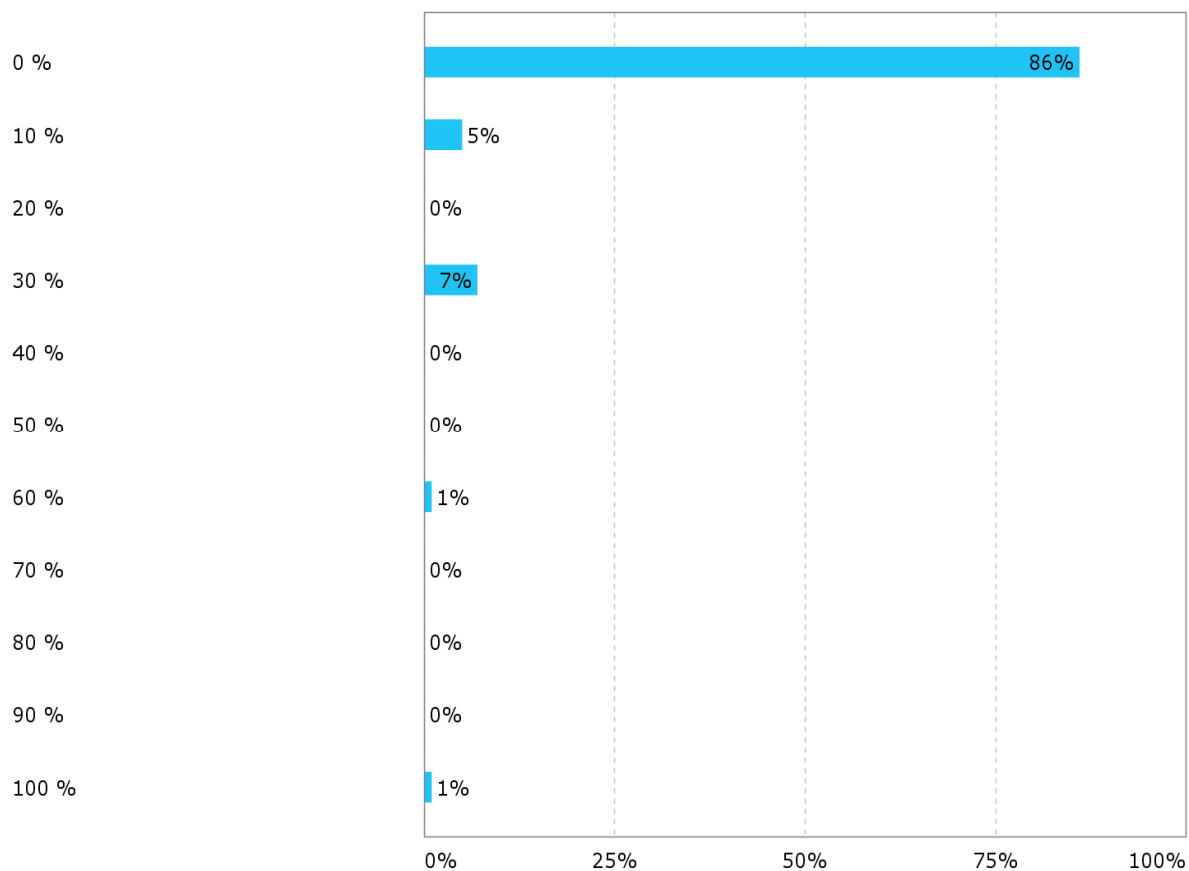
Hvor stor en andel af virksomhedens omsætning, vurderer du stammer fra (summeres til 100 %): - Regnskabsklasse B virksomheder

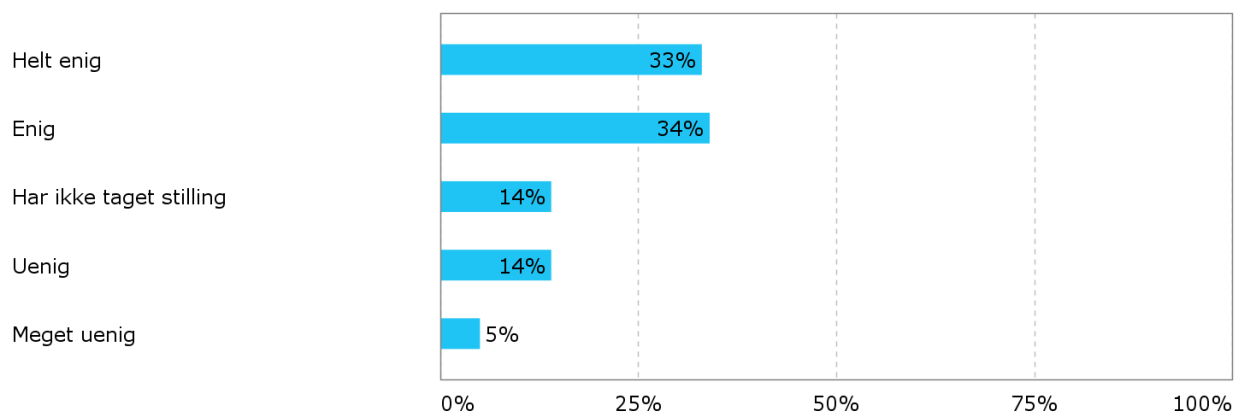
Hvor stor en andel af virksomhedens omsætning, vurderer du stammer fra (summeres til 100 %): - Regnskabsklasse C virksomheder

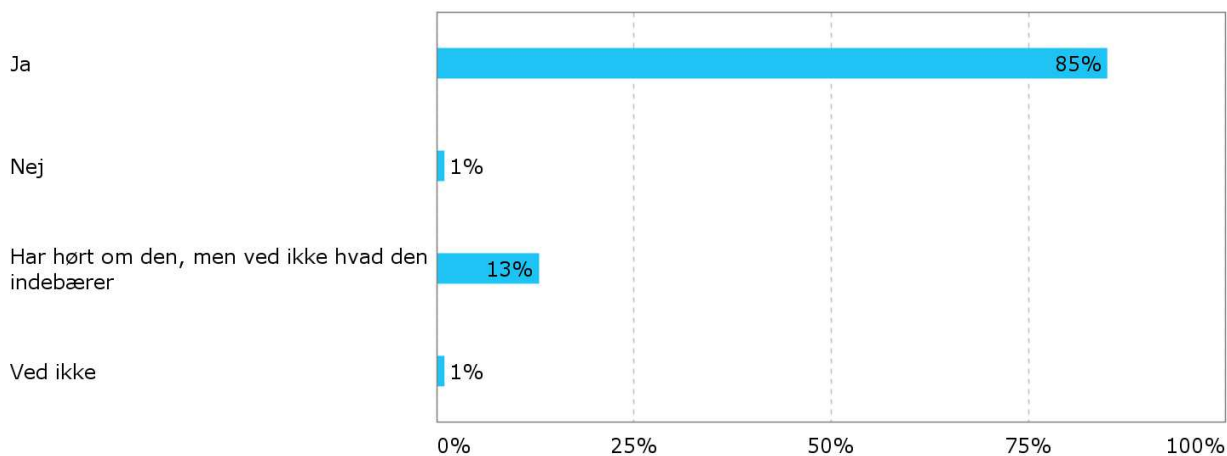
Hvor stor en andel af virksomhedens omsætning, vurderer du stammer fra (summeres til 100 %): - Regnskabsklasse D virksomheder

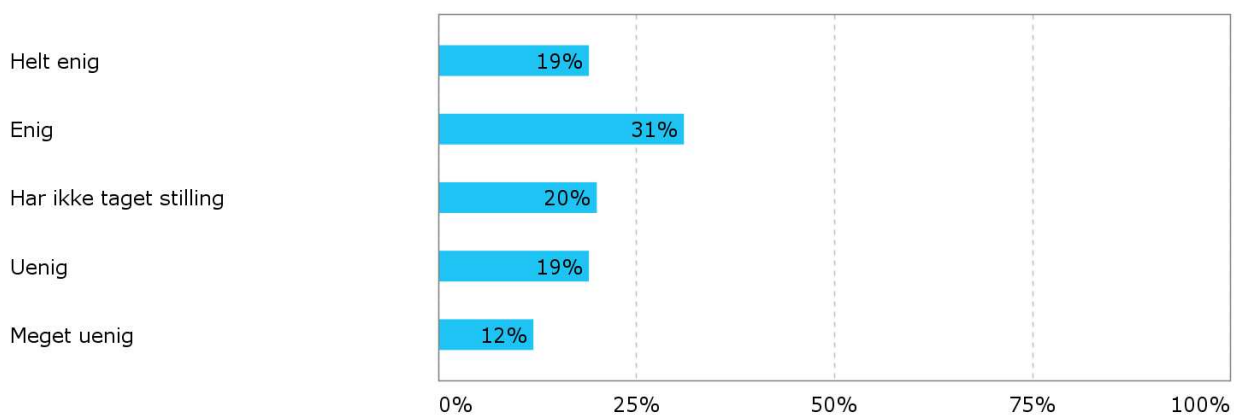
20. Hvilken holdning har du til afskaffelse af revisionspligten for regnskabsklasse B virksomheder?

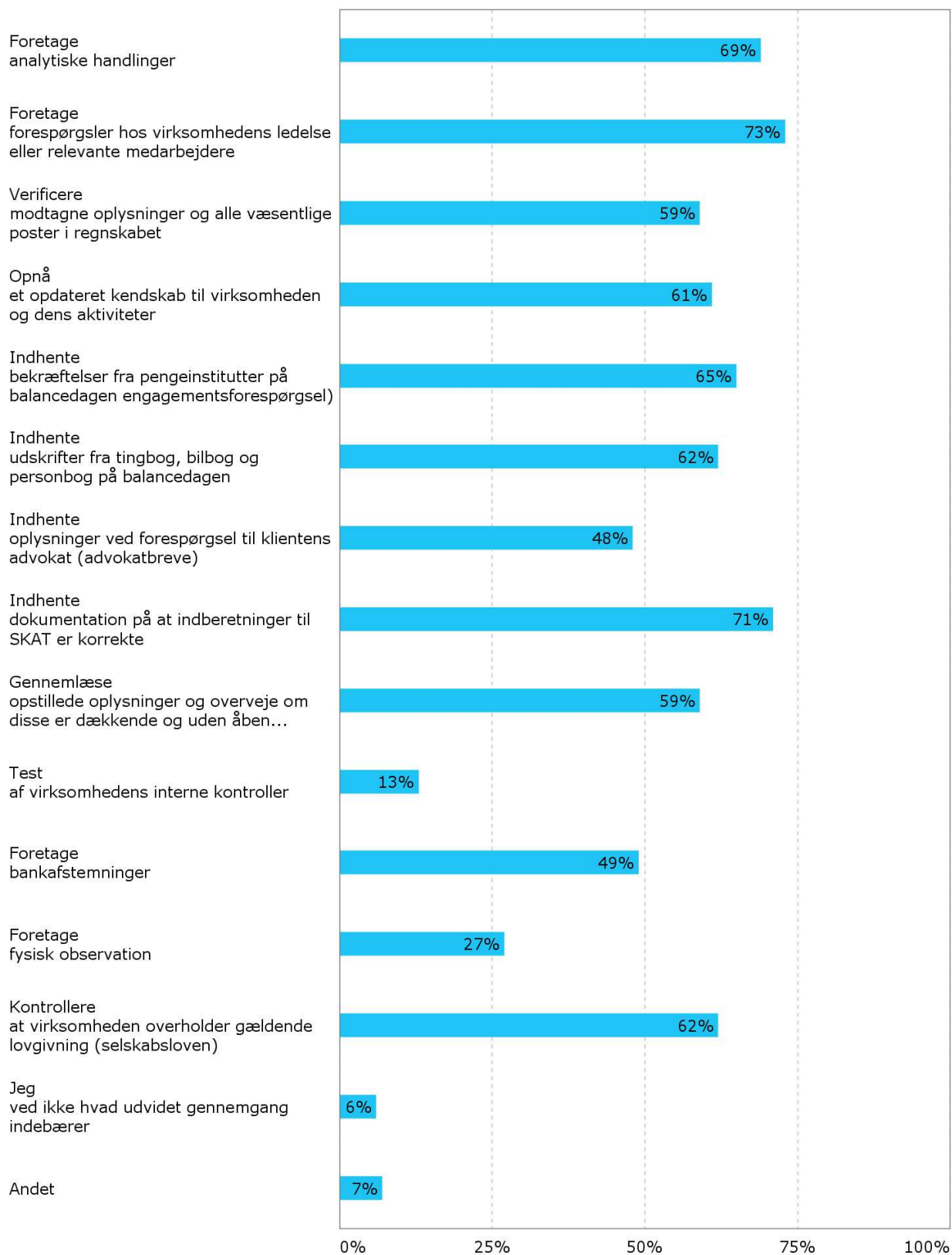
21. Er du bekendt med den nye erklæringsstandard udvidet gennemgang [en mellemtning mellem revision og review]?

22. Den udvidede gennemgang kan anvendes fra og med regnskabsåret 2013. Mener du at den nye erklæringsydelse er et godt alternativ til dine klienter?

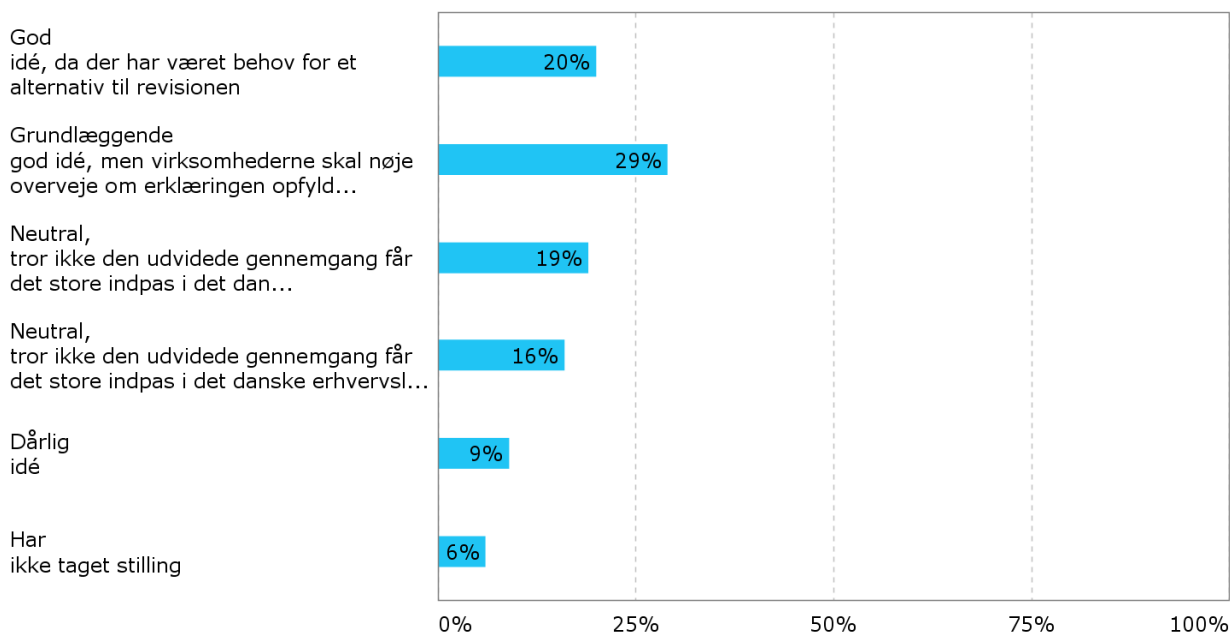
23. Hvilke handlinger mener du at revisor skal foretage ved udvidet gennemgang? Sæt gerne flere krydser

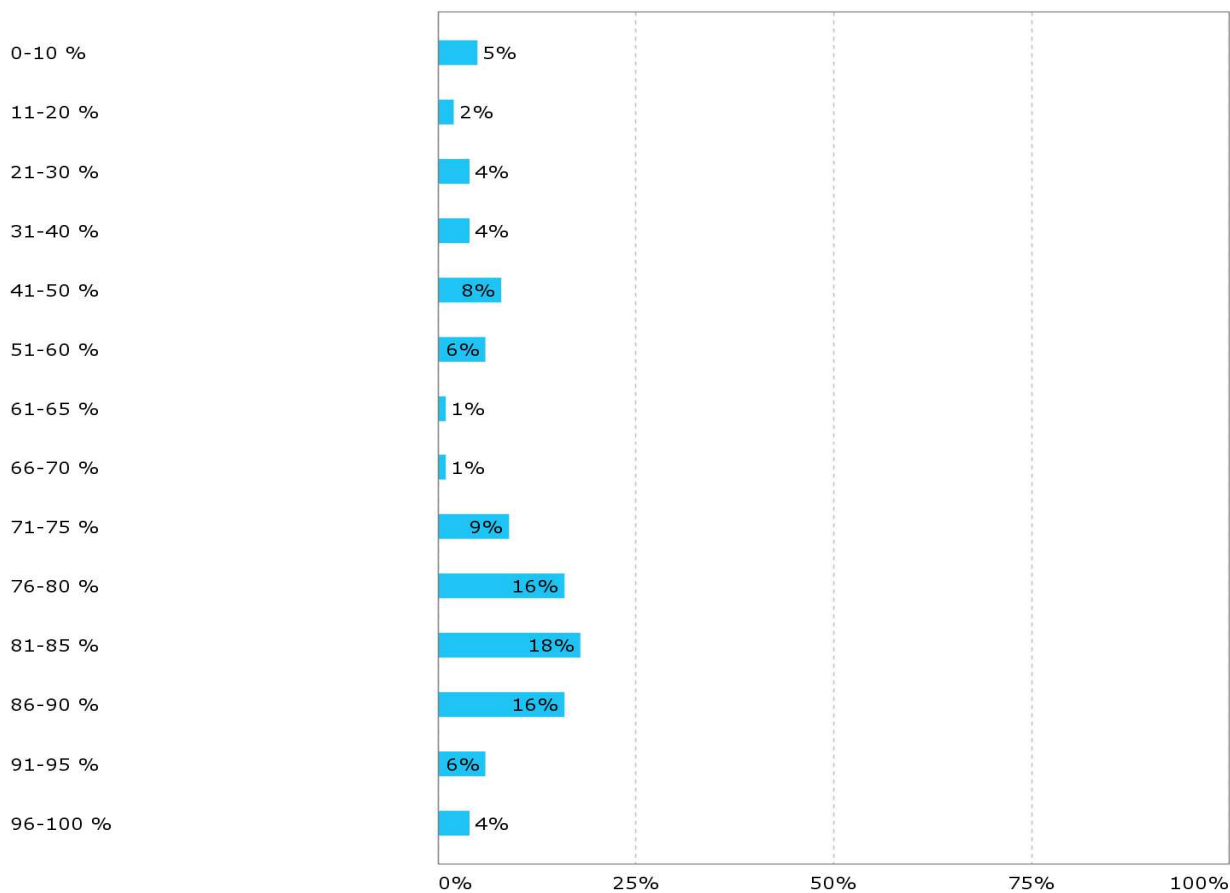
23. Hvilke handlinger mener du at revisor skal foretage ved udvidet gennemgang? Sæt gerne flere krydser - Andet

- Undskyld, men jeg vil ikke sætte mig ind i den nye standard. Den vil også kræve et større kvalitetssystem og -kontrol med risiko for kolossale bøder.
- Ved Deb/Kred kontrollere efterfølgende betalinger
- Evt. supplerende handlinger/undersøgelser, hvis det vurderes nødvendigt
- Kan ikke besvares før vi har fået sat os ind i de nye standarder.
- Har ikke sat mig nok ind i erklæringen til at besvare punktet.
- Spørgsmålet er formuleret forkert. Først spørger I om hvad man mener revisor skal foretage og herefter stiller I et tjekspørgsmål om man kender reglerne for udvidet gennemgang. - I må beslutte Jer om I vil tjekke revisor viden eller om loven er anvendelig!!!

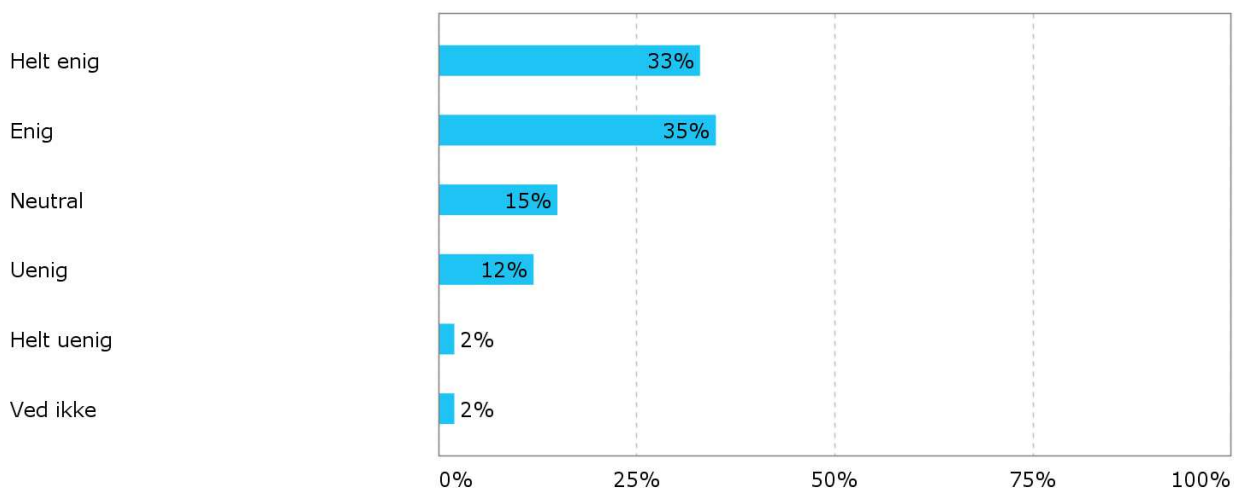
24. Hvilken holdning har du til indførelsen af den udvidede gennemgang [en mellemting mellem revision og review]?

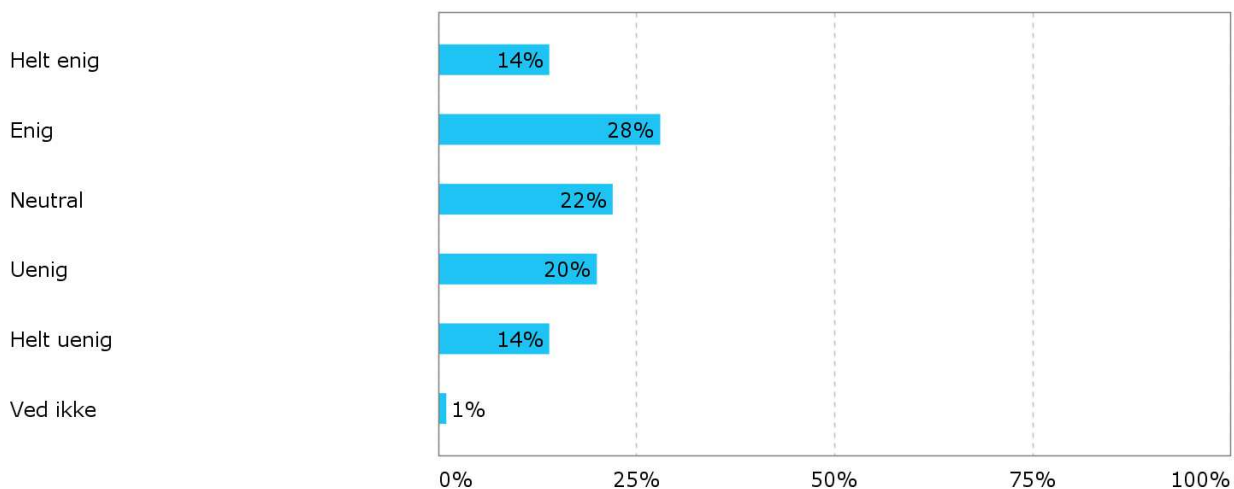
26. Hvor høj grad af sikkerhed er der for, at regnskabet er uden væsentlig fejlinformation, når der foretages udvidet gennemgang?

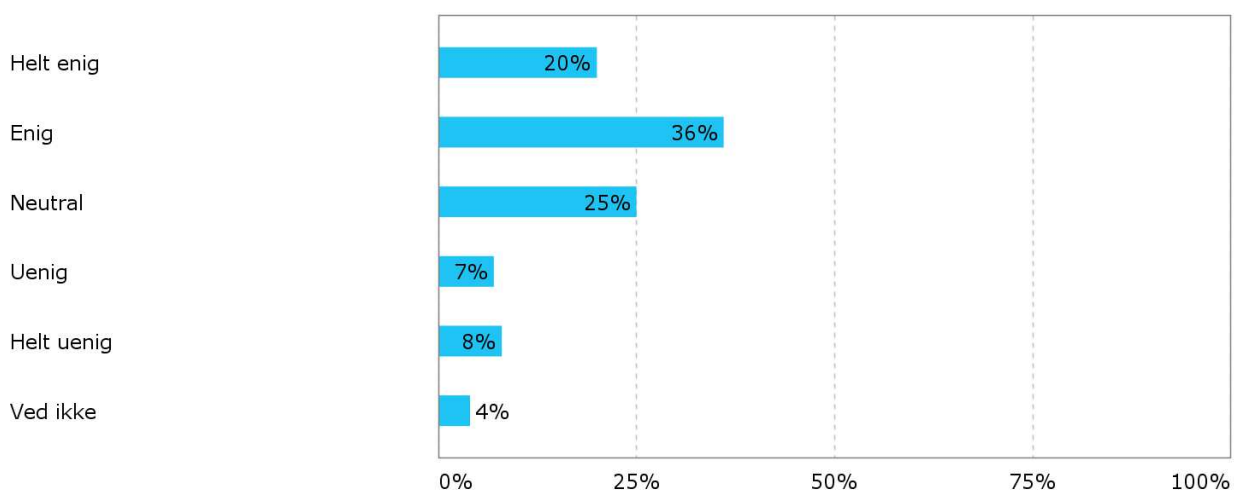
27. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn (Du bedes rangordne nedenstående udsagn ud fra den anførte skala). - ”Pengeinstitutter tillægger revision stor værdi”

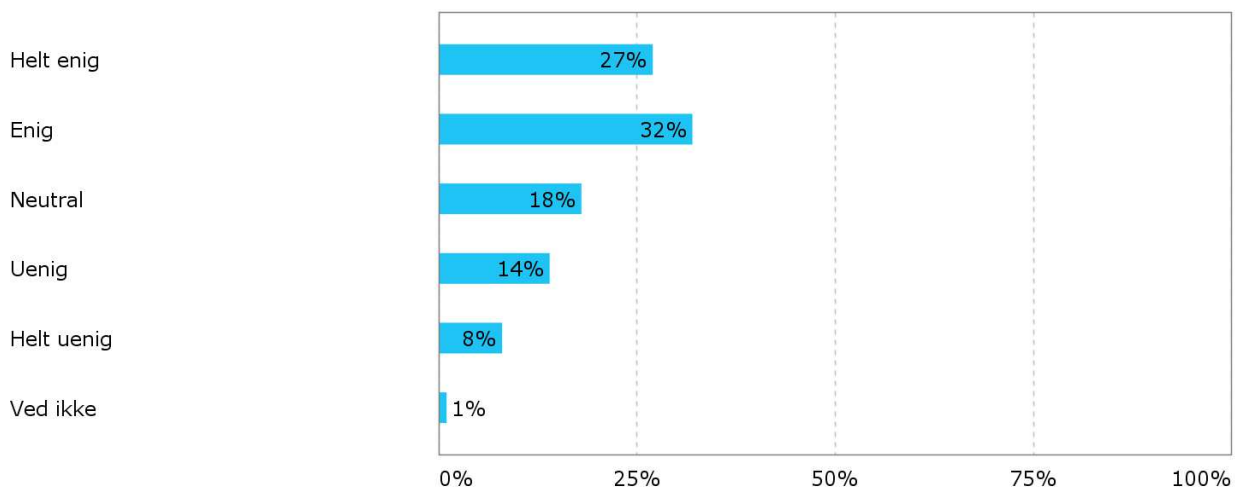
27. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn (Du bedes rangordne nedenstående udsagn ud fra den anførte skala). - ”Revision er en administrativ byrde”

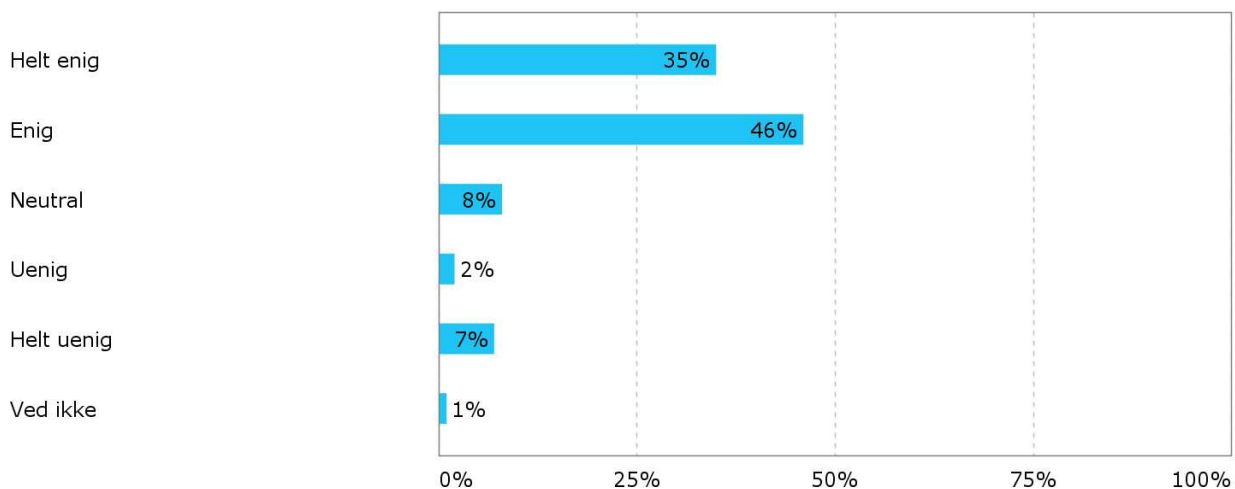
27. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn (Du bedes rangordne nedenstående udsagn ud fra den anførte skala). - ”Udvidet gennemgang er et alternativ til revision for mindre virksomheder”

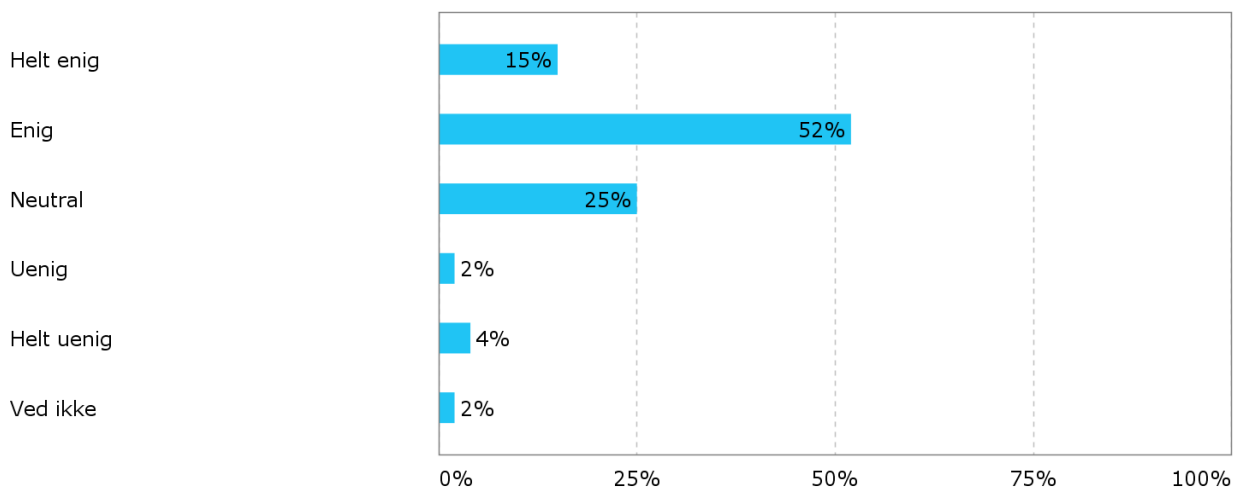
27. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn (Du bedes rangordne nedenstående udsagn ud fra den anførte skala). - "Revision forbedrer kvaliteten af finansiell information i årsregnskabet"

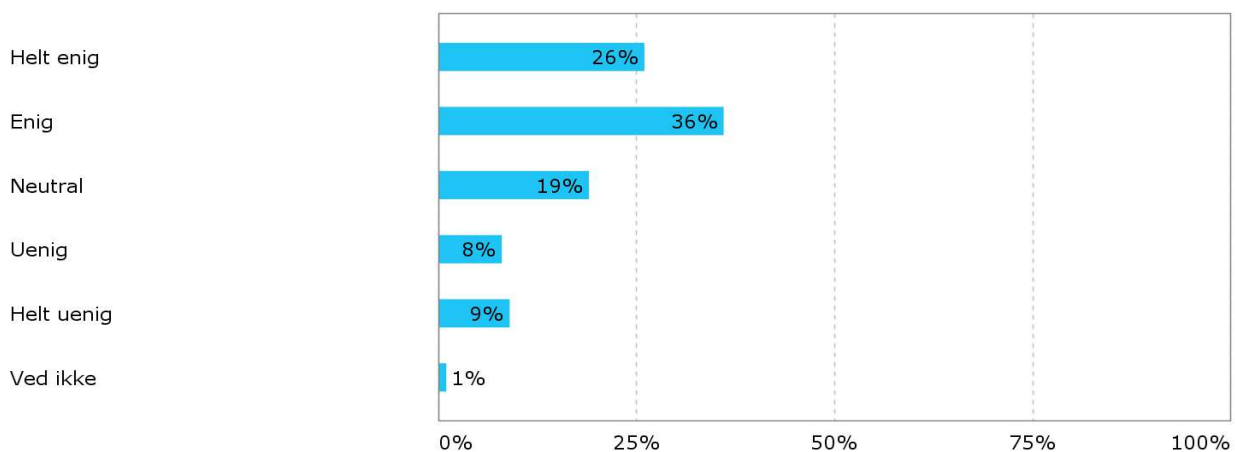
27. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn (Du bedes rangordne nedenstående udsagn ud fra den anførte skala). - "Visse virksomheder kan dog have interesse i fortsat at få regnskabet revideret, hvis de eksempelvis har meget store aktivsummer og væsentlige gældsforpligtelser"

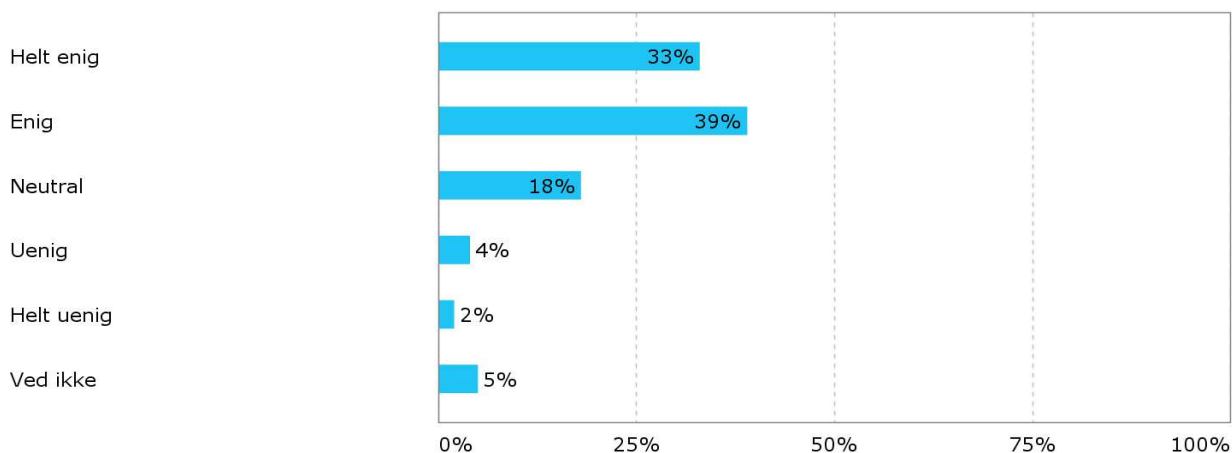
27. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn (Du bedes rangordne nedenstående udsagn ud fra den anførte skala). - "Udvidet gennemgang vil ofte være tilstrækkelig til, at risikoen for væsentlige fejl eller mangler i regnskabet vil være reduceret til et passende lavt niveau"

27. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn (Du bedes rangordne nedenstående udsagn ud fra den anførte skala). - "Revisionen giver en større sikkerhed for, at årsregnskabet er retvisende, hvilket er centralt for bankernes kreditvurdering"

27. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn (Du bedes rangordne nedenstående udsagn ud fra den anførte skala). - "Nogle banker vil fortsat kræve revision"

28. Hvilke yderligere kommentarer/holdninger har du til den nye erklæringsstandard udvidet gennemgang?

- Succesen afhænger helt og alene af bankernes accept. Det er desuden min klare vurdering at kunderne ikke vil opnå mærkbare besparelser ved overgangen til udvidet gennemgang, men de kan derimod undgå fremtidige prisstigninger som følge af de fortsat øgede krav til revisors dokumentation ved revision.
- Ingen.
- De små (gamle) revisorer beskytter sig mod revisortilsynet/-nævnet og tilskynder til fravalg af revision. De små revisorer har ikke brug for denne standard, og jeg kender ingen der efterspørger den (ud over de store revisionsfirmaer, der så har noget ekstra at sælge). Venlig hilsen fra en rystet gammel revisor, der bare ønsker at lave regnskaber, som han har gjort i 30 år, men som nu flygter fra "systemet" for at undgå "kvalitetskontrol" hvert andet år, med risiko for indberetning til "nævnet", der med lethed giver bøder på mellem kr. 50.000 og kr. 150.000, hvor advokatnævnet i samme tilfælde giver bøder på mellem kr. 10.000 og kr. 20.000.
- Der er i princippet så lille en forskel fra udvidet review til review da vi faktisk laver de til-lægsydelser i forvejen. De fleste har ingen advokat at skrive til. Engagementsforespørgsler ko-ster og hentes ikke så ofte. Personbogen tjekkes altid i forvejen ligesom afstemning til E-indkomst/moms mv. altid foretages af os.
- Det er ikke revision der er en administrativ byrde, men den tvungne kvalitetskontrol hos revi-sorer der reviderer SMV-kunder der gør det til en dyr og administrativ byrde.
- Udvidet gennemgang giver tilstrækkelig og mere klar sikkerhed. Årsrapporternes mange tekst-sider gemmer let eller skriver sig ud af væsentlige problemer for beslutningstagerne. Eksem-pler ses ved de mange bankkrak med fine revisionspåtegninger, hvor problemerne er gemt væk i en lang ordflod.
- De "krævede" arbejdsopgaver giver i nogle tilfælde større arbejde end en revision vil kræve. Særlig i tilfælde med entydig aktivmasse der er afstemmelig og afstemmelig gæld
- Jeg her lidt svært ved at se dens berettigelse. Jeg har en forventning om at flere og flere søger over mod assistance. Det er mindre tungt, og EU-arbejder også i den retning. Vi skal holde os klart, at langt de fleste virksomheder er små eller meget små. Det betyder også at revisor tit er rigtigt meget med hen over året og dermed har et meget stort kendskab til tingene løbende og dermed er assistance også langt at foretrække. Opgaverne heri følger virkeligheden. I meget

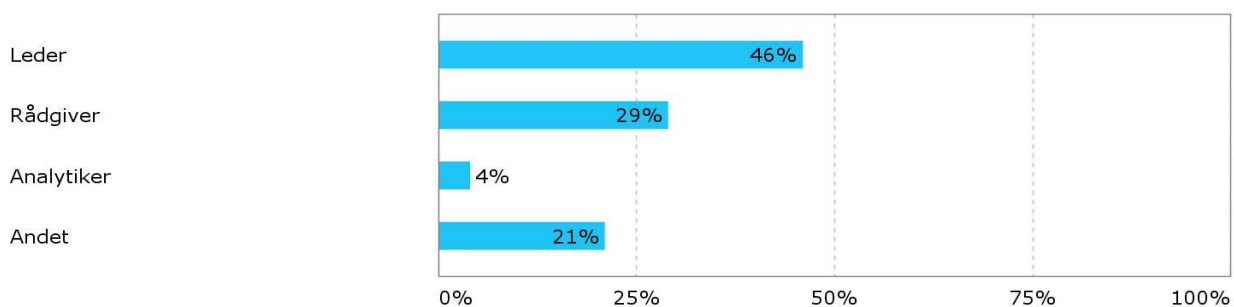
små virksomheder giver revisionshandlerne ingen mening. Adskillelsen findes simpelthen ikke.

- Udvidet gennemgang er alene kommet til verden, fordi FSR var bange for at revisionspligten ville blive sløjft op til 10 mio. euro. Den udvidede gennemgang er udtryk for honorarkløe og har ingen reel faglig eksistensberettigelse. Der er kun 2 reelle faglige muligheder: revision eller assistance med regnskabsopstilling. Reelt er revision i mindre SMV virksomheder ikke fagligt muligt pga. manglende interne kontrolprocedurer mm. Assistanceerklæringer giver reelt lige så høj grad af sikkerhed, idet arbejdet i høj grad er lige så effektivt.
- En ikke nødvendig foranstaltning. Vurderer ikke der kommer mange i vort firma. 1-2 % skønnes at vælge denne (maks. 5 % når det er indført) vil vælge denne mellemløsning. Hele problematikken er i praksis baseret på den foreningsbaserede kvalitetskontrol, der skal foretages i selve revisionsvirksomhederne. Denne tvungne kontrol kræver en masse dokumentation, planlægning m.m. på de mindre sager, der ikke honorarmæssigt kan bære dette.
- Vi kommer ikke til at bruge den erklæring
- Jeg mener ikke, der er et behov
- Synes det er godt med et alternativ til den alt for omfattende revision, der er skudt langt over målet i mange små selskaber.
- Der bør foretages en kraftig gennemgang af de påtegninger som udarbejdes i dag. Efter min mening er det skriverier der ikke indeholder nogen reel værdi, og ofte indeholder skjulte oplysninger som. Vi er i øvrigt uden ansvar over for materiet, idet det er direktionens ansvar. Påtegningen må højst fylde en halv side og der skal heraf klart fremgå dersom revisor ikke står inde for rigtigheden.
- Her i vores virksomhed vil revision fortsat blive foretaget efter kundernes ønsker. Såfremt kunderne ønsker fravalg revision bliver det skiftet ud med assistance med regnskabsopstilling. Vores kunder er for små til, at der nogen gavnlige forskel i revision/udvidet gennemgang.
- Ingen, er ikke implementeret endnu. Samtidig er det umiddelbart vores holdning at langt de fleste af de selskaber som vi tidligere har revideret (ofte små), ikke interesserer sig for hvilken form for påtegning revisor anvender. De går ikke det store op idet - og umiddelbart gør banker det hælder ikke.
- Udvidet gennemgang er et fint alternativ til små holdingselskaber og B-virksomheder uden væsentlige og risikofyldte aktiver. Det er min opfattelse at pengeinstitutter fortsat vil kunne finde på, at kræve revision eller supplerende handlinger vedr. eksempelvis store i.g.v.a., varelagre o.l. I de gode år har pengeinstitutterne dog ofte kun set efter revisionsfirmaets logo på forsiden og let og elegant sprunget erklæringen/påtegningen over og ikke engang bemærket hvilken type erklæring der var tale om. Man bør fra branchens side sikre at interessenterne er klar over begrænsningerne i de forskellige erklæringstyper. Ellers vil man kunne skabe en yderligere forventningskløft, med deraf følgende mistillid til branchen.
- ingen
- Udvidet gennemgang vil fremover erstatte stort set alle revisionsklienter for små virksomheder. Denne type erklæring er med stor sikkerhed og passer til de små virksomheder. Assistanceerklæringer er ubrugelige, og bruges oftest af revisorer for at undgå kvalitetssikring. Alle mine klienter vælger fra 01.01.2013 at de fremover skal vælge den revisorerklæring som fremover skal kaldes udvidet gennemgang.
- Det er en underlig dansk mellemløsning, som ikke løser det problem, at stort set alle danske regnskaber er uinteressante på grund af mangelfuld specifikation af omkostninger og start med Bruttoresultat.

- Udvidet gennemgang er et godt alternativ til revision, når vi i virksomheden har elever til uddannelse.
- De opstillede krav til indhentning af bankbreve m.v. er en skærpelse og i mange tilfælde fuldstændigt overflødige. Flere arbejdshandlinger i relation til det offentlige og færre fysiske kontroller. Det er rart at kunne slippe for varelagerkontrol - især ude en kold januar morgen. Jeg har noget kursusmateriale (246 sider) udarbejdet af reg. revisor Bjarne Aalbæk jeg kan sende til jer, hvis I vil have det.
- Den er helt tydelig politisk bestemt, og bringer ingen væsentlige lempelser i forhold til revision. De virksomheder som denne er tiltænkt vil blive underlagt nogle ufravigelige krav som revisor skal udføre uanset om de har nogen kontrolmæssig idé. Revisionen giver mere mulighed for at tilpasse ydelsen til relevante handlinger.
- Ingen
- I stedet for at indføre udvidet gennemgang mener jeg at man i stedet skulle stille krav om review i klasse B-virksomheder - en 4. erklæringstype gør vores kvalitetssikringssystem endnu mere omfattende. Men nu den er her, er det et super alternativ til revision i langt de fleste klasse B-virksomheder. Der er en stor opgave i at gøre bankrådgivere bevidste om revisors forskellige erklæringstyper og dermed få skabt en efterspørgsmål fra banken på sikkerhed. F.eks. en kombination af en f.eks. reviewerklæring og så en særskilt erklæring med høj grad af sikkerhed (revision) på enkelte regnskabsposter, f.eks. varelagerets tilstedeværelse. Min oplevelse er at 90 % af bankrådgiverne (for klasse B-virksomheder) ikke ser på revisorerklæring men kun at der har været en revisor ind over med sit navn.
- Jeg ved at mange partnere i de store revisionsvirksomheder går ud og taler med bankerne, for at få dem til at forstå hvad udvidet gennemgang indebærer, så de er mere åbne overfor valget som nogle virksomheder gerne vil tage. Der er et rygte om at bankerne ikke er indforstået korrekt omkring udvidet gennemgang. Jeg tror, at bankerne kommer til at have mere forståelse for udvidet gennemgang og vil acceptere det i de fleste tilfælde, men det vil kræve supplerende handlinger på tilstedeværelsen af varelageret f.eks. hvorfor man alligevel ikke vil spare det helt store ved at vælge udvidet gennemgang.
- Det vil rent praktisk koste virksomheder det samme at få lavet udvidet gennemgang som revision, i hvert fald til at starte med. Det skyldes at man alligevel vil foretage samme handlinger som man gør ved revision, da man jo højst sandsynligt vil bruge samme arbejdspapirer/programmer som er beregnet til revision.

Bilag 3: Spørgeskemabesvarelse pengeinstitutter

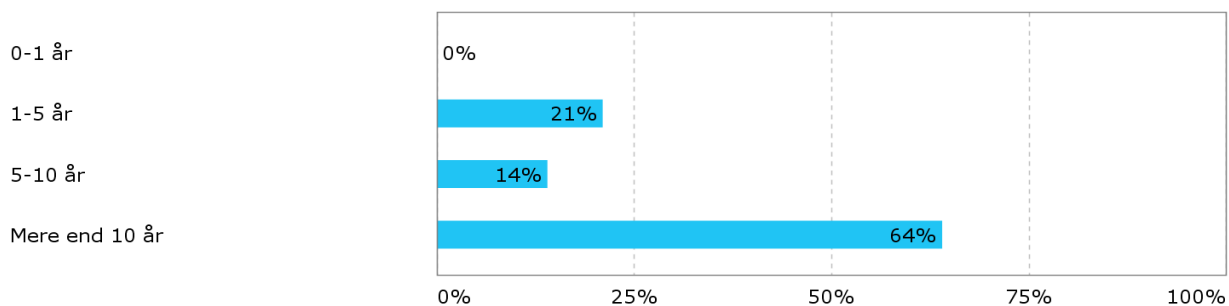
1. Hvilken stilling besidder du i virksomheden?

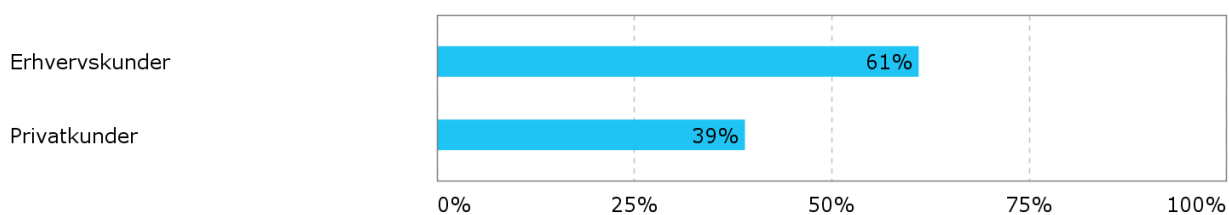
1. Hvilken stilling besidder du i virksomheden? - Andet

- regnskabsmedarbejder m.v.
- Backup-medarbejder
- Kundemedarbejder

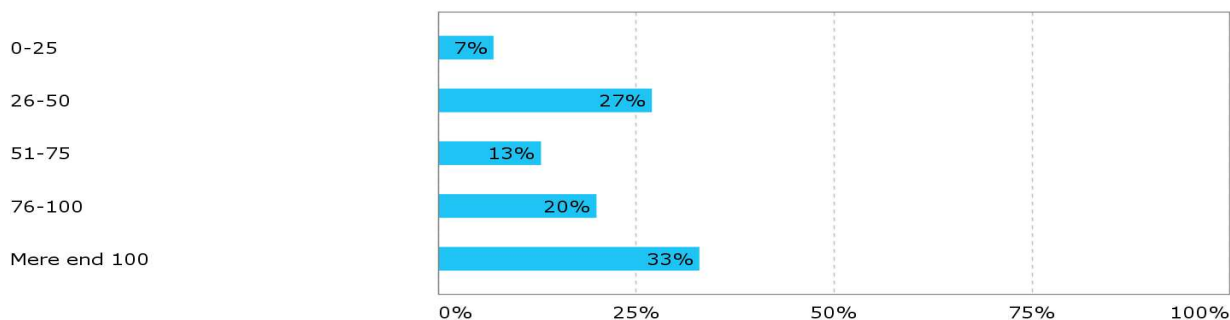
2. Hvor mange års erfaring har du inden for dit nuværende arbejdsområde (anciennitet)?

3. Hvilke typer kunder betjener du primært? (Hvis privatkunder, afsluttes undersøgelsen ved at trykke "Næste" og dernæst "Afslut")

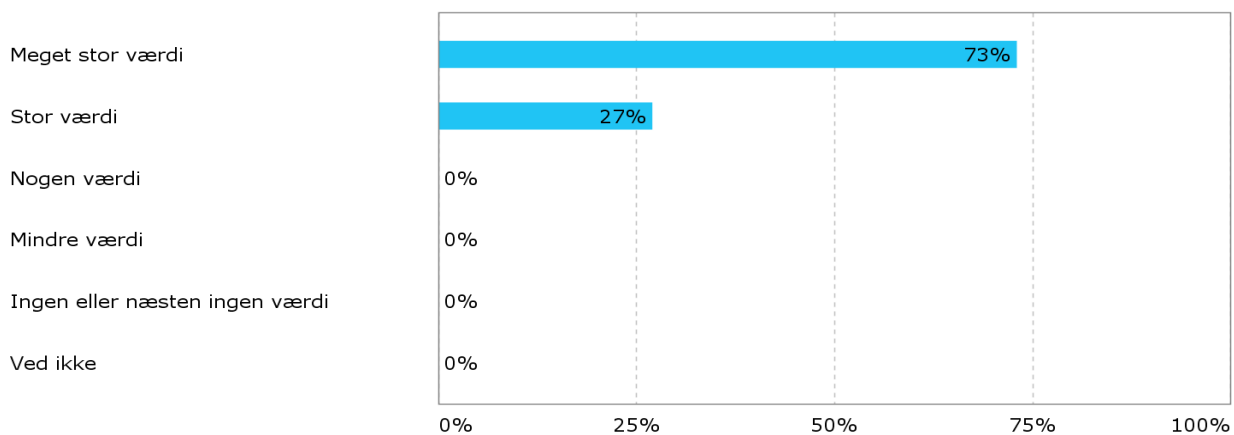
4. Hvor mange årsregnskaber læser du igennem årligt?

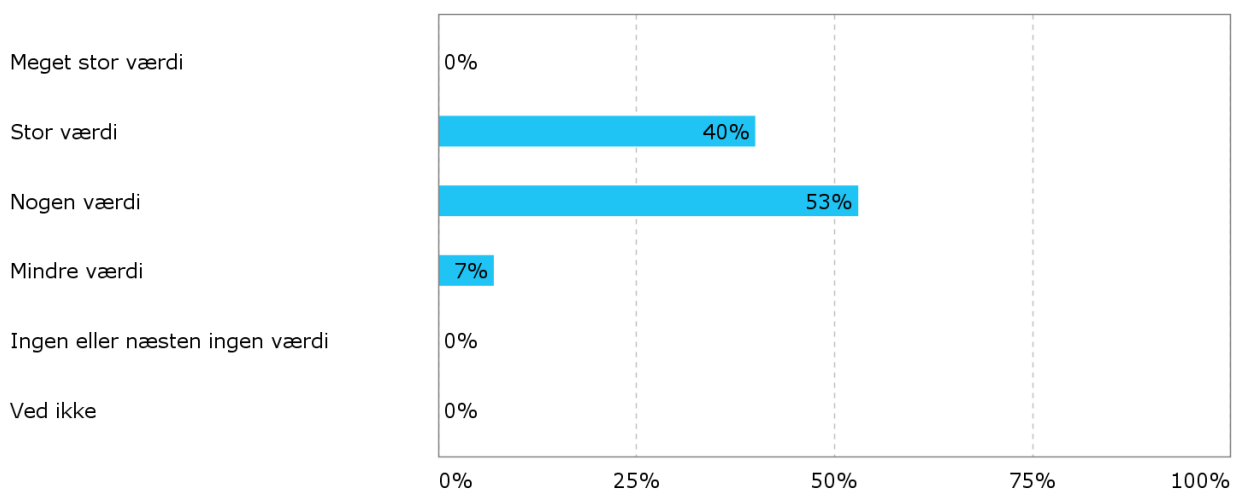
5. Hvilke oplysninger i årsregnskabet anvender pengeinstituttet primært ved kreditgivning samt forlængelse af allerede eksisterende låneaftaler?

- Resultatopgørelse, aktiver og passiver samt finansieringsanalyse, såfremt denne er udfærdiget. Ledelsesberetning og regnskabsforudsætninger samt noter er tillige en vigtig del. Vi ønsker altid det interne regnskab inkl. revisionsprotokollat.
- Det er ikke muligt at fremhæve enkelte poster eller oplysninger.
- Udvikling og niveau i omsætning, driftsresultat, balance samt egenkapital Endvidere forholder vi os til nøgletallene
- Resultat og kapitalforhold.
- Gældsserviceringsevne og egenkapital plus mange andre
- Fokus på likviditetsskabelse og soliditet. Herunder aktivernes og passivernes anslåede realværdier.
- Resultat, konsolidering, egenkapital, likviditetsskabelse, værdiansættelsesprincipper
- Hele regnskabet: tal som tekst og noter.
- Revisor kommentarer. Resultat, balancesum og egenkapital. Sammensætningen af aktiverne og passiverne.
- - beregning af soliditet - Omsætning - Resultat - Omsætningsaktiver kontra kortfristet gæld - Egenkapital!! Noter
- Erklæringer først i regnskabet (ulovligt aktionærlån, hvilke dele er revideret og hvilke er kun udsat for review). Udvikling i indtjening og solvens. Virksomhedens evne til at forrente egenkapitalen og aktivmassen. EVA og financial leverage. Likviditetsgrad.
- Driften => resultatopgørelsen og noter Balancen => Især sammensætning af balancen og aktivernes værdiansættelse har primær interesse. Påtegningen
- Alle tallene i regnskabet samt ledelsesberetning, og revisors erklæring.
- Pengestrøm/ likviditets udvikling og gældsserviceringsevne, samt privat økonomi og formue, privatforbrug. Historik generelt set.

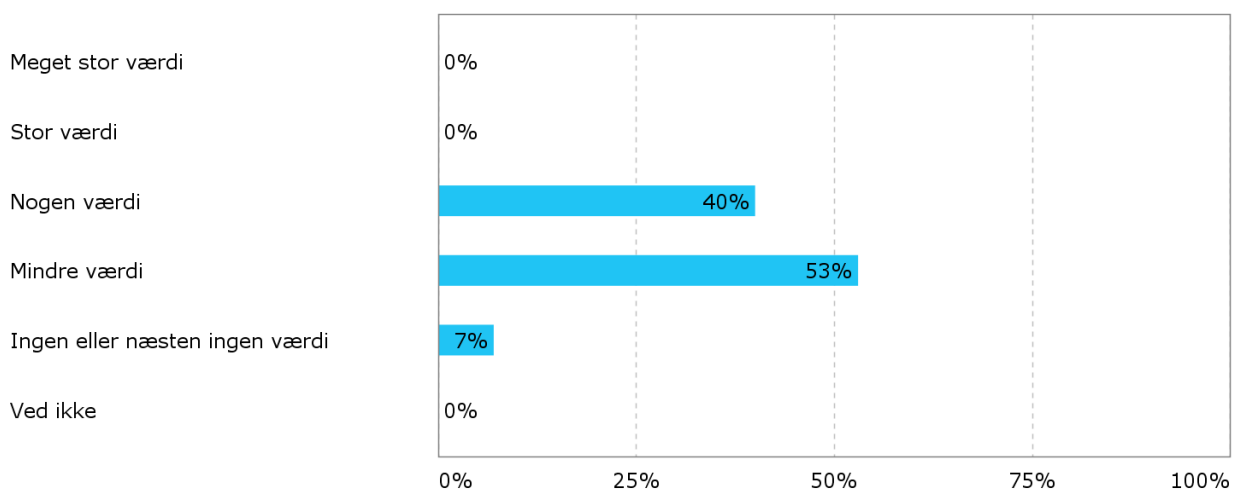
6. Hvor stor værdi tillægger du følgende: - Et revideret årsregnskab

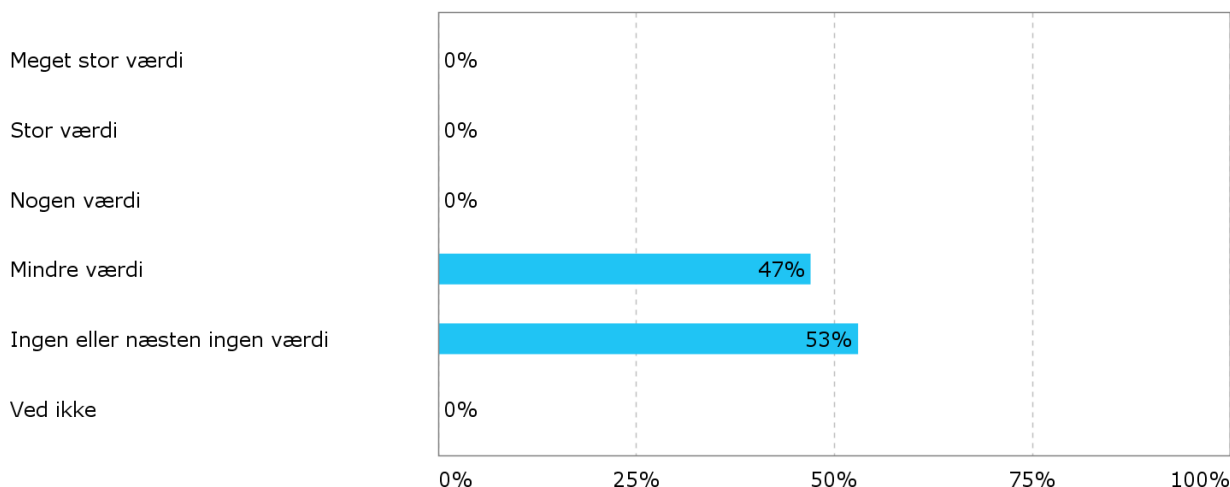
6. Hvor stor værdi tillægger du følgende: - Et regnskab der har været underlagt review

6. Hvor stor værdi tillægger du følgende: - Et regnskab der har fået assistance med regnskabsopstilling

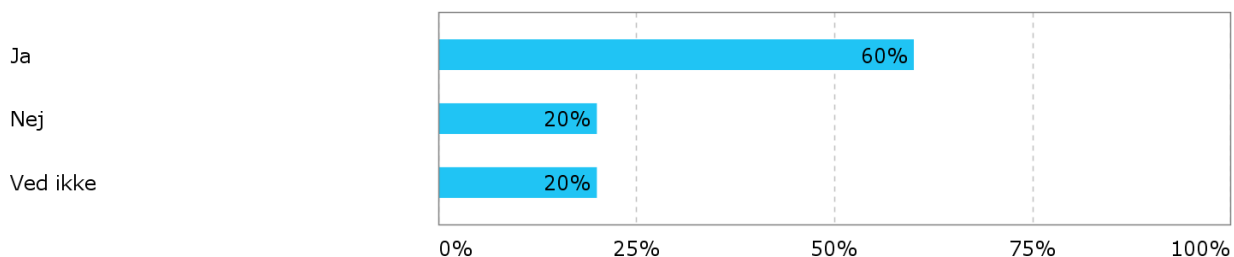
6. Hvor stor værdi tillægger du følgende: - Et årsregnskab hvor revisor ikke har været involveret

7. Hvordan er forholdet mellem kreditvurderingen og den erklæring regnskabet er påført?

- Regnskabet er alene ét element i kreditvurderingen. Objektiv vurdering af kontoadfærd m.v. spiller også en stor rolle, samt en subjektiv vurdering af branche, marked, fremtidsperspektiv og ikke mindst ledelsen og ledelsesteamet. Hvor effektiv og konsekvent er kunden til at igangsætte og gennemføre nødvendige ændringer/tilpasninger.
- Hvis der er en negativ påtegning, kan den have stor betydning, alt efter indholdet.
- Det er meget individuelt
- Ifølge spørgsmål 6
- Vi forholder os årligt til regnskabet inklusiv erklæringen. Vi foretager egen kreditvurdering ud fra egen regnskabsanalyse, men revisors erklæring indgår i den samlede bedømmelse.
- Hvis jeg ikke føler mig tryk ved det modtagne materiale, beder jeg om noget mere (f.eks. hvis jeg får materiale der ikke har været revisor ind over, beder jeg om at revisor påtegner det i et eller andet omfang). Ønsker kunden ikke at efterkomme det, kan det have betydelig indvirkning på kreditvurderingen. Det vil dog være afhænge af tilliden til kunden.
- Der kan være et betydeligt forhold men det afhænger af flere faktorer f.eks. kreditværdighed. Vi ser helt at alle regnskaber hvor der er udlån er revideret.
- Det kommer helt an på kundens og bankengagementets størrelse. En handelsvirksomhed med stort varelager, og hvor der er pant i dette - vil typisk kræve et revideret regnskab. Ved små kunder, der kører problemfrit, vil det ikke være vigtigt, at det er revideret.
- Der er stor samhörighed. Såfremt der sås tvivl om selskabet bonitet, vægter det meget negativt, da dette kan påvirke kundens fremtidige eksistensgrundlag.
- Har vi virksomhedspant, så kan der være dele hvor vi kræver revision, for at sikre værdien af vores pant. Aktivmassens sammensætning er vigtig, er det kun ejendomme, så kan vi nok selv vurdere værdien, men er det et stort varelager, så bør andre forholde sig til det. Er det helt klart at der er en stor egenkapital, så behøver regnskabet ikke være kontrolleret på samme vis som et skidt regnskab, hvorfor spørgsmål 6 ikke kan stå alene.
- Alle forbehold og ekstra ordinære kommentarer i påtegninger og erklæringer vil få ekstra opmærksomhed og kan besværliggøre kreditgivningen
- Meget lille. Erklæring medtages som et delparameter i kreditvurderingen.

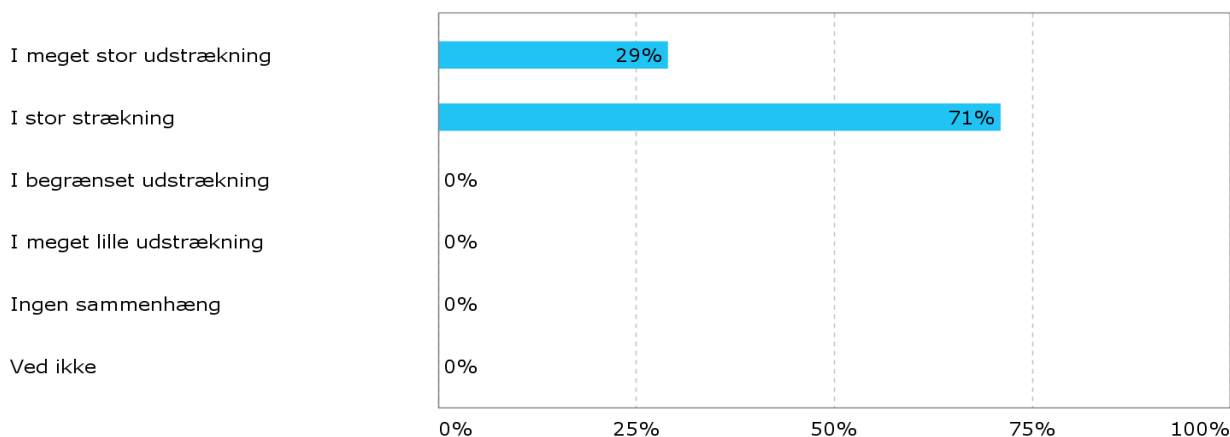
8. Er der stor forskel på krav/forventninger til børsnoterede selskaber kontra små og mellemstore virksomheder?

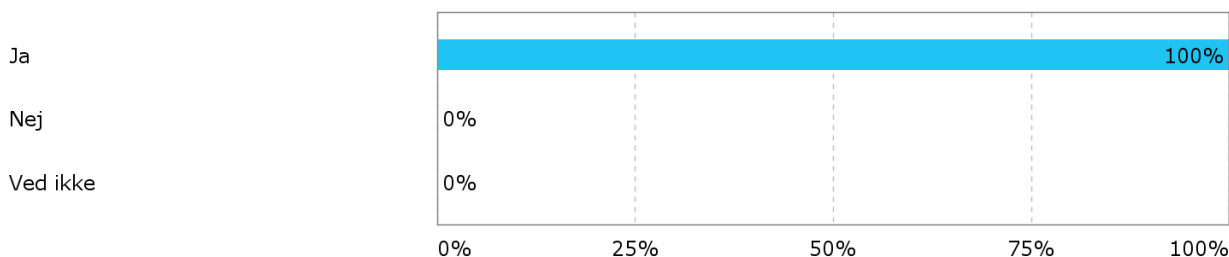
9. Hvis ja, hvordan?

- Der er en forventning om, at det økonomiske set up er fuldt ud tilstrækkeligt og at professionismen om detailanalyser m.v. er højere til en børsnoteret virksomhed end en ikke børsnoteret virksomhed.
- Der er lovmæssige krav samt en anderledes forventning til regnskabsmaterialet
- det siger sig selv - vigtighed, og værdi af revisor
- Spørgsmålet afhænger af forespørgslen.
- Når der er eksterne investorer, så er der behov for at regnskabet er 100 % retvisende, så de føler sig trygge.
- Forskellige lovkrav/ regler for regnskabsaflæggelse. Eks. muligheder for at følgevirksomheds-skatteordning.

10. I hvilken udtrækning foretages kreditvurderingen på baggrund af virksomhedens årsregnskab?

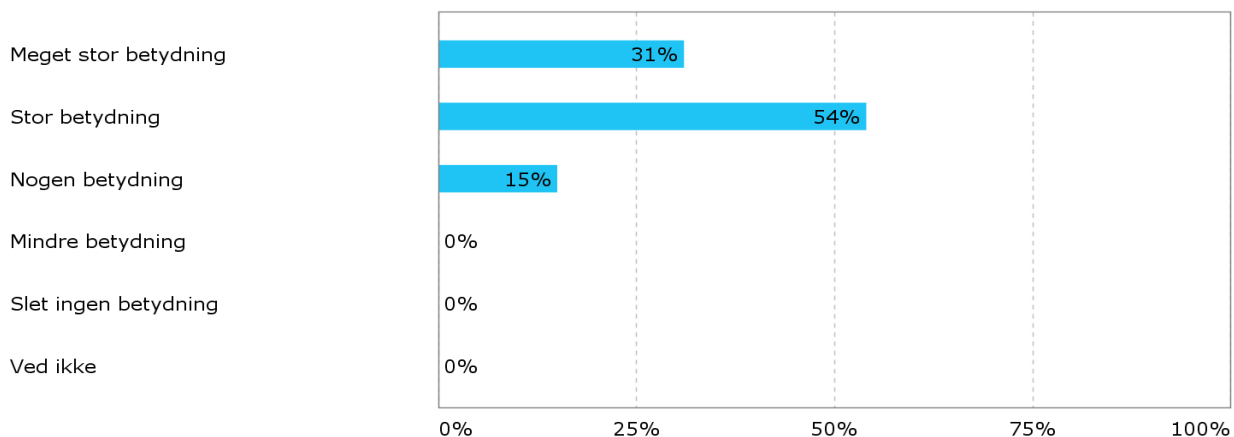
11. I forbindelse med kreditvurderingen, har det da betydning om kunden er ny eller en allerede eksisterende kunde?

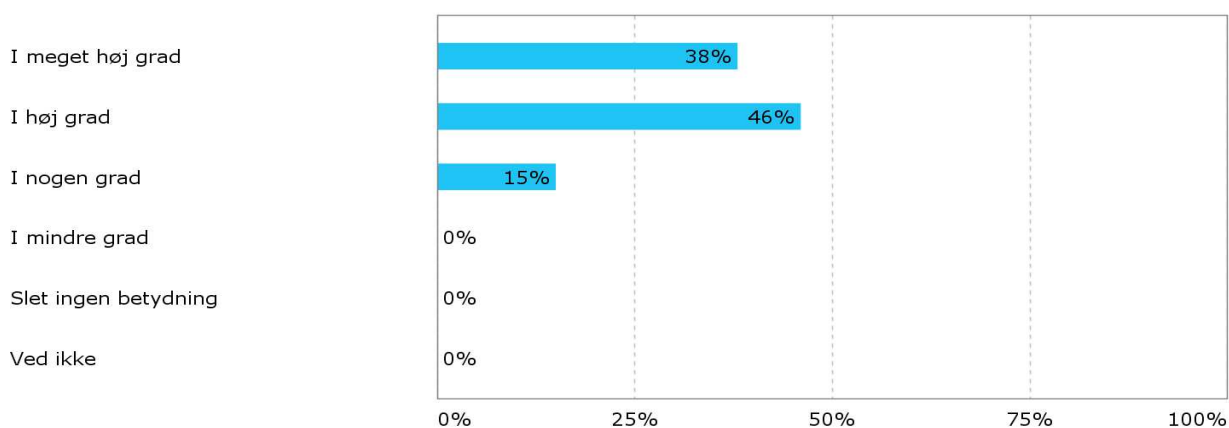
12. Hvis ja, hvori ligger forskellene i kravene?

- Ved kreditvurderingen ligger forskellen i den objektive registrering af kundens adfærd, herunder kontoadfærd (statistisk).
- En del af kreditvurderingen bygger på historik vedr. overtræk, overholdelse af aftaler mv. Denne haves i sagens natur ikke på nye kunder.
- Hele historikken mangler ved et nyt kundeforhold
- Vi har ingen historik - hvorfor kravene til regnskaber m.v. er skærpede og gerne af "godkendt" revisor.
- En ny kunde har ingen forudgående historik, hvorfor vi ikke i kreditvurderingen kan tillægge forventet kontoadfærd nogen værdi. På eksisterende kunder har vi såvel økonomisk indsigt og erfaring med, hvordan kunden agerer såvel driftsmæssigt og bankmæssigt (som kunde i banken)
- Der er behov for en større mængde dokumentation ved nye kunder.
- På eksisterende kunder har vi en historik som kan have en betydning, som nye kunder ikke har. Men kreditvurderingen er den samme.
- Historikken. De har vist, at de kan drive virksomheden eller omvendt.
- Kreditgivning ydes på baggrund af en del faktorer, hvor økonomisk tilpasning og historiske data spiller en stor rolle. Har vi kendskab til kundens betalingsadfærd både god og dårlig, hvilket har stor betydning for den endelige bevilling.
- Vi baserer hele vores forretning på tillid, og tillid opbygges igennem årene, hvorved en subjektiv faktor får større værdi. Vi bruger dog altid 4 øjne princip, for at sikre at en subjektiv vurdering ikke tager overhånd.
- Kendskabet til kunden og virksomhedens ledelse er også en grundlag for vores kreditvurdering. Derfor har nye kunder det "lidt sværere"
- Historik mht. regnskabsresultater, virksomhedsstyring og adfærd m.fl. Erfaring med virksomheden i forhold til SWOT analyse.

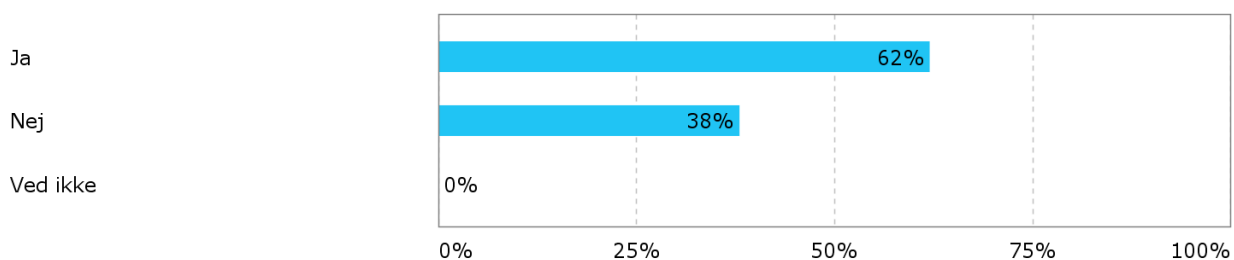
13. Hvor stor betydning har det at en virksomhed kan fremlægge et revideret regnskab fra revisor angående virksomhedens finansielle stilling?

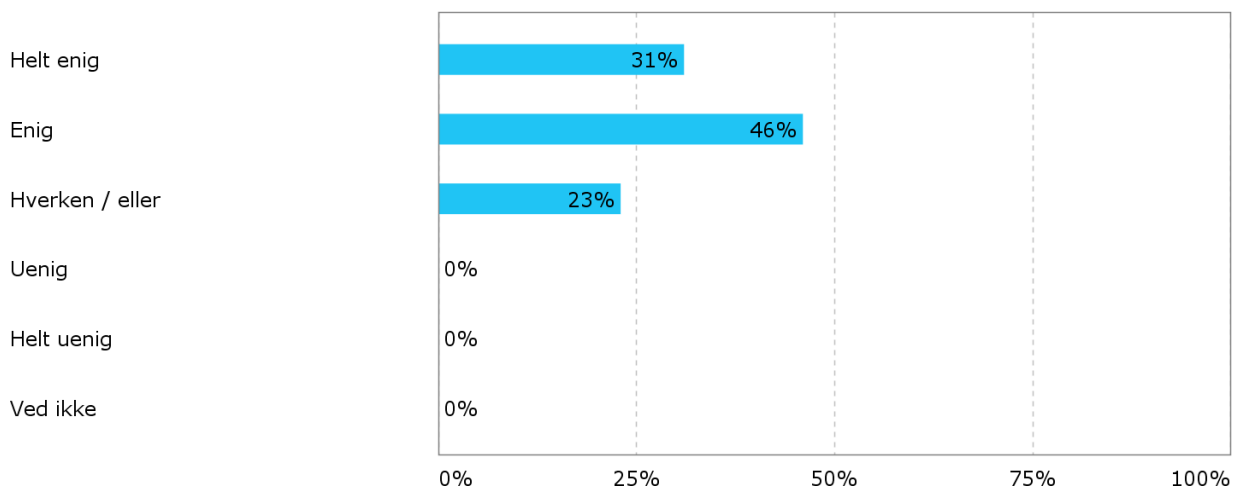
14. Såfremt der opleves økonomiske problemer hos en erhvervskunde, i hvor høj grad vil pengeinstituttets besluthningsgrundlag i forbindelse med kreditgivning være bedre med et revideret regnskab?

15. Mener du at der er sammenhæng mellem virksomhedens størrelse (målt på omsætning, balancesum og antal ansatte) og behovet for revision?

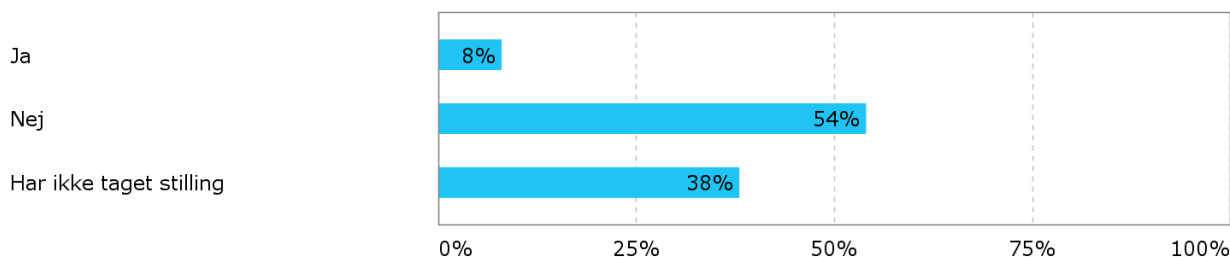
16. I forbindelse med lempelse af revisionspligten for B-virksomheder vil flere virksomheder have mulighed for at fravælge revisionen. - Mener du at pengeinstituttet i forbindelse med kreditgivning alligevel vil kræve et revideret regnskab?

17. I hvilke situationer kan man forestille sig, at der alligevel kræves revision?

- Hvis kreditvurderingen og det at yde låne-/kreditfaciliteter sker på blanke vilkår, vil der være et højere krav til revision. Er banken på anden måde godt sikkerhedsmæssigt afdækket i realaktiver (ejerpant, virksomhedspant m.v.) vil der individuelt kunne fraviges på revisionskravet.
- I et regnskab med review-erklæring vil der alt andet lige være større usikkerhed om f.eks. aktiverne (især igangværende arbejder, debitorer, lager) og fuldstændigheden af forpligtelserne.
- Hvis der vises svaghedstegn i engagementet, eller hvis det er et engagement med en vis kompleksitet
- Komplekse virksomheder, virksomheder med svagt kapitalgrundlag m.v.
- Da vi er en rådgivningsbank vil vi i mange situationer ønske reviderede budgetter, da disse giver os det mest betryggende grundlag for vores rådgivning. Kunder hvor de er økonomiske trængte vil ligeledes blive mødt med krav om revision, da vi bankmæssigt er forpligtet til at sikre, at vi har orden i vores kreditkvalitet.
- Særligt i virksomheder, hvor driften er tvivlsom og de er svag kapitaliseret eller der kan være tvivl om værdiansættelserne.
- Svage kreditkunder. Men den generelle forventning for alle udlånskunder vil altid være et revideret regnskab, da det giver størst tillid fra udeforstående.
- Det kommer an på virksomhedstypen, størrelsen og aktivernes sammensætning. Hvis der er pantsætning (virksomhedspant) Handelsvirksomhed, hvor varelageret er vigtigt. Større virksomheder med stort bankengagement.
- Hvor vi har virksomhedspant, hvor solvensen er lav, og hvor aktivmassen er svær at vurdere.
- Vi vil som udgangspunkt kræve et revideret regnskab fra vores kunder, med mindre kreditbehovet er meget beskedent, sikkerhederne afdækker hele engagementet eller der er tale om en meget lille virksomhed.
- Regnskabet skal vise et retvisende billede inkl. varelager og andre poster. Der skal kunne være tillid til tallene og evt. værdiansættelse.

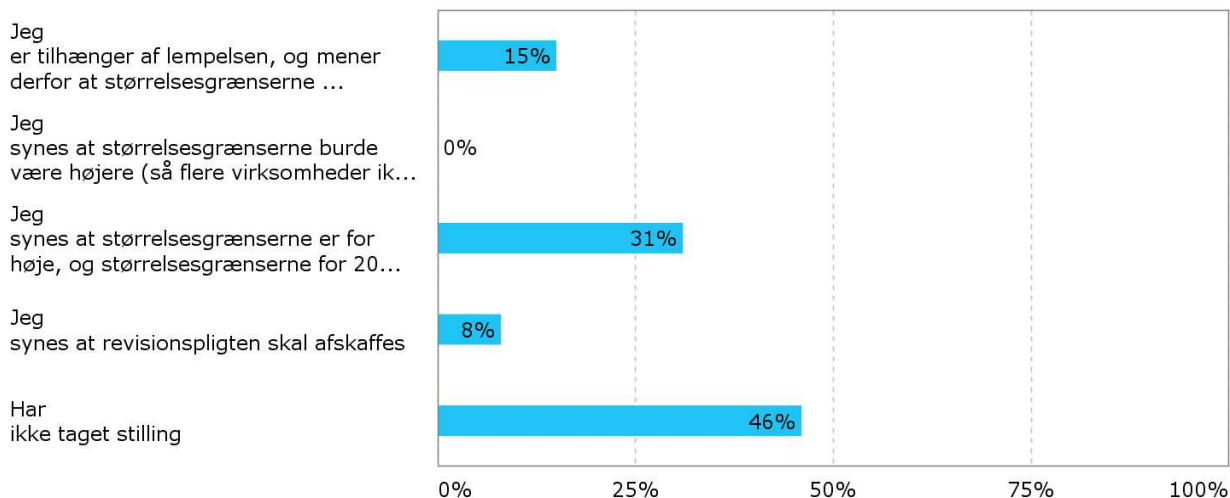
18. Mener du at det er hensigtsmæssigt at afskaffe revisionspligten for B-virksomheder?

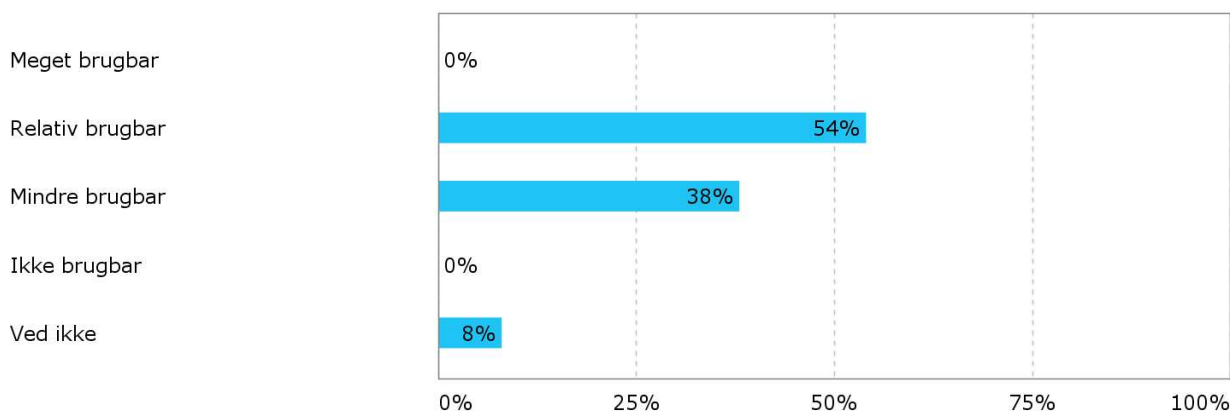
19. Begrundelse for ovenstående svar

- Lovgivningsmæssigt er der stigende krav til banker og bankernes risikostyringssystemer, og her indgår validiteten af årsrapporten som et væsentligt delelement. På sigt kan der prismæssigt (bankens risikokapital) ske en skævvridning på mindre virksomheder, såfremt årsrapporten ikke er revideret, idet den enkelte bank skal reservere yderligere egenkapital til udlån, såfremt den bagvedliggende validitet reduceres.
- Se under pkt. 17 Under pkt. 20 ønskes mulighed for at svare "revisionspligten ønskes IKKE lempet" Under pkt. 21: I overser, at en lang række af vores kunder er Klasse A-virksomheder, som ikke revideres.
- Ved ukomplicerede engagementer kan det være en omkostningsmæssig fordel for virksomheden.
- Mindre kvalitet i regnskabsaflæggelserne giver udfordringer for bankerne i relation til at foretage kvalitative kreditvurderinger, hvilket kan resultere i, at virksomhederne ikke opnår den nødvendige finansiering - alternativt er der risiko for, at bankernes udlån baseres på et mere skrøbeligt/mindre solidt dokumenteret grundlag, hvorved risikoen i banksektoren - alt andet lige - vil stige.
- Det er ligegyldigt hvilke lovmæssige krav der er - det ville selvfølgelig være lettere som rådgiver, hvis det var lovpligtigt, men i de situationer hvor jeg føler der fortsat er behov for regnskabsmaterialet vil jeg bede kunden om indlevering uagtet lovgivningen.
- vi skal have størst mulig tiltro til vores kunders tal, da vi ellers ikke kan tage den rette beslutning.
- Vi styrker konkurrencekraften hos de virksomheder som kan undgå revision, og alt hvad der forbedrer virksomhedernes rammevilkår, kan vi kun hilse velkommen.
- Jvf. det foranstående vurderer vi helst vores kunder på baggrund af et revideret materiale
- Regnskabet skal kunne give et valid billede af virksomheden med et vist niveau for indsigt. Herunder pengestrøm, opgørelse af konsolidering, samt evt. privatelement skal som udgangspunkt fremgå for at der kan ydes en seriøs rådgivning og skabe fuld et økonomisk overblik.

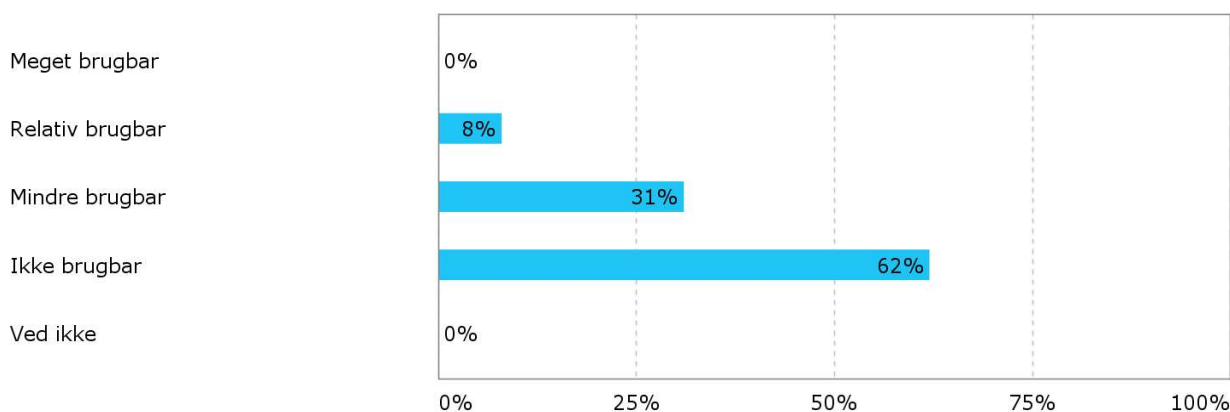
20. Hvad er din holdning til lempelse af revisionspligten (virksomheder der ikke opfylder 2 ud af 3 forhold i 2 på hinanden følgende år: omsætning 72 mio. kr., balancesum 36 mio. kr., antal ansatte 50)?

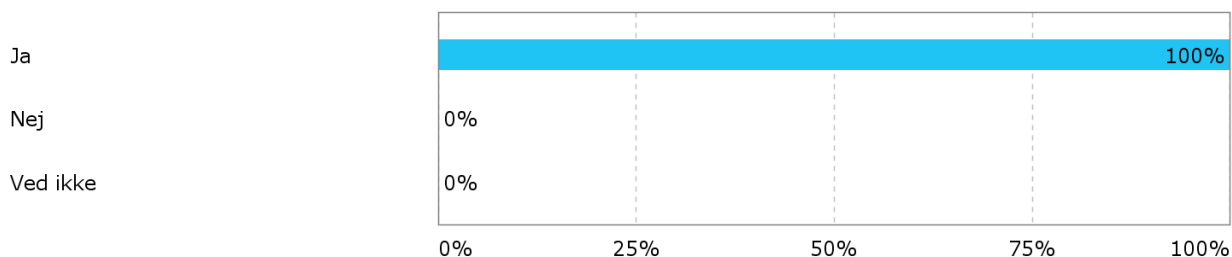
21. Hvor brugbar er: - Review-påtegningen i forbindelse med kreditgivning

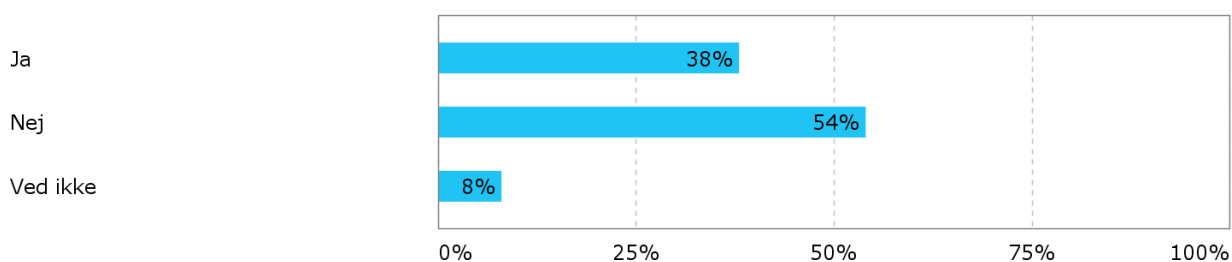
21. Hvor brugbar er: - Et årsregnskab uden påtegning i forbindelse med kreditgivning

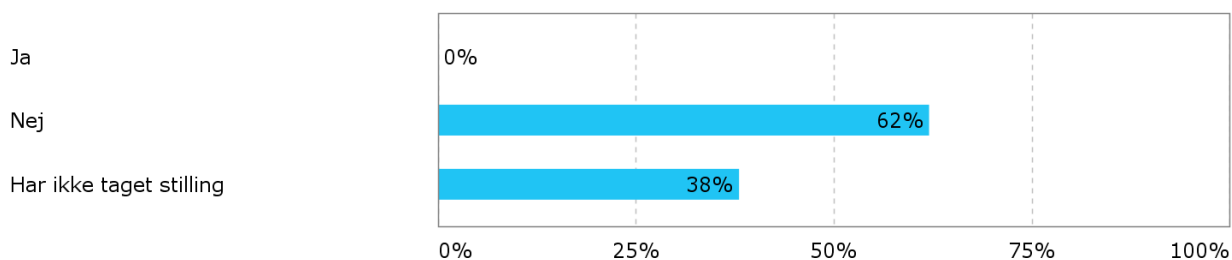
22. Kan det forestilles, at pengeinstituttet vil kræve at en virksomhed får foretaget revision for at kunne få bevilliget lån?

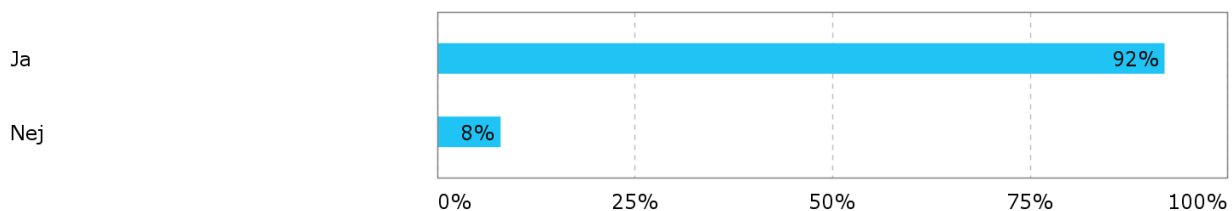
23. Har årsregnskabet påtegning betydning for prisen på lånet (låneomkostninger, renter mm.)?

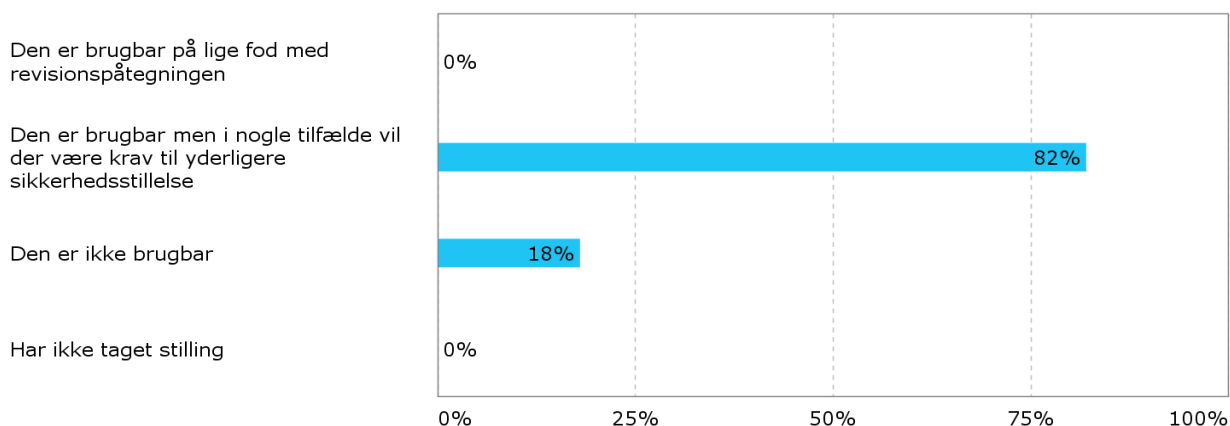
24. Mener du, at der har været et behov for en alternativ erklæring til revision (en mellemtung mellem revision og review)?

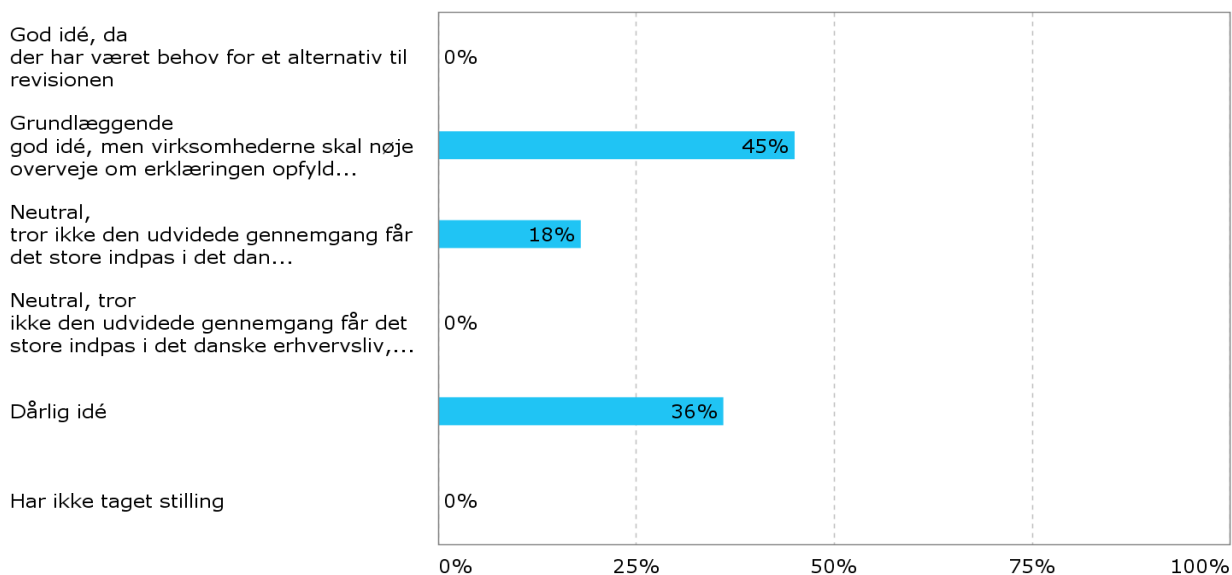
25. Har du hørt om den nye erklæringsstandard udvidet gennemgang?

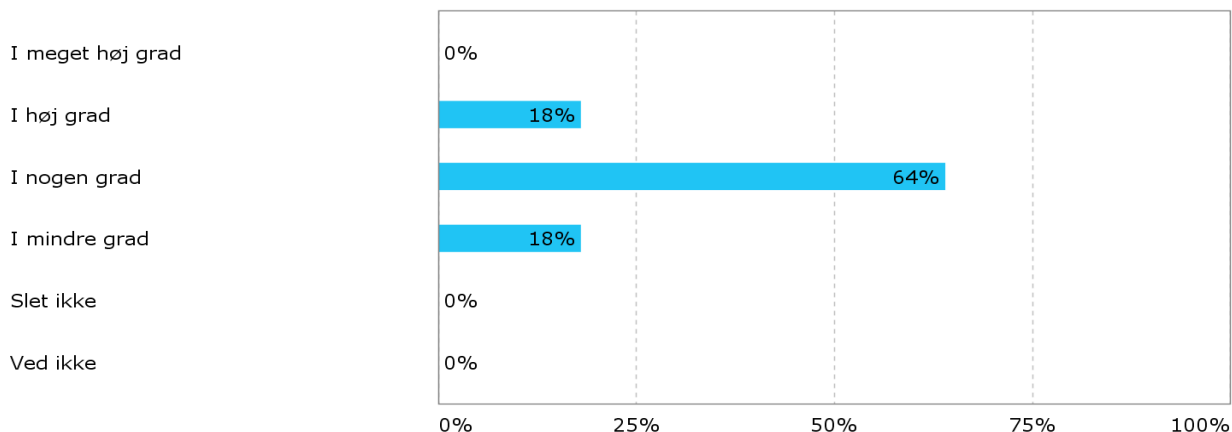
26. Hvor brugbar vurderer du erklæringsstandarden udvidet gennemgang er?

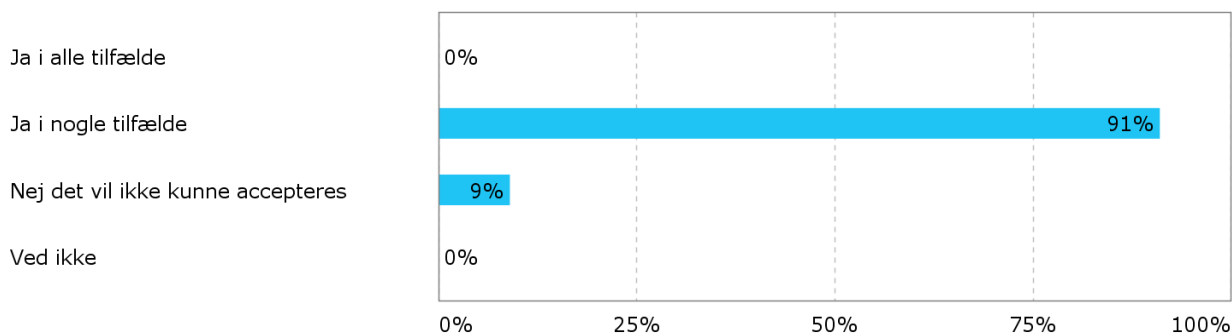
27. Hvilken holdning har du til indførelsen af den udvidede gennemgang?

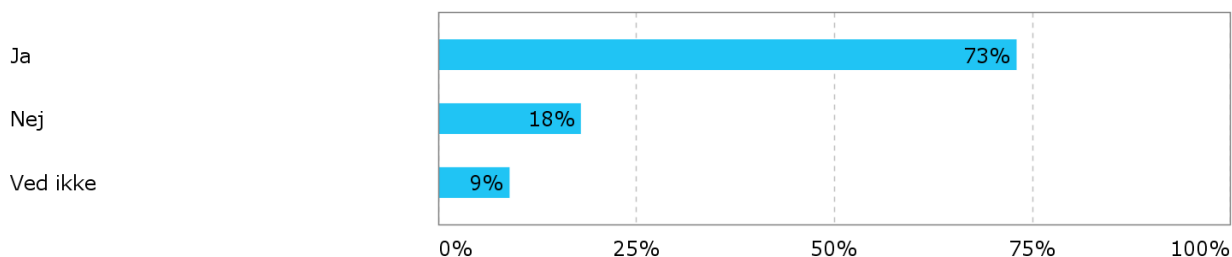
28. Mener du, at de supplerende handlinger, som omfatter følgende: 1) indhente udskrifter fra tingbog, personbog og bilbog 2) indhente engagementsbekræftelser fra virksomhedens pengeinstitutter 3) indhente oplysninger om virksomhedens advokatforbindelser 4) indhente dokumentation for at indberetninger til SKAT er korrekte som foretages ved udvidet gennemgang sammenlignet med review, vil øge sikkerheden og dermed troværdigheden til årsregnskabet?

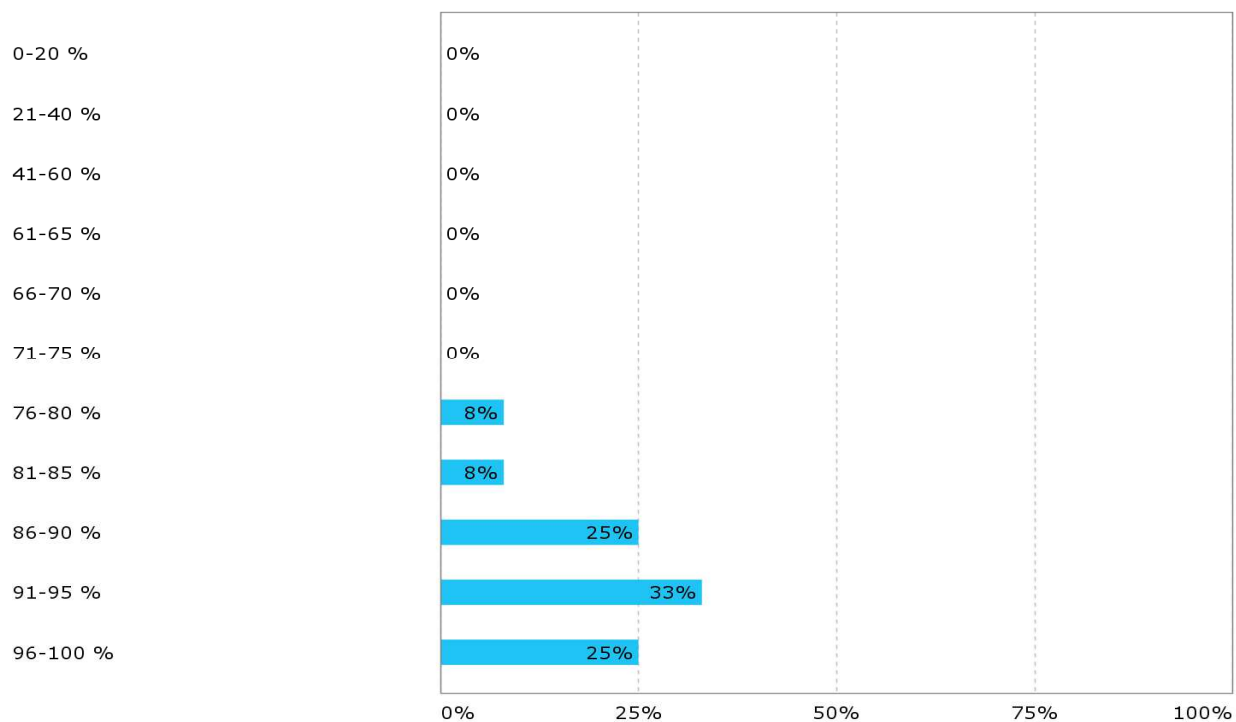
29. Kan det tænkes, at pengeinstituttet vil acceptere en erklæring om udvidet gennemgang frem for revision i forbindelse med kreditvurdering?

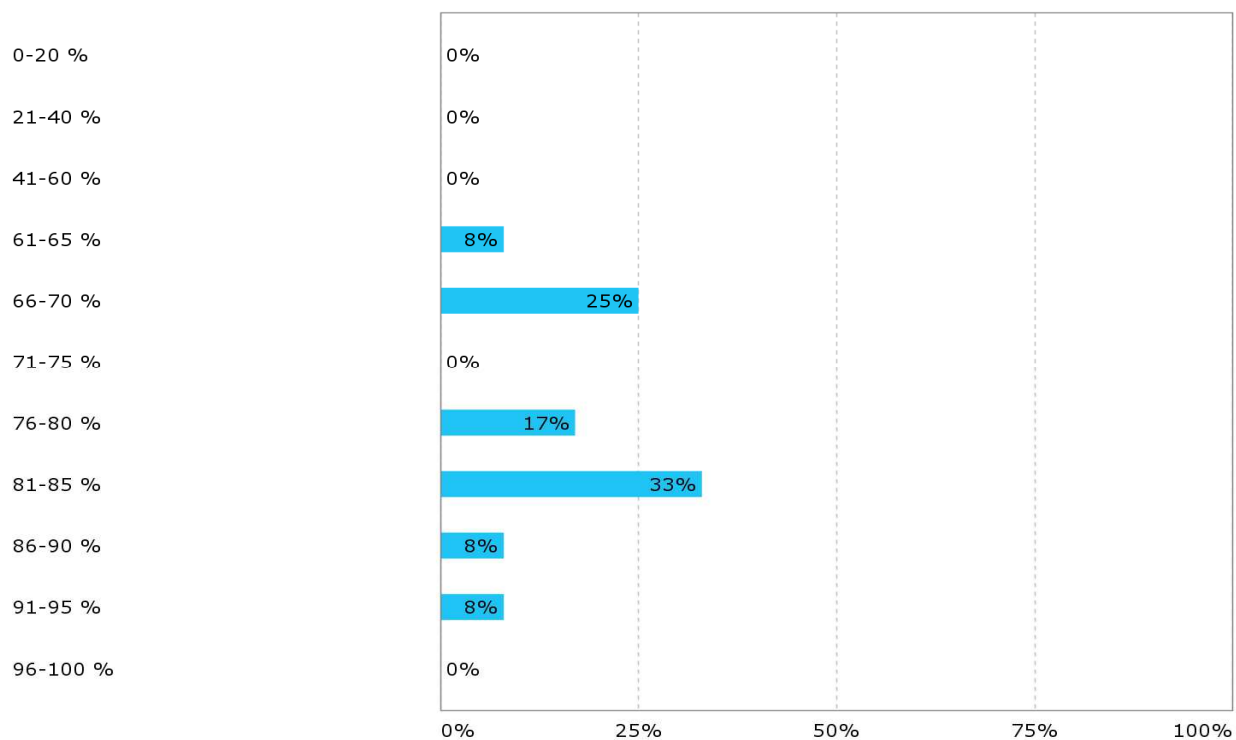
30. Mener du at der stilles større krav til sikkerhedsstillelse/dokumentation, hvis virksomheden vælger udvidet gennemgang frem for revision?

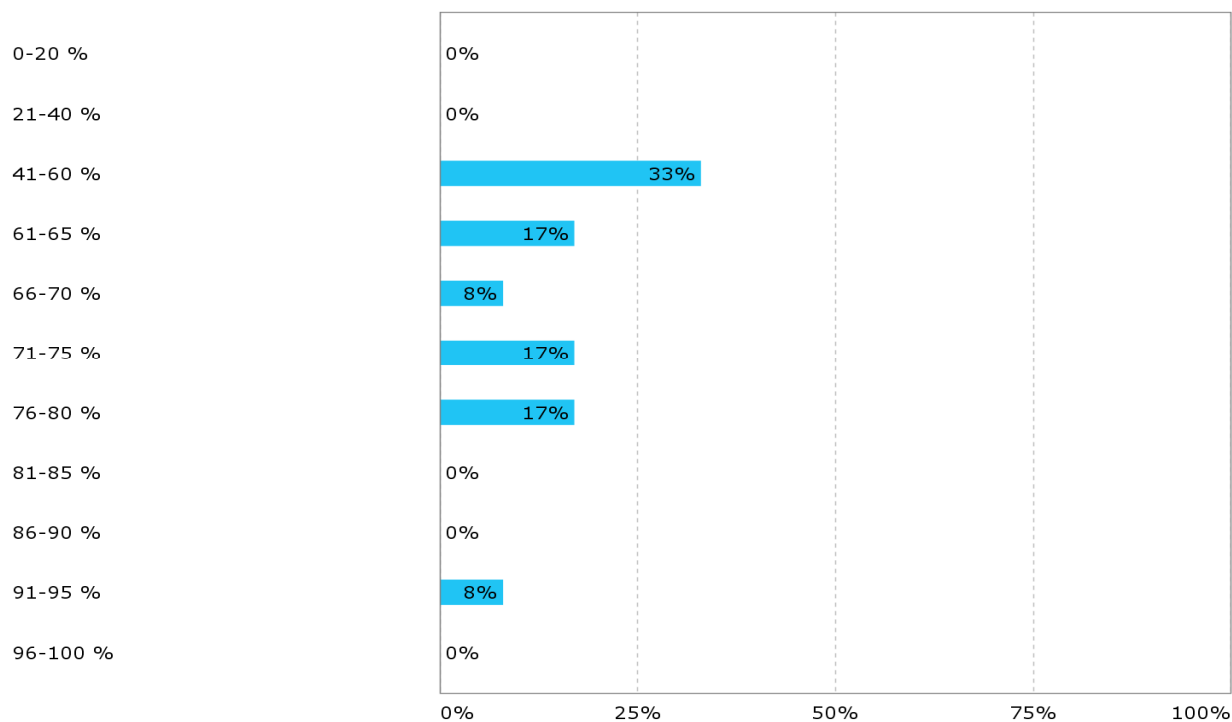
31. Hvor høj grad af sikkerhed er der for, at regnskabet er korrekt når der er foretaget: - Revision

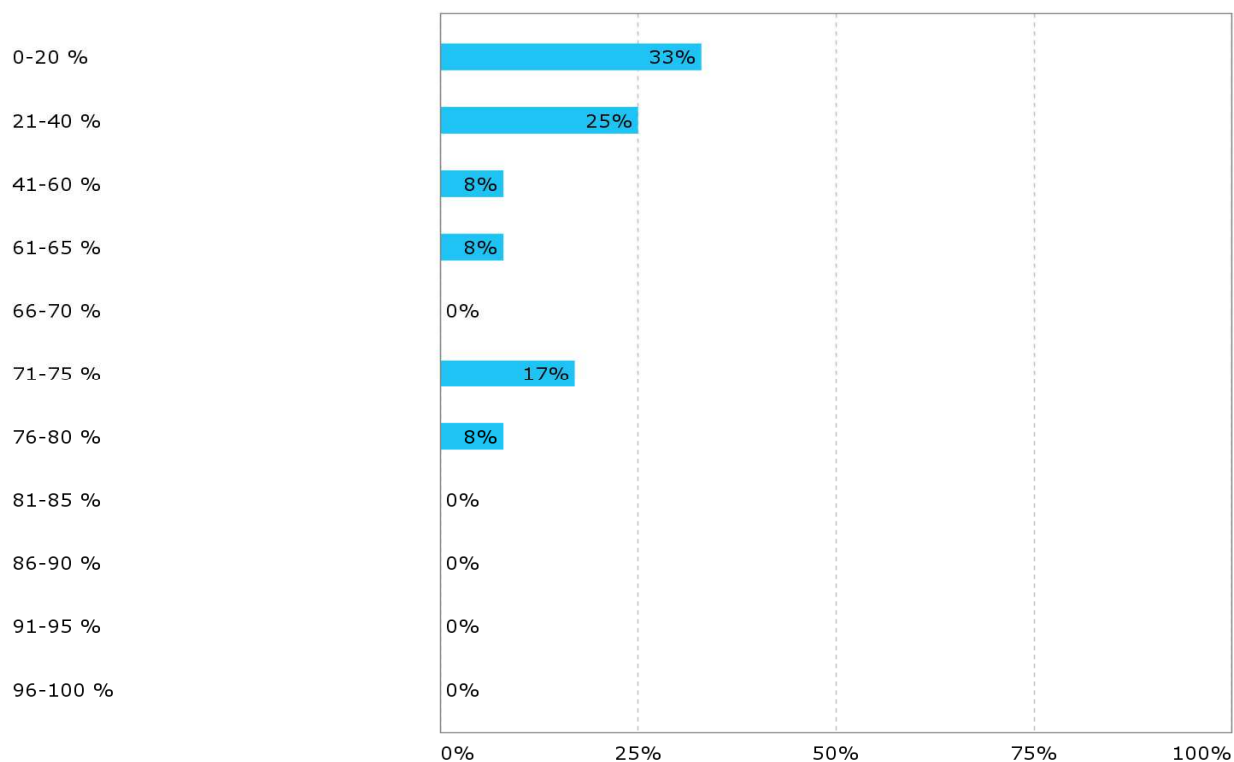
31. Hvor høj grad af sikkerhed er der for, at regnskabet er korrekt når der er foretaget: - Udviklet gennemgang

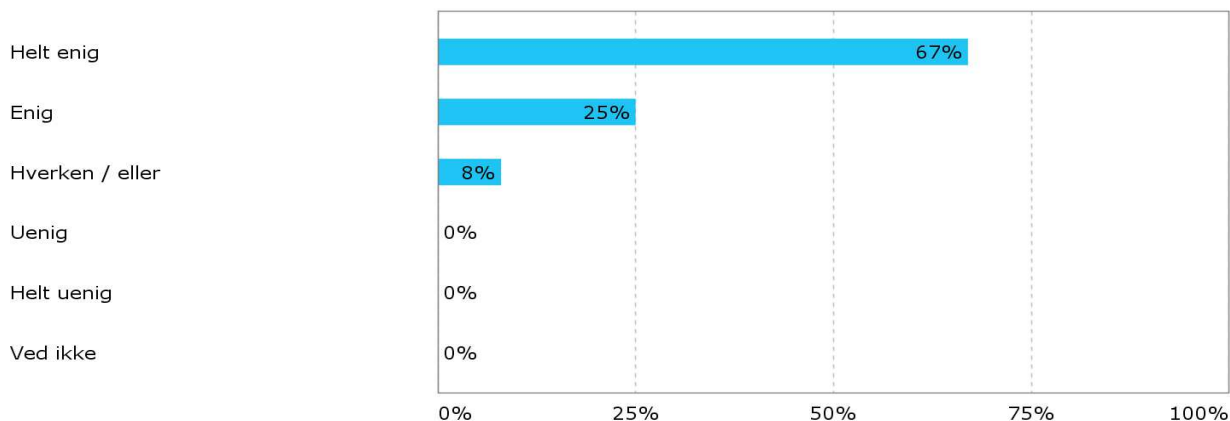
31. Hvor høj grad af sikkerhed er der for, at regnskabet er korrekt når der er foretaget: - Review

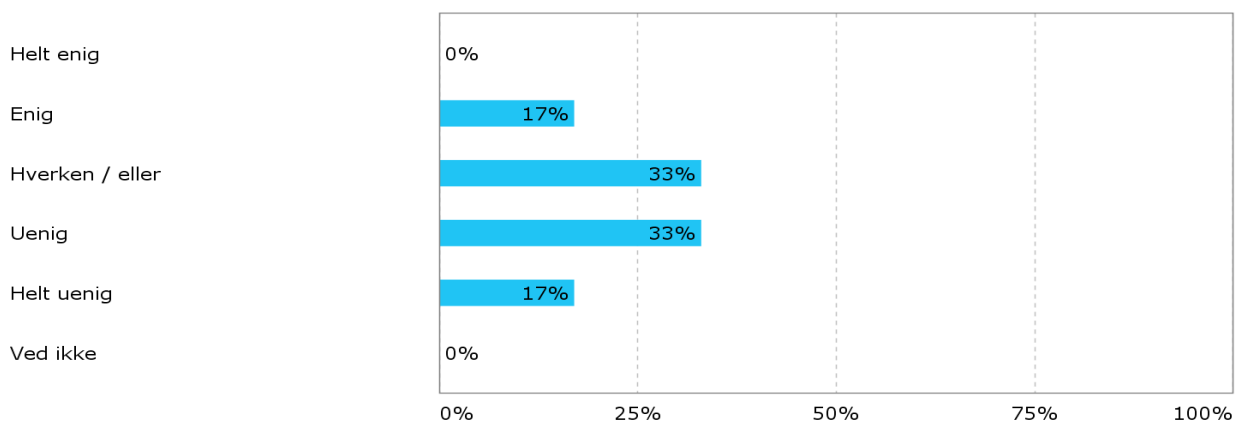
31. Hvor høj grad af sikkerhed er der for, at regnskabet er korrekt når der er foretaget: - Assistance med regnskabsopstilling

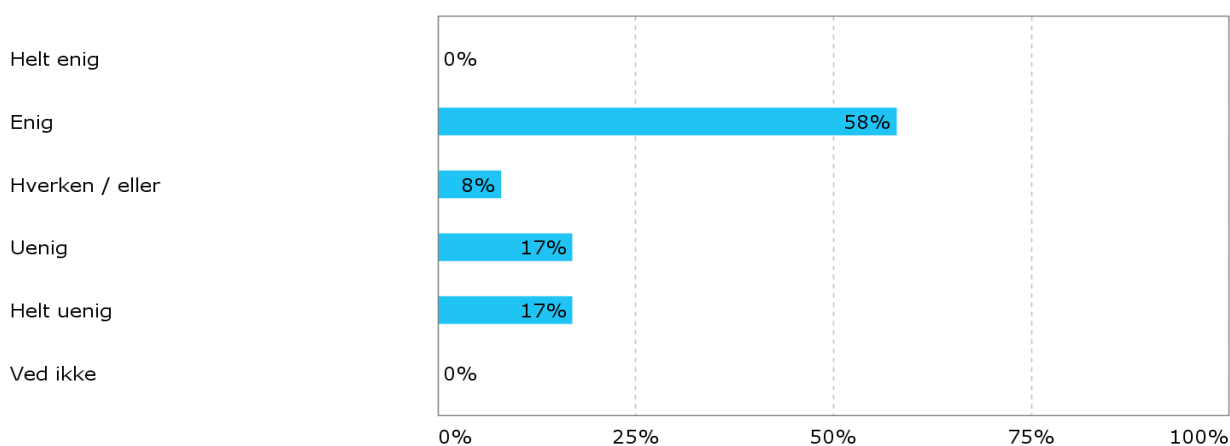
32. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - "Pengeinstitutter tillægger revision stor værdi"

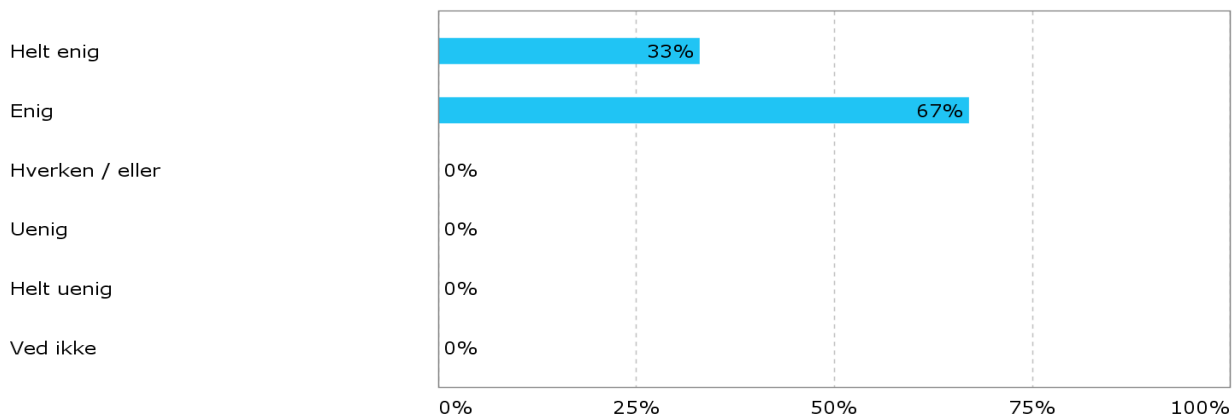
32. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - "Revision er en administrativ byrde"

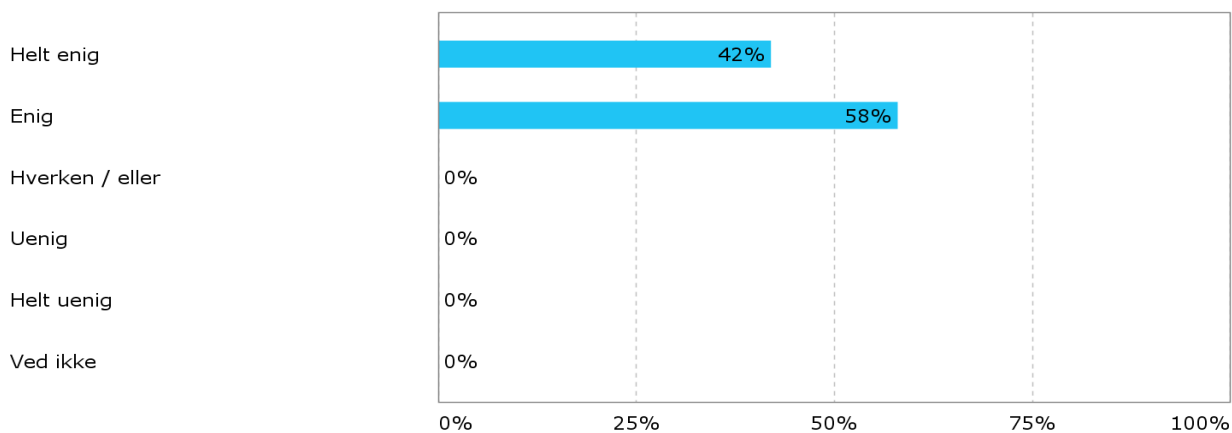
32. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - "Udvidet gennemgang er et alternativ til revision for mindre virksomheder"

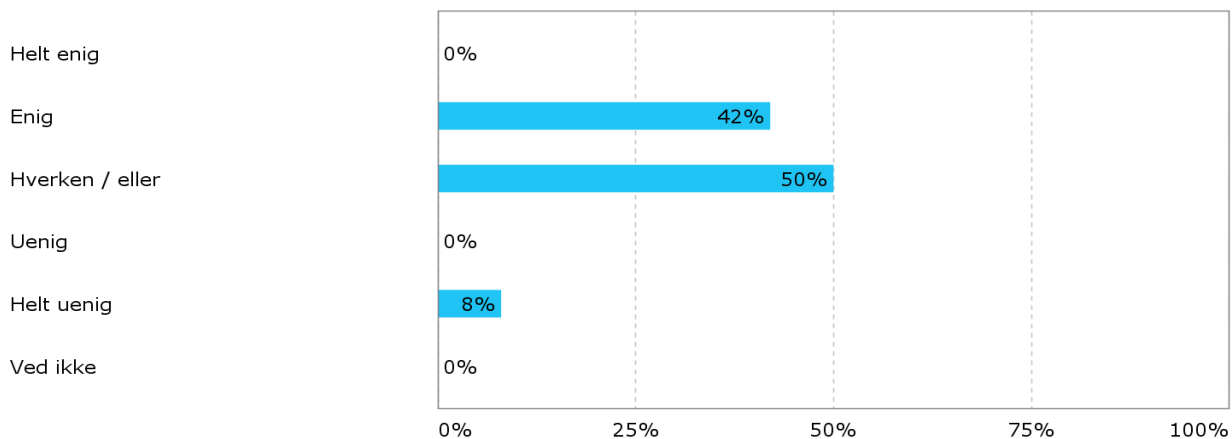
32. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - "Revision forbedrer kvaliteten af finansiel information i årsregnskabet"

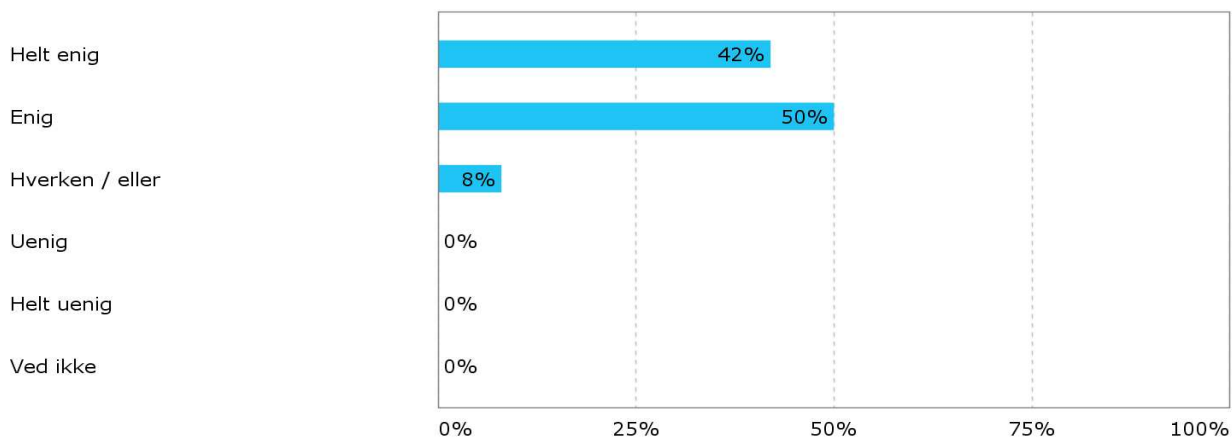
32. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - "Visse virksomheder kan dog have interesse i fortsat at få regnskabet revideret, hvis de eksempelvis har meget store aktivsummer og væsentlige gældsforpligtelser"

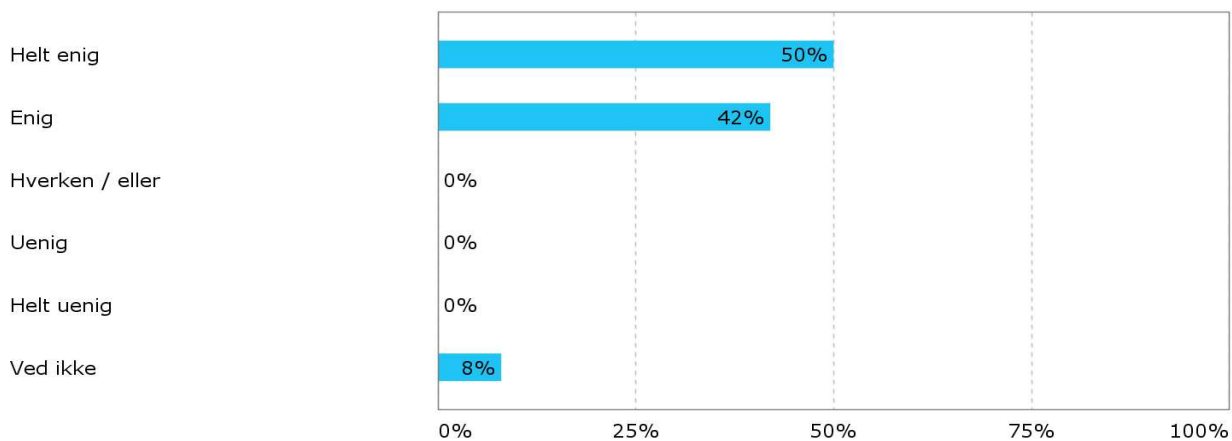
32. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - "Udvidet gennemgang vil ofte være tilstrækkelig til, at risikoen for væsentlige fejl eller mangler i regnskabet vil være reduceret til et passende lavt niveau"

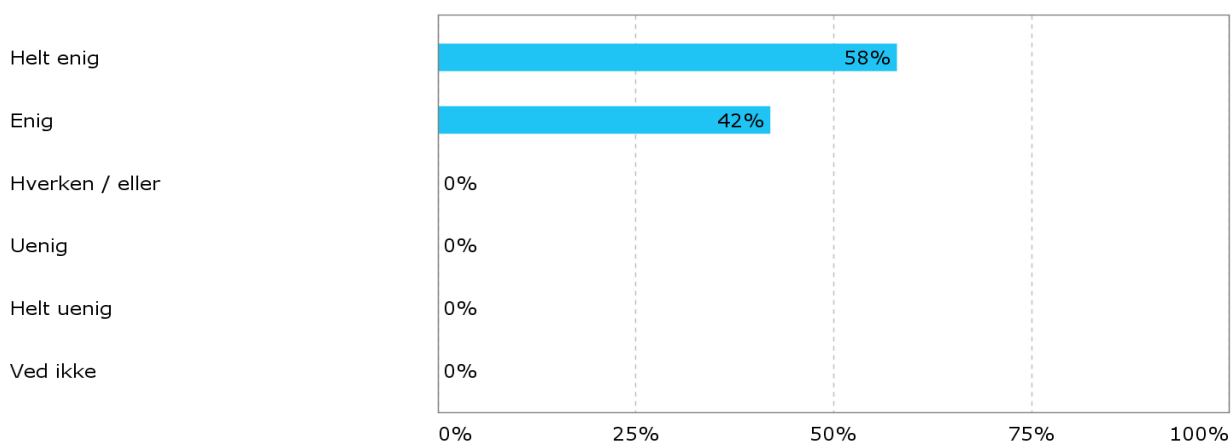
32. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - "Revisionen giver en større sikkerhed for, at årsregnskabet er retvisende, hvilket er centralt for bankernes kreditvurdering"

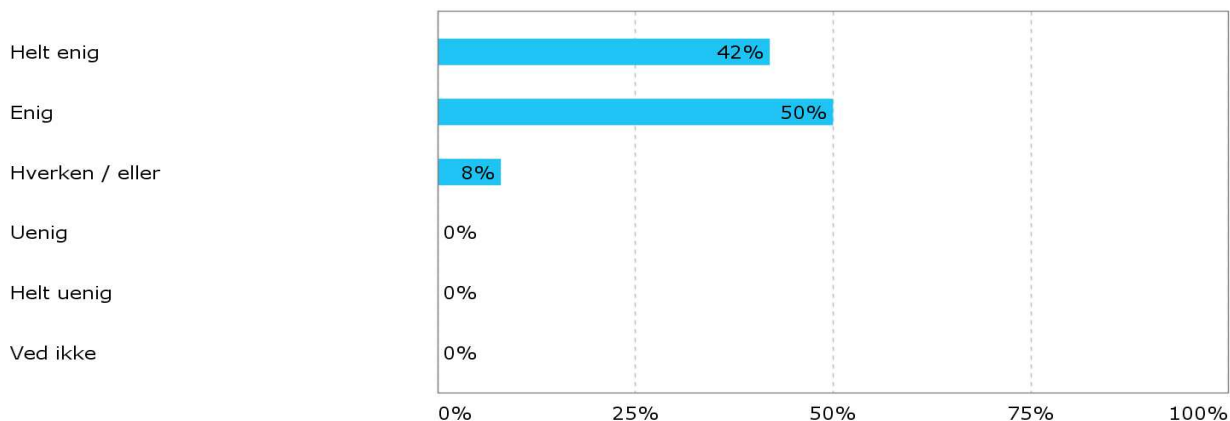
32. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - "Nogle banker vil fortsat kræve revision"

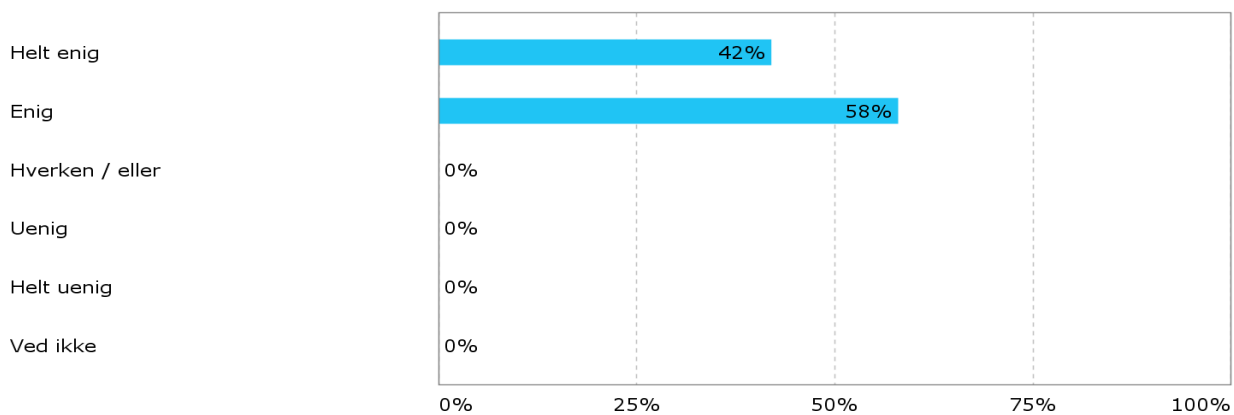
32. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - "Revision forbedrer årsregnskabet's kvalitet og pålidelighed"

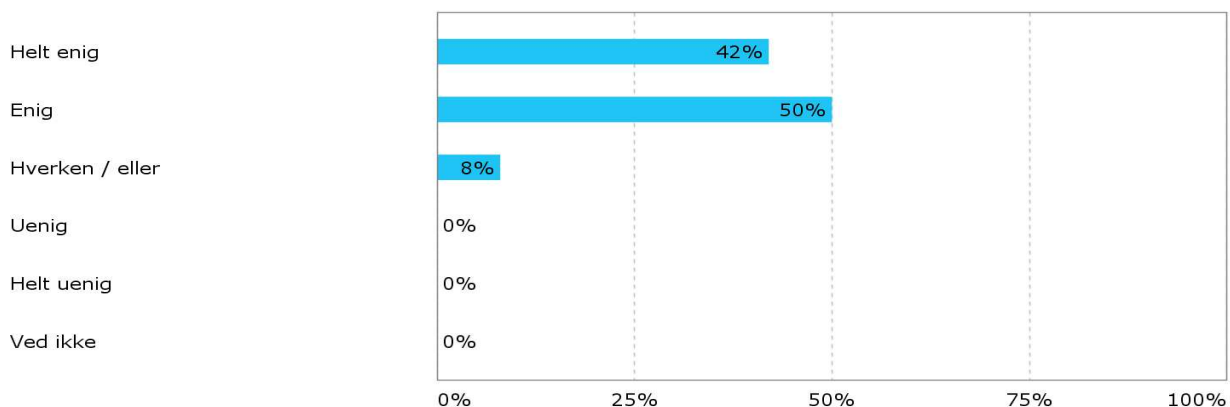
32. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - ”Revision medfører sikkerhed for aktionærer”

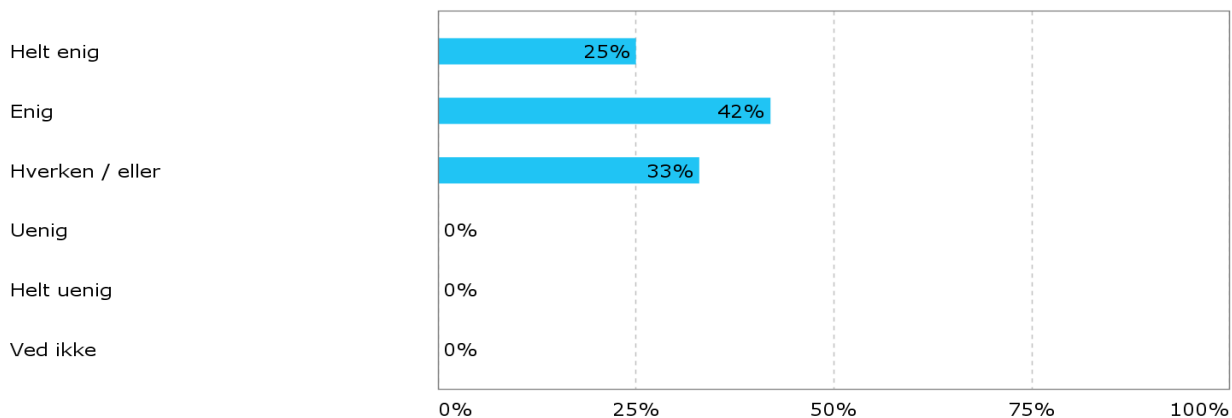
32. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - ”Revision medfører sikkerhed for pengeinstitutter og andre långivere”

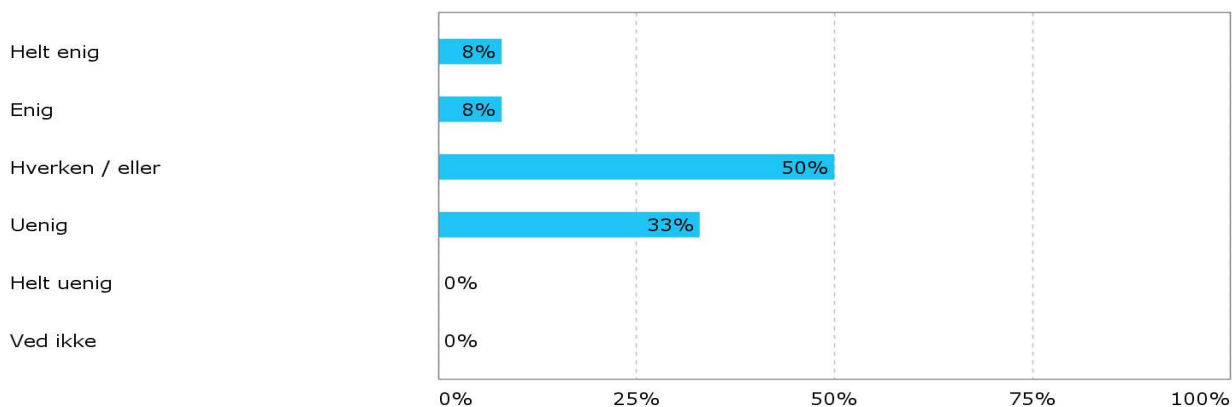
32. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - ”Revision medfører sikkerhed for leverandører og samarbejdspartnere”

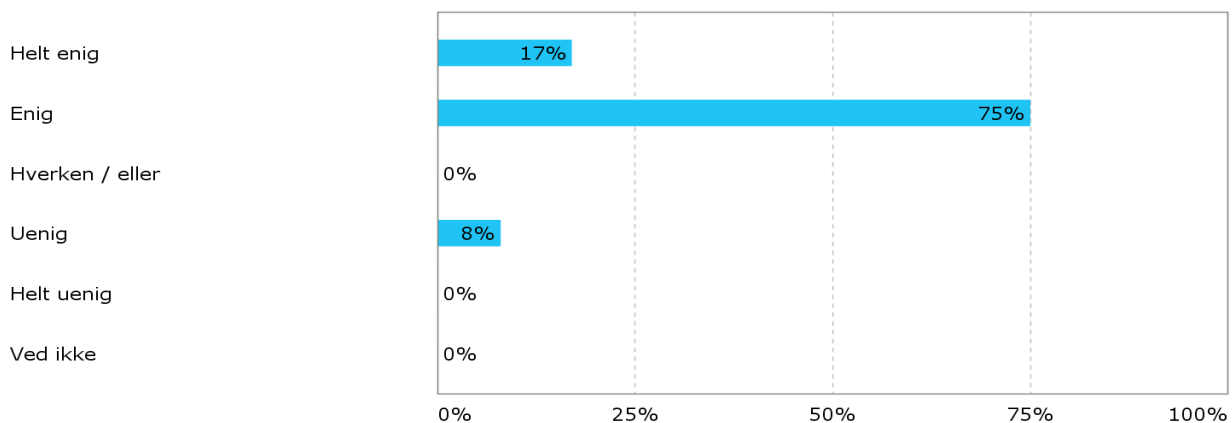
32. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - ”Revision har en positiv effekt på virksomhedens kredit rating score”

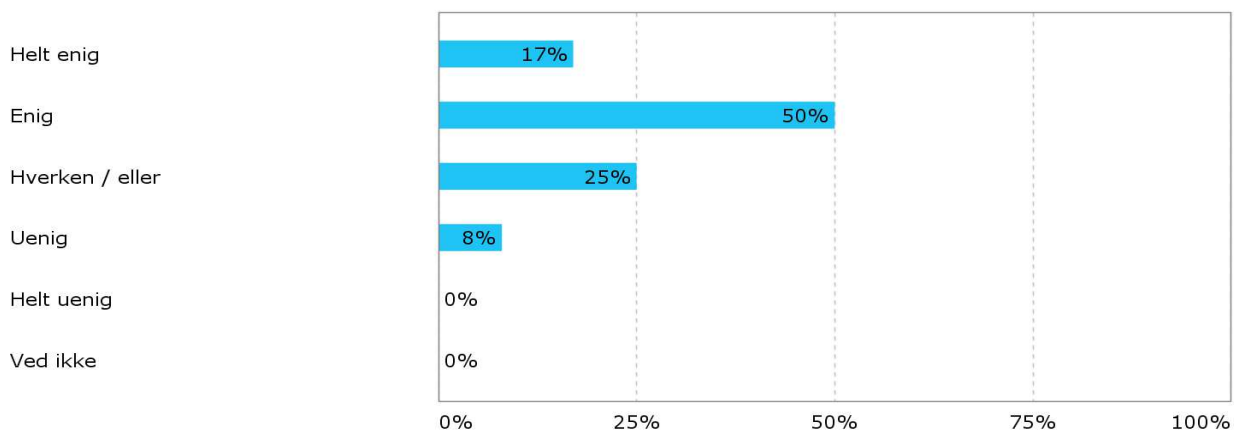
32. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - ”Den nye erklæringsstandard forventes at give besparelser for virksomhederne”

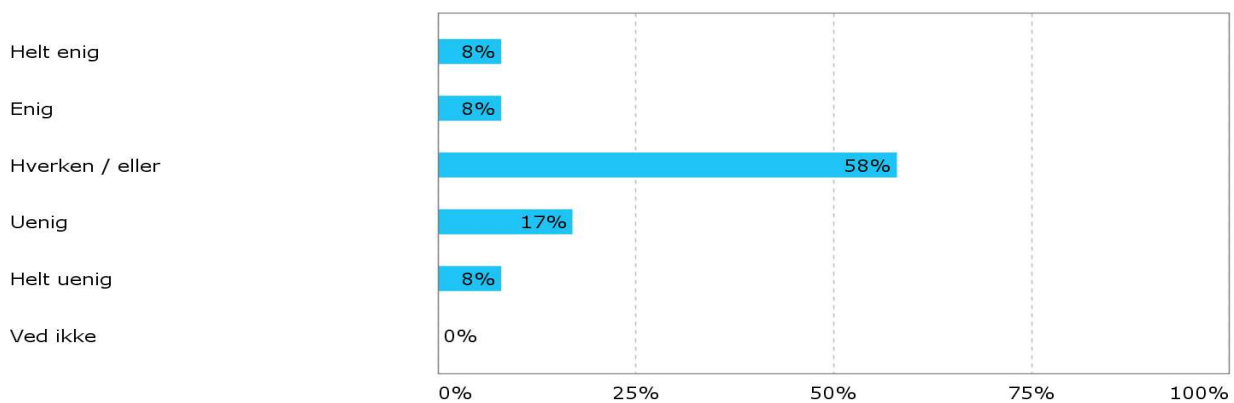
32. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - ”Den udvidede gennemgang kan ikke sættes i stedet for en revision, hvorfor de fleste mellemstore virksomheder i Regnskabsklasse B vil fortsætte med revision”

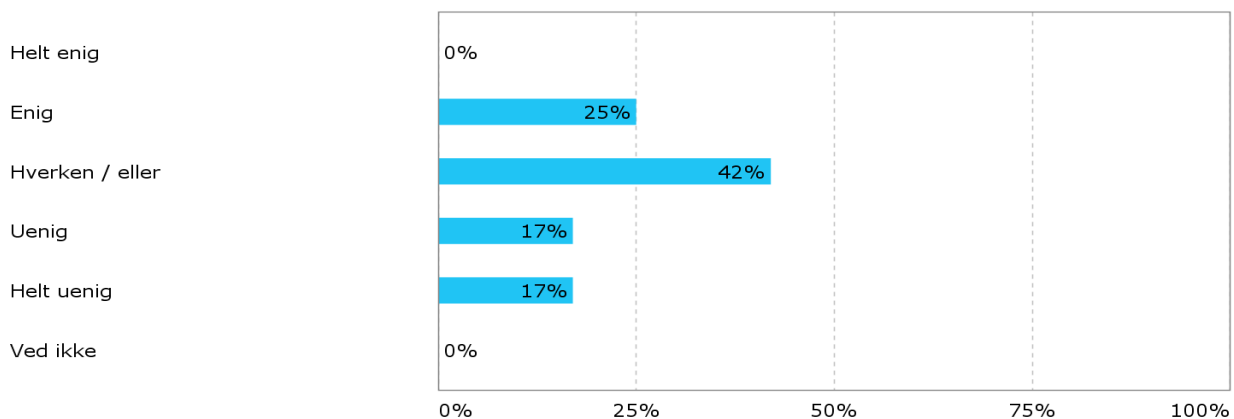
32. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - ”Hvis ikke revisor kontrollerer virksomhedernes regnskaber, er der forøget risiko for, at indberetningerne til skattemyndighederne ikke har den fornødne kvalitet”

32. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - ”Udvidet gennemgang sikrer at regnskabs troværdighed opretholdes”

32. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - ”Udvidet gennemgang vinder indpas i det danske erhvervsliv”

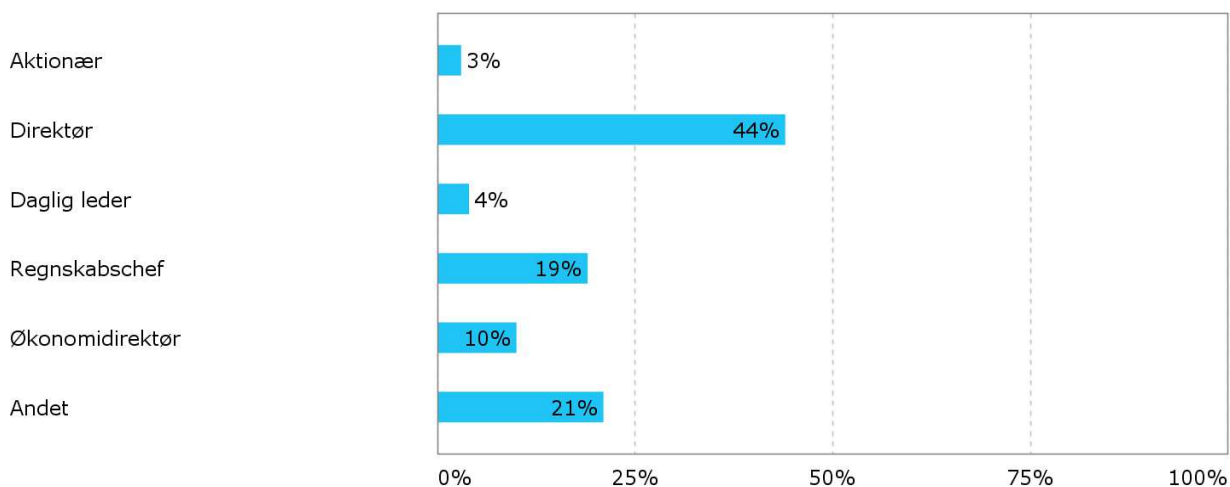

33. Hvilke yderligere kommentarer/holdninger har du til den nye erklæringsstandard udvidet gennemgang?

- Jeg er ansat i et pengeinstitut, hvorfor vore indberetninger af regnskabstal m.v. er reguleret af Finanstilsynets krav hertil.

Bilag 4: Spørgeskemabesvarelse virksomhedsledere

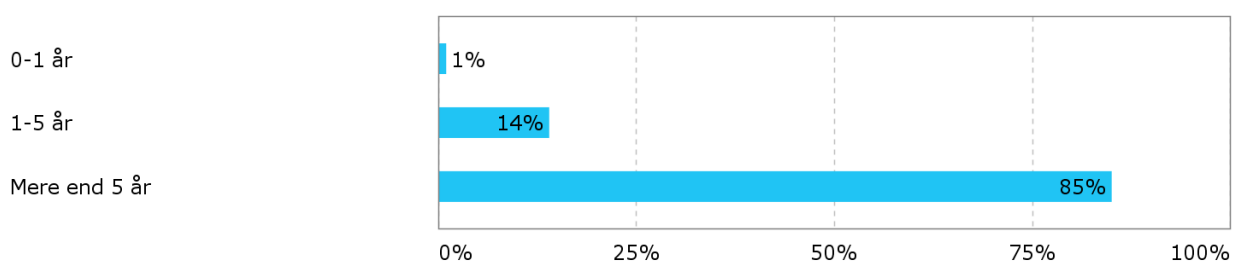
1. Hvilken stilling besidder du i virksomheden?

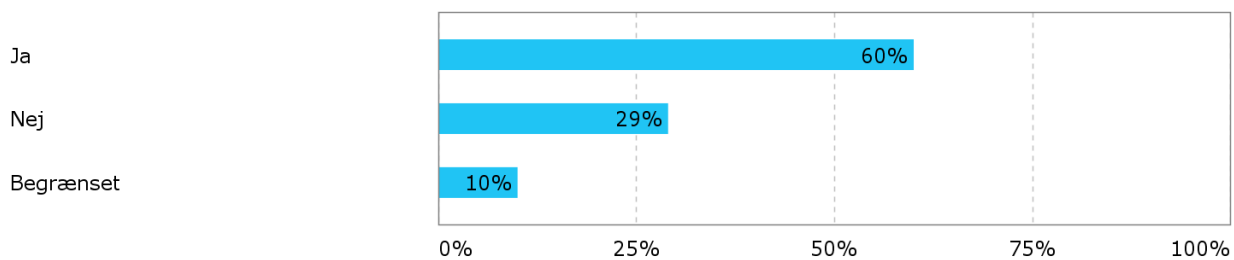
1. Hvilken stilling besidder du i virksomheden? - Andet

- sekretær
- Assistent
- Chief Controller
- bestyrelsesformand
- Office manager
- bogholder
- Bogholder
- Ejer
- business manager
- Vognmand
- revisor
- Bogholder
- Økonomiassistent
- Hovedaktionær og direktør
- Økonomichef
- Analytiker

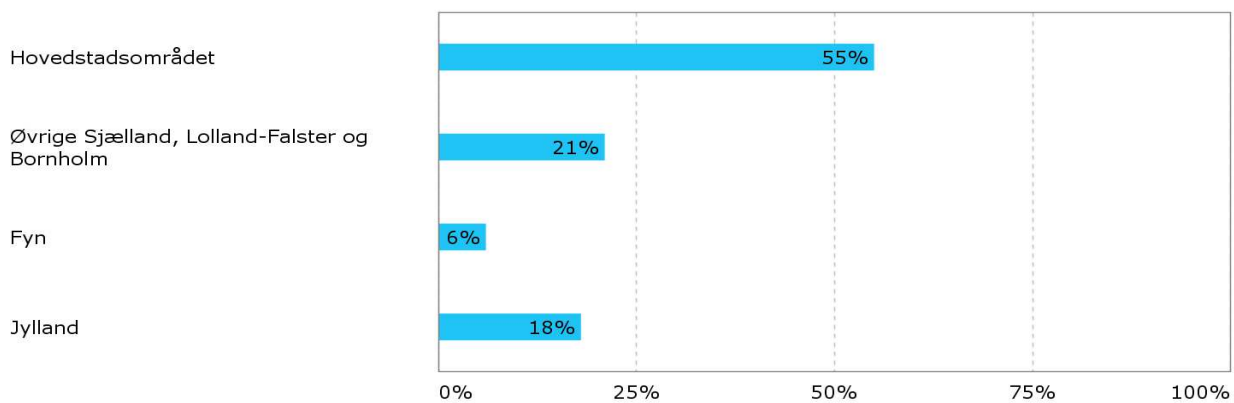
2. Hvor mange års erfaring har du inden for dit nuværende arbejdsområde (anciennitet)?

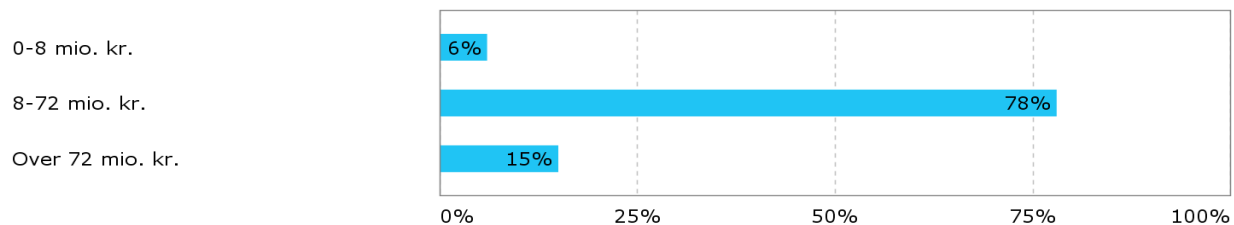
3. Indgår virksomhedens ejer(e) i den daglige drift (er der sammenfald mellem virksomhedens ejer(e) og den daglige ledelse)?

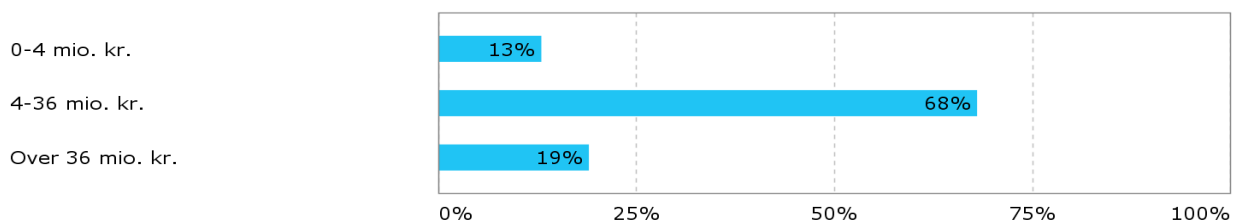
4. Hvor er din arbejdsplads beliggende?

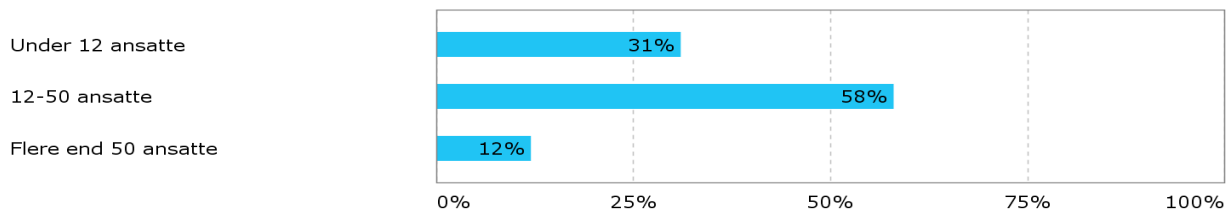
5. Hvor stor er virksomhedens nettoomsætning?

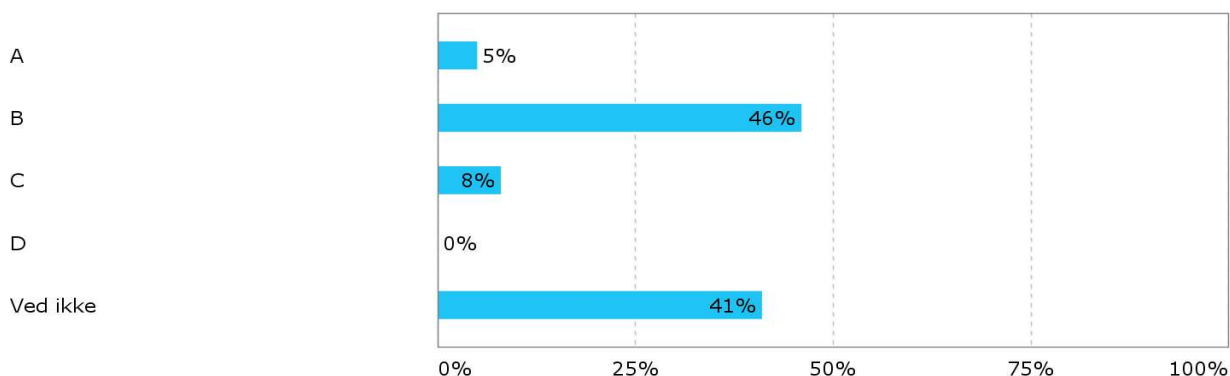
6. Hvor stor er virksomhedens balancesum?

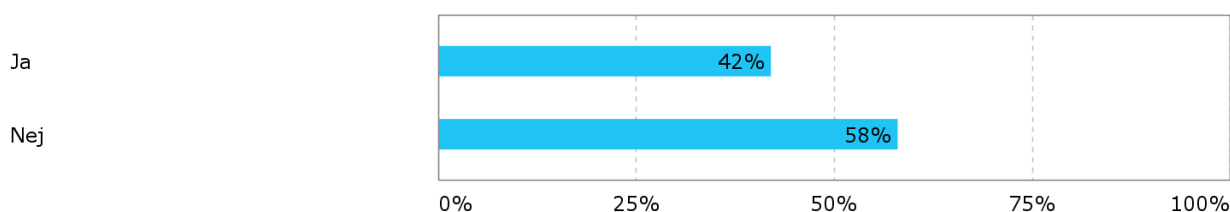
7. Hvor mange ansatte har virksomheden?

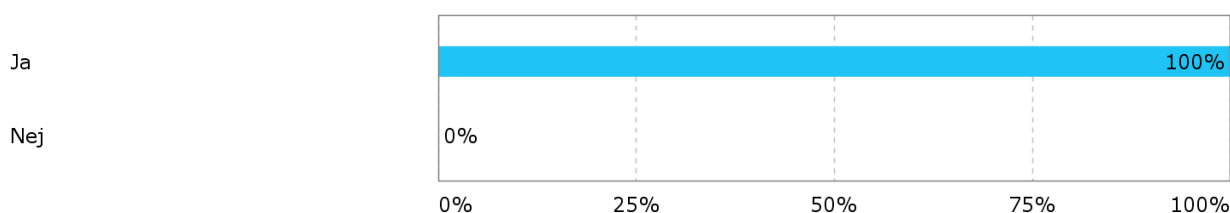
8. Hvilken regnskabsklasse tilhører virksomheden?

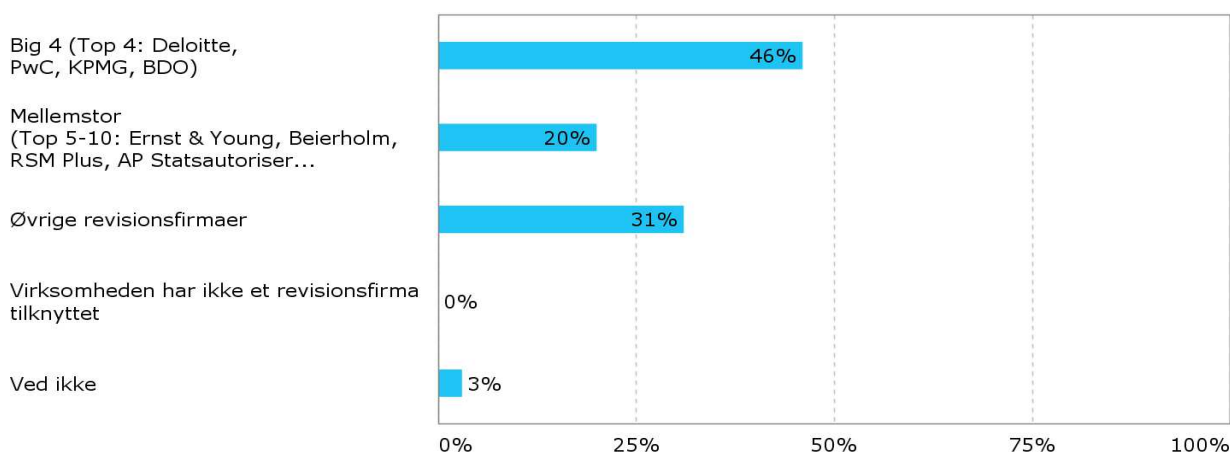
9. Har virksomheden optaget lån eller kredit i bank/realkreditinstitut?

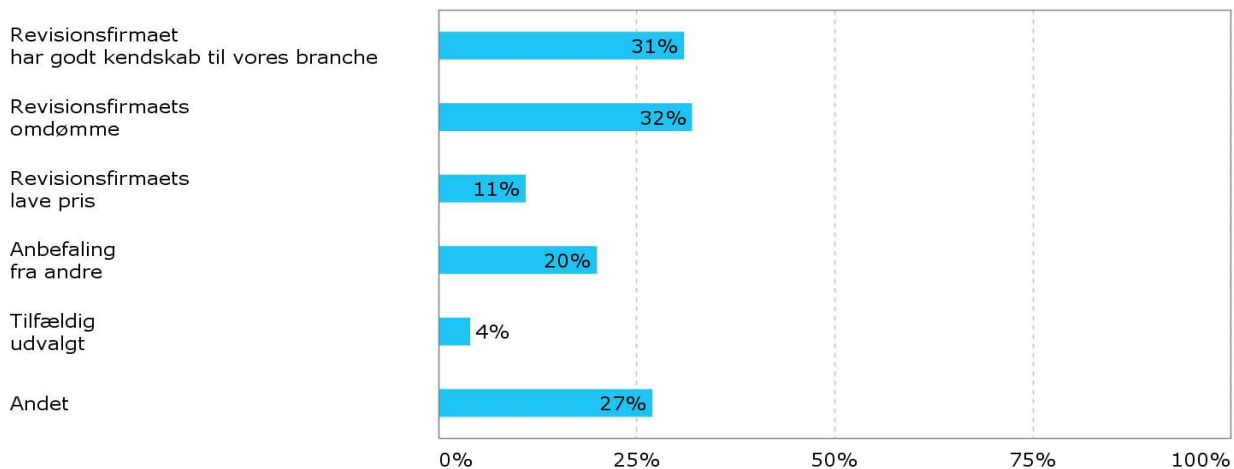
10. Er der tilknyttet revisor til virksomheden? (Hvis nej, afsluttes undersøgelsen ved at trykke på "Afslut" på næste side)

11. Hvilken størrelse har virksomhedens revisionsfirma?

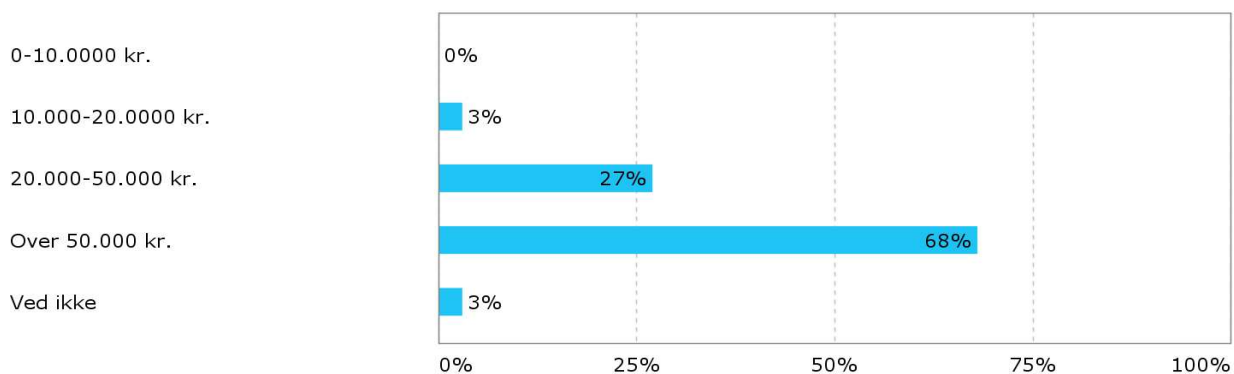
12. Hvad var årsagen til at virksomheden valgte det nuværende revisionsfirma? Sæt gerne flere krydser

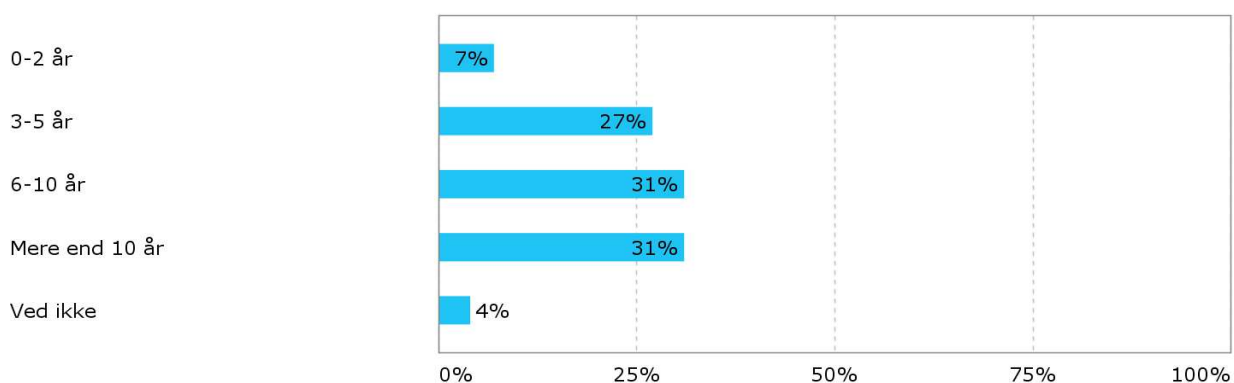
12. Hvad var årsagen til at virksomheden valgte det nuværende revisionsfirma? Sæt gerne flere krydser - Andet

- samarbejde gennem 10 år med revisor
- Rammeaftale pga. omfanget af regnskaber der skal udarbejdes
- Krav fra moderselskab
- Moderselskabs beslutning
- Person
- Mange årig tillid
- Reviderer alle firmaer i vort moderselskab
- lokalt
- Tætte relationer
- samme i 40 år
- Personlig relation
- Beliggenhed
- Koncernbeslutning
- ved ikke
- kender dem
- Kendte personligt

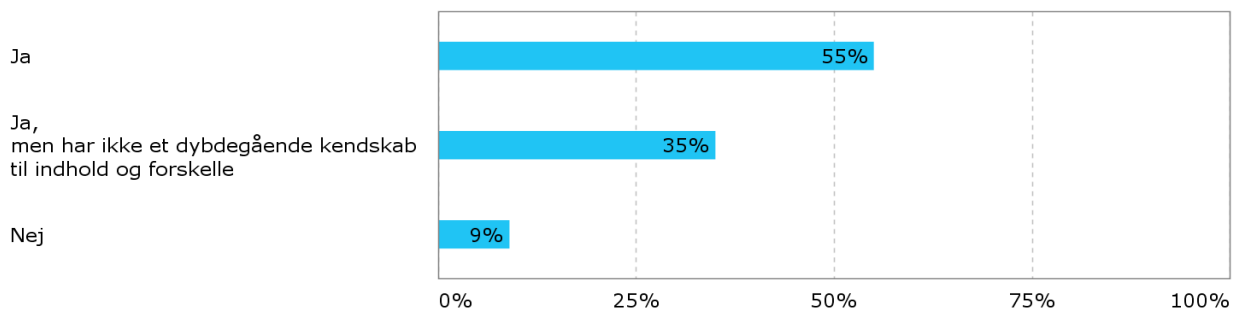
13. Hvor store er virksomhedens årlige omkostninger til revisor?

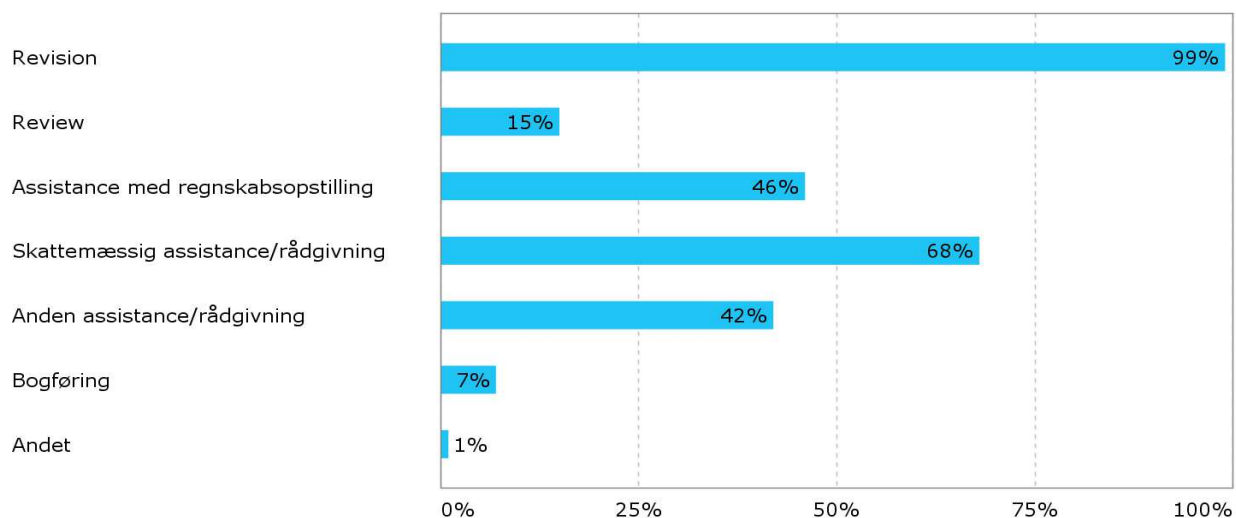
14. Hvor længe har virksomheden haft samme revisor?

15. Er du bekendt med de 4 forskellige ydelser revisor kan tilbyde (revision, udvidet gennemgang, review og assistance med regnskabsopstilling)

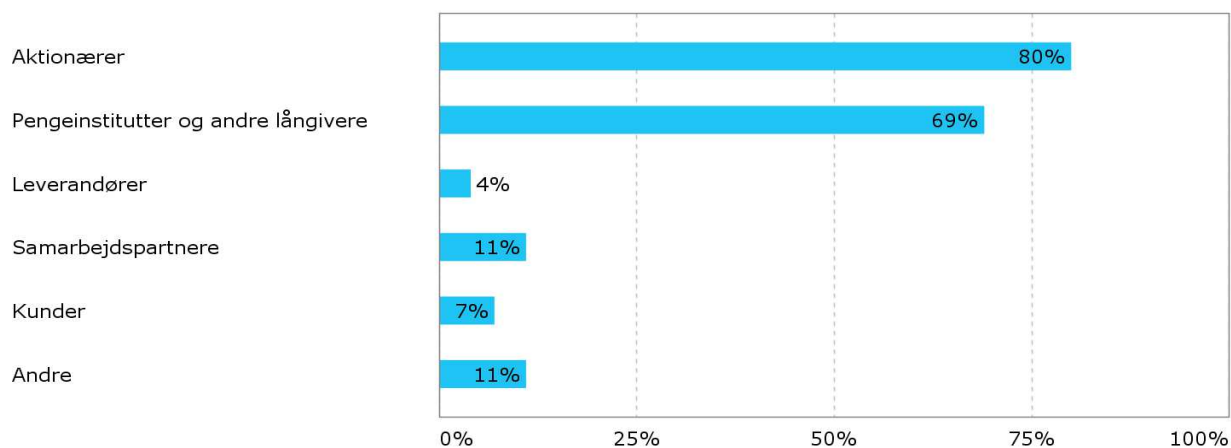
16. Hvilke arbejdsopgaver udfører revisor i virksomheden? (sæt gerne flere krydser)

16. Hvilke arbejdsopgaver udfører revisor i virksomheden? (sæt gerne flere krydser) - Andet

- Due Diligence, skat, moms og afgifter

17. Hvem modtager normalt en kopi af virksomhedens årsregnskab? (sæt gerne flere krydser)

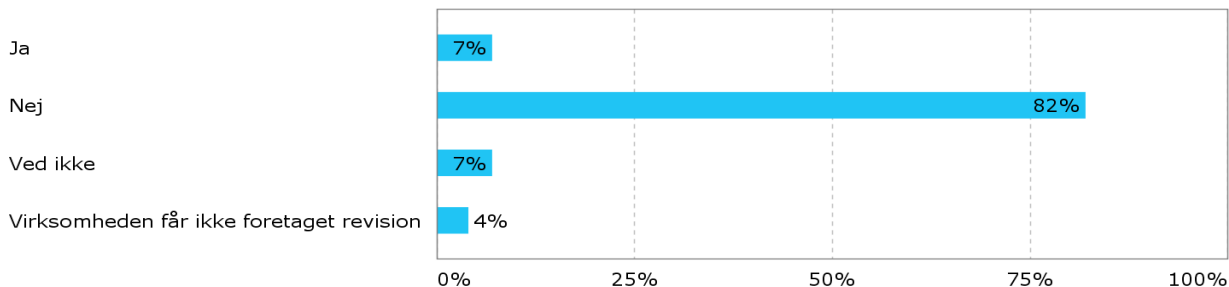

17. Hvem modtager normalt en kopi af virksomhedens årsregnskab? (sæt gerne flere krydser)

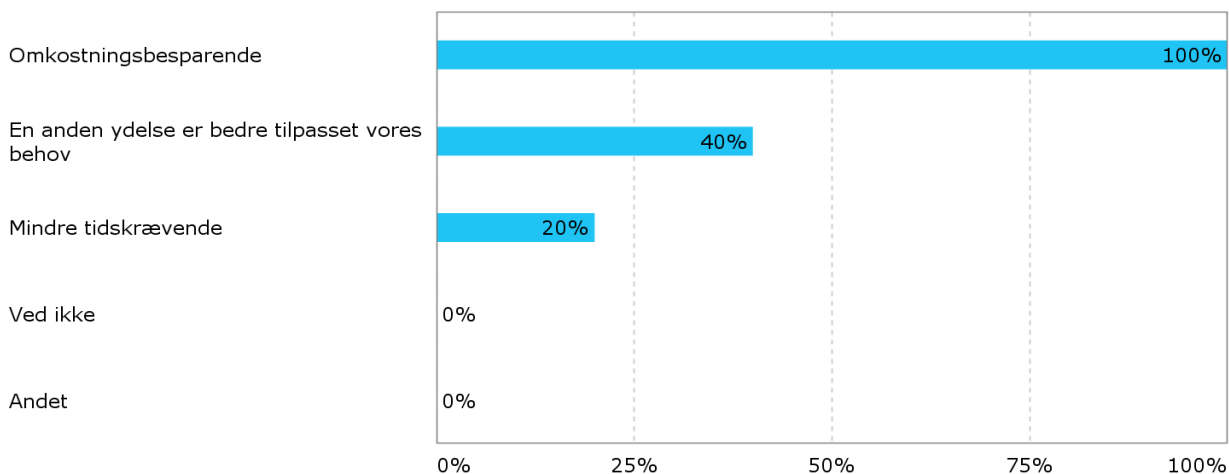
- Andre

- chefgruppen
- Moderselskabet
- Finanstilsynet
- Ingen
- Bestyrelse

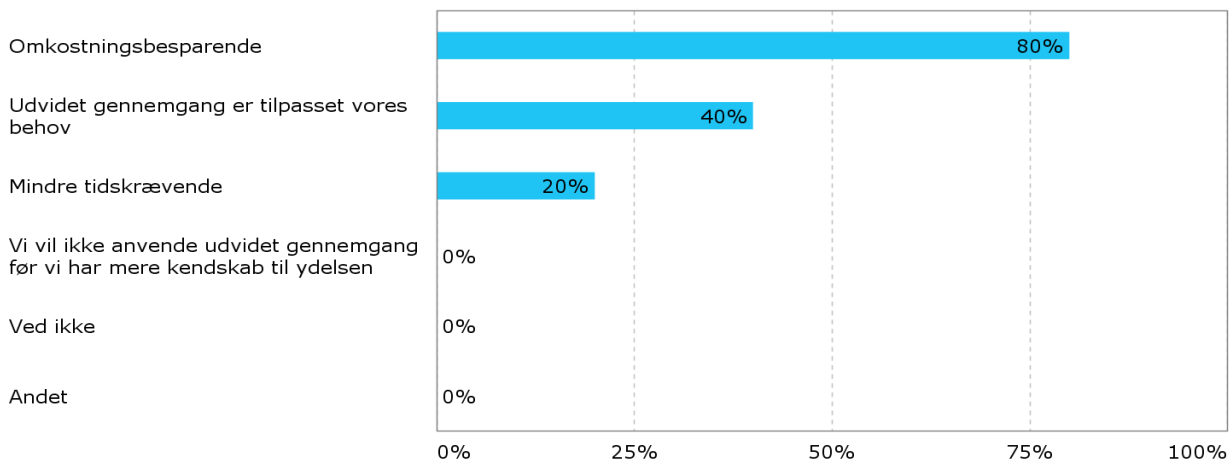
18. Såfremt virksomheden får foretaget revision – kunne det tænkes at virksomheden fremover vil fravælge revision?

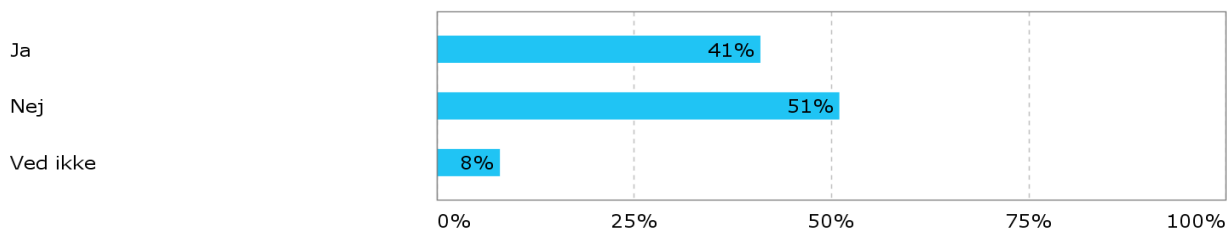
19. Hvis ja, hvad er de primære grunde til fravalg af revision overvejes?

20. Såfremt virksomheden overvejer at fravælge revision til fordel for udvidet gennemgang, hvad er da de primære grunde hertil?

21. Oplever virksomheden at pengeinstitutter/leverandører/samarbejdspartnere m.fl. konkret efterspørger et revideret årsregnskab

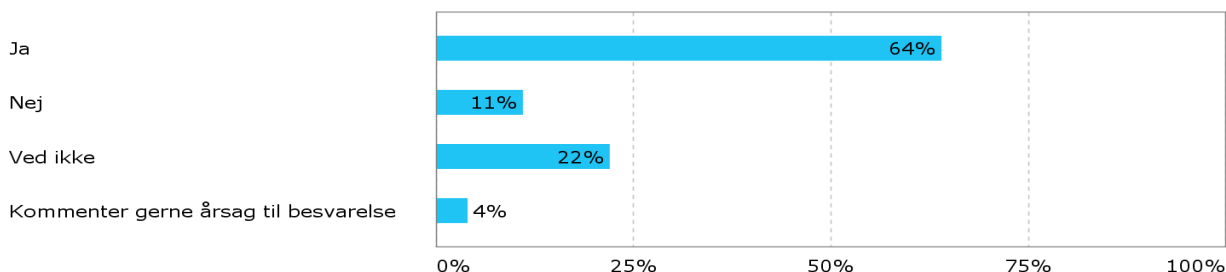

22. Hvad er årsagen til at virksomheden har valgt at bibeholde/fravælge revision?

- revisor har anbefalet udvidet gennemgang, hvis realkredit og bank vil godkende forslaget
- Ved ikke
- De skal lave stort set samme arbejde alligevel
- Det er et krav fra vores ejere og andre interessenter
- Det er lovkrav for Aktieselskaber og krav fra engelsk moderselskab
- Moderselskabs beslutning.
- Revision reducerer direktionens ansvar for eventuelle fejl.
- For at indgå bøvls med skattevæsenet
- Har ingen regnskabskyndige ansat til at kunne varetage opgaven.
- Det er et godt signal udadtil
- Ændre stort set ikke på omkostningen, idet vi eksempelvis ikke har kontrol af varelager som kan spares væk.
- Vi bibeholder revision, idet vi er underlagt vort moderselskabs bestemmelser.
- Sikkerhed for kvalitet
- Fordi det er lovpligtigt og i øvrigt også nødvendigt.
- Vores revisor er en god sparringspartner i forbindelse med den særlige lovgivning i vores branche
- godt tilfredse
- Vores regnskabsklasse m.v. gør at vi ikke kan fravælge.
- Større sikkerhed for korrekt bogføring
- Vi fravælger revision fordi størrelsen af vores virksomhed og kompleksiteten af forretningen kan sagtens beskrives grundigt nok med udvidet gennemgang
- Overblik og billiger end at sætte mig ind i det selv. Indberetninger til skat osv.
- Så vidt jeg ved, skal aktieselskaber have årsrapporter revideret af en autoriseret revisor - så det er da en grund. En anden er, at vi gerne vil sikre at alt går korrekt til og at vi får en kvalificeret rådgivning en gang årligt.
- Det vil ikke være et godt signal til kunder og leverandører
- Valgt at beholde sikkerheden ved en revision, dels min sikkerhed som ejer når ansatte har økonomifunktionen, men også hensynet til at fremstå som en virksomhed med orden i tingene.
- Vi er et A/S med relativt stor omsætning
- Jeg er ikke klar over, om vores virksomhed har mulighed for at fravælge revision.
- Virksomhedens væsentligste indtægter hidrører fra offentlige bevillinger. Ministeriet stiller krav om revision.
- Bankerne...
- Et krav... at bibeholde...

- Moderselskabet i koncernen er en fond, som ikke har mulighed for at fravælge revision, derfor er datterselskaberne nødt til at bibeholde revision.
- Koncernbeslutning
- Vi er leverandører af software til revisorbranchen. Desuden er der 9 aktionærer, der kan benytte revisionen som blåstempling af vort regnskab.
- For at føle os sikre på at vi er på rette spor
- Tillid til at netop revisor kender til korrekt regnskabsføring.
- Aktionærsammensætningen
- Vi er en del af en koncern, og revisions firma er et koncern valg.
- Revision ønskes og bibeholdes af hensyn til regnskabets retvisende resultat.
- Vi har brug for assistancen og at blive presset til at få gjort tingene på de rigtige tidspunkter!
- Vi deltager i en del tilbud hvor det er et krav at der medsendes et revideret årsregnskab.
- Nogle internationale kunder revideret regnskab for at kunne blive leverandør eks. United Nations.
- Fordi det giver credibility omkring virksomhedens profitabilitet og solvens.
- Er sikker på tingene er i orden.
- Krav fra bank
- Tryghed i at vide at tingene er korrekte.
- Bestyrelsen synes det er en god sikkerhed for at regnskabet er korrekt
- Vores ejere er store virksomheder og ønsker revision.

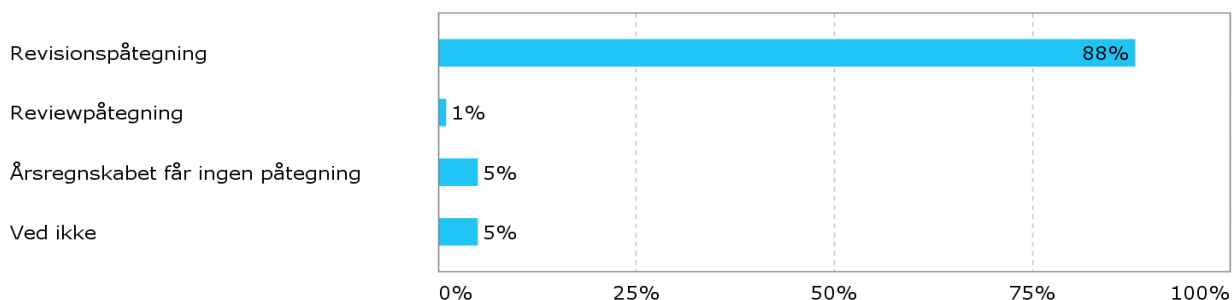
23. Fra 2013 er revisionspligten for regnskabsklasse B virksomheder lempet, således at virksomheder i denne regnskabsklasse har mulighed for at vælge udvidet gennemgang i stedet for revision. Vil virksomheden vælge revision, selvom det ikke er påkrævet ved lov (revisionspligt)?

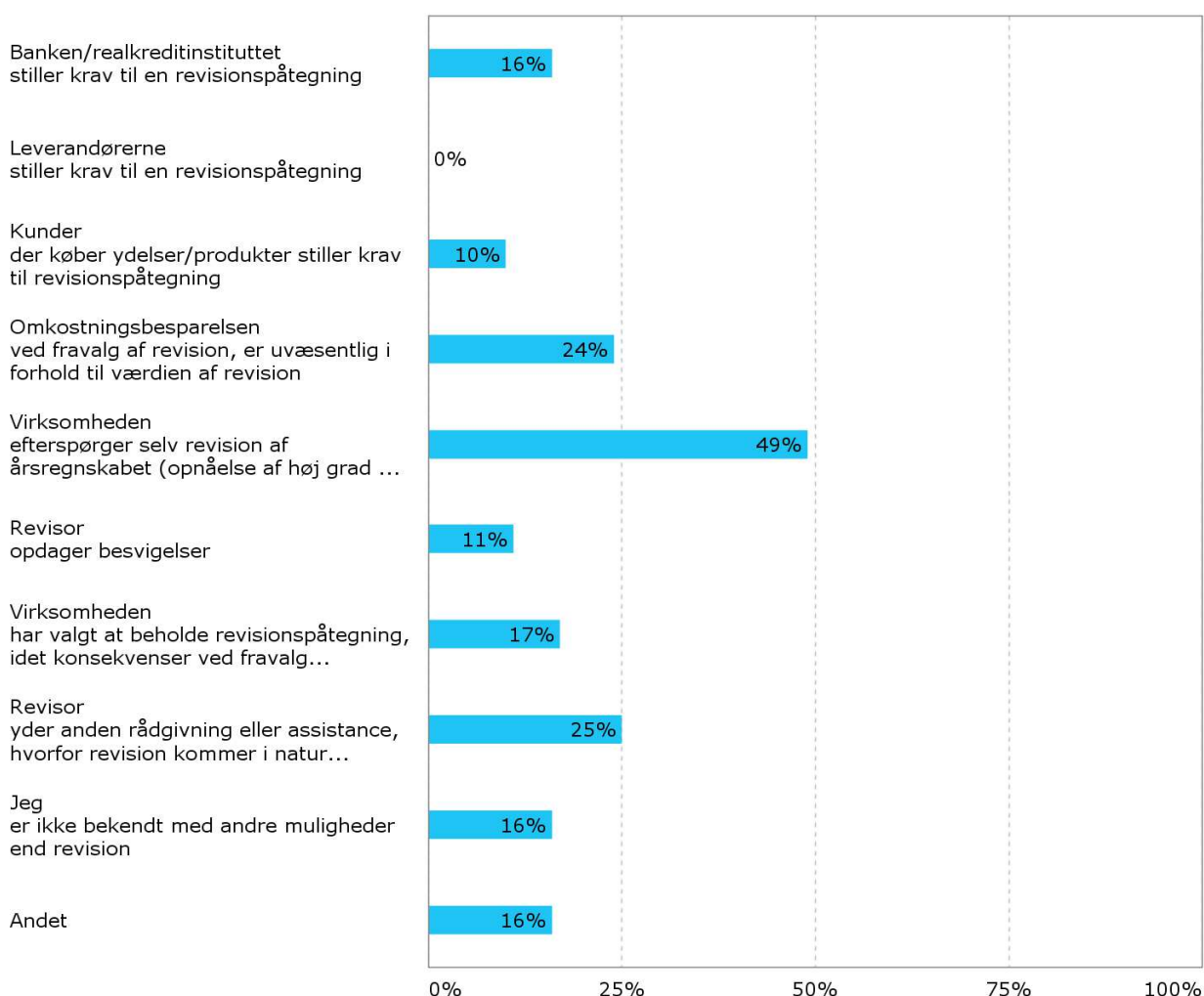
23. Fra 2013 er revisionspligten for regnskabsklasse B virksomheder lempet, således at virksomheder i denne regnskabsklasse har mulighed for at vælge udvidet gennemgang i stedet for revision. Vil virksomheden vælge revision, selvom det ikke er påkrævet ved lov (revisionspligt)? - Kommenter gerne årsag til besvarelse

- hvis chefgruppe eller bank ønsker det
- Det er ikke noget vi har diskuteret endnu.
- Se 22 ovenfor
- Koncernbeslutning
- Vi kan jo netop ikke kende alle de sidste nye regler, idet vi er en lille virksomhed og revisor er opdateret.
- mindsker sandsynligheden for udtrækning ved SKAT

24. Hvilken påtegning får virksomhedens årsregnskab?

25. Dette spørgsmål besvares kun hvis virksomheden får foretaget revision (Hvis ikke, gå til spørgsmål 26). Hvad er de primære årsager til, at virksomheden har valgt at få en revisionspåtegning på regnskabet? Sæt eventuelt flere krydser

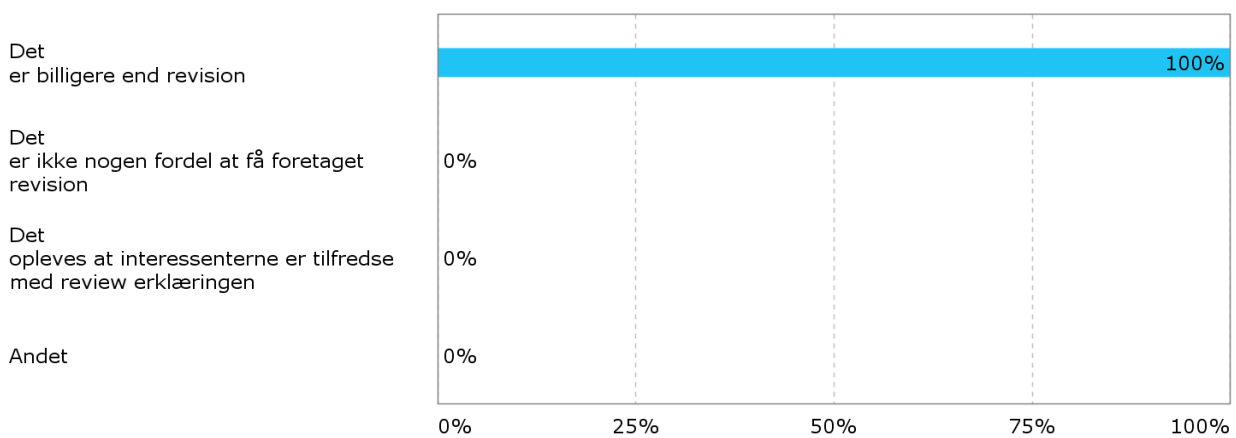

25. Dette spørgsmål besvares kun hvis virksomheden får foretaget revision (Hvis ikke, gå til spørgsmål 26). Hvad er de primære årsager til, at virksomheden har valgt at få en revisionspåtegning på regnskabet? Sæt eventuelt flere krydser - Andet

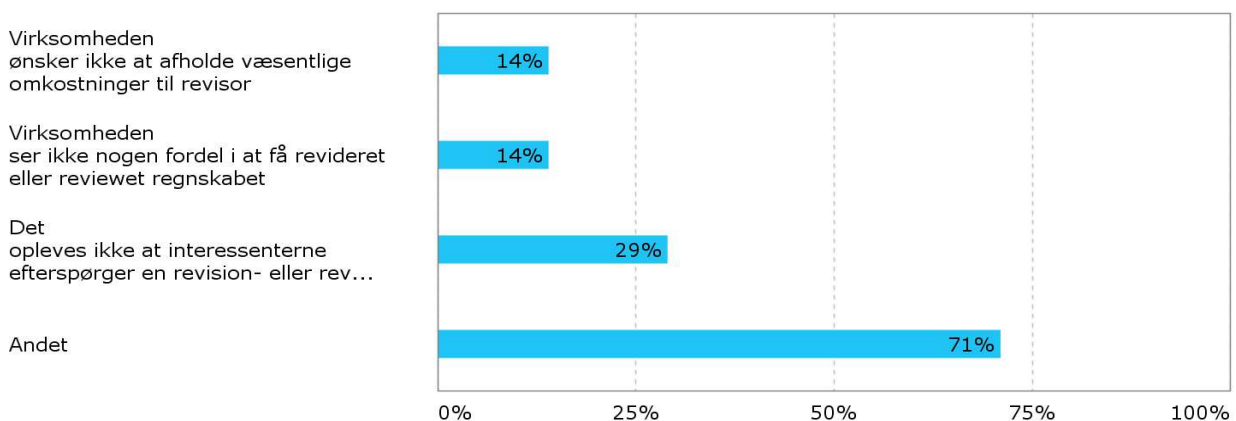
- Lovgivning påkræver revisorerklæringer
- Det skal vi have

- Krav fra ministeriet
- Krav
- Se 22 ovenfor
- Koncernbeslutning
- Der er skrevet besvigelser, men jeg kalder det fejl, idet der er sammenfald mellem virksomhedens navn og indehavers navn.
- aktionærene forventer det
- Myndigheder og ejere kræver revision

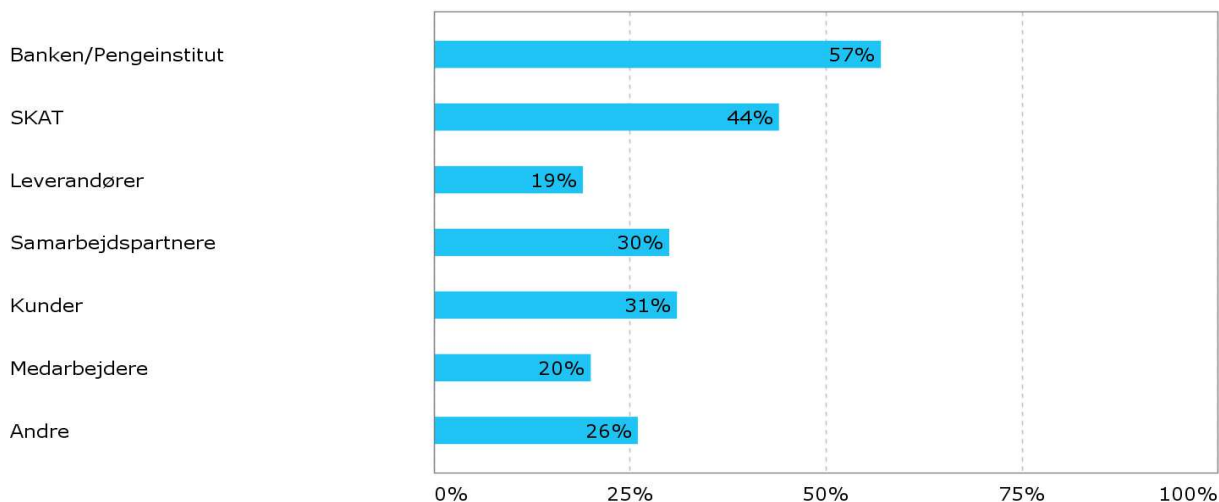
26. Dette spørgsmål besvares kun hvis virksomheden får foretaget review (Hvis ikke, gå til spørgsmål 26). Hvad er de primære årsager til, at virksomheden har valgt at få en review-påtegning? Sæt eventuelt flere krydser

27. Dette spørgsmål besvares kun hvis virksomheden hverken får foretaget revision eller review. Hvad er de primære årsager til, at virksomheden ikke får foretaget revision og review? Sæt eventuelt flere krydser

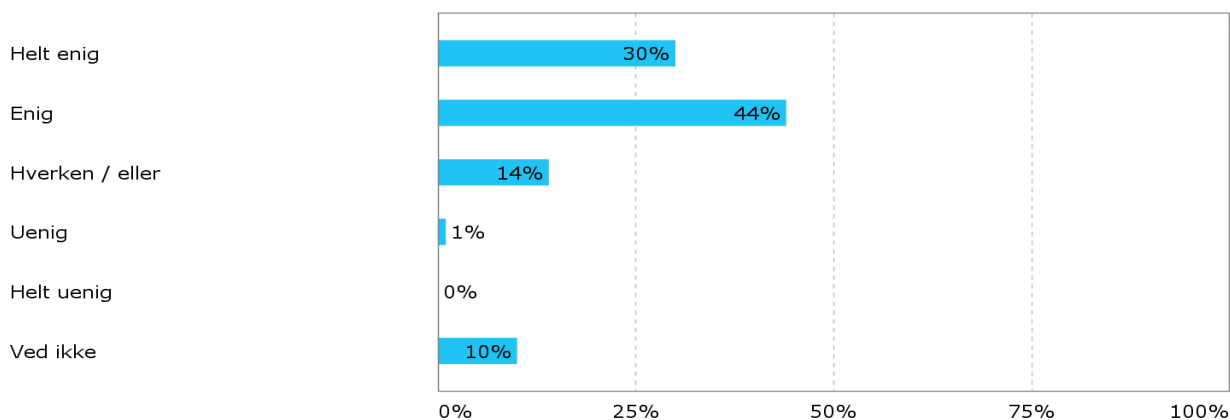
28. Hvis formålet med revisors tilstedeværelse er at skabe tillid - Hvilke interessenters tillid vurderer du virksomheden søger? Sæt gerne flere krydser

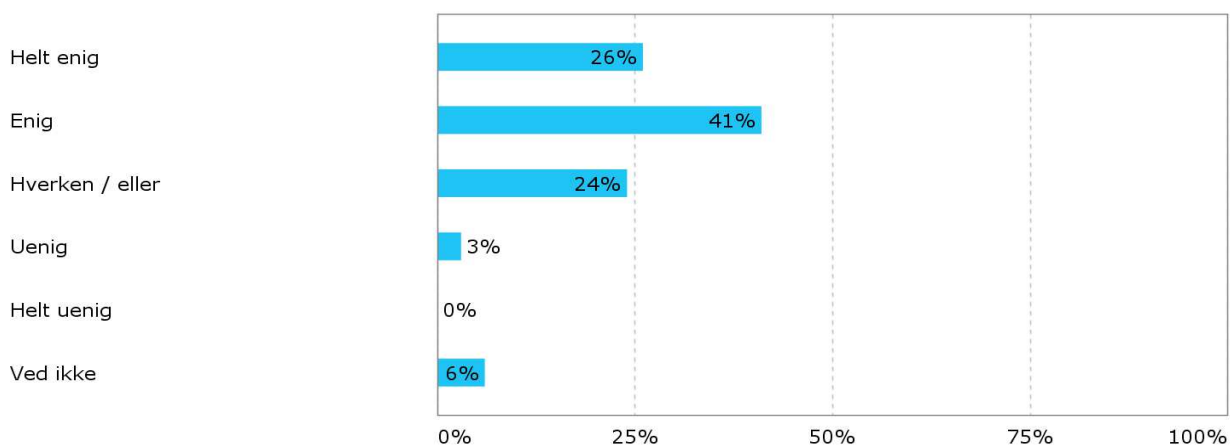
28. Hvis formålet med revisors tilstedeværelse er at skabe tillid - Hvilke interessenters tillid vurderer du virksomheden søger? Sæt gerne flere krydser - Andre

- Ejere
- Moderselskab
- Moderselskab
- Det er ikke formålet
- Finanstilsynet
- Ejere og bestyrelse
- Ejere
- Bevillingsgiver
- bestyrelsen
- aktionærene
- aktionærene
- Aktionærene
- Myndigheder
- aktionær
- ejere

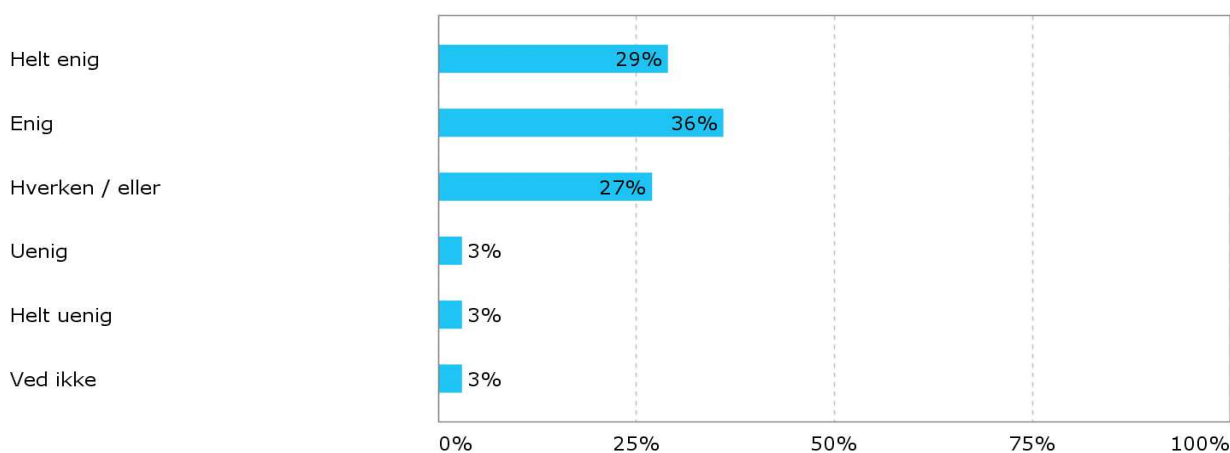
29. Hvor enig/uenig er du i følgende: - Vurderer du at en revisionspåtegning medvirker til større tillid til årsregnskabet sammenlignet med en review-påtegning

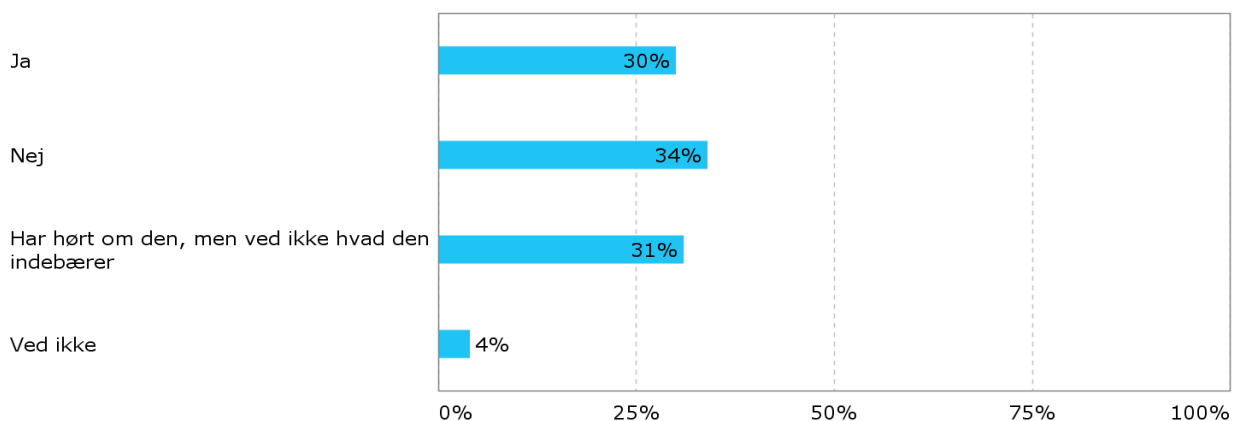
29. Hvor enig/uenig er du i følgende: - Vurderer du at en revisionspåtegning på årsregnskabet øger virksomhedens kreditværdighed?

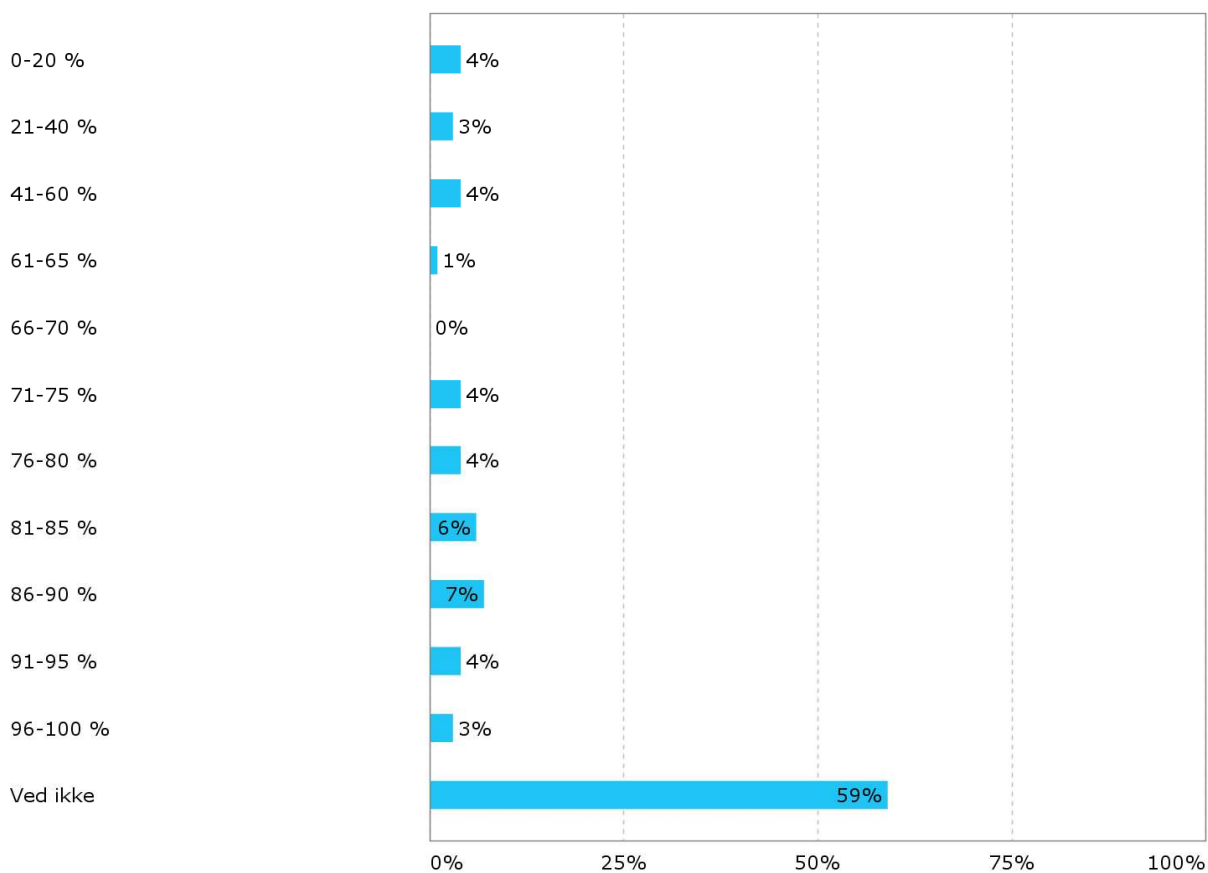
29. Hvor enig/uenig er du i følgende: - Vurderer du at revision forøger årsregnskabets kvalitet?

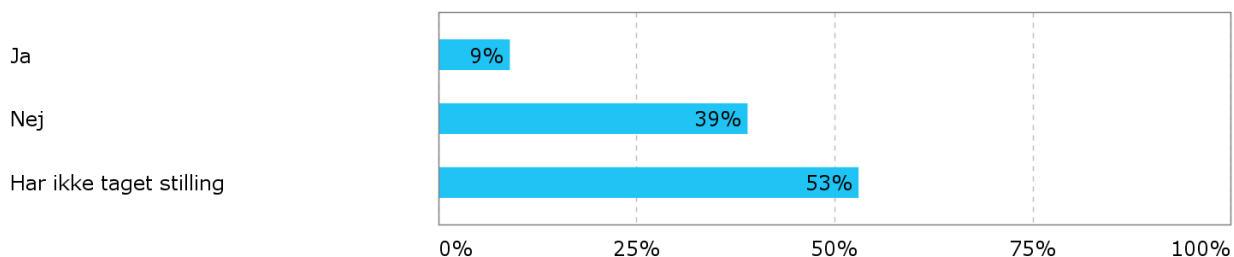
30. Er du bekendt med den nye erklæringsstandard udvidet gennemgang?

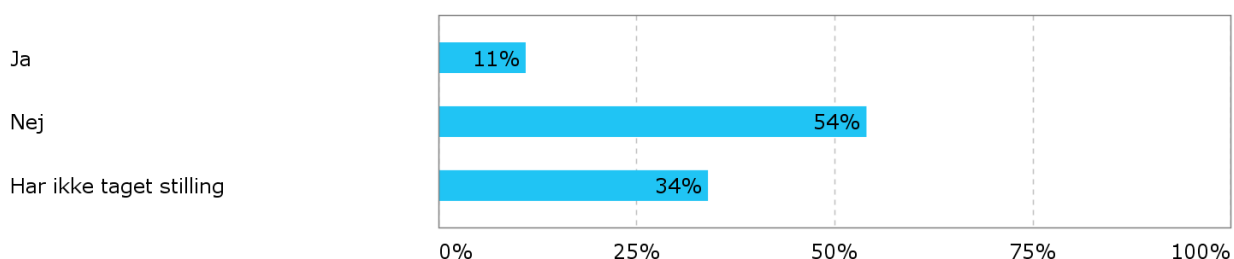
31. Ved afgivelse af erklæring på årsregnskabet, vil revisor erklære sig om graden af sikkerhed for at årsregnskabet giver et retvisende billede. Hvor høj grad af sikkerhed mener du at der opnås ved erklæring om udvidet gennemgang?

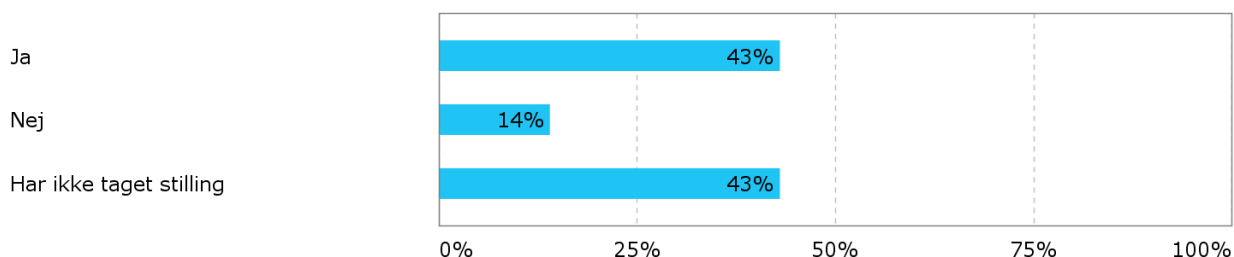
32. Vurderer du, at der har været et behov for en alternativ erklæringsstandard?

33. Kunne det tænkes, at virksomheden vil efterspørge en anden revisionsydelse end den nuværende?

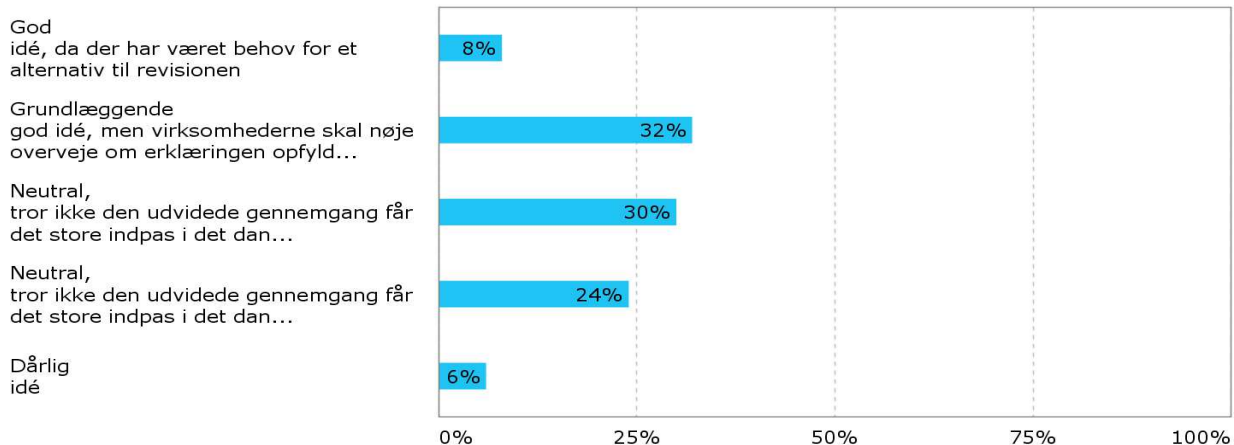
34. Hvis ja, kunne det tænkes at I ville vælge erklæringen udvidet gennemgang?

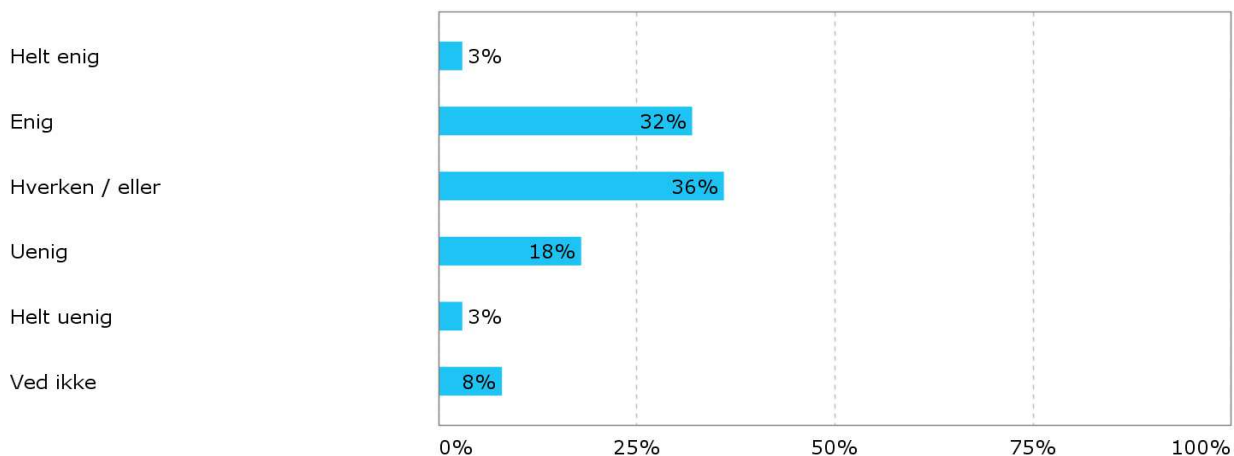
35. Begrund ovenstående svar

- Revisor har anbefalet det til bestyrelsen, under forudsætning af at bank og realkredit finder det tilstrækkeligt med gennemgang
- sparer tid og forretningen er til at udvidet gennemgang kan give et tilstrækkeligt retvisende billede
- Jeg kender ikke indholdet af de forskellige varianter.
- for egen sikkerhed for at være mere troværdig
- Er igen bundet af kunder som ønsker et revideret regnskab i forbindelse med tilbud

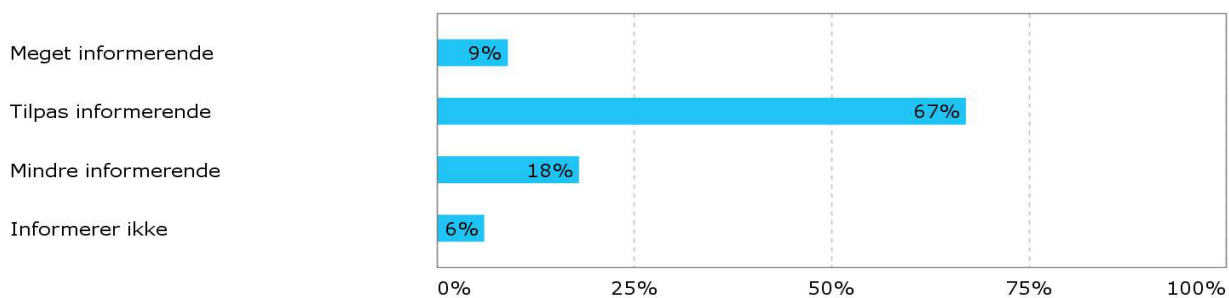
36. Hvilken holdning har du til indførelsen af den udvidede gennemgang?

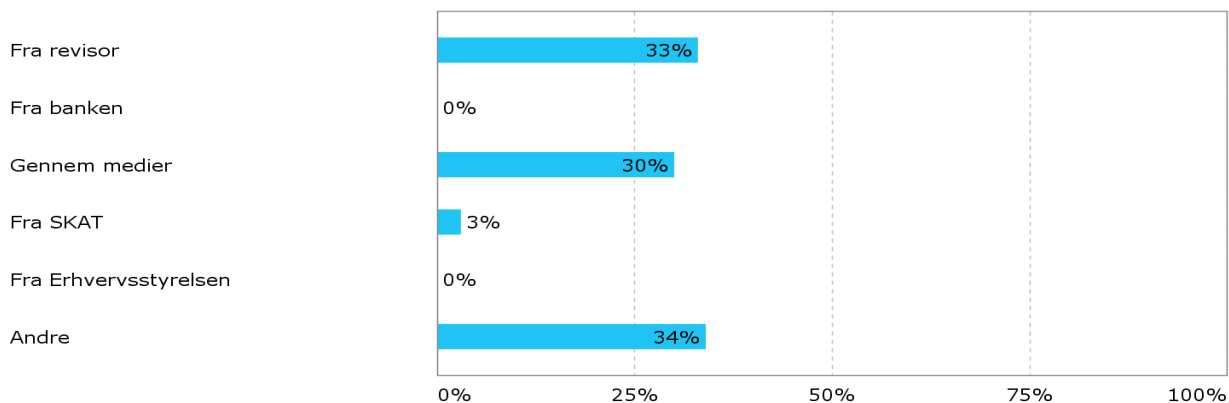
37. Synes du at markedet for revisors ydelser er gennemskueligt?

38. Hvordan oplever du revisors rolle i forbindelse med informering om de forskellige ydelser?

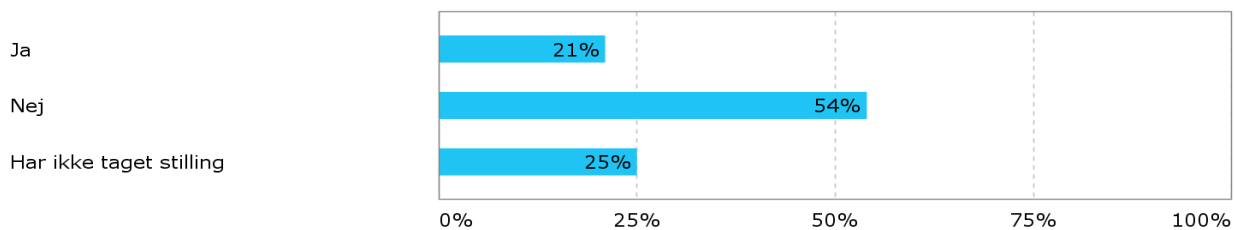
39. Hvordan har du opnået kendskab til udvidet gennemgang?

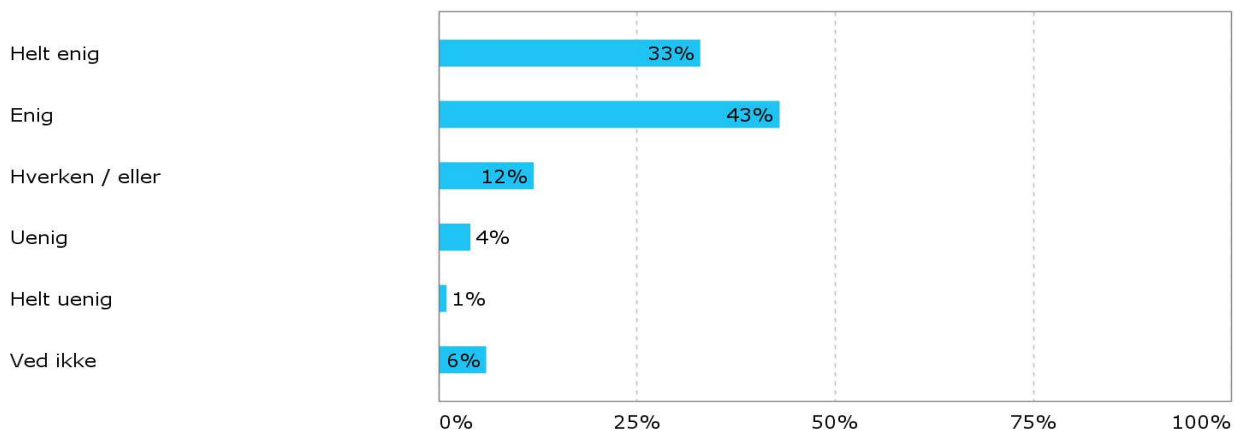
39. Hvordan har du opnået kendskab til udvidet gennemgang? - Andre

- Ved ikke
- Denne henvendelse.
- Ikke relevant
- Jer!
- Dette spørgeskema
- Kursus
- FSR
- Jer:)
- Kender ikke udvidet gennemgang
- Ikke kendskab
- Har ikke opnået kendskab
- Her igennem

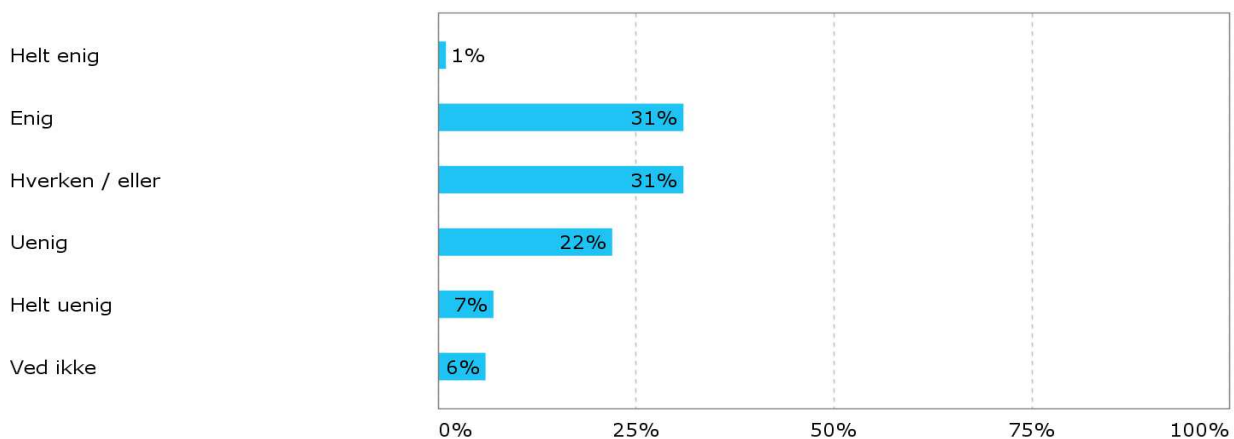
40. Er du interesseret i at vide mere om den udvidede gennemgang?

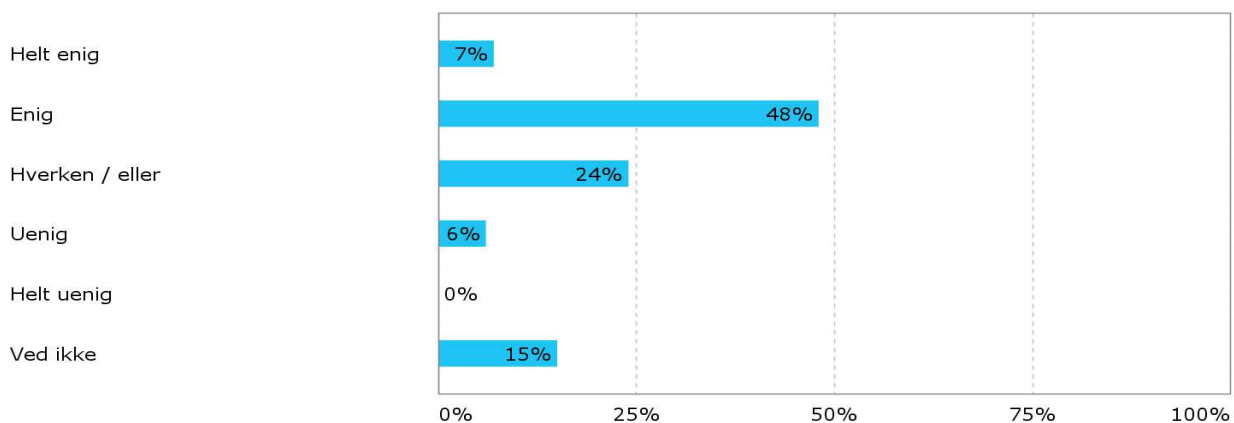
41. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - ”Pengeinstitutter tillægger revision stor værdi”

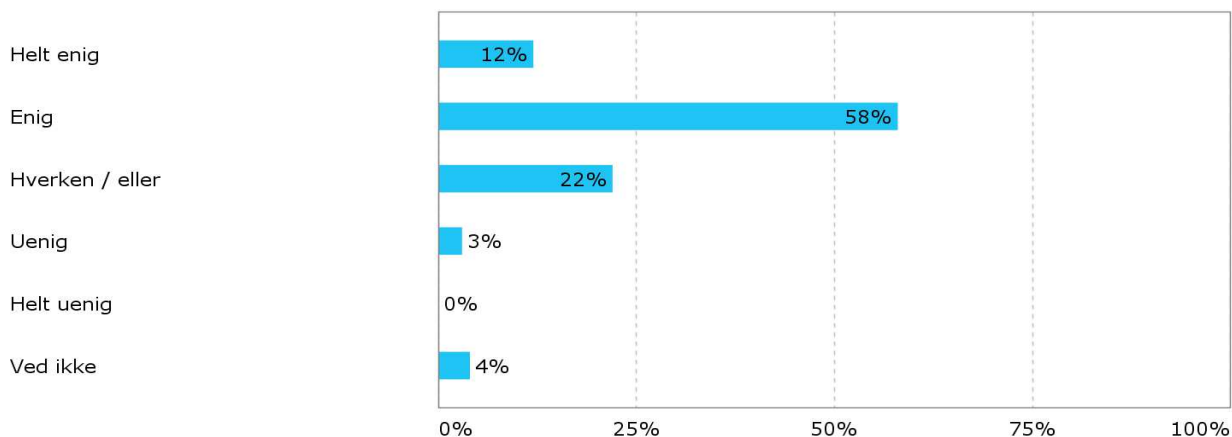
41. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - ”Revision er en administrativ byrde”

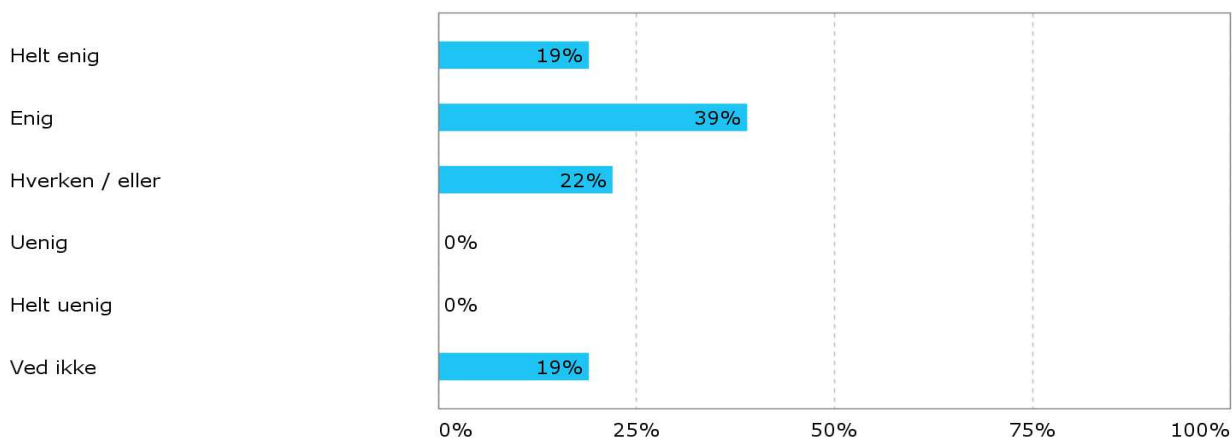
41. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - ”Udvidet gennemgang er et alternativ til revision for mindre virksomheder”

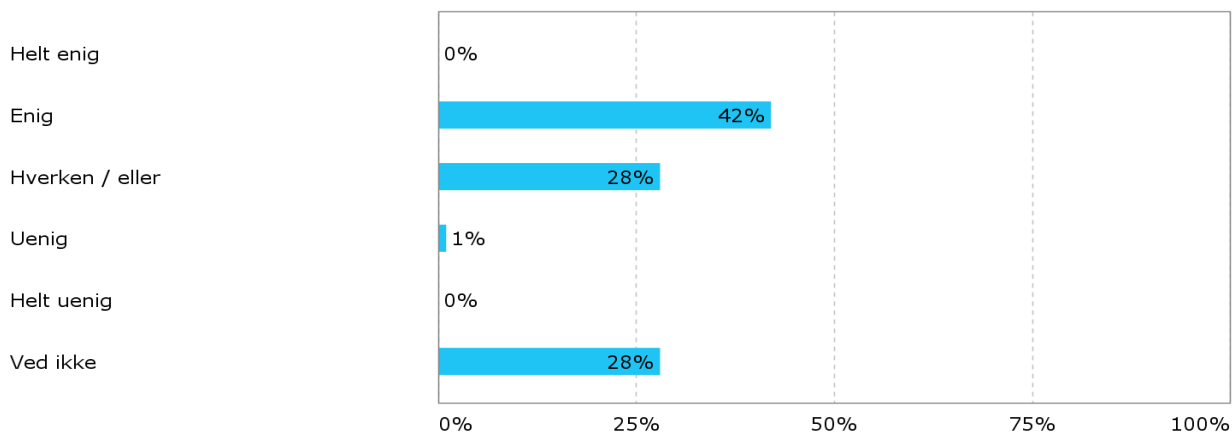
41. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - ”Revision forbedrer kvaliteten af finansiel information i årsregnskabet”

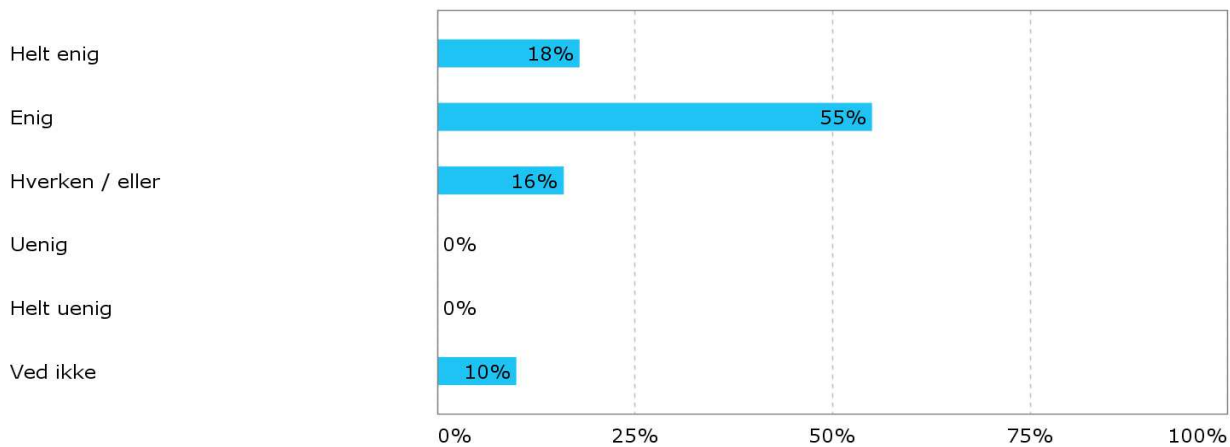
41. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - "Visse virksomheder kan dog have interesse i fortsat at få regnskabet revideret, hvis de eksempelvis har meget store aktivsummer og væsentlige gældsforpligtelser"

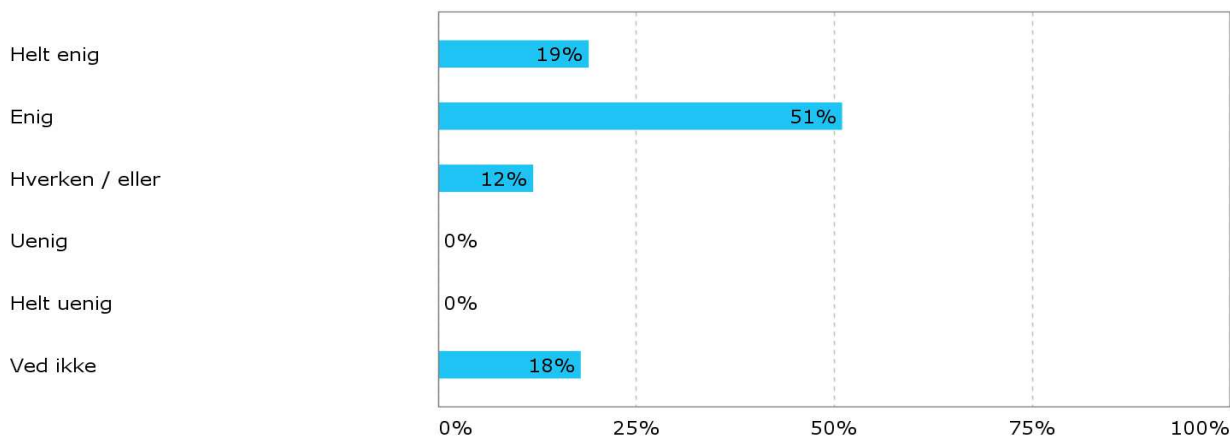
41. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - "Udvidet gennemgang vil ofte være tilstrækkelig til, at risikoen for væsentlige fejl eller mangler i regnskabet vil være reduceret til et passende lavt niveau"

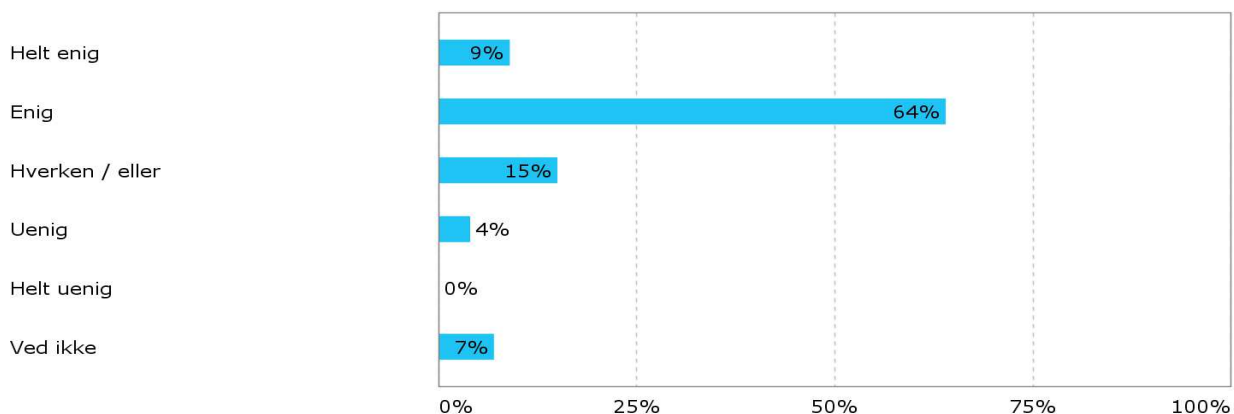
41. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - "Revisionen giver en større sikkerhed for, at årsregnskabet er retvisende, hvilket er centralt for bankernes kreditvurdering"

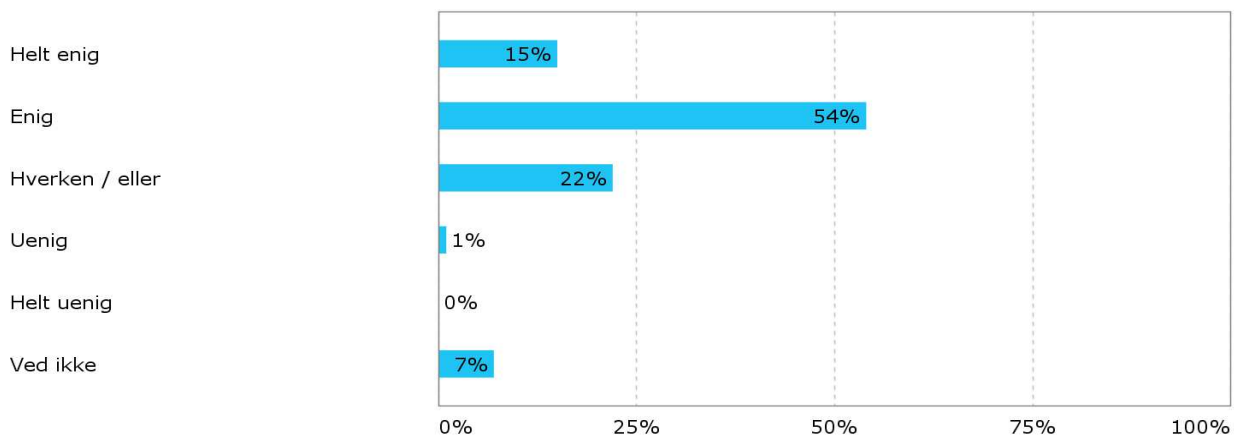
41. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - "Nogle banker vil fortsat kræve revision"

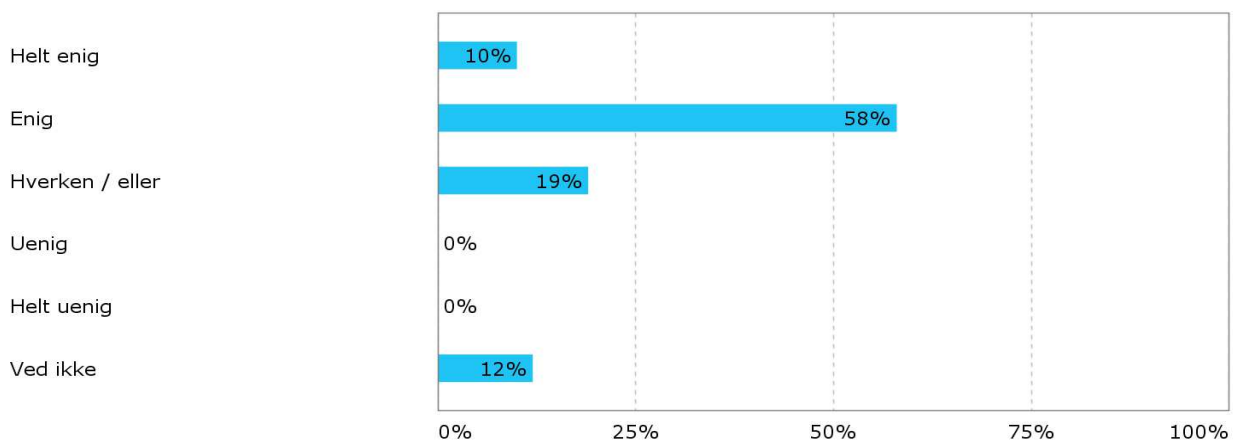
41. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - "Revision forbedrer årsregnskabet's kvalitet og pålidelighed"

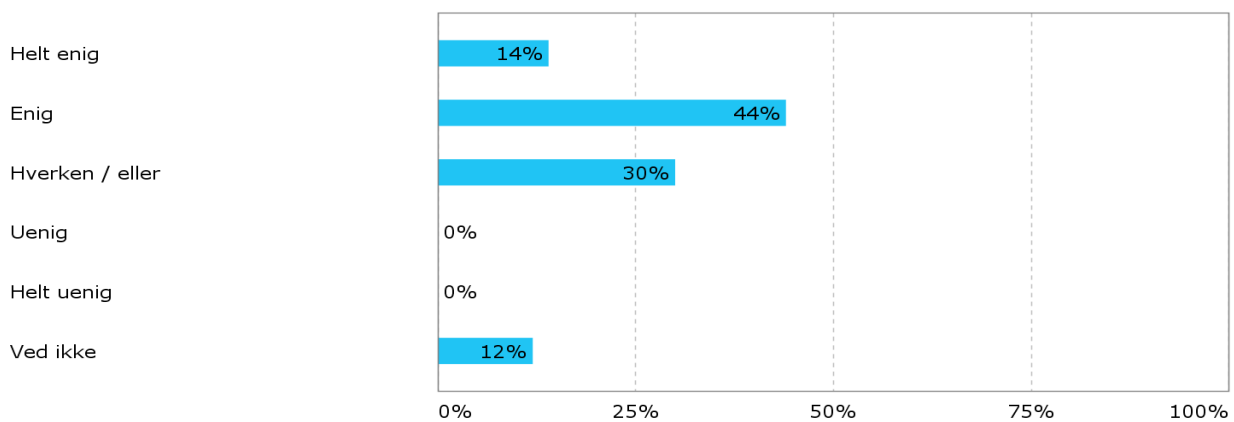
41. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - ”Revision medfører sikkerhed for aktionærer”

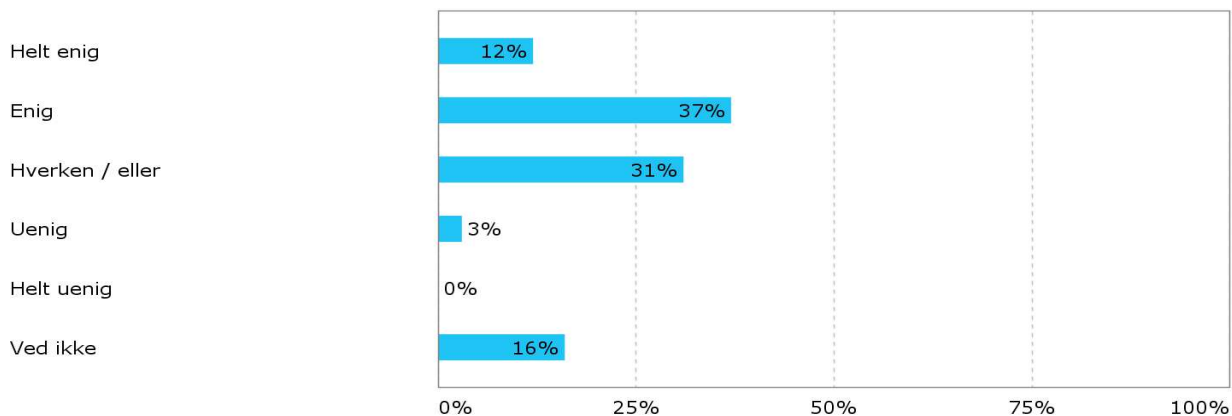
41. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - ”Revision medfører sikkerhed for pengeinstitutter og andre långivere”

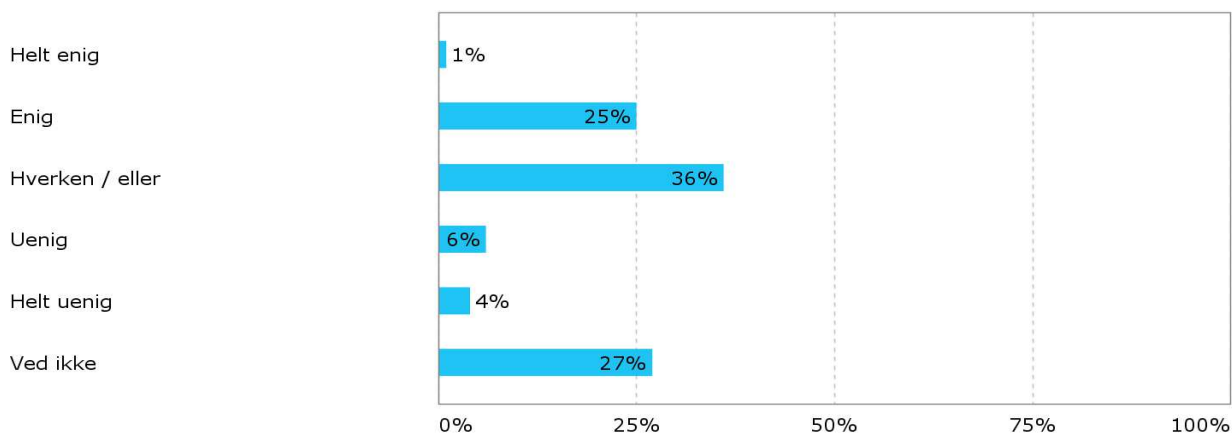
41. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - ”Revision medfører sikkerhed for leverandører og samarbejdspartnere”

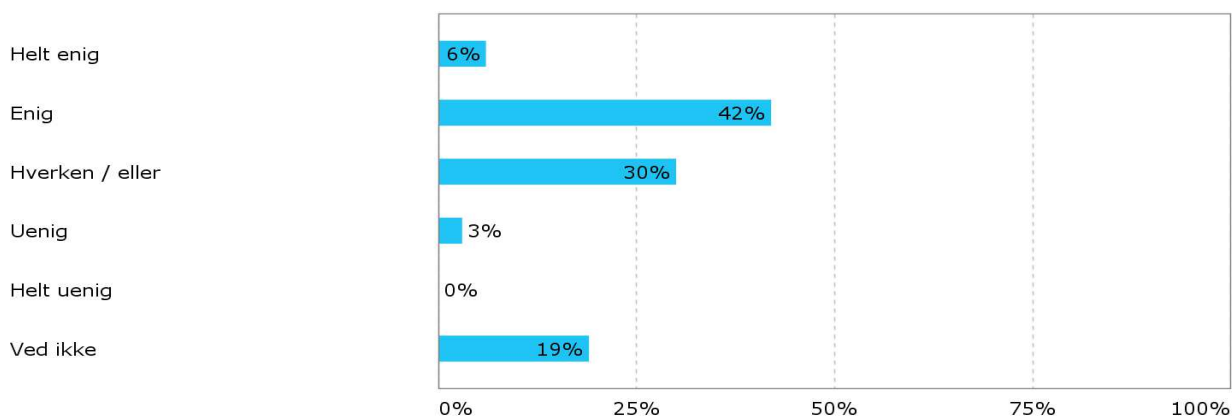
41. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - ”Revision har en positiv effekt på virksomhedens kredit rating score”

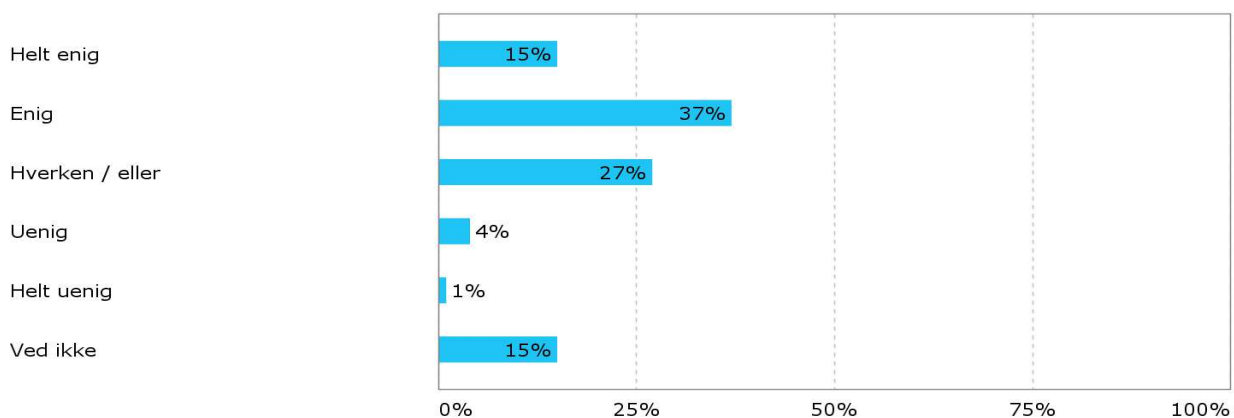
41. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - ”Den nye erklæringsstandard forventes at give besparelser for virksomhederne”

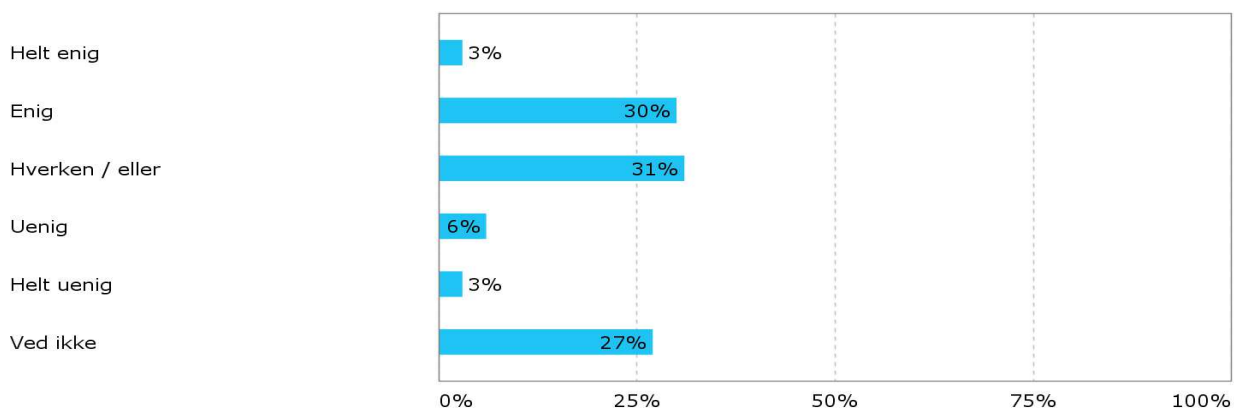
41. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - ”Den udvidede gennemgang kan ikke sættes i stedet for en revision, hvorfor de fleste mellemstore virksomheder i Regnskabsklasse B vil fortsætte med revision”

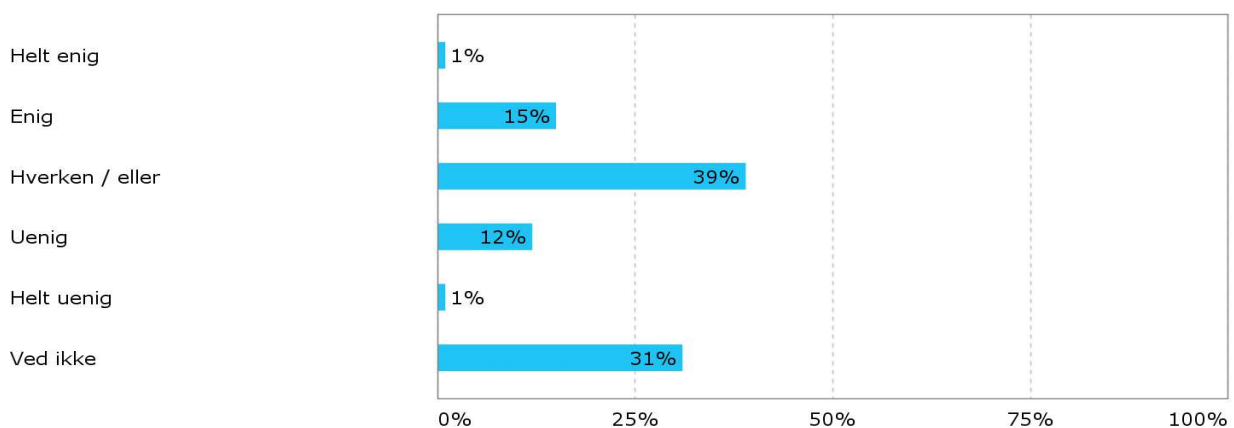
41. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - ”Hvis ikke revisor kontrollerer virksomhedernes regnskaber, er der forøget risiko for, at indberetningerne til skattemyndighederne ikke har den fornødne kvalitet”

41. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - ”Udvidet gennemgang sikrer at regnskabs troværdighed opretholdes”

41. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: - ”Udvidet gennemgang vinder indpas i det danske erhvervsliv”

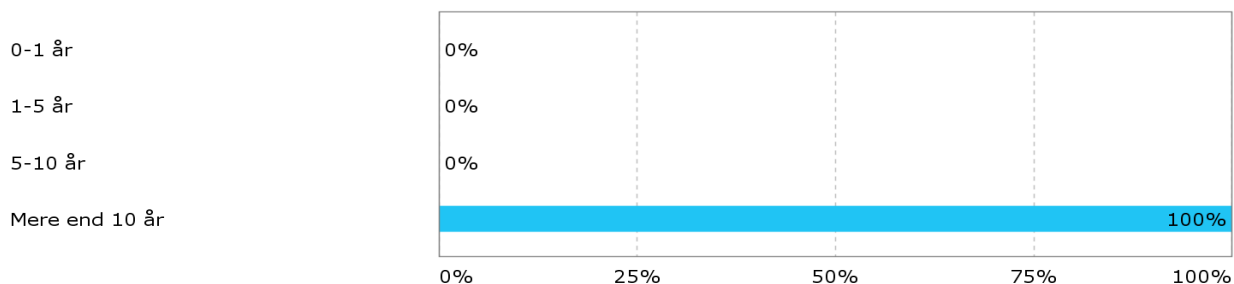

42. Hvilke yderligere kommentarer/holdninger har du til den nye erklæringsstandard udvidet gennemgang?

- Vi er en engelsk ejet virksomhed. Vi benytter selvfølgelig banker men det er moderselskabet der "låner penge ud". Lempelsen med udvidet gennemgang er sikkert udmærket til danske firmaer i kategori B men for vores vedkommende vil der ikke ske ændringer da vores regnskaber skal indgå i en større koncern og i den henseende er det vigtigt med revisorpåtegningen.
- Revision er en økonomisk byrde, det kan efter min mening effektivisere enormt ved at bruge bankerne konto information, og forenkle håndteringen af bogholderi. Jeg mener realt det er for svært tilgængelig. Bilag skanning burde med bank kunne være tilstrækkeligt dokumentation for mindre firmaer.
- Jeg tror den vil skabe endnu større usikkerhed omkring hvad revisor har udført, kontra det som virksomheden tror de har fået udført. Jeg er selv uddannet i revisionsbranchen og er CMA'er. Derfor er mit kendskab nok over middel i forhold til hvad der ligger i de enkelte erklæringer. Men hvis du spørger kunden vil han sige at det er revisor der har udarbejdet regnskabet og derfor er det rigtigt. Graderne af sikkerhed ved de forskellige erklæringer er nok svære at få kommunikeret ud. Held og lykke med opgaven.
- Jeg er uddannet revisor og har derfor sat mig ind i udvidet gennemgang. Tror ikke det bliver den store succes.
- Ingen. Jeg synes generelt at spørgeskemaet er virkelighedsfjernt og en smule søgt. Spørgeskemaet afspejler ikke den virkelighed/ de vilkår, som mange mindre danske virksomheder er underlagt i relation til spørgeskemaets "overskrift", som ikke svarer til indholdet af spørgeskemaet.

Bilag 5: Spørgeskemabesvarelse SKAT

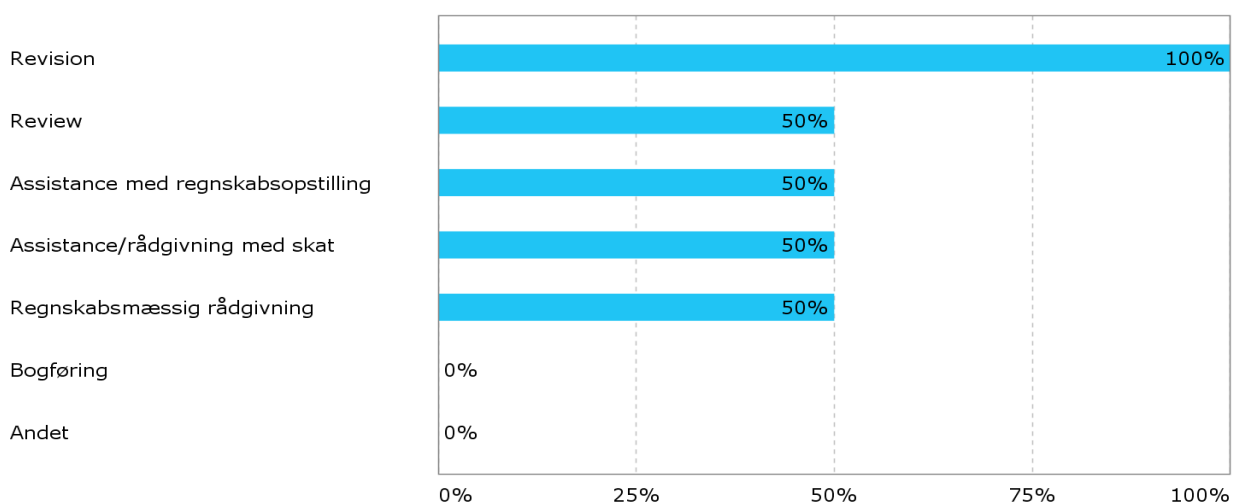
1. Hvor mange års erfaring har du inden for dit nuværende arbejdsområde (anciennitet)?

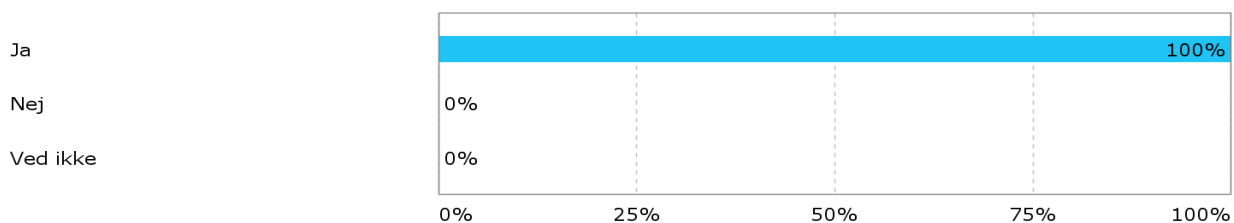
2. Hvilken stilling besidder du?

- Chefkonsulent

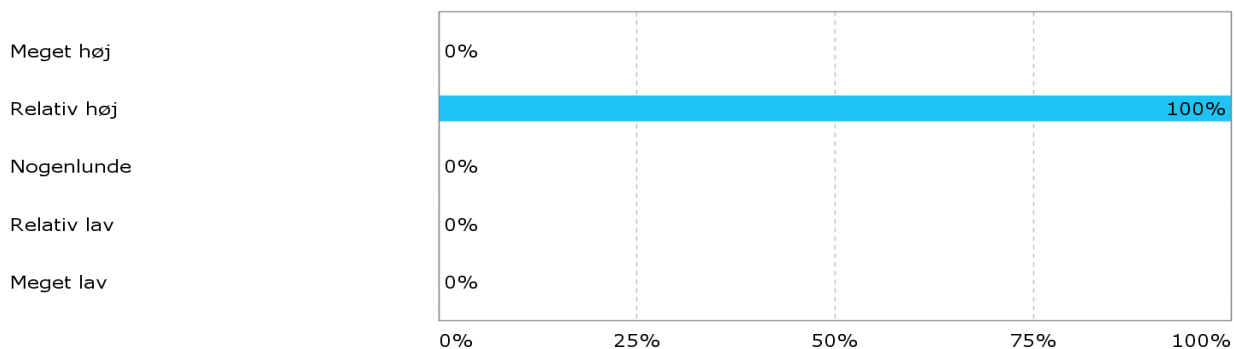
3. Hvilke(n) opgave(r) oplever du revisor oftest varetager i SMV-segmentet [Mellemstore C-virksomheder indgår ikke i denne definition, hvorfor der arbejdes med en definition af SMV-segmentet på: 0 til de ydre omsætnings- og balancegrænser for regnskabsklasse B virksomheder samt et antal ansatte på maks. 50]?

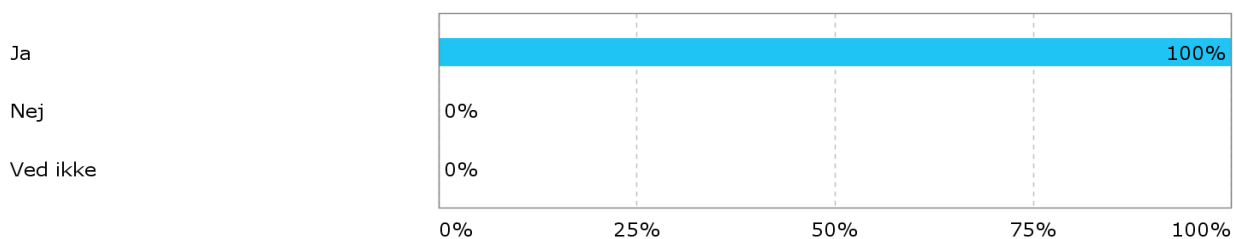
4. Tillægges regnskabsoplysninger større værdi når en revisor har deltaget i processen?

5. Hvordan opfattes værdien af revisors arbejde?

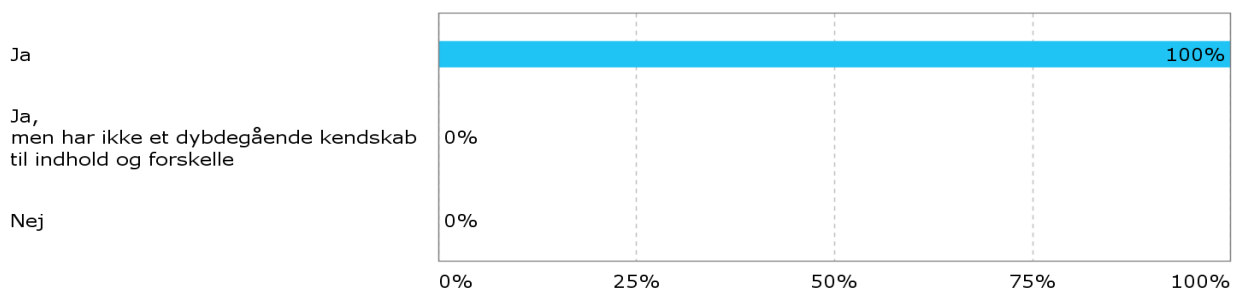
6. Har de tidligere lempelser i revisionspligten (lempelserne i 2006 og 2011) haft betydning for SKAT?

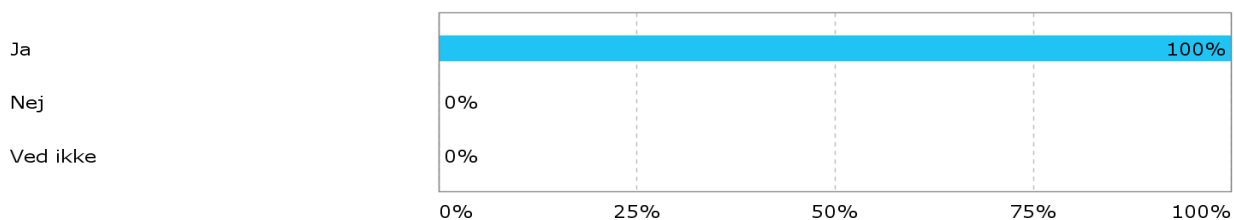
7. Hvis ja, hvordan?

- Eventuelle fejl i grundlaget for angivelser til SKAT bliver ikke opdaget og rettet

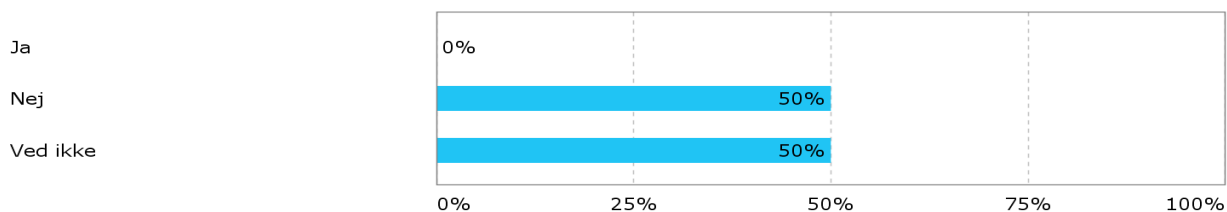
8. Er du bekendt med de 4 forskellige ydelser revisor kan tilbyde (revision, udvidet gennemgang, review og assistance med regnskabsopstilling)

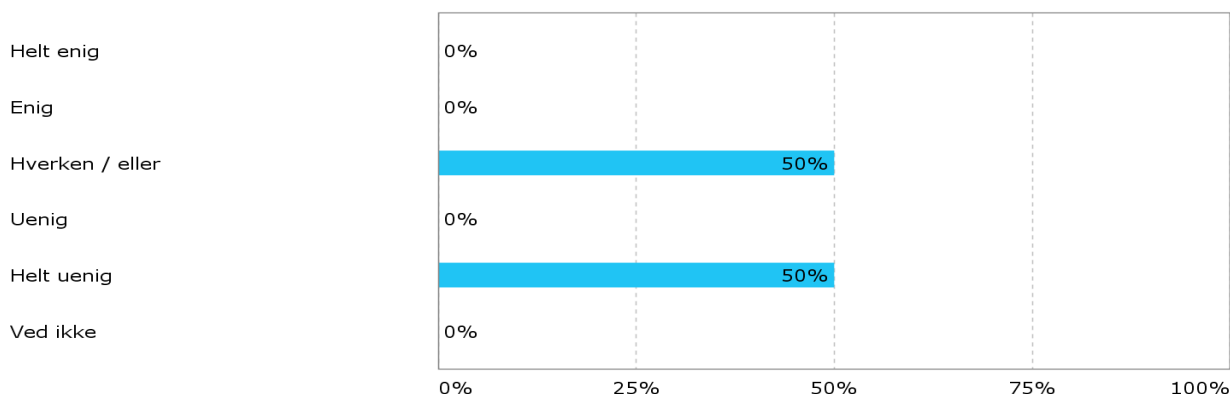
9. Har du hørt om den nye erklæringsstandard udvidet gennemgang?

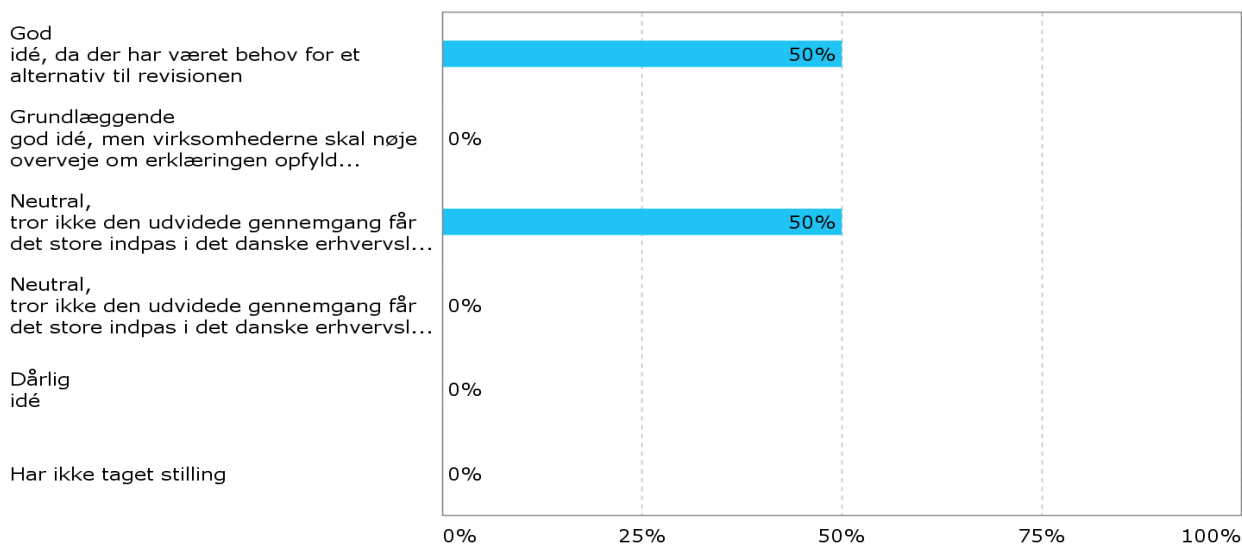
10. Er antallet af selskaber der har fravalgt revisionen lavere end forventet efter lempelsen af revisionspligten i 2011?

11. Hvor enig/uenig er du i følgende: - Hvilken holdning har du til afskaffelsen af revisionspligten for regnskabsklasse B virksomheder?

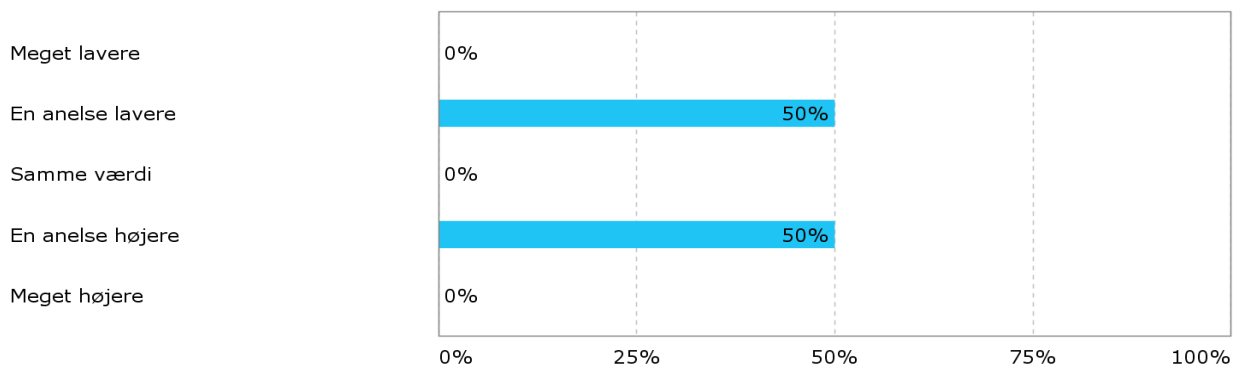
12. Hvilken holdning har du til indførelsen af den udvidede gennemgang?

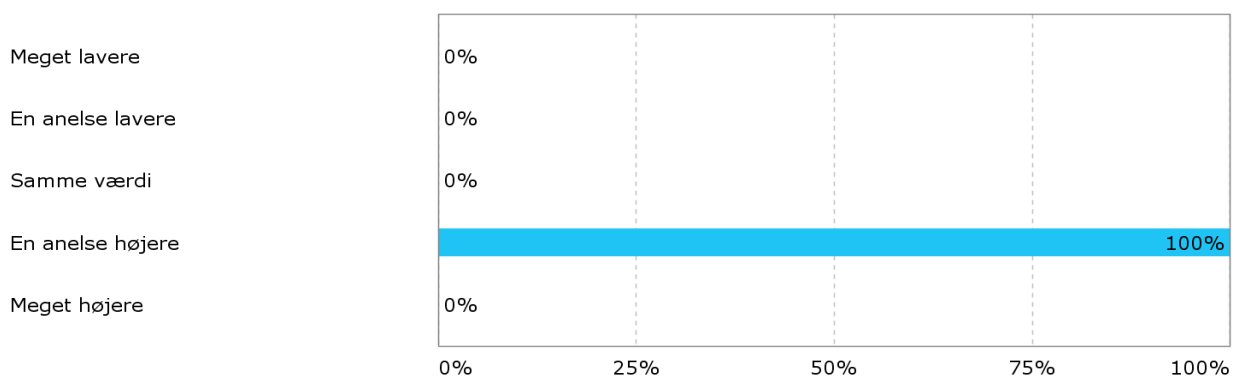
13. Eventuelle kommentarer til ovenstående

- Kravene til en revision er uforholdsmæssigt store for de helt små selskaber. Det vigtigste er, at selskaber vælger den bistand de har behov for og fx. ikke fravælger kontrol af indholdet af deres årsregnskab, når de ikke selv magter at gøre det rigtigt.

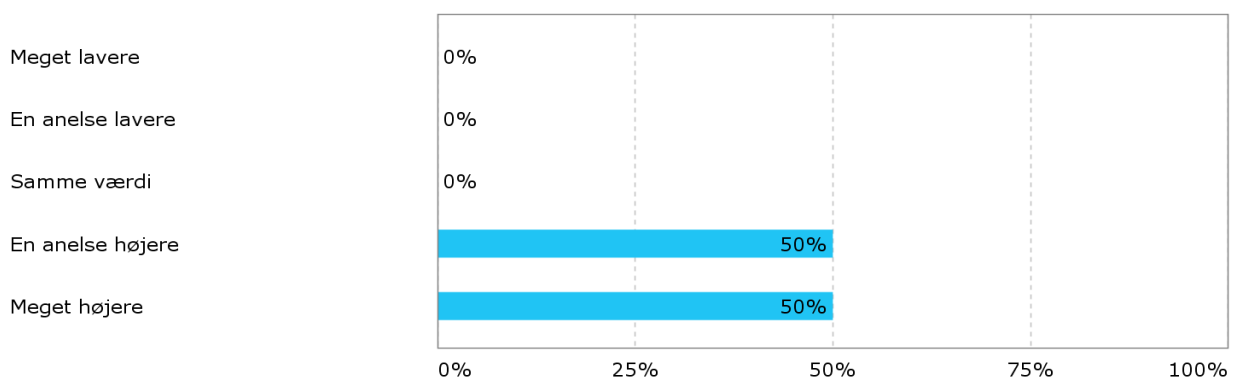
14. Hvordan er dine forventninger til følgende: - Hvordan forventer du at sikkerheden af den udvidede gennemgang er i forhold til revision?

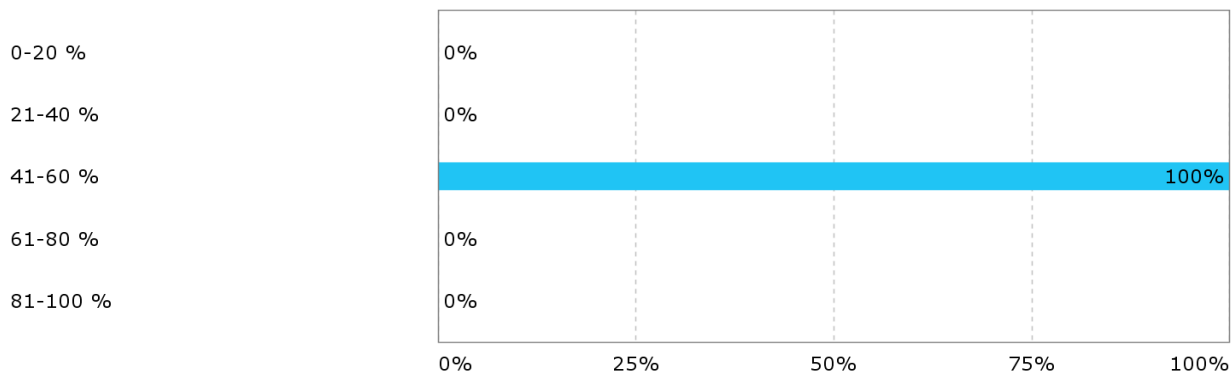
14. Hvordan er dine forventninger til følgende: - Hvordan forventer du at sikkerheden af den udvidede gennemgang er i forhold til review?

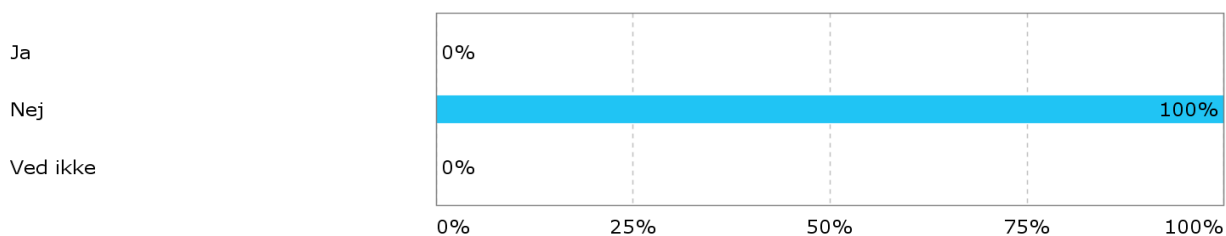
14. Hvordan er dine forventninger til følgende: - Hvordan forventer du at sikkerheden af den udvidede gennemgang er i forhold til assistance med regnskabsopstilling?

15. Hvor stort et fald i antallet af revisioner forventer i at se fremover, som følge af afskaffelse af revisionspligten for regnskabsklasse B virksomheder?

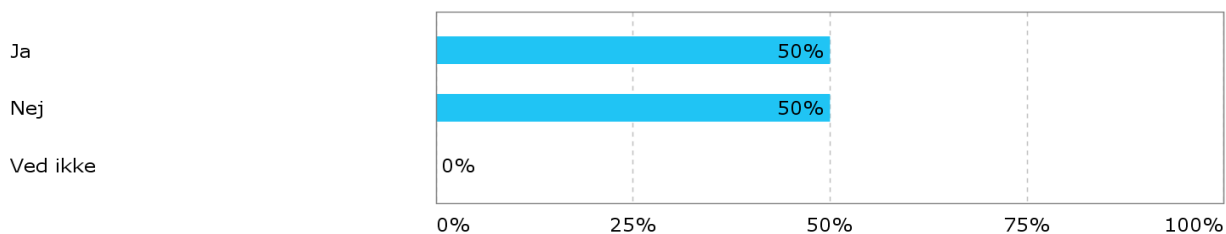

16. Forventer du at der sker ændringer i SKAT's arbejde ved indførelsen af den udvidede gennemgang?

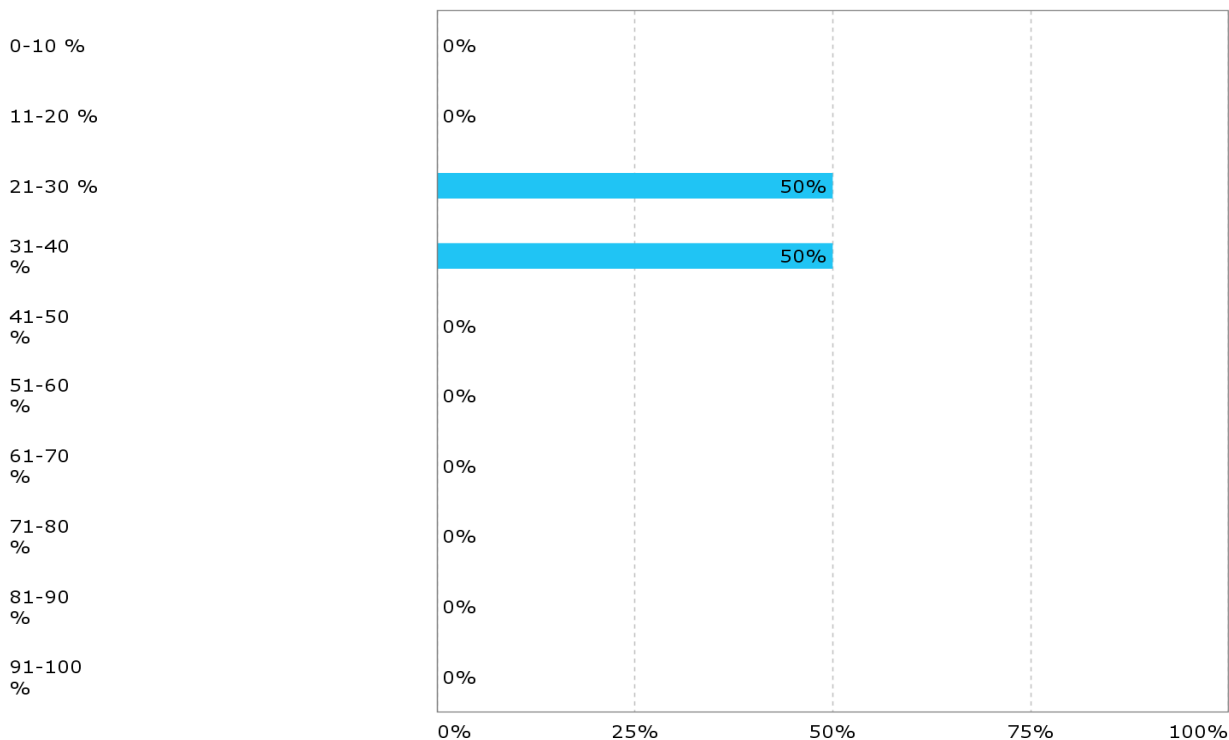

17. Hvis ja, hvordan

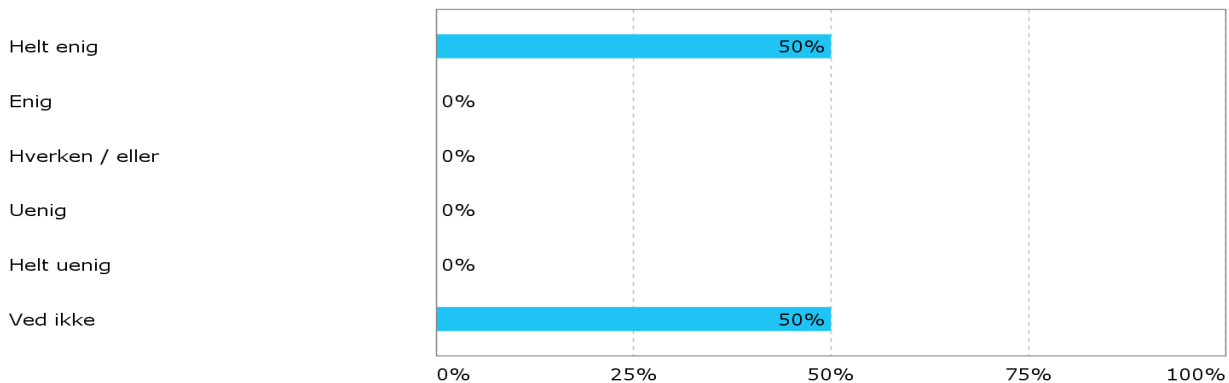
18. Forventer du, at antallet af bedragerier vil stige som følge af fravalgt revision?

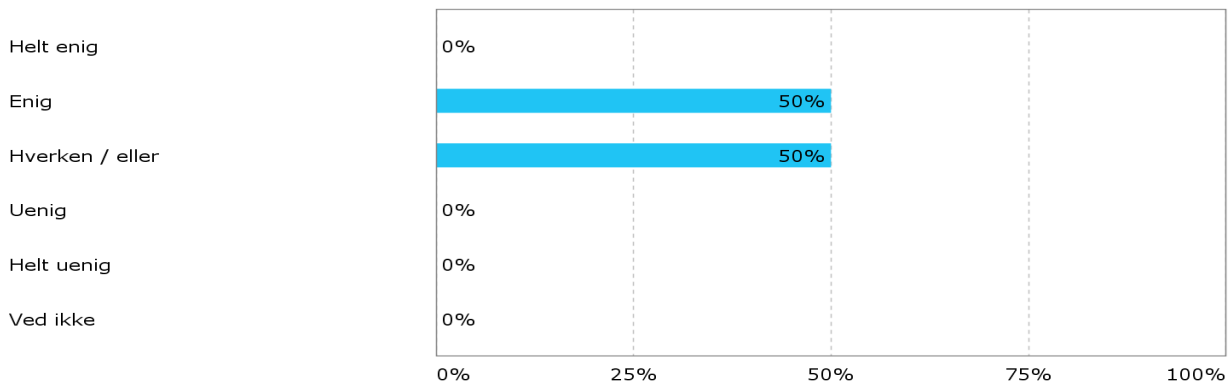
19. Hvor stor en del af regnskabsklasse B virksomhederne forventer du vil anvende den nye erklæringsstandard udvidet gennemgang?

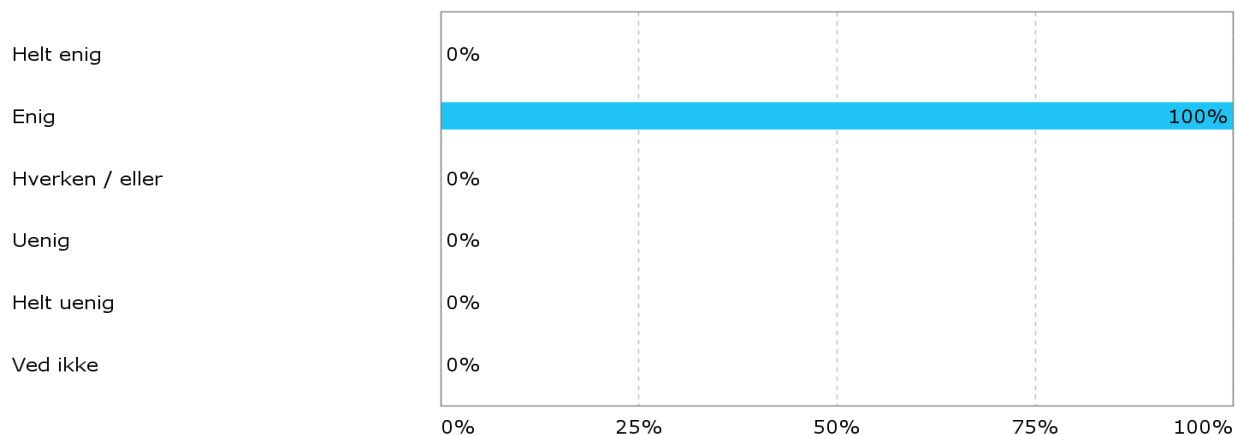
20. Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn: - ”Pengeinstitutter tillægger revision stor værdi”

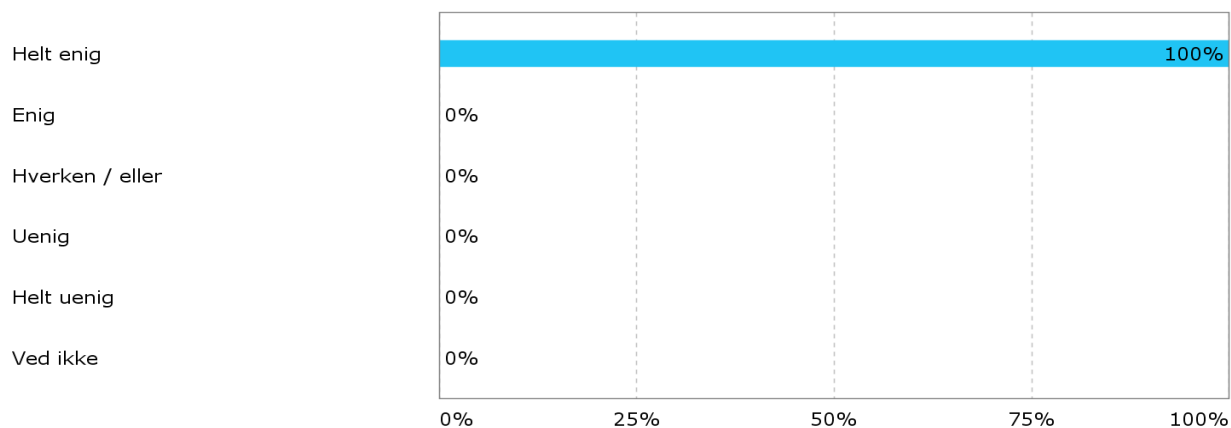
20. Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn: - ”Revision er en administrativ byrde”

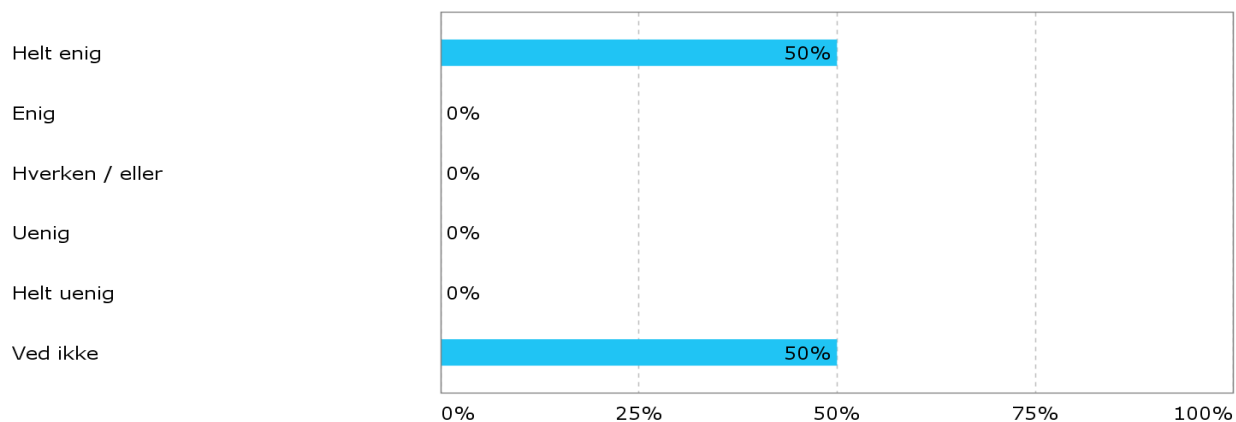
20. Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn: - "Udvidet gennemgang er et alternativ til revision for mindre virksomheder"

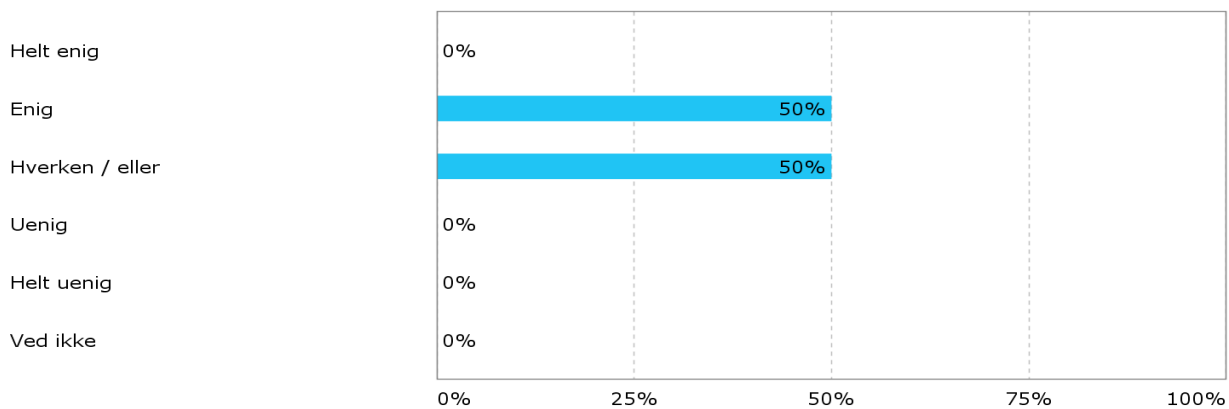
20. Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn: - "Revision forbedrer kvaliteten af finansiel information i årsregnskabet"

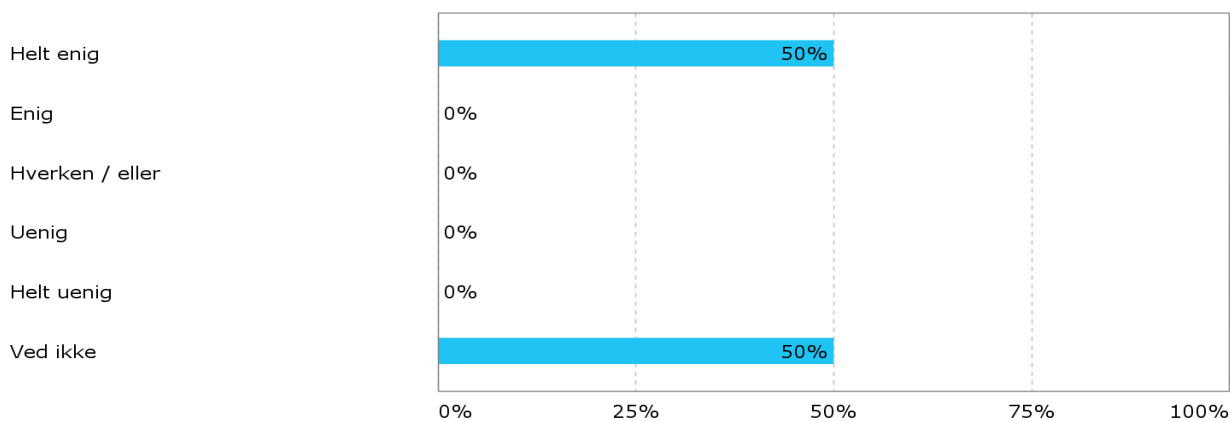
20. Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn: - "Visse virksomheder kan dog have interesse i fortsat at få regnskabet revideret, hvis de eksempelvis har meget store aktivsummer og væsentlige gældsforpligtelser"

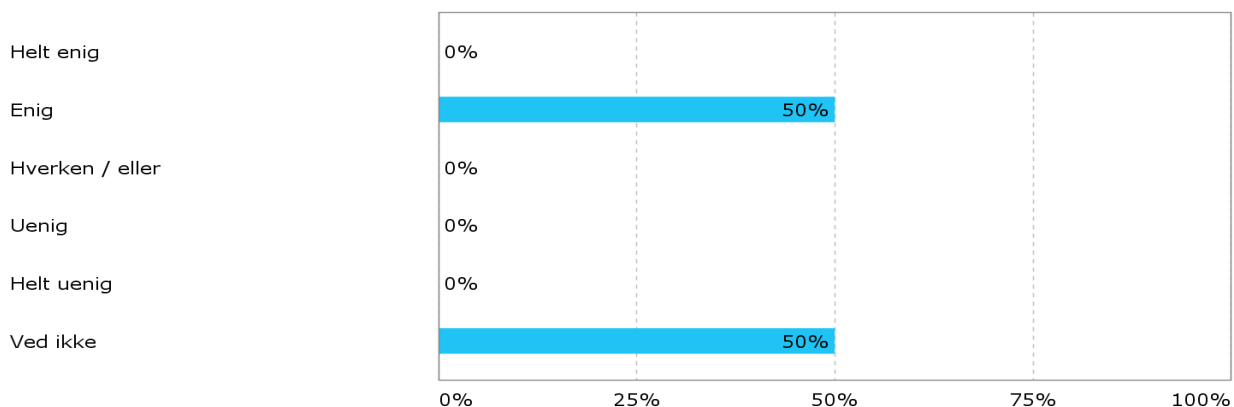
20. Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn: - "Udvidet gennemgang vil ofte være tilstrækkelig til, at risikoen for væsentlige fejl eller mangler i regnskabet vil være reduceret til et passende lavt niveau"

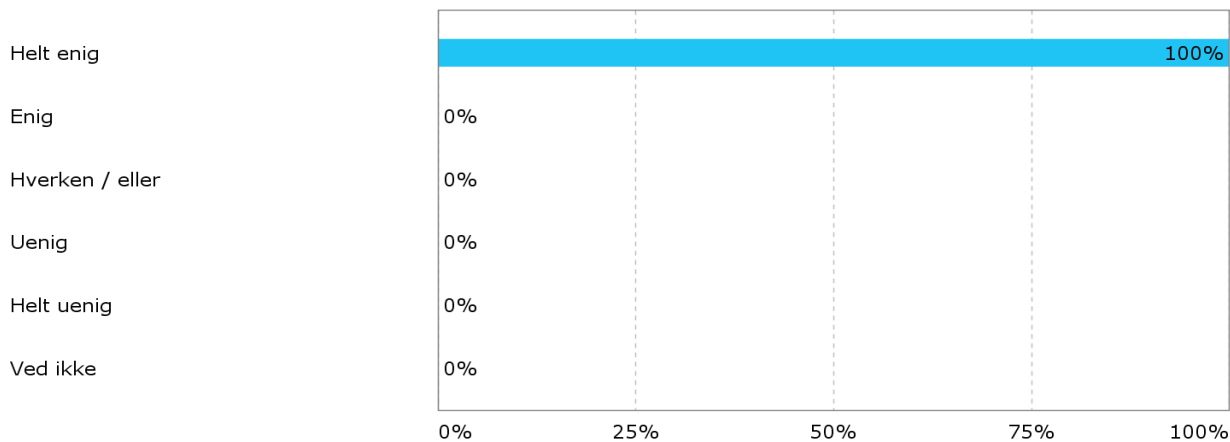
20. Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn: - "Revisionen giver en større sikkerhed for, at årsregnskabet er retvisende, hvilket er centralt for bankernes kreditvurdering"

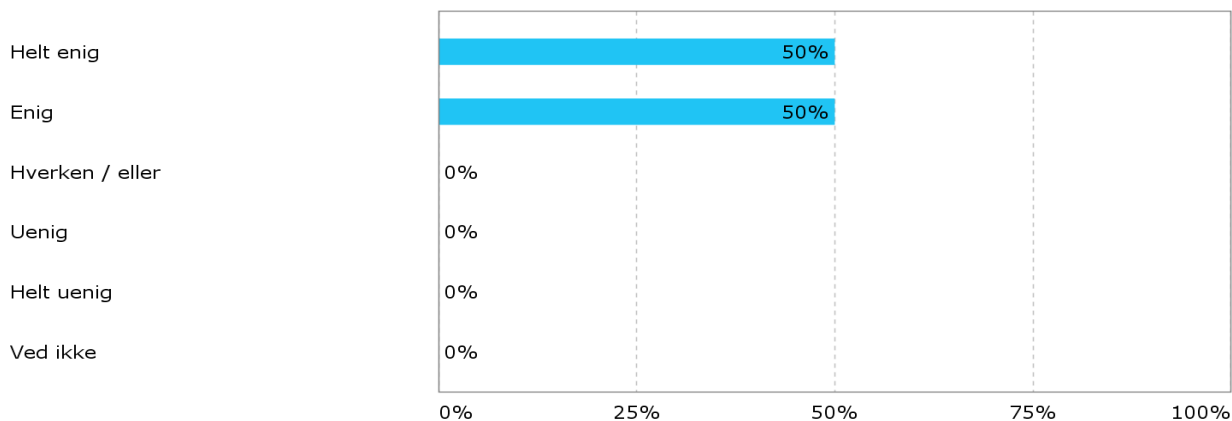
20. Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn: - "Nogle banker vil fortsat kræve revision"

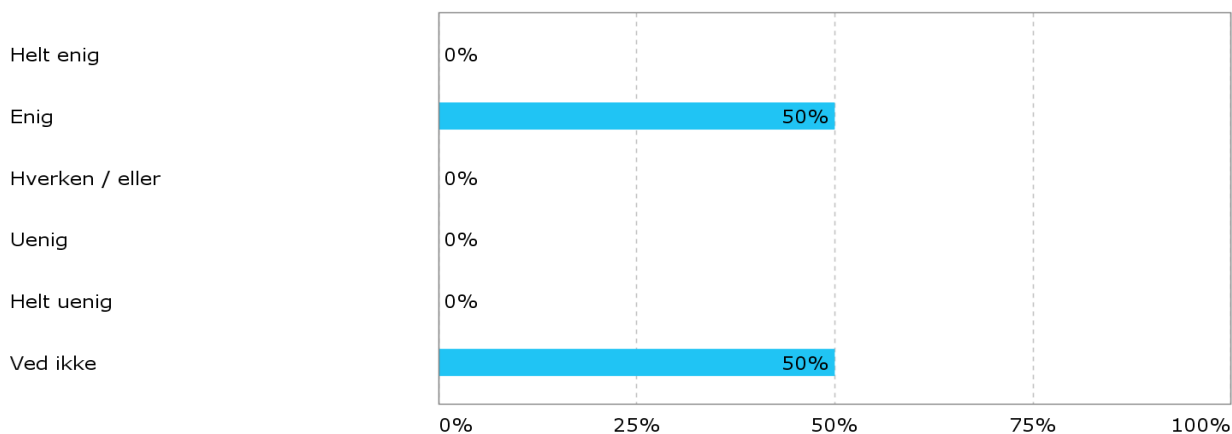
20. Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn: - "Revision forbedrer årsregnskabs kvalitet og pålidelighed"

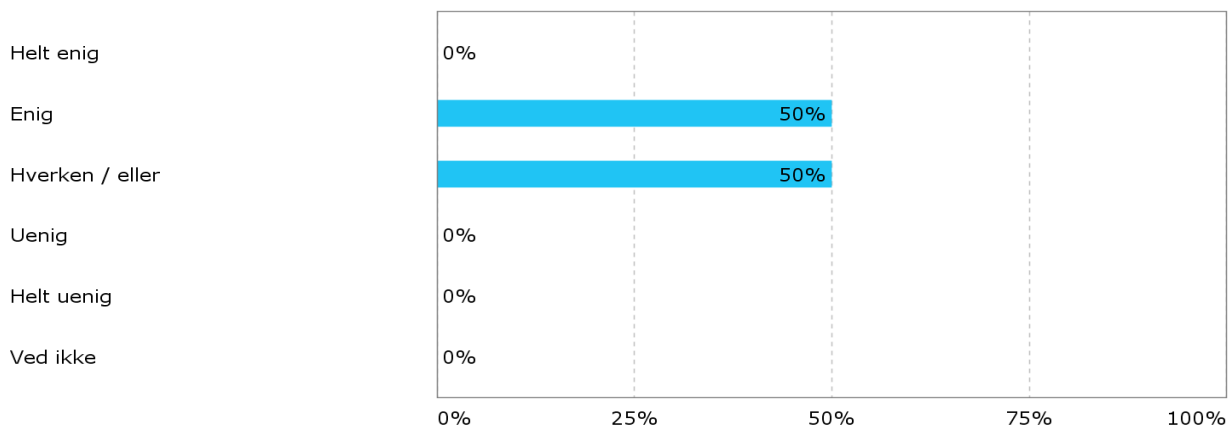
20. Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn: - "Revision medfører sikkerhed for aktionærer"

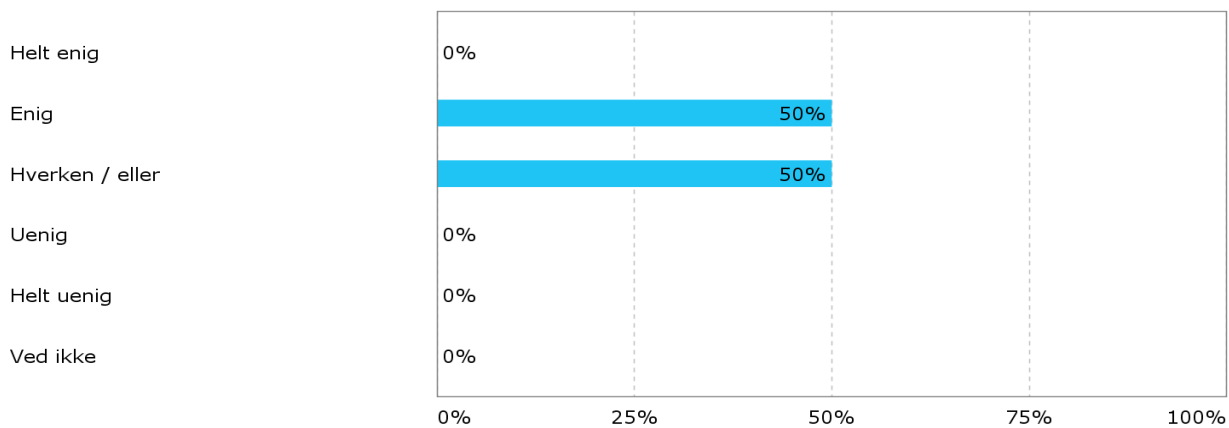
20. Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn: - "Revision medfører sikkerhed for pengeinstitutter og andre långivere"

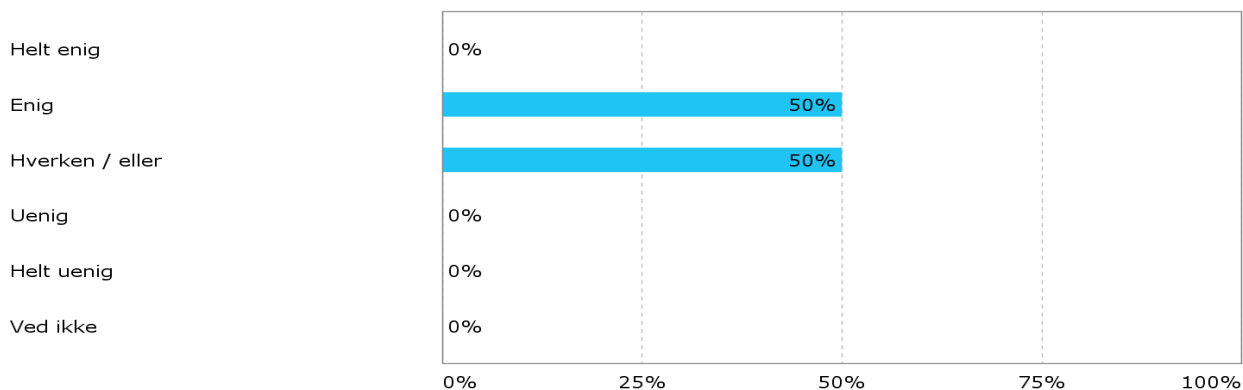
20. Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn: - ”Revision medfører sikkerhed for leverandører og samarbejdspartnere”

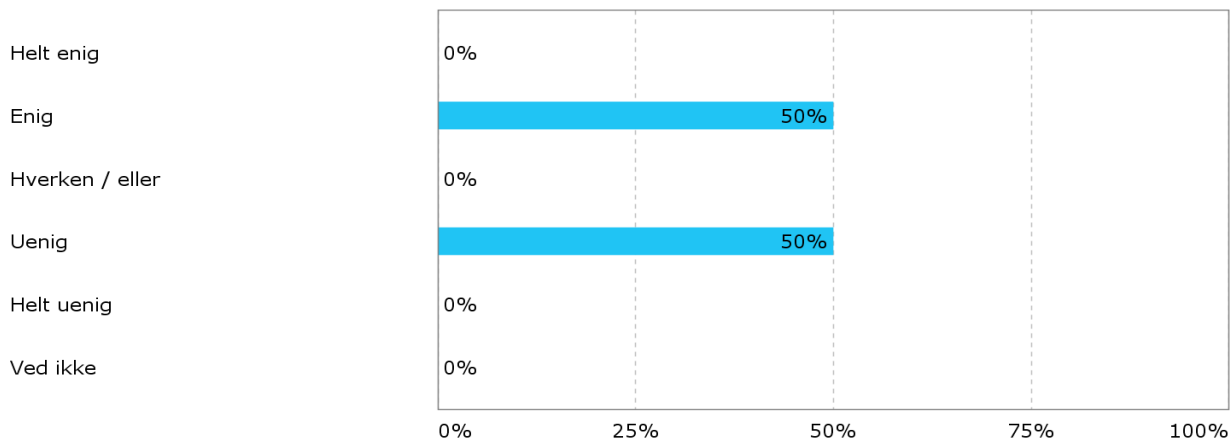
20. Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn: - ”Revision har en positiv effekt på virksomhedens kredit rating score”

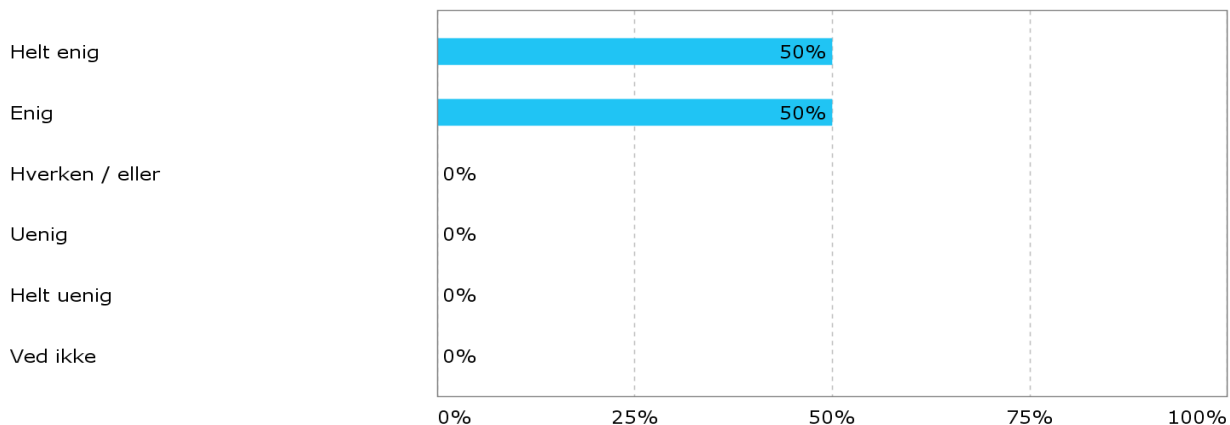
20. Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn: - ”Den nye erklæringsstandard forventes at give besparelser for virksomhederne”

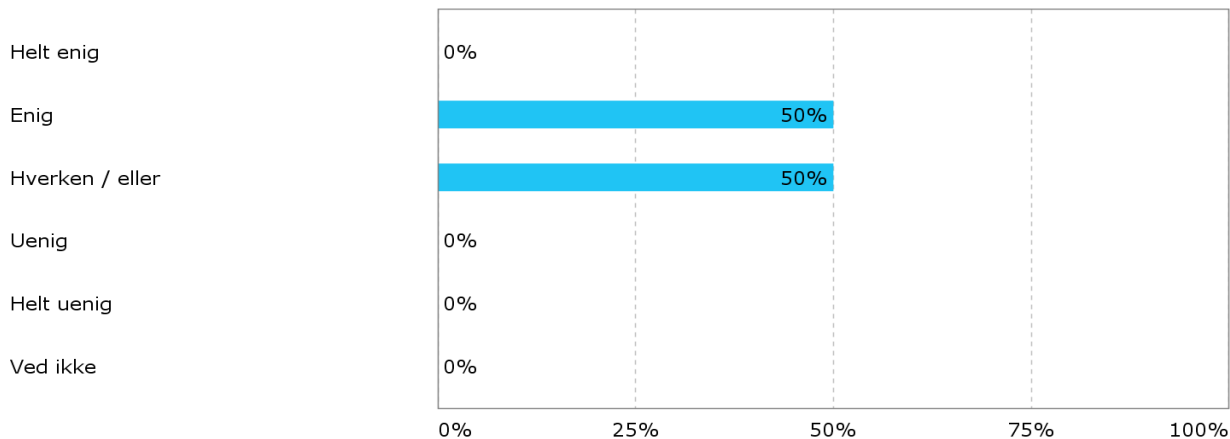
20. Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn: - ”Den udvidede gennemgang kan ikke sættes i stedet for en revision, hvorfor de fleste mellemstore virksomheder i Regnskabsklasse B vil fortsætte med revision”

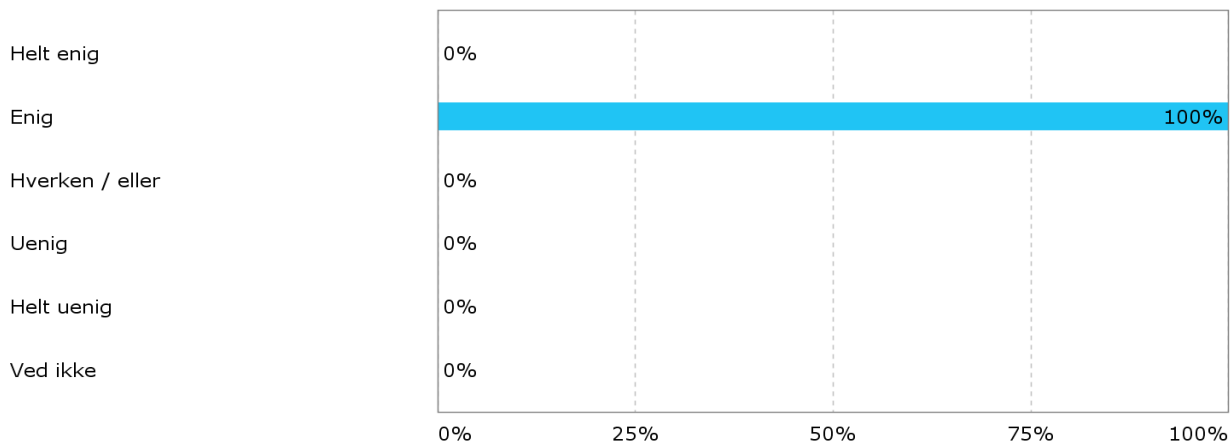
20. Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn: - ”Hvis ikke revisor kontrollerer virksomhedernes regnskaber, er der forøget risiko for, at indberetningerne til skattemyndighederne ikke har den fornødne kvalitet”

20. Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn: - ”Udvidet gennemgang sikrer at regnskabs troværdighed opretholdes”

20. Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn: - "Udvidet gennemgang vinder indpas i det danske erhvervsliv"

21. Hvilke yderligere kommentarer/holdninger har du til den nye erklæringsstandard udvidet gennemgang?

- Det vil give anledning til, at man i forbindelse med udvidet gennemgang, vil få mere korrekte regnskaber, specielt når der er tale om revisionsfirmaer, der har en ordentlig revisions standard. PS. du er velkommen til, at skrive til mig hvis du har nogle spørgsmål.

Bilag 6: Principal-agentteorien

Teorien kan dog alligevel være til nytte, eksempelvis i tilknytning til lånoptagelse/kreditbevillingen, hvortil pengeinstituttet indtager rollen som principalen der ønsker at overvåge ejeren/ledelsen, som i denne sammenhæng agerer som agenten. Pengeinstituttet søger retvisende regnskabsinformationer, som kan danne grundlag for kreditvurdering og dermed udlån. Virksomhedsejeren/-ledelsen tilstræber at fremvise et ”positivt/godt” regnskab og kan derfor være fristet til at tilbageholde negative oplysninger eller foretage regnskabsmanipulation, med henblik på opnåelse af lån. Revisors rolle i denne sammenhæng kommer derfor til udtryk i ageren som uafhængig tredjepart, der som ”dommer” vurderer, hvorvidt der er konsistens mellem de af agenten aflagte regnskabsinformationer og de reelle procedurer for regnskabsaflæggelsen.²⁶⁴ Såfremt pengeinstituttet ikke opnår denne verifikation fra revisor, kan det tænkes at pengeinstituttet vil have formodning om, at virksomhedsejeren/-ledelsen fremviser et mere optimistisk regnskab end hvad reelt er tilfældet. Som konsekvens heraf vil pengeinstituttet udvise tilbageholdenhed med långivning. På den baggrund opleves tilstedeværelsen af revisor tilmed som en fordel for virksomhedsejeren/-ledelsen, idet agenten indvilliger i, at der afgives bevis for de udarbejdede finansielle opgørelser er retvisende, via en verifikationsproces med deltagelse af revisor.

Endvidere kan det tænkes at lignende agent/principal-forhold med SKAT kan opstå, idet den offentlige myndighed ønsker sikkerhed for, at der er sket korrekt indrapportering samt overholdelse af relevant skatte- og afgiftslovgivning.

²⁶⁴ Laursen, Peter B. ”Agentteori og revisorer”, s. 25-69. Trykt i cand.merc.aud. materialesamling, efterår 2011

Bilag 7: Flints 7 postulater

Nedenstående 7 grundlæggende postulater danner rammen og fundamentet i forbindelse med konstruktion af Flint revisionsteori og formulering af principper i praksis:

1. Den primære forudsætning for revision er at der enten er:
 - a. et ansvarlighedsforhold mellem to eller flere parter, eller
 - b. et behov for at etablere pålidelige og troværdige oplysninger, som kan forventes at blive brugt af andre, eller
 - c. en samfundsorienteret dimension hvad angår kvaliteten af den ene parts adfærd og præstation, hvilket resulterer i en situation med offentlig ansvarlighed, eller
 - d. et behov eller ønske om at fastslå troværdigheden af en parts information eller erklæringer, som sandsynligt vil påvirke uspecificerede medlemmer af offentlighedens handlinger.
2. Genstanden for økonomisk ansvarlighed er for fjern, for kompleks og/eller af for stor betydning til at lade være med at udføre revisionsprocessen.
3. Det væsentligste kendetegn for revision er uafhængighedsstatus, der medvirker til at undersøge og rapportere uden begrænsninger.
4. Genstanden for revisionen verificeres med beviser.
5. Standarder for ansvarlighed, regnskabsstandarder m.m. fastsættes for dem der er ansvarlige, således at den faktiske adfærd kan sammenholdelse med en norm. Processen bag sammenholdelse kræver særlige faglige forudsætninger.
6. Betydningen og intentionen med revision af finansielle erklæringer og data er at den troværdighed der følger af revision, tydeligt og klart kan viderekommunikeres.
7. Revision giver økonomiske og sociale fordele.²⁶⁵

²⁶⁵ Fri oversættelse fra Flint, David "Philosophy and principles of auditing" s. 21-23

Bilag 8: Flints 9 koncepter

Oversigt over Flints 9 koncepter med inddeling i 3 overkategorier.

Autoritet	a. Kompetence b. Uafhængighed c. Etik
Proces	d. Beviser e. Rapportering f. Væsentlighed
Standarder	g. Fornøden omhu h. Standarder for praksis i. Kvalitetskontrol

Figur: Flints 9 koncepter

Kilde: Flint, David "Philosophy and principles of auditing" + egen tilvirkning

Autoritet:

Revisionens hjemmel²⁶⁶ også kaldet autoritet, indbefatter koncepterne kompetence, uafhængighed og etik. "Without authority there is little, if any, value in the audit."²⁶⁷ Autoritet anses derfor som værende et uundværligt element for revisionens eksistens, hvortil autoritet er implicit i det teoretiske revisionsbegreb.

a. Kompetence

Kompetence er det første krav, som skal efterkommes før at revisor kan skabe autoritet. Om kompetence inden for revisorhvervet anfører Flint: "Audit competencies requires both knowledge and skill, which are the products of education, training and experience."²⁶⁸ Revision må nødvendigvis indebære autoritet. Før dette er muligt, må alle interessenter have tillid til revisors kompetencer. Denne tillid bygger på en tiltro til, at revisionen er udført med tilstrækkelige kompetencer og at revisor er i stand til forstå de forhold der behandles.

b. Uafhængighed

Flint betragter uafhængighed som et af de vigtigste postulater. Om uafhængighed anskuer Flint: "This is probably the most important of the audit postulates."²⁶⁹ Flint opdeler uafhængighed på traditionel vis, hvortil han anskuer revisors mentale uafhængighed (*the mental attitude*) og revisors tilsyneladende uafhængighed (*in apperance*). Formålet med den mentale uafhængighed er at revi-

²⁶⁶ Elm-Larsen, Rolf "Offentlig revision – empiri og teori" s. 47

²⁶⁷ Flint, David "Philosophy and principles of auditing" s. 46

²⁶⁸ Flint, David "Philosophy and principles of auditing" s. 48

²⁶⁹ Flint, David "Philosophy and principles of auditing" s. 54

sor evner at opnå og bevare en mental indstilling, som resulterer i uafhængighed blandt revisorer og troen på uafhængighed fra dem der har tillid til dem.

c. Etik

Offentlighedens tillid til revisors uafhængighed bygger på en konstant fortsættende tro på en uforbeholden integritet, objektivitet og i visse tilfælde accept af varetagelse af en pligt i offentlighedens interesse, hvortil egeninteresse selvfølgelig må være underordnet.²⁷⁰ Det anses som en nødvendighed at der implementeres reguleringer, der beskytter offentlighedens interesse. Denne regulering kommer bl.a. til udtryk i et etisk kodeks (codes of ethics) der fastsætter nødvendige brancheetiske principper, hvormed opretholdelse af tillid fra offentligheden tilsigtes.²⁷¹

Proces

Elementet proces omhandler revisionsteoriens principper, som skildrer, hvorledes revisor bliver i stand til at påtage sig og blive fritaget for det professionelle ansvar.²⁷² Herunder inddrages beviser, rapportering samt væsentlighed.

d. Beviser

Uden bevis, besidder revisor ikke grundlag til at kunne foretage vurderinger, danne sig en mening eller udforme en rapport. På denne baggrund betragtes bevis, som en afgørende præmis for revisors virke. I denne sammenhæng er det væsentligt at holde sig for øje, at der endvidere forelægger en restriktion i forbindelse med indsamling af bevis. Såfremt de økonomiske og sociale omkostninger ved opnåelse af bevis overskrider de økonomiske og sociale fordele, vil resultatvirkningen heraf komme til udtryk i nettoomkostninger.²⁷³

e. Rapportering

Den sidste fase af revisionsprocessen er kommunikation fra revisor til de aktører, der har en legitim interesse i revisionen og revisors ansvarlighed. Revisors ansvar kommer til udtryk i, at skulle videreformidle information til interessenter, der ikke har direkte adgang til relevant data og som ikke besidder specifik viden om teknologien bag revision samt omfanget af den tryghed revision kan

²⁷⁰ Flint, David "Philosophy and principles of auditing" s. 87

²⁷¹ Flint, David "Philosophy and principles of auditing" s. 90

²⁷² Elm-Larsen, Rolf "Offentlig revision – empiri og teori" s. 48

²⁷³ Flint, David "Philosophy and principles of auditing" s. 104-105

bibringe. Revisor har pligt til at kommunikere ved hjælp af revisionskonklusionen, samtidig er revisor forpligtet til at være eksplicit og præcis. Det kan betragtes som en udfordring at viderekommunikere på en forståelig måde, idet interessenter ikke besidder specifik viden om revisionsprocessen, hvortil revisor på samme tid har en forpligtelse til at fremvise konklusionen, der er professionelt uddybet og revisionsteknisk.²⁷⁴

f. Væsentlighed

I løbet af planlægnings- og udførelsesfasen af revisionen, oplever revisor krav om stillingtagen til processens forløb, herunder alternative retninger processen kan tage. Væsentlighed anskuer de karakteristika der bestemmer arten, kvaliteten og mængden af bevis som revisor vil kræve. Flint skriver at væsentlighed kan overvejes i 3 stadier af revisionsprocessen: under planlægningen, udførelsen og rapporteringen. Vurdering af væsentlighed skal foretages under hensyntagen til regnskabsbrugerne. Regnskabsbrugere kan antageligt forventes at have forskellige vidensniveauer, hvilket revisor endvidere skal holde sig for øje.²⁷⁵ Derfor angiver Flint, at såfremt en oplysning kan betragtes som væsentlig for én bruger af regnskabet, er det revisors pligt at tage hensyn hertil.

Standarder

Den sidste delgruppe af Flints koncepter behandler revisionsstandarder, herunder fornøden omhu, standarder for praksis samt kvalitetskontrol. Med andre ord fremføres principper for god revisorskik med tilhørende kvalitetskontrol heraf. Etablering af standarder bør ske under hensyntagen til samfundets interessenter og disses forventninger, således at standardudstedelsen tydeligt klarlægger krav til opfyldelse af forventninger.²⁷⁶

g. Fornøden omhu

Ved udførelse af revisors arbejde og i denne sammenhæng udformning af konklusionen, må det forventes at revisor udviser fornøden omhu, hvilket vil sige at revisor som minimum udviser en passende grad af omhu i sine undersøgelser og bevisindsamling, således at det professionelle ansvar sikres opretholdt.²⁷⁷ Revisors konklusion er et produkt af en individuel vurdering, som er baseret på viden, uddannelse og erfaring, hvortil revisionsprofessionen hele tiden må gennemgå og revidere

²⁷⁴ Flint, David "Philosophy and principles of auditing" s. 116-118

²⁷⁵ Flint, David "Philosophy and principles of auditing" s. 128-130

²⁷⁶ Flint, David "Philosophy and principles of auditing" s. 141-142

²⁷⁷ Flint, David "Philosophy and principles of auditing" s. 144

sin praksis i overensstemmelse med ekspansion af vidensbasen, udvikling af teknikker samt styrkelse af den praktiske kapacitet. Udover krav til efteruddannelse i takt med samfundsudviklingen, er branchen forpligtet til at imødegå samfundets forventninger.²⁷⁸

h. Standarder for praksis

Flint skriver, at uddybende og detaljerede vilkår for revisors evner og kompetencer ikke tidligere har været fastsat ved lov, hvortil fastsættelse og udtalelse om revisors arbejde har været overladt til revisorstanden. Revisors arbejde er overordnet udformet på baggrund af samfundets interesse, hvorfor kendskab til, hvorvidt det reelt udførte arbejde lever op til forventninger og behov fra samfundet er en nødvendighed for revisor.

*"Auditors have a professional duty to interpret their responsibility and the kind of performance which the user public can reasonably expect, and to charge themselves to work by reference to these criteria."*²⁷⁹ Revisionsstandarder indgår som et væsentligt element i revisors vurdering af opfyldelse af samfundets forventninger og behov. Når alt kommer til alt vil revisionsstandarderne afspejle samfundets forventninger, således at rammerne for revisors arbejde og efterlevelse sker på baggrund af samfundets behov. Flint påpeger at udformning af revisionsstandarder bør være en dynamisk, progressiv og åben proces, hvortil det sikres at standarderne kontinuerligt tilpasses de forventninger samfundet måtte antage.²⁸⁰ David Flint antyder dermed at udstedelse og etablering af nye standarder, vil være baseret på forventninger og behov fra samfundet.

Der bør i denne sammenhæng pointeres, at Flints argument om at samfundets behov og forventninger er ledende for udformning af standarder, der primært tager skue på revisors kompetencer og ageren. Til trods herfor, synes holdepunktet at være relevant i forhold til afhandlingens fokus. Såfremt Flints teori angående standarder for praksis paralleliseres til udstedelse af øvrige standarder vil eksistensen af behov i samfundet være regulerende for etablering af nye standarder.

Ydermere påpeger Flint, at revisionsfunktionen er forankret i tillid til, at samfundet udviser forståelse for effektiviteten af revisionen. Tilstedeværelse af tillid er altså afgørende for eksistensen og udførelse af revisionsfunktionen.²⁸¹

²⁷⁸ Flint, David "Philosophy and principles of auditing" s. 148

²⁷⁹ Flint, David "Philosophy and principles of auditing" s. 151

²⁸⁰ Flint, David "Philosophy and principles of auditing" s. 157-157

²⁸¹ Flint, David "Philosophy and principles of auditing" s. 152

i. Kvalitetskontrol

Til trods for, at konceptet bag kvalitetskontrol ikke er nyt opleves det, at processen bliver mere omfattende og et mere markant værktøj i tilknytning til manifestation af revisors professionelle ansvar. Kvalitetskontrol omhandler politikker og procedurer for etablering, overvågning, gennemgang og tilslutning til professionelle standarder i alle aspekter af tilrettelæggelsen af den professionelle praksis.

De primære foretagender i forbindelse med måling af kontrol ligger hos revisorerne og revisionsvirksomhederne. Kvalitetskontrollen har til formål at skabe tiltro til, at revisors arbejde bliver udført i overensstemmelse med høje standarder, hvortil troværdighed fra omverden opnås.²⁸²

²⁸² Flint, David "Philosophy and principles of auditing" s. 162

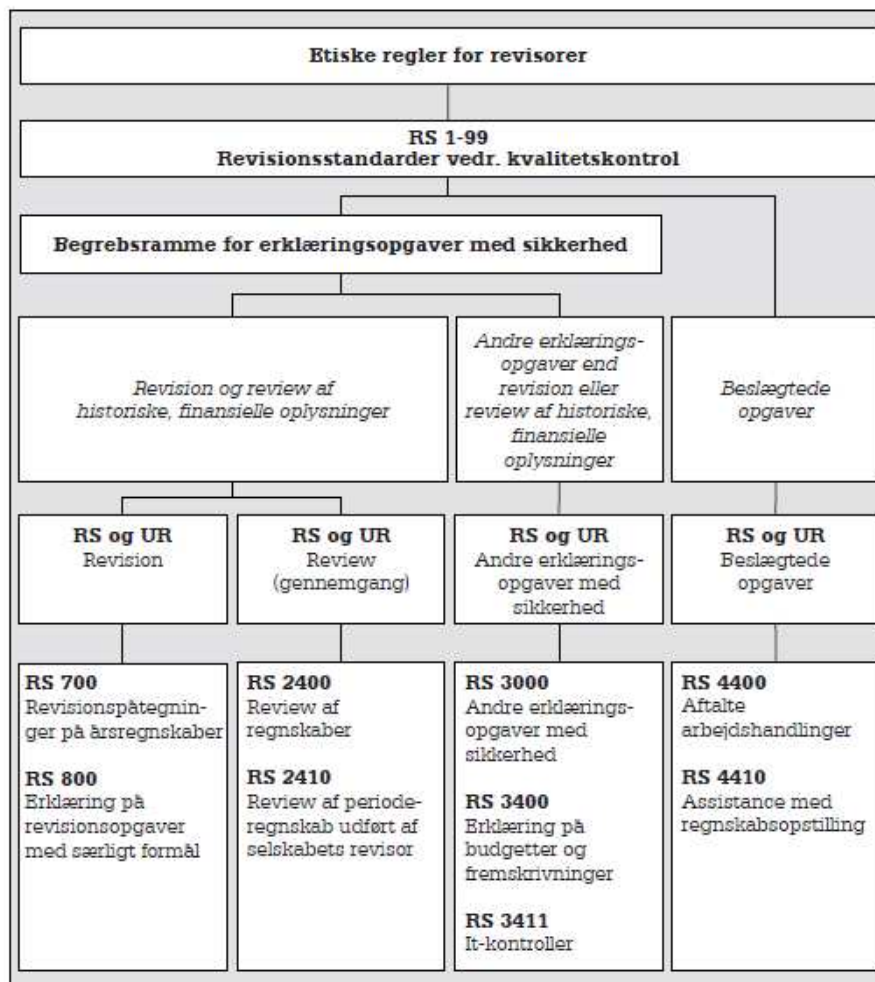
Bilag 9: Opdeling af virksomhedskategori efter EU definition

Virksomheds- kategori	Antal beskæftigede i årsarbejdsenhed er (ÅAE)	Årlig omsætning	og	Samlet årlig balance
Mellemstor virksomhed	< 250	≤ 50 mio. EUR (40 mio. EUR i 1996)	og	≤ 43 mio. EUR (27 mio. EUR i 1996)
Lille virksomhed	< 50	≤ 10 mio. EUR (7 mio. EUR i 1996)	og	≤ 10 mio. EUR (5 mio. EUR i 1996)
Mikro- virksomhed	< 10	≤ 2 mio. EUR (ikke tidligere fastsat)	og	≤ 2 mio. EUR (ikke tidligere fastsat)

Kilde: Den nye definition af små og mellemstore virksomheder - Brugervejledning og erklæring, Europa-Kommissionen, s. 14

Bilag 10: Etiske regler for revisorer samt standardernes struktur

Nedenfor illustreres strukturen i revisionsstandards, som revisor er underlagt ved udførelse af sit erhverv.

Kilde: "Revisors erklæringer", juni 2010, Beierholm - <http://www.beierholm.dk/publikationer/kort-og-godt/revisors-erklæringer.html>

Revisor er underlagt en række etiske regler, i forbindelse med udførelsen af sit erhverv. Foreningen for statsautoriserede revisorer (FSR) har udstedt en kvalitetsstyringsstandard og på baggrund af et etisk kodeks (Code og Ethics for Professional Accountants) udfærdiget af IFAC, udarbejdet "Retningslinjer for revisors etiske adfærd", som har været gældende siden 1. januar 2011. Formålet med kvalitetsstyringsstandarden er at sikre at revisionsfirmaerne, som udfører erklæringer med sikkerhed, implementerer en kvalitetsstyringsprocedure.²⁸³

²⁸³ Füchsel, Kim, Gath Peter, Langsted, Lars Bo og Skovby, Jens (2010) "Revisor regulering og rapportering" 2. udgave, s. 171.

FSR har i 2011 udarbejdet ”Internationale Standarder om revision og kvalitetsstyring samt yderligere krav ifølge dansk lovgivning”. Denne publikation indeholder ISQC 1 ”Kvalitetsstyring i firmaer, som udfører revision og review af regnskaber, andre erklæringsopgaver med sikkerhed samt beslægtede opgaver”, som dikterer at revisionsvirksomhederne etablerer og opretholder et kvalitetsstyringssystem, hvortil virksomhederne og de ansatte skal overholde standarder og andre relevante love og krav på området samt at de afgivne erklæringer er korrekte under de givne omstændigheder, jf. ISQC 1, afsnit A11.²⁸⁴ Dette krav er endvidere anført i revisorlovens § 28, hvoraf det fremgår, at revisionsvirksomhederne skal have et kvalitetsstyringssystem og anvendelsen af dette skal kunne dokumenteres. Den danske revisionsstandard ISA 220 er baseret på den internationale ISQC 1. Revisionsvirksomhedernes kvalitetsstyringssystemer skal indeholde en række politikker og procedurer, som trakterer (1) ledelsesansvar for kvalitet i firmaet, (2) relevante etiske krav, (3) accept og fortsættelse af klientforhold og specifikke opgaver, (4) menneskelige ressourcer, (5) opgavens udførelse og (6) overvågning, jf. ISQC 1, afsnit A16 og ISA 220.

I henhold til første punkt, *ledelsesansvar for kvalitet i firmaet*, er det essentielt, at revisionsfirmaet etablerer en kultur i virksomheden, hvor det understreges, at kvalitet er altafgørende i udførelsen af revisors arbejde. Derudover skal revisionsfirmaet sikre, at alle medarbejderne er indforstået med og efterlever de kvalitetspolitikker og -procedurer, som er etableret.

Andet punkt, *relevante etiske krav*, omhandler vigtigheden af, at der i revisionsfirmaet etableres politikker og procedurer for, at firmaets ansatte overholder relevante etiske krav. Herunder er især fokus på revisors uafhængighed og bevarelsen af denne.

Herudover indgår revisionsvirksomhedens *accept og fortsættelse af klientforhold og specifikke opgaver* også i virksomhedens politikker og procedurer. Det er centralt, at revisionsfirmaet ikke accepterer eller fortsætter klientforhold, hvor der ikke besiddes de rette kompetencer/færdigheder, hvor revisor ikke er i stand til at leve på til etiske krav og hvor revisor ikke kan konkludere om klienten mangler integritet. Revisor skal derfor vurdere ovenstående forhold, for at kunne konkludere om revisionsfirmaet skal acceptere/fortsætte med den pågældende klient.

Det er endvidere essentielt, at revisionsvirksomheden besidder de nødvendige *menneskelige ressourcer* herunder at sikre, at virksomhedens medarbejdere besidder tilstrækkelige kompeten-

²⁸⁴ ISQC 1:

http://www.fsr.dk/Faglige_informationer/Revision%20og%20andre%20erklæringsopgaver/Internationale%20Standarder%20om%20Kvalitetsstyring%20og%20Revision%20samt%20yderligere%20krav%20i%20følge%20danske/~media/DFCEE26B4C914D1389F7A842C80C290E.ashx - 26/01/2013

cer/færdigheder. I forbindelse med sammensætningen af opgaveteamet skal det derfor sikres, at enhver medarbejder, som deltager, besidder tilstrækkelige kompetencer/færdigheder til at udføre det pågældende arbejde.

I forbindelse med *opgavens udførelse* er det væsentligt, at revisionsfirmaet har etableret en række politikker og procedurer som sikrer, at de udførte opgaver er i overensstemmelse med gældende revisionsstandarder og andre relevante krav og love på området. Herunder skal der etableres politikker og procedure, der på betryggende vis sørger for, at der foretages passende konsultation, kvalitetssikringsgennemgang, opgavedokumentation og at uenighed takles på en hensigtsmæssig måde. Det sjette punkt, *overvågning*, vedrører revisionsfirmaets overvågning af kvalitetsstyringspolitikker og –procedurer, herunder vurdering af, hvorvidt kvalitetssystemet er passende, relevant og fungerer effektivt. I forbindelse hermed, er det essentielt at revisionsvirksomheden udformer politikker og procedurer, som er medvirkende til, at der foretages vurdering af konstaterede mangler og fastlægger, hvordan disse kommunikeres og afhjælpes, samt hvordan klager og beskyldninger håndteres i revisionsfirmaet.²⁸⁵

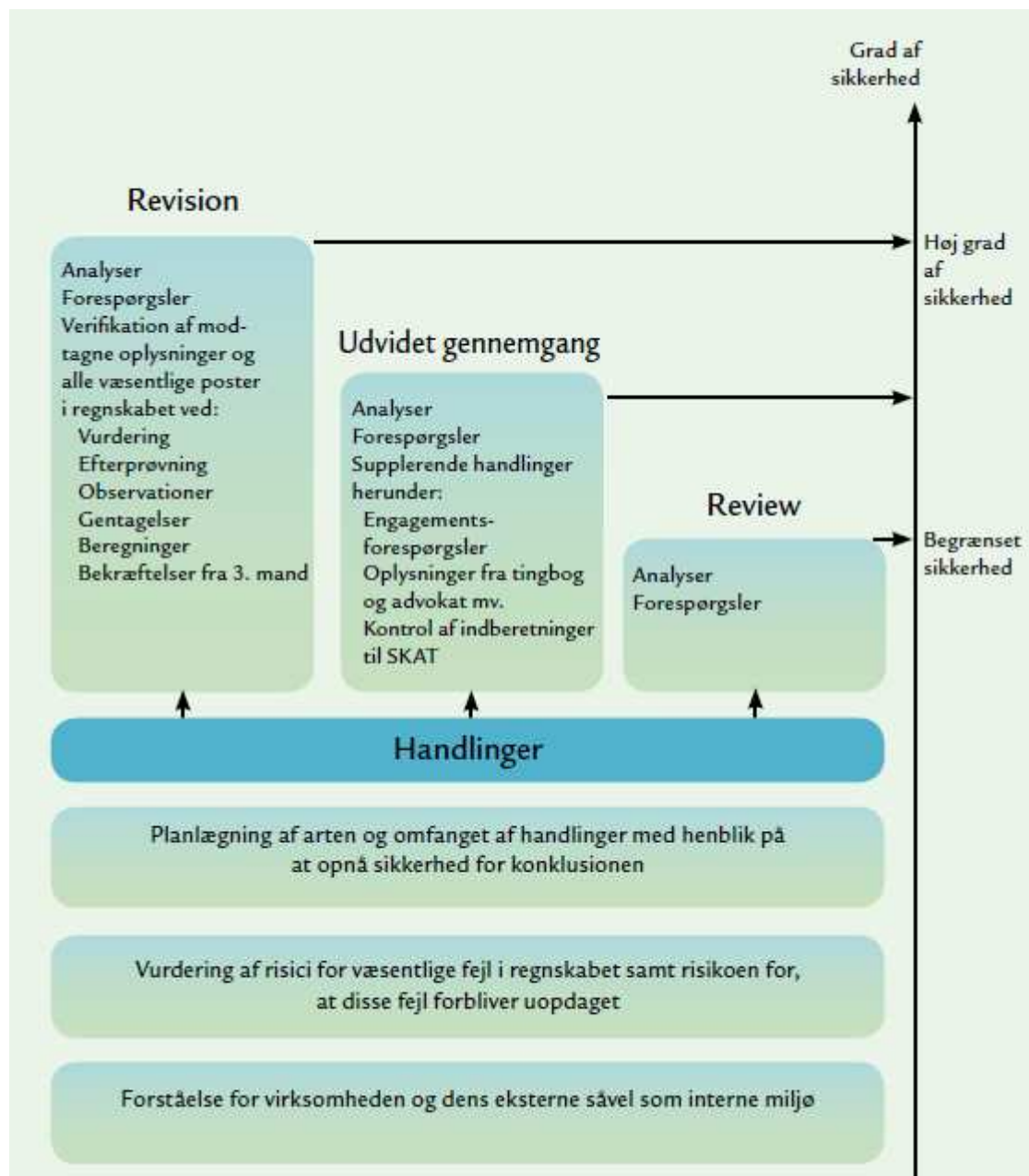
²⁸⁵ ISQC 1 afsnit A18-A59:

http://www.fsr.dk/Faglige_informationer/Revision%20og%20andre%20erklæringsopgaver/Internationale%20Standarder%20om%20Kvalitetsstyring%20og%20Revision%20samt%20yderligere%20krav%20i%20følge%20danske/~media/DFCEE26B4C914D1389F7A842C80C290E.ashx - 26/01/2013

Bilag 11: Erklæringer med sikkerhed om et årsregnskab

Revision/udvidet gennemgang/review

Revisors handlinger og opnået sikkerhed for revisors konklusion illustreres i nedenstående figur.

Kilde: "En udvidet gennemgang – ny erklæringsstandard til små og mellemstore virksomheder" af FSR, s. 4

Bilag 12: Udvidet gennemgang af årsregnskaber

TILVALG i forhold til REVIEW	FRAVALG i forhold til REVISION
Revisor indhenter engagementsforespørgsler fra banker og kreditinstitutter	Revisor opnår kun begrænset kendskab til virksomhedens forhold, herunder interne kontroller
Revisor indhenter oplysninger fra tingbog, person- og bilbog	Revisor indhenter alene en erklæring fra ledelsen i relation til besvigelser
Revisor indhenter informationer hos advokat om retssager, søgsmål m.m.	Revisor indhenter alene en erklæring fra ledelsen om, at den overholder lovgivningen
Revisor kontrollerer virksomhedens indberetninger af A-skat, merværdiafgifter etc.	Revisor kontrollerer ikke de enkelte regnskabsposter ved fx at foretage beholdningseftersyn og efterprøvnings, men indhenter alene bekræftelser fra tredjemand

Kilde: ”En udvidet gennemgang – ny erklæringsstandard til små og mellemstore virksomheder” af FSR, s. 8

Bilag 13: Selvangivelsesblanket for aktieselskaber

Oplysninger om revisorbistand (sæt kryds)					
Bistand fra:	1 ☐ statsautoriseret revisor	2 ☐ registreret revisor	3 ☐ anden revisor	4 ☐ ingen revisor	102
Er årsrapporten forsynet med revisorerklæring					103
☐ Ja ☐ Nej					
Erklæring om:	1 ☐ revision	2 ☐ gennemgang af regnskab(review)	3 ☐ assistance med regnskabsopstilling	4 ☐ andet	104
Forbehold/supplerende oplysninger i revisorerklæring					105
☐ Ja ☐ Nej					
Forbehold/supplerende oplysninger om					106
1 ☐ overholdelse af skatte- og afgiftslovgivningen 2 ☐ overholdelse af selskabslovgivningen 3 ☐ overholdelse af regnskabslovgivningen 4 ☐ andet					
Er skattepligtig indkomst opgjort med bistand af revisor					107
☐ Ja ☐ Nej					

Kilde: Selskabsselvangivelse for aktieselskaber 2012 hentet via "Selvangivelse - for aktieselskaber m.fl. (og datterselskaber)" - <http://www.skat.dk/SKAT.aspx?oId=88237>

* Bemærkninger: Ovenstående er et uddrag af blanketten for selskabsselvangivelse.

Bilag 14: Revisionsmarkedet – konkurrence og aktørerne i modellen

Konkurrencesituationen og markedsconcentrationen i revisionsbranchen har gennem tiden været omdrejningspunkt for omfattende diskussion.²⁸⁶ Debatten har fremført adskillige holdninger, som hver især har tilsigtet at danne et korrekt billede af branchen.

Kritikken af konkurrencen på revisionsmarkedet har været centeret omkring det faktum, at der eksisterer en betydelig koncentration på markedet.²⁸⁷ I de seneste 20 år, er der sket omfattende konsolidering i branchen. Fusioner og opkøb har præget markedet i en sådan forstand, at der siden 1987 er sket en reducere af markedet fra *Big Eight*²⁸⁸ til *Big Four*²⁸⁹, som vi kender det i dag. Big Four indtager en dominerende rolle og har dermed sat sig på store markedsandele.²⁹⁰ Årsagen til den store markedsconcentration skyldes en kombination af intens fusions- og opkøbsaktivitet fra Big Four virksomhederne indtil 2005 samt betydelige adgangsbarrierer.²⁹¹ På baggrund heraf, har der fra EU's side været fokus på risici forbundet med det koncentrerede marked. I forlængelse af opgavens fokus foretages ikke yderligere vurdering af konkurrencen og koncentrationen af Big Four på EU-plan, men det bør pointeres, at revisionsmarkedet for børsnoterede virksomheder er langt mere koncentreret end revisionsmarkedet for øvrige virksomheder, heriblandt SMV'er.²⁹²

I forlængelse af revisionsmarkedet i EU og i et internationalt perspektiv, synes det nødvendigt at undersøge markedstrends på national plan. Formand for FSR Morten S. Renge og administrerende direktør Charlotte B. Jepsen er af den overbevisning af revisionsmarkedet overordnet er drevet af virksomhedernes efterspørgsel efter revisionsydelser.²⁹³ Hermed fornemmes et marked med stærk konkurrence, hvor der reelt kæmpes om de udbudte opgaver, som er med til at sikre en effektiv

²⁸⁶ Ballas, Apostolos A. and Fafaliou, Irene "Market Shares and Concentration in the EU Auditing Industry: the Effects of Andersen's Demise", 9. August 2008

²⁸⁷ "FINAL REPORT: Study on the effects of the implementation of the acquis on statutory audits of annual and consolidated accounts including the consequences on the audit market" Paris, November 9th 2011 by Joëlle Le Vourc'h and Pascal Morand

²⁸⁸ Big 8 (indtil 1987): 1. Arthur Andersen, 2. Arthur Young & Co., 3. Coopers & Lybrand, 4. Ernst & Whinney, 5. Deloitte Haskins & Sells, 6. Peat Marwick Mitchell, 7. Price Waterhouse, 8. Touche Ross.

"Going from the Big 8 to the Big 0??" <http://davehancox.blogspot.dk/2011/05/going-from-big-8-to-big-0.html>

²⁸⁹ Deloitte, PwC, KPMG og Ernst & Young

²⁹⁰ "Grønbog - Revisionspolitik: Læren af krisen" 13.10.2010, s. 16.

²⁹¹ "FINAL REPORT: Study on the effects of the implementation of the acquis on statutory audits of annual and consolidated accounts including the consequences on the audit market" Paris, November 9th 2011 by Joëlle Le Vourc'h and Pascal Morand

²⁹² "FINAL REPORT: Study on the effects of the implementation of the acquis on statutory audits of annual and consolidated accounts including the consequences on the audit market" Paris, November 9th 2011 by Joëlle Le Vourc'h and Pascal Morand

²⁹³ "Børsen: Revisorbranchen ved en skillevej" 12.01.2012

prisdannelse og udvikling. Omvendt har EU-Kommissionen været af den holdning, at branchen har været stærkt domineret af Big Four, hvorfor Kommissionen har udtrykt ønske om, at der etableres flere aktører på markedet.²⁹⁴

Der er ingen tvivl om, at markedet for revision af børsnoterede selskaber er stærkt domineret af Big Four. Koncentrationen inden for dette segment, kan synes at have en afsmittende effekt på de øvrige segmenter. Det vurderes, at revisorer for børsnoterede selskaber er mere eftertragtede, grundet forbundne associationer om kompetence og erfaring. Disse forhold anses for værende medvirkende til en forringet dynamik på revisionsmarkedet. Det anskues desuden, at en mindskelse af markedskoncentrationen på internationalt plan vil have positive effekter på konkurrencesituationen.²⁹⁵ Forbedring af konkurrencen, kan derved opnås gennem en degradering af koncentrationen på markedet.

Konkurrencen på det danske revisionsmarked vurderes imidlertid at være skærpet. Kampen om markedsandele har resulteret i priskrig og konsolidering. Dette er uden tvivl situationen blandt de store revisionsvirksomheder.²⁹⁶ Vendes fokus mod de øvrige revisionsvirksomheder, er situationen dog en anden. Som følge af den omfattende regulering på revisionsområdet med nye vejledninger, kvalitetskontrol samt skatteregler, er det svært for mindre revisionsvirksomheder at stå distancen. De mindre revisionsvirksomheder besidder ikke den nødvendige kapacitet til at efterleve de stadigt stigende krav.

Der opleves høj grad af konsolidering i mellemsegmentet,²⁹⁷ hvilket er ensbetydende med, at mellemstore revisionsvirksomheder vokser. Resultatvirkningen af den høje grad af konsolidering peger i retning af en udvikling, hvor de små revisionsvirksomheder ganske enkelt forsvinder. Der tegner sig altså et billede af en branche med skærpet konkurrence og konsolidering blandt mellemstore og store virksomheder, som er medvirkende til, at helt små virksomheder forsvinder.²⁹⁸

²⁹⁴ Opdateret grundnotat vedrørende Kommissionens grøn bog "Revisionspolitikken: Læren af krisen" af 13. oktober 2010

²⁹⁵ Analysis of on the Green Paper "Audit Policy: Lessons from the Crisis". En undersøgelse fra Goethe-universitet

²⁹⁶ Kolby, Mads "Kamp om regnskaberne", Berlingske Business Magasin, 07.02.2013

²⁹⁷ Kolby, Mads "Kamp om regnskaberne", Berlingske Business Magasin, 07.02.2013, s. 38

²⁹⁸ Sørensen, Niels "Forretningsudvikling er vigtig" SIGNATUR - nr. 3, oktober 2012, s. 15

Nye regler og standarder, tiltrækning og fastholdelse af klienter samt prispres er alle udfordringer som small and medium practices (SMP'er)²⁹⁹ står overfor, som aktører på revisionsmarkedet.³⁰⁰ Det fremføres i EU's grønbog om revisionspolitik³⁰¹ at SMP'erne føler, at de befinder sig i et stærkt og stadigt voksende reguleret miljø, som ikke nødvendigvis er tilpasset deres praksis eller behov i SMV-segmentet. For at sikre passende og tilstrækkelige betingelser for SMP'erne, fremføres det i grønbogen, at udviklingen af samfundstilpassende løsninger, såsom "limited audit" eller "statutory review" bør ledsages af proportionel regulering og krav til kvalitetskontrol samt overvågning.

Før indførelsen af den nye erklæringsstandard, har markedet været præget af lovgivningsmæssige krav, som har medvirket til en ikke-dynamisk markedsmekanisme. Reguleringen har altså bevirket, at der ikke automatisk sker en optimal ressourceallokering i forbindelse med revision.³⁰² Selskaber som ikke har en omfattende aktivitet, eller ingen aktivitet overhovedet, har derfor muligvis været omfattet af krav om revisionspligt, uagtet interessenterne efterspørger efter et revideret regnskab.

²⁹⁹ Små- og mellemstore revisionsvirksomheder. IFAC definerer SMP'er som "accounting practices whose clients are mostly SMEs, external sources are used to supplement limited in-house technical resources, and contain a limited number of professional staff." (IFAC 2010)

³⁰⁰ IFAC SMP QUICK POLL: 2012 ROUND-UP

³⁰¹ "Audit Policy: Lessons from the Crisis", European Commission, 13.10.2010, punkt 7.2, s. 19

³⁰² Borges, Jens (2005) "Revisionspligt for mindre virksomheder", Finansrådet, INSPI nr. 5, 2005

Bilag 15: Markedsandele i revisionsbranchen

Analysen fra Berlingske Business Magasin³⁰³ er foretaget på baggrund af et udtræk af mere end 210.000 aktie- og anpartsselskaber i Danmark, hvortil der skelnes mellem selskaber med over eller under 50 ansatte. Virksomheder med færre end 50 beskæftiget omfatter i analysen små og mellemstore virksomheder, hvilket vurderes at give en indikation af SMV-segmentet.

Revisionsbranchen har igennem mange år været domineret af de 4 største revisionsvirksomheder.³⁰⁴ Dominansen fra Big Four er gældende både internationalt og i Danmark. Revisionsmarkedet i Danmark er generelt domineret af 6 store revisionsfirmaer,³⁰⁵ som hver især besidder en betragtelig del af markedet, jf. nedenfor.

Rang 2012	Rang 2011	Revisionsfirma	Omsætning 2011, mio. kr.	Omsætning 2012, mio. kr.	Væksti omsætning	Antal ansatte 2011	Antal ansatte 2012	Væksti antal ansatte	Partnere 2011	Partnere 2012	Statsautoriserede revisorer 2011	Statsautoriserede revisorer 2012	Byer med kontor	Antal kunder blandt		
														Små virksomheder	Mellemstore virksomheder	Store virksomheder
1	1	Deloitte	2.255	2.263	0%	2.380	2.368	-12	251	245	275	276	17	15.281	999	311
2	2	PwC	1.740	1.902	9%	1.796	1.767	-29	153	159	273	278	17	13.676	944	361
3	3	KPMG	1.476	1.546	5%	1.378	1.414	36	150	151	218	231	20	9.762	824	339
4	4	BDO	816	810	-1%	964	926	-38	60	57	125	118	29	12.010	450	77
5	5	Ernst & Young	617	632	2%	573	558	-15	48	39	88	79	3	3.762	378	155
6	6	Beierholm	444	450	1%	524	524	0	56	59	93	101	17	9.540	355	42
7	7	RSM plus	145	161	11%	189	201	12	24	23	34	34	8	2.481	158	12
8	8	AP Statsaut. Revisorer	136	131	-4%	160	139	-21	13	11	25	26	3	2.341	62	6
9	9	Martinsen	121	124	2%	150	153	3	18	17	26	25	8	3.184	93	12
10	12	Brandt	89	107	20%	127	146	19	19	21	19	23	9	1.959	74	6
11	10	Nielsen & Christensen	106	105	0%	138	135	-3	15	18	21	21	3	2.069	58	7
12	11	Partner Revision	100	100	0%	139	130	-9	14	14	17	18	9	3.247	84	9
13	16	Grant Thornton Danmark	93	95	2%	95	96	1	14	13	18	18	1	2.116	71	8
14	13	Info:Revision	76	79	5%	83	86	3	12	12	12	12	1	1.606	48	8
15	ny	Dansk Revision Randers	75	78	3%	97	98	1	13	14	8	10	3	i.o.	i.o.	i.o.
16	14	Christensen Kjørulff	74	76	3%	84	85	1	13	14	20	21	1	1.706	47	6
17	ny	TimeVision	77	72	-6%	81	78	-3	19	19	3	3	4	1.528	25	i.o.
18	15	Revisionsinstituttet	64	59	-8%	65	61	-4	9	9	9	10	3	i.o.	i.o.	1
19	18	Kvist & Jensen	44	58	32%	65	83	18	10	13	9	10	7	1.470	28	i.o.
20	ny	RGD Revision	44	49	11%	57	64	7	11	10	12	13	3	i.o.	i.o.	i.o.
I ALT			8.592	8.898	4%	9.145	9.112	-33	922	918	1.305	1.327				

Kilde: Kolby, Mads "Kamp om regnskaberne" udgivet i Berlingske Business Magasin, 3. sektion, torsdag 07.02.2013

³⁰³ Lassen, Laurits Harmer og Ruskov, Jens (2011) BDO overhaler Ernst & Young

³⁰⁴ "Grønbog - Revisionspolitik: Læren af krisen" 13.10.2010, s. 16.

³⁰⁵ Deloitte, PwC, KPMG, BDO, Ernst & Young, Beierholm

Analysen fra Berlingske Business Magasin opgør revisionsvirksomhedernes markedsandele fordelt på regioner og klientstørrelse.

	Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	I alt
Store klienter (mindst 50 ansatte)	2.003	424	1.163	1.201	555	5.346
Små klienter (færre end 50 ansatte)	67.775	22.903	37.980	45.600	17.665	191.923
Klienter i alt i området	69.778	23.327	39.143	46.801	18.220	197.269
Store klienter (i %)	2,9%	1,8%	3,0%	2,6%	3,0%	2,7%
Små klienter (i %)	97,1%	98,2%	97,0%	97,4%	97,0%	97,3%

Kilde: Lassen, Laurits Harmer og Ruskov, Jens (2011) "BDO overhaler Ernst & Young" Revisoranalysen 2011, 3. sektion, 9. februar 2011, Berlingske Business Magasin, s. 34-38 + egen tilvirkning

På et overordnet niveau indtager Deloitte stillingen som markedsleder målt på omsætning, uagtet hvilke virksomheder denne omsætning stammer fra. Markedsandelene for de største revisionshuse i Danmark, baseret på omsætning fremgår af nedenstående.

	Omsætning i mio. kr.	Markedsandel i pro- cent
Deloitte	2.288	15,0%
PricewaterhouseCoopers	1.556	10,2%
KPMG	1.539	10,1%
BDO	818	5,3%
Ernst & Young	810	5,3%
Beierholm	422	2,8%
Grant Thornton	200	1,3%
AP Statsautoriserede Revisorer	145	0,9%
RSM plus	144	0,9%
Martinsen	125	0,8%
Partner Revision	94	0,6%
Nielsen & Christensen	91	0,6%
Brandt	89	0,6%
Info: Revision	73	0,5%
Christensen Kjærulff	71	0,5%
Revisionsinstituttet	63	0,4%
PKF Kresten Foged	55	0,4%
RIR Revision	47	0,3%
Qurlos	44	0,3%
Kvist & Jensen	43	0,3%
Total for top 20	8.717	57,0%
Omsætning i revisionsbranchen i alt*		15.300

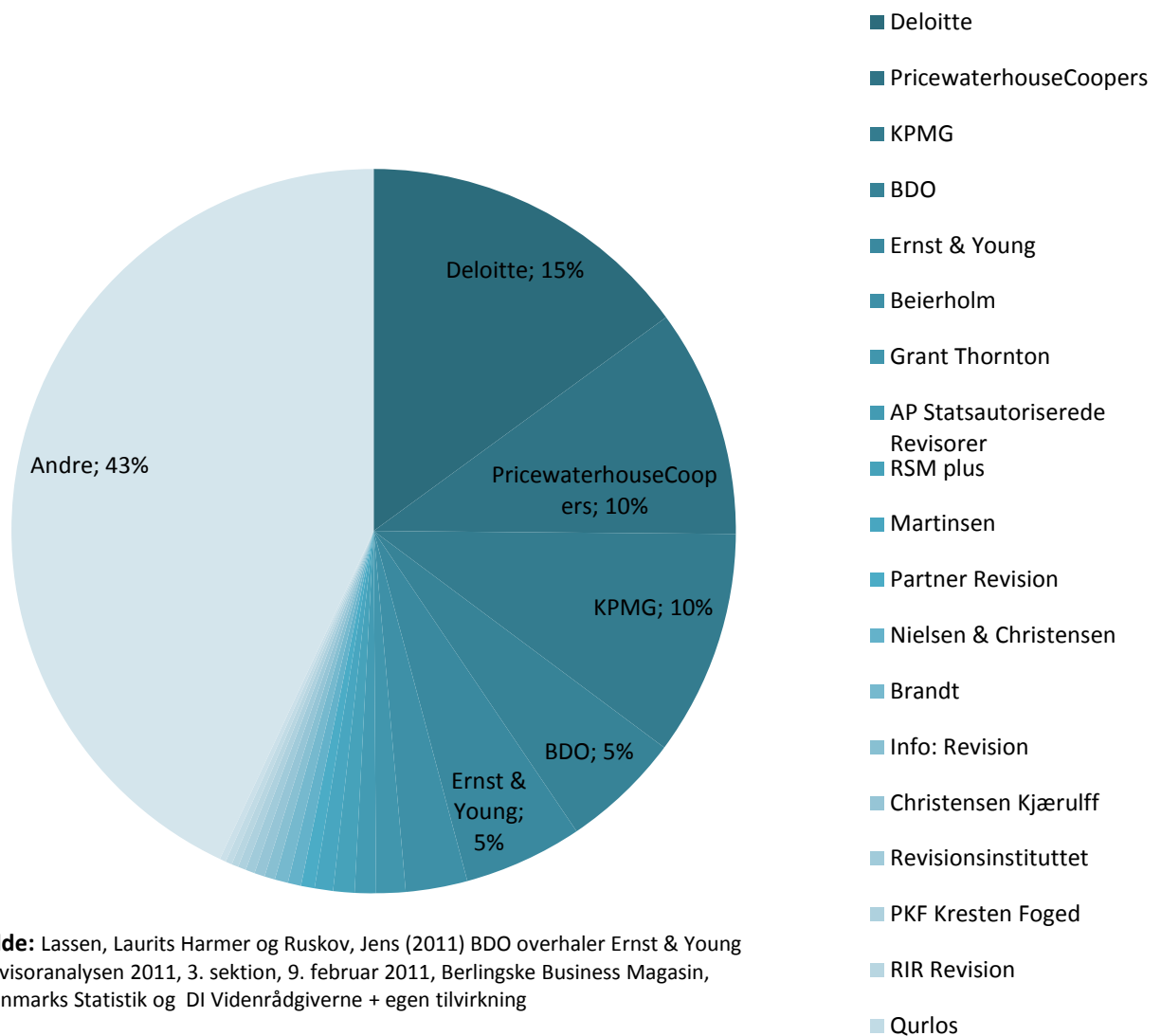
Kilde: Lassen, Laurits Harmer og Ruskov, Jens (2011) BDO overhaler Ernst & Young, Danmarks Statistik og DI Videnrådgiverne + egen tilvirkning

* Bemærkninger: 1) Omsætningstal er indhentet fra Revisoranalysen 2011 i Berlingske Nyhedsmagasin 09/02/2011

2) Omsætning for revisionsbranchen i alt er fremført i "Konjunkturbarometer, 1. kvartal 2013" af DI Videnrådgiverne med tilvirkning fra Danmark Statistik - http://viden.di.dk/SiteCollectionDocuments/Konjunkturbarometer%20-%20januar%202013_FINAL.pdf

3) Det skal oplyses at PwC's omsætning ikke dækker selskabets regnskabsår, men derimod kalenderåret

Markedsandele angivet i procent

Sammenholdes disse med, hvilke revisionsfirmaer der er størst i de fem regioner, er der umiddelbart tydelig indikation på, at de store revisionshuse også er fremtrædende aktører, hvad angår antallet af små klienter. Ved fordeling af markedsandele efter regioner ved små klienter (færre end 50 ansatte) formår Deloitte at indtage en position i top 4, hvilket indikerer at markedslederen også er en fremtrædende aktør i SMV-segmentet.

MARKEDSANDELE: REGION HOVEDSTADEN

Små klienter (færre end 50 ansatte)

Rang	Revisionsfirma	Klienter	Markedsandel
1	Deloitte	5.258	7,8%
2	PricewaterhouseCoopers	3.318	4,9%
3	Beierholm	2.977	4,4%
4	Ernst & Young	2.615	3,9%
5	KPMG	2.264	3,3%
6	APStatsautoriserede Revisorer	1.782	2,6%
7	BDO	1.616	2,4%
8	Christensen Kjarulff	1.472	2,2%
9	Info:Revision	1.284	1,9%
10	PKF Kresten Foged	1.194	1,8%
11	TimeVision	1.153	1,7%
12	Grant Thornton	1.011	1,5%
13	Dansk Revision*	803	1,2%
14	Buus Jensen	770	1,1%
15	Nielsen & Christensen	768	1,1%
16	Horwath Revisorerne	761	1,1%
17	JS Revision	745	1,1%
18	Døssing & Partnere	717	1,1%
19	Aaen & Co	663	1,0%
20	Ankjær-Jensen & Partnere	623	0,9%
21	RSM Plus	616	0,9%
22	Bille & Buch-Andersen	593	0,9%
23	Theil Andersen	555	0,8%
24	IN-Revision	528	0,8%
25	Chr. Mortensen	527	0,8%
26	HR Revision	518	0,8%
27	Martinsen	426	0,6%
28	Baagøe Schou	395	0,6%
29	Albrechtsen	394	0,6%
30	PKF Munkebo Jensen Vindelev	380	0,6%
31	Lægård Revision	339	0,5%
32	Piaster	338	0,5%
33	RIR Revision	323	0,5%
34	Revisorgården i København	316	0,5%
35	Inter Revision	315	0,5%
36	Revision København	300	0,4%
37	Gutfelt & Partnere	296	0,4%
38	R60	281	0,4%
39	Revipoint	274	0,4%
40	Ecomentor	272	0,4%
41	CBN Revision	270	0,4%
42	ONE Revision	266	0,4%
43	Nymark Christensen	257	0,4%
44	Rønne Revision	253	0,4%
45	Revisor-Team	252	0,4%
46	A. Rolf Larsen	249	0,4%
47	GBH Revision & Rådgivning	233	0,3%
48	Henrichsen & Co	222	0,3%
49	TT Revision	207	0,3%
50	Profil Revision	200	0,3%
Klienter i alt i området		67.775	

Note: * Dansk Revision er et revisions samarbejde.
Kilde: BusinessView og Berlingske Nyhedsmagasin.

Kilde: Lassen, Laurits Harmer og Ruskov, Jens (2011) BDO overhaler Ernst & Young

MARKEDSANDELE: REGION SJÆLLAND

Små klienter (færre end 50 ansatte)

Rang	Revisionsfirma	Klienter	Markedsandel
1	PricewaterhouseCoopers	1.656	7,2%
2	Deloitte	1.260	5,5%
3	Dansk Revision*	1.230	5,4%
4	Beierholm	1.038	4,5%
5	AP Statsautoriserede Revisorer	588	2,6%
6	RIR Revision	470	2,1%
7	Revisorgården Holbæk	397	1,7%
8	Addere Revision	340	1,5%
9	KPMG	335	1,5%
10	HR Revision	330	1,4%
11	Ernst & Young	328	1,4%
12	Sønderup	294	1,3%
13	TimeVision	289	1,3%
14	Obsen & Nielsen	265	1,2%
15	Gyrn Lops Brandt	260	1,1%
16	RSM Plus	231	1,0%
17	SMJ Revision	227	1,0%
18	Øernes Revision	224	1,0%
19	Erik Munk	223	1,0%
20	Steen Slotholt	203	0,9%
Klienter i alt i området		22.903	

MARKEDSANDELE: REGION SYDDANMARK

Små klienter (færre end 50 ansatte)

Rang	Revisionsfirma	Klienter	Markedsandel
1	Deloitte	5.079	13,4%
2	KPMG	3.287	8,7%
3	BDO	3.060	8,1%
4	PricewaterhouseCoopers	2.832	7,5%
5	Martinsen	2.307	6,1%
6	Dansk Revision*	1.811	4,8%
7	Sønderjyllands Revision	763	2,0%
8	Revisionscentret	699	1,8%
9	Partner Revision Vest	579	1,5%
10	Census	572	1,5%
11	Ernst & Young	568	1,5%
12	Edelbo	536	1,4%
13	Brandt	504	1,3%
14	RSM Plus	428	1,1%
15	Beierholm	417	1,1%
16	Partner Revision	319	0,8%
17	VH Revision	305	0,8%
18	Fyns Erhvervsrevision	279	0,7%
19	Sønderup & Partnere	235	0,6%
20	P. Søby	233	0,6%
Klienter i alt i området		37.980	

MARKEDSANDELE: REGION MIDTJYLLAND

Små klienter (færre end 50 ansatte)

Rang	Revisionsfirma	Klienter	Markedsandel
1	PricewaterhouseCoopers	3.454	7,6%
2	BDO	3.247	7,1%
3	Deloitte	2.722	6,0%
4	Dansk Revision*	2.654	5,8%
5	KPMG	2.353	5,2%
6	Partner Revision	2.128	4,7%
7	Beierholm	1.624	3,6%
8	Ernst & Young	992	2,2%
9	Quirios	891	2,0%
10	Revision Aarhus	785	1,7%
11	RGD Revision	753	1,7%
12	Kvist & Jensen	726	1,6%
13	RSM Plus	701	1,5%
14	Samvirkende Revisorer	683	1,5%
15	Krøyer Pedersen	594	1,3%
16	Revisorerne Hostruphus	540	1,2%
17	Vistisen & Lunde Nielsen	470	1,0%
18	Kovsted & Skovgård	426	0,9%
19	Revision Limfjord	398	0,9%
20	National Revision	384	0,8%
Klienter i alt i området		45.600	

MARKEDSANDELE: REGION NORDJYLLAND

Små klienter (færre end 50 ansatte)

Rang	Revisionsfirma	Klienter	Markedsandel
1	BDO	3.477	19,7%
2	Beierholm	2.405	13,6%
3	Nielsen & Christensen	1.314	7,4%
4	Deloitte	1.225	6,9%
5	Brandt	680	3,8%
6	PricewaterhouseCoopers	663	3,8%
7	KPMG	662	3,7%
8	Revision Limfjord	560	3,2%
9	Dansk Revision*	482	2,7%
10	Revisor Team Nord	278	1,6%
11	Benny Jakobsen	233	1,3%
12	RSM Plus	208	1,2%
13	GBJ Revision	149	0,8%
13	Henning Studsgaard	149	0,8%
15	Vejgaard Revision	148	0,8%
16	Dennis Møller	145	0,8%
16	Kjeldgaard og Thulstrup	145	0,8%
18	Honum, Burholt & Dyg	134	0,8%
19	RGD Revision	133	0,8%
20	Revi Nord	126	0,7%
Klienter i alt i området		17.665	

Kilde: Lassen, Laurits Harmer og Ruskov, Jens (2011) BDO overhaler Ernst & Young

Ligeledes kan det erfares, at PricewaterhouseCoopers (PwC) indtager en dominerende position ved de små klienter, da virksomheden tilsvarende formår at placere sig blandt de førende aktører.

Bilag 16: Erfaringer med lempelse af revisionspligten

	2006	2007	2008	2009
Mulighed for fravalg af revision	i.o.*	74.761	72.900	72.900
Fravalgt revision	12.973	17.104	23.574	26.960
Andel af virksomheder der har fravalgt revision		22,9%	32,3%	37,0%

Kilde: Erhvervs- og Selskabsstyrelsens notat "Evaluering af erfaring med lempet revisionspligt" + egen tilvirkning.

* Bemærkninger: Antallet af virksomheder der havde mulighed for at fravælge revisionen i 2006 er ikke offentliggjort, hvorfor dette står vist som ikke oplyst (i.o.). Det vurderes dog, at den manglende oplysning ikke har betydning for evaluering af erfaring med den lempet revisionspligt.

Bilag 17: Erfaringer fra England

Nedenstående belyses udviklingen og erfaringer med lempelse af revisionspligten i England. Årsagen til anskueliggørelse af erfaringer fra England, skyldes at disse vurderes, at have haft betydning og indflydelse på de danske lempelser.

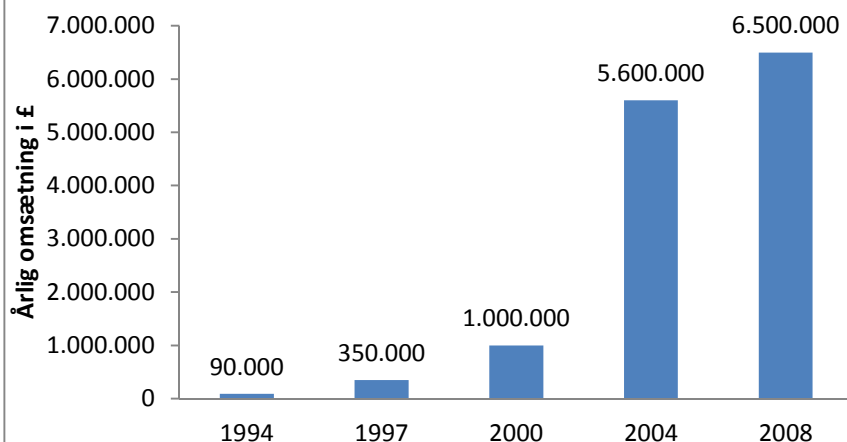
England var det første land i EU, der lempede revisionspligten. Den første lempelse af revisionspligten fandt sted i 1994, hvilket kom til udtryk i implementering af tærskelværdier for hvornår virksomheder kunne undlade at lade årsregnskabet revidere. De indførte grænseværdier var dog lavere end de værdier der var foreskrevet i EU's 4. direktiv, artikel 11. Virksomheder, som ikke overskred to ud af tre følgende forhold på to af hinanden følgende regnskabsår kunne undlade at lade deres regnskab revideres: en balancesum på 1,4 mio. £, en omsætning på op til 90.000 £ og maksimalt 50 ansatte. Virksomheder med en omsætning på mellem 90.000-350.000 £ havde på daværende tidspunkt mulighed for at vælge en såkaldt "Simplified Report", som svarer til review. Denne mulighed blev dog fjernet igen i 1997, hvorefter virksomheder med en omsætning på under 350.000 £ ikke længere var underlagt revisionspligt. Årsagen til den forholdsvis hurtige afskaffelse af "Simplified Report" skyldtes en generel manglende tillid fra virksomheder og regnskabsbrugere, hvorefter lempelsen blev reguleret til en omsætningsgrænse på 350.000 £. I 2000 blev en yderligere lempelse en realitet, hvorfor omsætningsgrænsen blev forhøjet til 1 mio. £.

I forbindelse med justering af størrelsesgrænserne på EU-plan i maj 2003, valgte England at følge trop og grænserne blev derfor reguleret til en omsætning på 5,6 mio. £ og en balancesum på 2,8 mio. £. Ændringerne blev vedtaget i England i januar 2004, hvorfor England fra dette tidspunkt udnyttede grænseværdierne foreskrevet af EU direktivet fuldt ud.³⁰⁶ Den seneste justering af grænserne i EU forelå i 2008. Disse ændringer har England tilsvarende valgt at følge, hvorfor deres grænseværdier i dag udgør en nettoomsætning på 6,5 mio. £ og en balancesum på 3,26 mio. £.³⁰⁷ Nedenfor ses der i tilknytning hertil, udviklingen i revisionspligten i England, med fokus på omsætningsgrænserne fra 1994-2008.

³⁰⁶ Collis, Jill (2007) "Progress towards harmonisation of audit exemption in the EU and the case of the UK" og Erhvervs- og Selskabsstyrelsens (2005) "Rapport om revisionspligt for B-virksomheder (små selskaber)"

³⁰⁷ "Audit exemption for private limited companies" <https://www.gov.uk/audit-exemptions-for-private-limited-companies>

Ændring i omsætningsgrænserne for fritagelse af revisionspligt i England

Kilde: Collis, Jill (2007) "Progress towards harmonisation of audit exemption in the EU and the case of the UK", Koktvedgaard, Kristian: "Lempelse af revisionspligten – Fase II" Revision & Regnskabsvæsen nr. 5, maj 2010, s. 48 + egen tilvirkning

	1994	1997	2000	2004	2008
Omsætningsgrænse for fritagelse af revision	< 90.000 £	< 350.00 £	< 1.000.000 £	< 5.600.000 £	6.500.000 £
Kommentarer / bemærkninger	Fase 1: Indførelse af mulighed for valgfrihed mellem revision eller "Simplified Report" (som i store træk minder om review) i omsætningsintervallet 90.000 < 350.000 £	Fase 2: "Simplified Report" afskaffes, grundet manglende tillid fra virksomheder og regnskabsbrugere	Fase 3: Overvejelse omkring review i omsætningsintervallet 1.000.000 < 5.000.000 £ → Forkastes	Fase 4: Krav til omsætning hæves til det maksimale beløb, efter en del omfattende rapporter	Fase 5: I august 2006 offentliggør ICAEW "The ICAEW Assurance Service On Unaudited Financial Statements", som er en frivillig vejledning

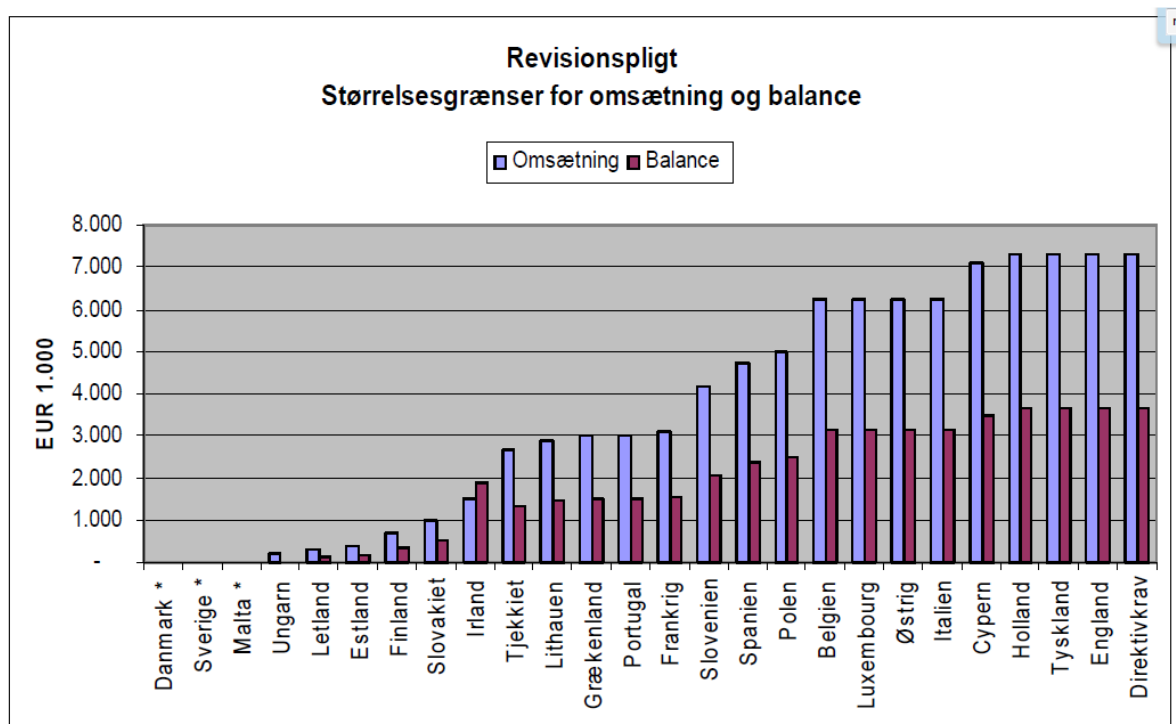
Kilde: Koktvedgaard, Kristian: "Lempelse af revisionspligten – Fase II" Revision & Regnskabsvæsen nr. 5, maj 2010, s. 48 + egen tilvirkning

I august 2006 valgte England at implementere det såkaldte ICAEW initiativ³⁰⁸ i overensstemmelse med IAASB International Framework for Assurance Engagements (AAF 03/06). Erklæringen indebærer begrænset sikkerhed, sammenlignet med den lavere sikkerhed ved anvendelse af ISRE 2400 (review). Hovedelementet i denne erklæringsopgave kommer til udtryk i, at fokus er rettet mod revisors dømmekraft med henblik på de arbejdshandlinger, der vurderes at være tilstrækkelige, for at

³⁰⁸ The ICAEW Assurance Service on unaudited financial statements – AAF 03/06

kunne udtrykke en konklusion med den omtalte grad af sikkerhed. Forskellen mellem review og ICAEW udtrykkes i omfanget af arbejdshandlinger. I henhold til AAF 03/06 forventes det, at revisor udfører supplerende arbejdshandlinger sammenlignet med en review gennemgang. Dette understøttes med påstanden om, at analyse og forespørgsel ikke vil være tilstrækkeligt til at opnå den ønskede grad af sikkerhed.³⁰⁹ Det fornemmes af ovenstående, at den engelske erklæring ICAEW i sin udformning kan sidestilles med den danske erklæringsstandard udvidet gennemgang, da denne tilsvarende er baseret på review tillagt en række supplerende handlinger.

Ved sammenligning af udviklingen i England og Danmark, ses det at England i større grad har udnyttet grænseværdierne i EU's 4. direktiv. Frem til 2006 havde Danmark ikke gjort brug af undtagelsesmuligheden for fritagelse af revisionspligt i henhold til direktivet, hvilket illustreres af nedenstående figur.

Kilde: Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (små selskaber) udarbejdet af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, marts 2005

Af ovenstående fremgår det at Danmark, Sverige og Malta i 2005 ikke benyttede direktivets tærskelgrænser, hvorimod lande som Holland, Tyskland og England fuldt ud har gjort brug af EU direktivets omsætnings- og balancegrænser.

³⁰⁹ "Survey on the Provision of Alternative Assurance and Related Services Across Europe" af Federation of European Accountants, July 2009

Danmarks lempelsesstrategi har stået i modsætning til udviklingen i England, hvormed det vurderes at de to lande har valgt at føre vidt forskellige strategier. På baggrund af den seneste udvikling, om fuld udnyttelse af EU's tærskelgrænser, har de to lande bevæget sig i en mere ensartet retning.

Faser	England	Danmark
1. lempelse	1994: £ 90.000 £ 90.000 - £ 350.000 "Simplified Report" eller revision	2006: Omsætning 3 mio. kr. (tidligere 1,5 mio. kr.)
2. lempelse	1997: £ 350.000 "Simplified Report" afskaffes	2011: Omsætning 8 mio. kr.
3. lempelse	2000: £ 1 mio.	2012/2013: Vedtagelse af ny erklæringsstandard "Udvidet gennemgang" (gældende fra 1. januar 2013)
4. lempelse	2004: £ 5,6 mio.	
5. lempelse	2008: £ 6,5 mio.	

Kilde: "Koktvedgaard, Kristian: "Lempelse af revisionspligten – Fase II" Revision & Regnskabsvæsen nr. 5, maj 2010, s. 49 + egen tilvirkning

I nedenstående tabel er der foretaget sammenligning af udviklingen i Danmark, England og EU's tærskelgrænser (virksomheder der har mulighed for at fravælge revision).

		1978 (EU's 4 direktiv)		1994	1997	1999	2000	2003	2004	2006	2008	2011	2013
Danmark	Omsætning									3 mio. kr.		8 mio. kr.	72 mio. kr.
	Balancesum									1,5 mio. kr.		4 mio. kr.	36 mio. kr.
	Antal ansatte									12		12	50
England	Omsætning			£0,09 mio.	£0,35 mio.		£ 1 mio.		£5,6 mio.		£ 6,5 mio.		
	Omsætning i mio. DKK			0,525 mio. kr.	1,80 mio. kr.		4,54 mio. kr.		28,3 mio. kr.		38,6 mio. kr.		
	Balancesum			£1,4 mio.	£1,4 mio.		£1,4 mio.		£2,8 mio.		£ 3,26 mio.		
	Balancesum i mio. DKK			8,2	7,2 mio.kr.		6,4 mio. kr.		14,1mio. kr.		19,4 mio. kr.		
	Antal ansatte			50	50		50		50		50		
EU	Omsætning	€ 2 m				€ 5,0 m		€ 7,3 m			€ 8,8 m		
	Omsætning i mio. DKK	14,9				37,2 mio. kr.		54,2 mio. kr.			65,6 mio. kr.		
	Balancesum	€ 1 m				€2,5 m		€ 3,65 m			€ 4,4 m		
	Balancesum i mio. DKK	7,5				18,6 mio. kr.		27,1 mio. kr.			32,8 mio. kr.		
	Antal ansatte	50				50		50			50		

*Bemærkninger: Valutaomregning fra EURO til DKK er foretaget ved anvendelse af årsgennemsnit (valutakursens første år er 1999, hvorfor denne kurs er anvendt i før liggende periode) – fra Statistikbanken - MPK101: Valutakurser årsgennemsnit efter land (AFSLUTTET).³¹⁰

** Valutaomregning fra GBP til DKK er foretaget ved først at beregne GPB til EURO og dernæst til DKK. Anvendt årsgennemsnit (valutakursens første år er 1999, hvorfor denne kurs er anvendt i før liggende periode) – fra Statistikbanken - MPK101: Valutakurser årsgennemsnit efter land (AFSLUTTET).³¹¹

*** Ikke alle ændringer for henholdsvis omsætning, balancesum og antal ansatte er medtaget, da formålet blot er at illustrere, at Danmark ikke har fulgt udviklingen i EU og England, idet folketinget først i 2006 vedtog den første lempelse af revisionspligten.

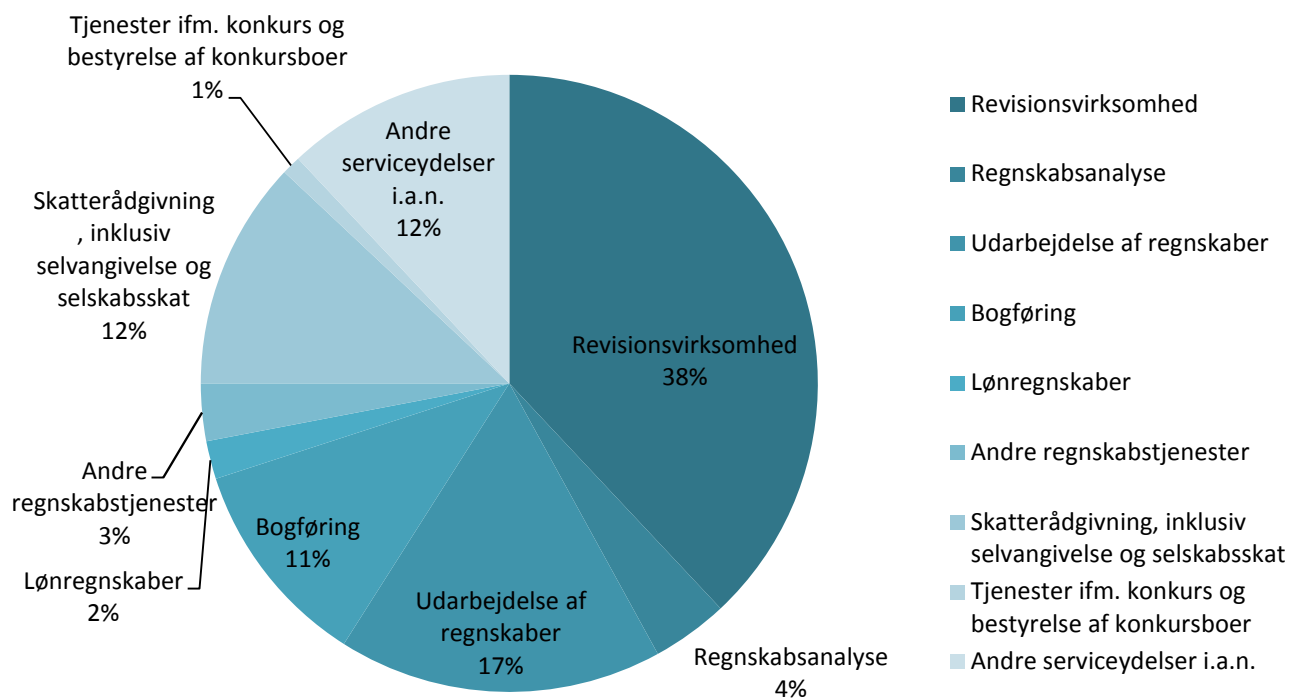
³¹⁰ <http://www.statistikbanken.dk/statbank5a/SelectVarVal/saveselections.asp>

³¹¹ <http://www.statistikbanken.dk/statbank5a/SelectVarVal/saveselections.asp>

Bilag 18: Omsætningsfordeling efter ydelser i revisionsbranchen

Omsætningsfordeling efter ydelser i revisionsbranchen	2008	2010	2008 indeks	2010 indeks	Udvikling
Revisionsvirksomhed	34%	38%	100	112	12%
Regnskabsanalyse	5%	4%	100	80	-20%
Udarbejdelse af regnskaber	18%	17%	100	94	-6%
Bogføring	13%	11%	100	85	-15%
Lønregnskaber	1%	2%	100	200	100%
Andre regnskabstjenester	2%	3%	100	150	50%
Skatterådgivning, inklusiv selvangivelse og selskabsskat	11%	12%	100	109	9%
Tjenester ifm. konkurs og bestyrelse af konkursboer	1%	1%	100	100	0%
Andre serviceydelser i.a.n.	16%	12%	100	75	-25%
I alt serviceydelser	100%	100%			

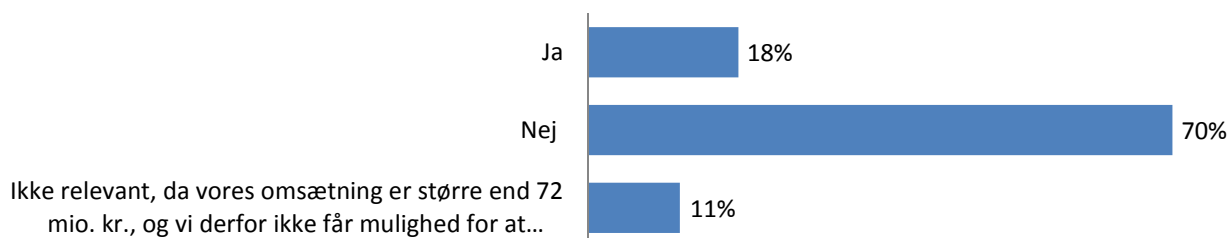
Kilde: Danmarks Statistik, PRDST806: Bogføring- og revisionsvirksomhed efter branche, serviceydelser og omsætning og eksport + egen tilvirkning

Kilde: Danmarks Statistik, PRDST806: Bogføring- og revisionsvirksomhed efter branche, serviceydelser og omsætning og eksport (år 2010) + egen tilvirkning

Bilag 19: Hvis i får mulighed for at fravælge revision af regnskabet, vil i da benytte jer af muligheden?

Hvis i får mulighed for at fravælge revision af regnskabet, vil i da benytte jer af muligheden?

Kilde: Brandt, Ulla (chefkonsulent, Dansk Erhverv) "Revisionspligt og administrative byrder"
Trykt i Revision & Regnskabsvæsen, nr. 5, maj 2010, s. 15